

รายงานการวิจัย
เรื่อง คำให้การของคนกรุง เทพ

ผู้วิจัย
อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์

ผู้ช่วยวิจัย
วรุณวาร สว่างโสภาค และ อุษณีย์ ศิริสุนทรโพนุลย์

เสนอต่อคณะกรรมการวิจัยวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

พฤษภาคม ๒๕๓๘

สารบัญ

๑.	คำนำ	๑
๒.	ระเบียบวิธีวิจัย	๔
๓.	มหานครกรุงเทพมหานครท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง	๖
๔.	คำให้การของ "คนกรุงเทพ"	๑๓
๕.	ความเป็น "คนกรุงเทพ" กับวิถีเอกลักษณ์และวัฒนธรรม	๑๘๓
๖.	บทสรุป	๒๑๒

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

บทที่ ๑

คำนำ

คณะอนุกรรมการวิจัยวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ปรารภถึงปัญหาวิถีชีวิตของคนกรุงเทพมหานครที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และให้ความเห็นว่าน่าจะมีการศึกษาวิจัยว่าทิศทางการเปลี่ยนแปลงนี้ คนกรุงเทพมหานครมีทัศนคติอย่างไร พวกเราสัมผัสกับสภาวะใหม่ ๆ มากมายในด้านกายภาพ เช่น การสร้างตึกสูงข้างบ้าน การรื้อชุมชนในย่านต่าง ๆ การเกิดศูนย์การค้าขนาดใหญ่ และเราก็ตกกับค่านิยมที่แตกต่างไปจากค่านิยมที่เคยถือปฏิบัติกันมา เช่น ลักษณะต่างคนต่างอยู่ในชุมชนของชนชั้นกลาง และการแก่งแย่งกันตามหาภินิหารในอาชีพต่าง ๆ ในขณะที่เดียวกัน ก็มีผู้อพยพที่พากันหลั่งไหลเข้ามาทั้งจากชนบท และจากประเทศบ้านใกล้เรือนเคียง ซึ่งประสบกับสภาพการต่อสู้แบบปากกัดตีนถีบ คนที่มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพฯก็หาทางช่วยเหลือกัน หากเป็นคนหน้าใหม่ที่ไร้ญาติขาดมิตรก็อาจจะถูกคัมคุดได้

การวิจัยเรื่อง **ค่านิยมของคนกรุงเทพ** จึงเกิดขึ้นจากความดำริของคณะอนุกรรมการวิจัยกรุงเทพมหานคร ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งสนใจปัญหาการปรับตัวของคนกรุงเทพท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

ประชากรจำนวน ๘-๑๐ ล้านคนที่อาศัยอยู่ในมหานครแห่งนี้ ประกอบด้วยผู้ที่เข้ามาจากภาคต่าง ๆ รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอื่น ๆ ที่อยู่ไกลออกไป ๑ คนกรุงเทพฯจึงมีหลายวัฒนธรรม หลายภาษาและอาชีพมาอยู่ร่วมกัน จะเห็นได้ว่า กรุงเทพฯเป็นเมืองที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมสูงมาก สีสันในลักษณะนี้เป็นภาพปรากฏที่คล้ายคลึงกับมหานครต่าง ๆ ของโลก หากวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลายสามารถปรับตัวเข้ากันได้ อย่างกลมกลืน มหานครก็มีสภาพที่น่าอยู่ แต่ในภาวะที่เป็นจริง เราพบว่าอีกด้านหนึ่งของมหานครกรุงเทพฯนั้น เป็นเมืองที่มีการแข่งขันที่รุนแรงและมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่รวดเร็ว ก่อให้เกิดความขัดแย้งในวิถีชีวิตระดับต่าง ๆ ของสังคมมหานคร

ผลกระทบที่แสดงให้เห็นสภาวะวิกฤติในช่วงหลายปีมานี้คือการทับทวีของปัญหาต่าง ๆ ของเมือง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องมลพิษทางน้ำ อากาศ เสียง ปัญหายยะ ท่อระบายน้ำ การ

จรรยา การวิชาชีพที่อื่น ๆ ฯลฯ นักวิชาการหลายฝ่ายได้ตั้งข้อสังเกตว่า ปัญหาเหล่านี้นอกจากจะมีสาเหตุมาจากการเป็นเมืองมหานครแบบโตเดี่ยวแบบไร้ทิศทางของกรุงเทพฯ แล้ว อีกส่วนหนึ่งน่าจะมาจากการขาดการมีส่วนร่วมของที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ ๒

นักวิชาการหลายฝ่ายได้ให้ความเห็นว่า วิกฤตการณ์ของกรุงเทพฯ น่าจะมีสาเหตุจากการล่มสลายของชุมชนแบบเก่าในกรุงเทพฯ ดังจะเห็นได้ถึงความผูกพันเอื้ออาทรต่อกันของคนในชุมชนถูกรื้อถอนไปทีละน้อยจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงแบบโตทางเดี่ยว ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กลายเป็นความเย็นชา ไม่ใยดี เมินหน้าต่อปัญหาและสนใจเฉพาะผลประโยชน์ของตนเอง สภาวะเช่นนี้ อาจเรียกได้ว่าคนกรุงเทพฯ ลัง เกิดความแปลกแยก (alienation) กับชุมชนและสังคมของตนเอง

การศึกษาเรื่อง **คำให้การของคนกรุงเทพฯ** ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับเรื่องสำนึกของคนในมหานครกรุงเทพฯ เราแต่ละคนรู้สึกตัวว่าเป็นคนกรุงเทพฯ มากน้อยขนาดไหน การมีความรู้สึกว่าเป็นหรือไม่เป็นคนกรุงเทพฯ น่าจะมีผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตในมิติต่าง ๆ ของคนกรุงเทพฯ ในอีกด้านหนึ่ง กรุงเทพฯ มีระบบหรือเครือข่ายทางวัฒนธรรมแบบโตบ้างในการช่วยผู้ที่เข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของมหานครแห่งนี้ หากเมืองมีเครือข่ายที่ทาให้คนที่มาเยือนรู้สึกถึงความเอื้ออาทร ความเป็นมิตร และมีระบบทางกายภาพที่ร่มรื่นน่าอยู่ อีกทั้งเปิดให้ผู้คนสามารถช่วยเหลือกันและกันได้ ความรู้สึกที่ตนเป็นส่วนหนึ่งของเมืองก็อาจจะเกิดขึ้นได้ แม้ว่าจะเข้ามาพักอาศัยชั่วคราวหรือกึ่งถาวร

อย่างไรก็ดี กรุงเทพฯ กำลังเผชิญหน้ากับการรื้อถอนชุมชน และการสูญเสียพลังของสถาบันครอบครัวไปพร้อม ๆ กัน ในเรื่องนี้องค์กรพัฒนาเอกชนได้ชี้ให้เห็นถึงความตึงเครียดในครอบครัว ที่ส่งผลให้เกิดความรุนแรง ระหว่างพ่อ-แม่และลูก และระหว่างสามี-ภรรยา ความรุนแรงปรากฏในรูปการทำร้ายด้วยวาจา ทูตตีและการข่มขืน อัตราการหย่าร้างเพิ่มสูงขึ้น เด็กเร่ร่อนมีจำนวนมากขึ้น นอกจากนี้ เด็กจำนวนมากติดยาเสพติดประเภทต่าง ๆ และมีปัญหาอื่น ๆ ตามมา เพราะพ่อแม่ทอดทิ้งไม่เอาใจใส่ ซึ่งล้วนเป็นอาการของความป่วยไข้และความอ่อนแอของคนกรุงเทพฯ ในยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ประเด็นวิจัยเรื่อง **คำให้การของคนกรุงเทพฯ** จึงมุ่งเน้นในเรื่องการศึกษาทัศนคติของคนกรุงเทพฯ ทั้งผู้ที่อยู่มานานตั้งแต่เดิม และผู้ที่เข้ามาทีหลังหรือเข้ามาประกอบอาชีพหรือศึกษาชั่วคราว เพื่อทำความเข้าใจปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรมของคนอยู่อาศัยในมหานครแห่งนี้อย่างจริงจัง โดยคาดหวังว่า ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยอาจส่วนหนึ่งที่นำไปใช้เป็นแนวทาง สำหรับการแก้ไขปัญหาของมหานครกรุงเทพฯ ต่อไป

การวิจัยเรื่อง **สภาพัฒนาการของคนกรุงเทพฯ** มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

๑. เพื่อศึกษาแบบแผนการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มต่าง ๆ ในมหานครกรุงเทพฯ
๒. เพื่อศึกษาทัศนะของคนกรุงเทพฯที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงในมหานครกรุงเทพฯ
๓. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตของคนกรุงเทพฯกับทัศนะที่มีต่อมหานคร

กรุงเทพฯ

บทที่ ๒

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง **คำให้การของคนกรุงเทพฯ** เป็นการวิจัยขนาดเล็ก ใช้แนวการวิจัยแบบมานุษยวิทยา แต่ด้วยข้อจำกัดในด้านระยะเวลาและงบประมาณในการวิจัย จึงใช้การสัมภาษณ์ครั้งเดียวเป็นส่วนใหญ่ ข้อมูลที่ได้มีลักษณะการให้ภาพแบบ one-shot จากปากคำของผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวคือเป็นการจับภาพคร่าว ๆ เกี่ยวกับประวัติ การดำเนินชีวิตทางเศรษฐกิจ-สังคม-วัฒนธรรม ทิศนะต่อการเปลี่ยนแปลงของมหานครกรุงเทพฯ และการมองความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์กับการดำเนินชีวิตในกรุงเทพฯ ในอนาคต

คำว่า "คนกรุงเทพฯ" ในการวิจัยเรื่องนี้ หมายความถึงผู้ที่อาศัยอยู่ในมหานครกรุงเทพฯ โดยหมายรวมถึงผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่นี้ ผู้ที่เข้ามาตั้งรกรากในภายหลัง และผู้ที่เข้ามาอาศัยชั่วคราวเพื่อประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ หรือเพื่อมาศึกษา หรือเพื่อกิจกรรมอื่น

ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของ "คนกรุงเทพฯ" จึงอาศัยเกณฑ์การคัดเลือก ๓ เกณฑ์ที่สำคัญ ได้แก่

๑. สภาพภูมิลำเนาของคนกรุงเทพฯ
๒. กลุ่มอาชีพต่าง ๆ
๓. ย่านชุมชนในเขตเมืองเก่า และ เขตที่ขยายออกไปใหม่ในภายหลัง

กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๕ คน แบ่งออกได้ดังต่อไปนี้

๑. สภาพภูมิลำเนาเดิม แบ่งออกเป็น ๓ ประเภทคือ
  - ก. คนกรุงเทพฯแต่กำเนิด อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ ๒ ชั่วโมงเป็นอย่างน้อย
  - ข. คนต่างจังหวัดที่เข้ามาตั้งรกรากในกรุงเทพฯ
  - ค. คนต่างจังหวัดที่อาศัยกรุงเทพฯเป็นแหล่งศึกษาหรือประกอบอาชีพชั่วคราว

๒. กลุ่มอาชีพ แบ่งออกเป็น ๗ ประเภทคือ

- ก. เจ้าของร้านค้า/กิจการขนาดเล็ก
- ข. เจ้าของกิจการขนาดกลาง/ขนาดใหญ่
- ค. ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ง. พนักงานบริษัทเอกชน
- จ. นักศึกษาจากต่างจังหวัด
- ฉ. หาบเร่แผงลอย
- ช. รถรับจ้าง

๓. ย่านที่ประกอบอาชีพและที่พักอาศัย

- ก. ย่านเมืองเก่า
- ข. ย่านธุรกิจใหม่
- ค. ย่านชานเมือง

ในการศึกษาวิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูล ๓ เดือนระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๖๖ โดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ๓๕ คน ใช้เวลาสัมภาษณ์คนละ ๓๐ นาที - ๑ ชั่วโมง ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ให้สัมภาษณ์ ข้อมูลทั้งหมดบันทึกลงเทปคาสเซ็ท และนำมาถอดเทปในภายหลัง นอกจากนี้ มีการถ่ายภาพผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลในการศึกษาด้วย

ปัญหาสำคัญในการเก็บข้อมูล คือ เรื่องการสร้างควมไว้วางใจระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ในระยะเวลานั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมากที่สุด นักวิจัยผู้ช่วยประสออุปสรรคในการที่ผู้ให้สัมภาษณ์หลายรายไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว หรือตอบคำถาม และไม่ยอมให้ถ่ายรูปประกอบการวิจัย

การนำเสนอข้อมูล ประกอบด้วยคำให้สัมภาษณ์รายบุคคลจำแนกตามกลุ่มอาชีพ และการวิเคราะห์และพรรณนา ตามกรอบการวิเคราะห์ที่จะกล่าวถึงต่อไป

บทที่ ๓

มหานครกรุงเทพท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง

มหานครของระบบอุตสาหกรรมนิยมเป็นเมืองในแบบอาณานิคม มีเศรษฐกิจแบบแสวงหากำไรเป็นแกนกลางการดำเนินชีวิต (ความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนเป็นความสัมพันธ์ที่ต้องผ่านระบบเงินตรา หรือระบบธนานิยม) มีวัฒนธรรมบริโภคนิยมที่มาควบคู่กับธนานิยม และมีวิถีอำนาจนิยมและความรุนแรงอยู่ในโครงสร้างพื้นฐานของชีวิต

เมื่อหันมาพิจารณากรุงเทพฯ จะเห็นได้ว่า มหานครกรุงเทพฯ มีการขยายตัวออกไปในทุกด้าน มีขนาดใหญ่โต และมีสภาพรวมศูนย์ทุกกิจกรรมและทุกมิติของชีวิตเข้ามาไว้ที่มหานคร หรือ mega-city^๓ การสะสมปัญหาในห้วง ๓๐ ปีมานี้จึงก่อตัวทับถมมากขึ้นเรื่อย ๆ และมีมากขึ้นเป็นทวีคูณ

เมื่ออัตราเร่งของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจก้าวพรวดขึ้นมาใน ๑๐ ปีหลัง ปัญหาวิกฤตที่นักวิชาการออกมาชี้ให้เห็น อาจสรุปได้เป็น ๒ เรื่องใหญ่ ๆ ดังนี้

๑. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ
๒. สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

การที่กรุงเทพฯ เป็นศูนย์รวมของกิจกรรมทุก ๆ ด้านมาเป็นเวลากว่า ๒๐๐ ปี อีกทั้งการเติบโตแบบไร้ทิศทาง จึงสะสมปัญหาทางกายภาพไว้มาก ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดผังเมือง ซึ่งปรากฏศูนย์กลางเมืองที่โตไม่หยุด โดยไม่อาจบังคับใช้ผังเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกต่อไป เกิดการซ้อนทับกันของย่านอยู่อาศัย ธุรกิจ อุตสาหกรรมใหญ่-น้อย และพื้นที่เกษตรรอบเมือง

ขณะเดียวกัน การเติบโตทางเศรษฐกิจในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลก็ดึงดูดคนจากชนบทเข้ามาประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง เกิดชุมชนแออัดจำนวนมาก ในปี ๒๕๔๓ มีจำนวนสลัม หรือชุมชนแออัด (ศัพท์บัญญัติในปัจจุบัน) จำนวน ๘๘ แห่ง คิดเป็นประชากรราว ๘๕,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๓๓ จำนวนสลัมเพิ่มขึ้นเป็น ๑,๕๐๕ แห่ง ประชากรที่อาศัยอยู่

านชุมชนสลัมเหล่านี้มีราว ๑.๒๕ ล้านคน และกรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดที่มีจำนวนสลัมมากที่สุด สำหรับในภูมิภาคในปี ๒๕๓๔-๒๕๓๕ พบว่าใน ๖๐ จังหวัด มีสลัมอยู่ ๕๕ จังหวัด ๑,๓๔๓ ชุมชน ๓๒๘,๑๓๗ ครัวเรือน จากการเสนอเรื่อง "สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มของเศรษฐกิจนอกระบบในภาคเมือง" โดย ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์ (ธันวาคม, ๒๕๓๓) คาดการณ์ว่าจำนวนสลัมทั่วประเทศมีประมาณ ๑,๘๐๐-๒,๐๐๐ แห่ง และคิดเป็นประชากรราว ๒ ล้านคน ซึ่งคนกลุ่มนี้คือผู้ที่อยู่ในเศรษฐกิจนอกระบบ หรือเศรษฐกิจภาคที่ไม่เป็นทางการ พวกเขาคือกลุ่มที่สนับสนุนให้ระบบเศรษฐกิจรวมของสังคมเจริญเติบโตดังที่เป็นอยู่

นอกจากความแออัดในด้านกายภาพแล้ว (สถิติความหนาแน่นของประชากรกรุงเทพฯ ต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร เท่ากับ ๑,๕๖๘ คน เทียบกับสถิติความหนาแน่นของประชากรทั่วประเทศ ๑๐๑ คนต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร ในปี ๒๕๓๑) ยังพบว่าความหนาแน่นของประชากรรถยนต์ในกรุงเทพฯ มีสูงถึง ๑.๘๕ ล้านคัน แต่มีพื้นผิวการจราจรเพียง ๘% ของพื้นที่เมือง ต่ำกว่ามาตรฐานของเมืองใหญ่ทั่วโลกซึ่งมีพื้นผิวการจราจรประมาณ ๒๐-๒๕% หลายนาน ปัญหาที่ตามมาจากรถติด ได้แก่ เรื่องอากาศ และเสียง และสุขภาพที่เสื่อมโทรมจากอากาศเสียและระดับเสียงที่เกินกว่ามาตรฐาน จากสถิติรายปี กรุงเทพมหานคร ๒๕๓๖ รวบรวมโดยสำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร แสดงให้เห็นว่าตามจุดต่าง ๆ ในทุกเขตของกรุงเทพมหานครมีระดับเสียงสูงกว่ามาตรฐานเฉลี่ย ๘๕ เดซิเบล นอกจากนี้การตรวจวัดค่าฝุ่นละอองและค่าคาร์บอนมอนอกไซด์ ในย่านใจกลางเมืองมีระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ยมาตรฐานทั้งสิ้น (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้จาก สารคดี ฉบับที่ ๖๑ มีนาคม ๒๕๓๓, หน้า ๑๑๗-๑๑๘)

จากความแออัดของคนและรถยนต์ในกรุงเทพมหานคร การจัดเก็บขยะมูลฝอยและสภาวะน้ำเสียในแม่น้ำเจ้าพระยา และลำคลองต่าง ๆ ก็เป็นปัญหาใหญ่อีกปัญหาหนึ่งที่ก่อความเสื่อมโทรมให้แก่สภาวะแวดล้อมทางกายภาพ จะเห็นได้ว่าในปี ๒๕๓๒ คนกรุงเทพฯ ๑ คนทิ้งขยะเฉลี่ย ๐.๙ กิโลกรัม/วัน ปริมาณขยะที่กรุงเทพฯ มีปริมาณ ๔.๘ ล้าน กิโลกรัม/วัน อย่างไรก็ตาม กรุงเทพมหานครมีความสามารถในการจัดเก็บขยะได้วันละ ๔.๒๒ ล้านกิโลกรัม/วัน ยังมีขยะที่ไม่ได้จัดเก็บวันละอย่างน้อย ๕.๓๕ แสนกิโลกรัม/วัน สำหรับสภาพน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา ก็พบว่าระดับออกซิเจนละลายในน้ำมีค่าต่ำกว่ามาตรฐานที่ ๒ มิลลิกรัม/ลิตร โดยเฉพาะตั้งแต่ช่วงสะพานพระราม ๖ ไปจนถึงปากน้ำสมุทรปราการ และอาจจะเกิดภาวะน้ำเสียจนถึงชีวิตในน้ำตายหมด ถ้าปัญหานี้ไม่ได้รับการแก้ไขในปี ๒๕๔๓

ส่วนในคูคลองก็มียาฆ่าแมลงและสารพิษปนเปื้อน ซึ่งความน่าเสียดของแม่น้ำเจ้าพระยาและคูคลองต่าง ๆ มีสาเหตุจากแหล่งโรงงานอุตสาหกรรม ๒๕% และจากแหล่งชุมชน ๓๕% (สารคดี ฉบับที่ ๖๑ มีนาคม ๒๕๓๓, หน้า ๑๑๒,๑๑๖)

การขาดพื้นที่สีเขียวในเมือง เป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ความน่าเสียดและความเสื่อมโทรมทางกายภาพก่อตัวทับทวี แต่การขยายพื้นที่สีเขียวแก่เมืองกลับทำได้น้อยมาก กรุงเทพมหานครมีสวนสาธารณะขนาด ๒๓-๕๐๐ ไร่ อยู่ ๑๐ แห่ง รวมเนื้อที่ ๑,๖๓๐ ไร่ หรือ ๒.๖ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑.๘% ของพื้นที่ทั้งหมดของกรุงเทพมหานคร

นอกจากนี้ ประชาชนกรุงเทพฯ ยังขาดแคลนพื้นที่สาธารณะในรูปแบบอื่น ๆ สำหรับชีวิตการเมือง สังคมและวัฒนธรรมอีกด้วย เมื่อเปรียบเทียบกับ การขยายตัวของพื้นที่ด้านการพาณิชย์ ประชาชนจำต้องพึ่งพิงภาคธุรกิจเอกชนในการใช้ชีวิตในมหานครแห่งนี้มากขึ้นเรื่อย ๆ จากสถิติของกรุงเทพมหานคร ในปี ๒๕๓๖ เปรียบเทียบให้เห็นพื้นที่สาธารณะ อันได้แก่ห้องสมุดประชาชน สวนสาธารณะ สวนหย่อม สนามเด็กเล่นและศูนย์เยาวชน ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๕๕ แห่งและจำนวนวัด มัสยิด ศาลเจ้า และโบสถ์คริสต์รวม ๓๕๐ แห่ง กับจำนวนธนาคาร โรงภาพยนตร์ โรงแรม และศูนย์การค้า ซึ่งมีทั้งสิ้น ๑,๑๐๒ แห่ง จะเห็นได้ว่าพื้นที่สาธารณะ เพื่อกิจกรรมส่วนรวมและชุมชนมีน้อยกว่าพื้นที่ด้านการพาณิชย์ และพื้นที่สาธารณะจะหดตัวลงหรือมีการขยายในอัตราที่ช้ากว่าการขยายตัวของเขตพื้นที่การพาณิชย์เป็นอันมาก และประการสำคัญ การขาดแคลนพื้นที่ของชุมชนก่อให้เกิดการอ่อนตัวของย่านต่าง ๆ ที่พักอาศัยแออัด หรือต้องถอยร่นออกไปจากแหล่งเดิมเพราะแรงกดดันจากภาคธุรกิจเอกชน เกิดปัญหาวิกฤตจราจรที่เป็นวัฏจักรอันซ้ำร้ายที่แก้ไม่ตกอยู่ในปัจจุบัน (กรุงเทพฯ ในแง่สภาพแวดล้อมทางกายภาพ-ชีวิตจิตใจ ในสารคดี ฉบับที่ ๖๑ มีนาคม ๒๕๓๓)

สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม

กรุงเทพฯ มีองค์ประกอบของคนในสังคมเมืองกรุงที่เปลี่ยนแปลงไปมาก เป็นมหานครของ "คนร้อยชนิดพันละแวกกับความแปลกแยกที่แอบแฝง" สภาพเช่นนี้เองที่นำมาสู่ความเชื่อที่ว่ากรุงเทพฯ กำลังตกอยู่ในลักษณะของ เมืองที่ไม่มีเจ้าของ เพราะมีคนกรุงเทพฯ เพียง ๑๘% เท่านั้น ที่ยอมรับและเห็นว่าตัวเองเป็นคนเมืองนี้ และมีราว ๑/๓ ของคนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ เป็นคนที่เกิดในกรุงเทพฯ

ในสายตาของฝรั่งที่รู้จัก ศึกษาเกี่ยวกับสังคมไทยและทำงานและอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ เป็นเวลานานเช่นคุณวิลเลียม สโรครบาเน็ค ได้แสดงทัศนะว่าคนกรุงเทพฯ นั้น ขาดความสำนึกเป็นเจ้าของ (sense of belonging) ซึ่งน่าจะมาจากการที่ไม่มีการปกครองระดับท้องถิ่นของตนเอง ส่วนคุณไมเคิล ไรท์ วิเคราะห์ต่อไปว่า การขาดความสำนึกเป็นเจ้าของกำลัง เป็นปัญหาใหญ่

"สมัยน้ำท่วม ก็เรียกประชุมกันทั้งซอย แต่ก็ทะเลาะกัน เพราะในซอยนี้ไม่มีผู้คนที่ทุกบ้านเคารพ...สังคมกำลังเปลี่ยน ไม่ใช่สังคมกสิกรรมแบบเก่า แต่ก่อนเคยอยู่กันแบบครอบครัวขยาย เป็นญาติกันแทบทั้งนั้น แล้วมีคนใหม่ๆ คนเคารพนั้นก็ เป็นสังคมที่มีระบบระเบียบ เดียวนี้ สังคมกำลังเปลี่ยน แต่ก็ยังไม่ใช่สังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ มันกึ่งกลาง ไม่มีความสัมพันธ์แบบทางการ คิดว่าปัญหาอยู่ตรงนี้ เราไม่มีความร่วมมือกันเลยแม้แต่สักนิด คนที่พยายามจะทำคือคนที่ไม่น่าใจแบบหัวโบราณ..ขนาดเรื่องทำบุญ ก็ยังทำบุญร่วมกันไม่ได้เลย.."

(สารคดี ฉบับที่ ๖๑ มีนาคม ๒๕๓๓, หน้า ๑๓๘)

ความรู้สึกว่า "เป็นคนกรุงเทพฯ" หรือ "ไม่เป็นคนกรุงเทพฯ" ปรากฏออกมาในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน การเป็นเจ้าของบ้านเจ้าของ ซึ่งในแง่นี้ คนจำนวนมากที่เข้ามาอยู่ชั่วคราวคิดว่าในเมื่อคนนั้นไม่ใช่คนกรุงเทพฯ ก็ไม่จำเป็นต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบชุมชน แต่ข้อน่าสังเกตสำหรับมหานครกรุงเทพฯ อยู่ที่ว่า เบอร์เซนต์ของคนที่เคลื่อนย้ายมาจากต่างจังหวัดมีมากกว่าคนที่มิถุนิลานาเดิมเป็นคนกรุงเทพฯ และเมื่อคนที่เข้ามาอาศัยชั่วคราวในระยะแรก ตัดสินใจลงหลักปักฐานที่กรุงเทพฯ ก็ยังคงมีความสำนึกว่าตนไม่ใช่คนกรุงเทพฯ มีบางคนที่มีความสำนึกผสมผสานระหว่างการเป็นคนกรุงเทพฯ และบ้านเดิมที่จากมา เมื่อมีลูกหลานที่เกิดและเติบโตในกรุงเทพฯ

นายแพทย์วิชากรไทย ก็มีทัศนะในเชิงวิพากษ์ไม่น้อยไปกว่ากัน ดังที่อาจารย์นิธิ เอียวศรีวงศ์ กล่าวไว้ในบทความเรื่อง กรุงเทพฯ-บางกอก-กทม. (๒๕๓๓) ว่า

"กรุงเทพฯ ไม่ใช่เมืองที่ใครจะรัก ทั้งคนกรุงเทพฯ และคนบ้านนอกมองกรุงเทพฯ เป็นเพียงแหล่งที่มาหากิน เพราะไม่มีตลาดงานที่ใหญ่เท่ากรุงเทพฯ อีกแล้ว

ผู้คนเข้าไปอยู่ในกรุงเทพฯ เพราะหวังจะทำชีวิตของตัวเองให้ดีขึ้น ไม่ใช่ว่าเพราะรักกรุงเทพฯ แต่ชีวิตที่ร้ายกับชีวิตที่ดีอาจไม่เหมือนกัน เขาจึงไม่สนใจที่จะทำให้กรุงเทพฯ เป็นแหล่งที่จะใช้ชีวิตที่ดีได้ เช่น กรุงเทพฯ มีสวนสาธารณะไม่พอ โรงเรียนไม่พอ พิพิธภัณฑ์ไม่พอ ห้องสมุดไม่พอ ประติมากรรมไม่พอ ต้นไม้ไม่พอ ฯลฯ อะไร ๆ ที่จะให้ผู้คนบรรลุชีวิตที่ดี ล้วนไม่พอทั้งนั้น เพียงโฉบเข้ามาในกรุงเทพฯ ไม่กี่วันก็ประจักษ์ชัดว่า กรุงเทพฯ เป็นเมืองที่ขาดความรัก ไม่มีใครทั้งในและนอกกรุงเทพฯ รักกรุงเทพฯ อีกแล้ว"

(หมายเหตุวัฒนธรรมร่วมสมัย, หน้า ๕๘)

ปัญหาต่างคนต่างอยู่ และการไม่มีความเป็นกลุ่มก้อนของชุมชนนั้น อาจเรียกได้ว่าเป็นปัญหาในด้านเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม (cultural identity) ของคนกรุงเทพฯ ซึ่งเรื่องนี้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสภาพทางกายภาพ ชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคม การเมืองของมหานคร เราจะเห็นว่า เมืองใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางของพาณิชยกรรมทุกรูปแบบ เช่นกรุงเทพฯมีวัฒนธรรมของการแข่งขัน การเอารอดเอาเปรียบ การดิ้นรนเอาตัวรอด ที่ทำให้การดำเนินชีวิตเต็มไปด้วยความเคร่งเครียด การแก้ปัญหาแบบเร่งรีบนาทีต่อนาทีและความพ่ายแพ้ของผู้ที่ไม่สามารถชนะการต่อสู้กับระบบวัฒนธรรมเช่นนี้ได้ ปัญหาที่รุมล้อมคนกรุงเทพฯจึงมีทั้งปัญหาระดับบุคคล เช่นอาการโรคจิต โรคประสาทเพิ่มมากขึ้น การใช้ความรุนแรงในครอบครัว และในสถานที่ทำงาน เช่นการทำร้ายร่างกาย และการข่มขืน สำหรับปัญหาของคนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนกรุงเทพฯ มีตั้งแต่เรื่องเด็กเร่ร่อน (ที่กำลังขยายไปสู่เมืองใหญ่อื่น ๆ ในภูมิภาค เช่นที่เชียงใหม่ อุตรดิตถ์) วัยรุ่นเสพยาเสพติด โสเภณีเด็ก-วัยรุ่น และการลากลามของโรคเอดส์

สภาวะของกรุงเทพฯ นั้นขาดความงดงามของพลังแห่งชีวิต หากแต่มีวัฒนธรรมของความแปลกแยกเข้ามาแทนที่ นับตั้งแต่การสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ นักวิชาการ ศิลปินปัญญาชน สาขาต่าง ๆ ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับกรุงเทพฯ กันอย่างจริงจังมากขึ้น และต่างก็สะท้อนตรงกันว่า กรุงเทพฯ กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจนน่าวิตก มีการตั้งคำถามกับการสูญเสียคุณค่าของชีวิตชุมชน ตลอดจนคุณค่าของชีวิตของแต่ละบุคคลในงานต่าง ๆ อาทิภาพเขียนชื่อ Breath in the Capital City ของสันติ ทองสุข ซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตที่แก่งแย่งดิ้นรนของคนเมืองหลวง การก่อกำเนิดของทารกน้อยท่ามกลางบรรยากาศเบียดเสียด และสีหน้าของผู้คนที่คูหาคู่ คายซากและสีสน

ทีม ๆ ของภาพ ดูจะบ่งบอกถึงลมหายใจที่หดหู่ของมหานครกรุงเทพอย่างได้อารมณ์ (ภาพ *Breath in the Capital City* ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวด"ศิลปกรรมยอดเยี่ยมแห่งประเทศไทย 1994")

ผลงานวรรณกรรมที่สะท้อนภาพชีวิตของคนกรุงเทพฯ ได้อย่างสอดคล้องกับยุคสมัย ได้แก่ เรื่องสั้น "ครอบครัวกลางถนน" ของ ศิลา โคมฉาย ซึ่งได้รับรางวัลซีไรต์ ประจำปี ๒๕๓๖ ครอบครัวชนชั้นกลางจำนวนมากมีชีวิตแบบครอบครัวกลางถนนของศิลา โคมฉาย วัฒนธรรมรถยนต์กำลังเป็นศูนย์กลางของชีวิตผู้คนในกรุงเทพฯ ซึ่งต้องเคลื่อนไหวอย่างเร่งรีบอยู่ตลอดเวลา แต่กลับต้องเผชิญกับสภาวะรถติดที่ตึงกิจกรรมหลายอย่างให้อยู่ในรถยนต์ บ้านบนถนนจึงถูกใช้เป็นที่กินข้าว แต่งตัว ร่วมเพศ ตลอดจนการให้กำเนิดชีวิตใหม่ ผู้คนที่ถูกจำกัดให้ใช้ชีวิตส่วนใหญ่นั่งอยู่บนถนน ประกอบอาชีพตามตารางเวลาและมีเป้าหมายในการเอาตัวรอดและครอบครัวให้อยู่รอด จะเป็นผู้คนที่ความสำนึกแบบใด และมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมแบบใด เป็นคำถามที่ศิลา โคมฉาย หวังไว้ให้คนกรุงเทพฯ ได้ขบคิดต่อไป

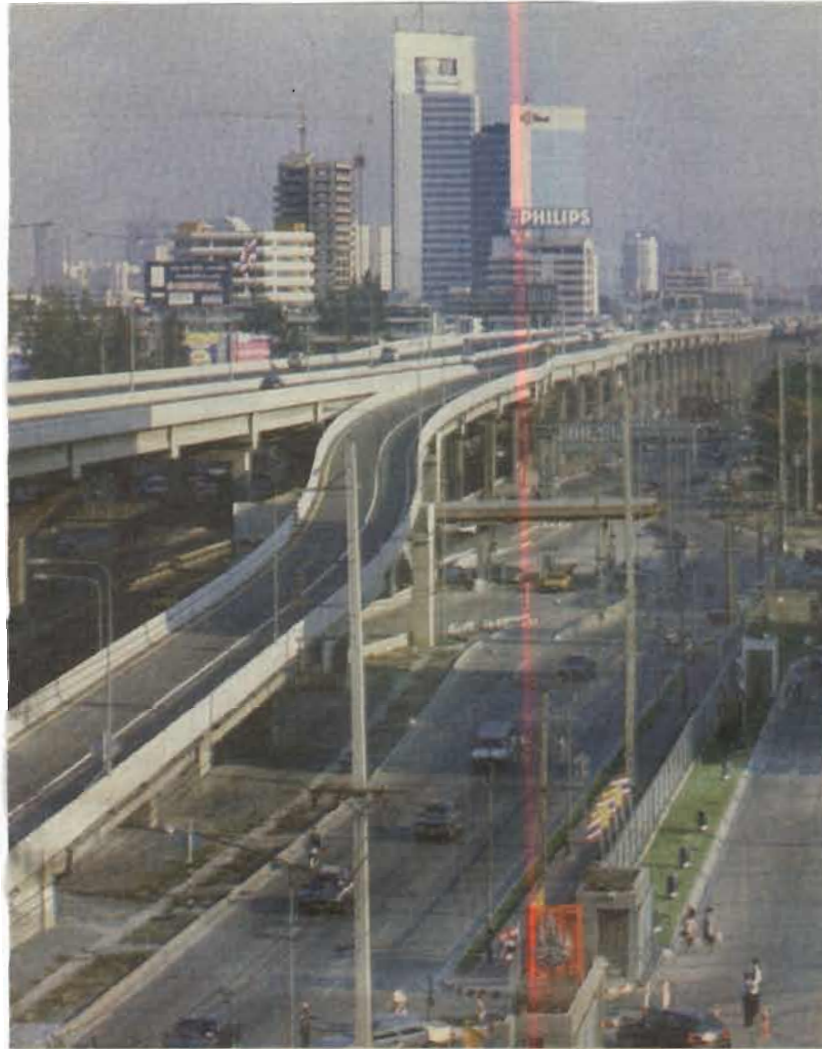
สำหรับไพศาล เปลี่ยนบางช้าง ศิลปินซึ่งแสดงผลงานภาพเขียนในชุด "ห้วงอารมณ์ในเมืองใหญ่" เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ ได้เสียดสีให้เห็นความแปลกแยกของคนในสังคมเมืองหลวงด้วยภาพ "มนุษย์หัวกลวง" ในงานของเขา ภาพคนหลับตา ศีรษะกลวงตรงมุมล่างด้านขวา กำลังหันของบางอย่างออกจากปากไปตามท่อขนาดใหญ่ที่วนรอบตึกสูง แล้วไหลกลับมาเทลงบนศีรษะกลวงใบ้ บอกเล่าถึงความในใจของศิลปินได้ค่อนข้างเด่นชัดว่า ผู้คนในเมืองฟ้าอมรแห่งนี้อยู่กันอย่างซ้ำซาก หลับหูหลับตา ต่างคนต่างอยู่ การใช้ภาพตึกและคน ๆ เดียว สื่อถึงความแปลกแยกของคนกรุงเทพฯ ในพ.ศ.นี้ ที่ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวในสิ่งแวดล้อมอันแห้งแล้ง อย่างไรก็ตาม การที่ศิลปินใช้สีส้มและเหลือง แด้มสีฟ้านิด ๆ เปิดช่องให้ตีความว่า อาจจะมีหวังที่จะเยียวยาคนในมหานครกรุงเทพฯ ได้

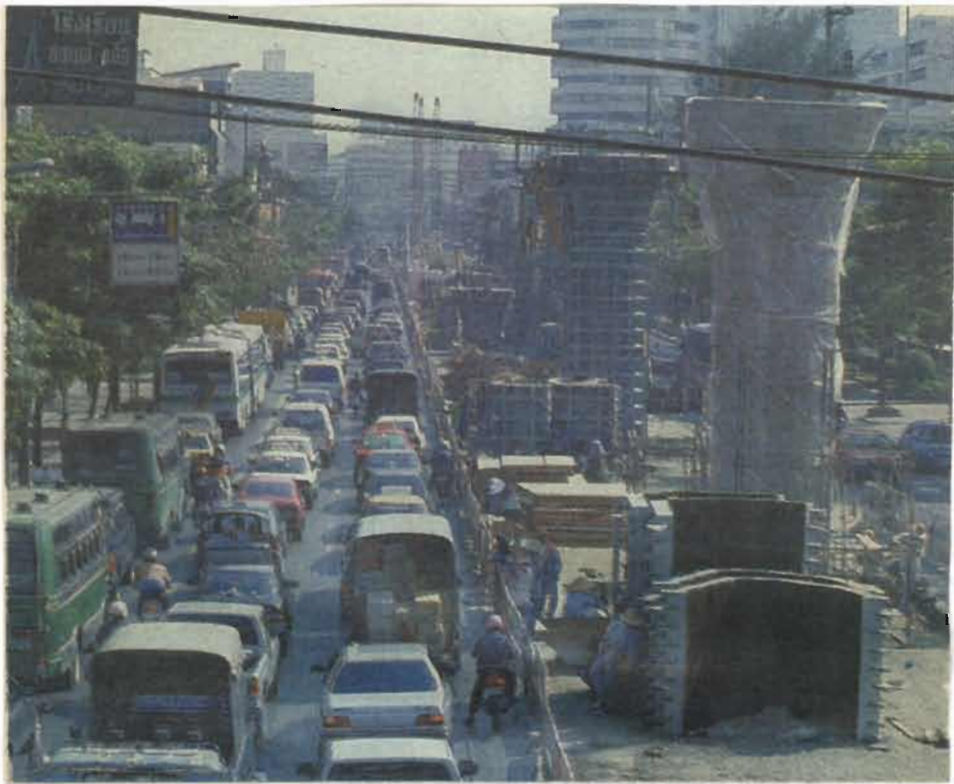
แต่ที่จริงแล้ว มหานครซึ่งมีแรงดูดทางเศรษฐกิจ มีแสงสีและเสน่ห์อันเร้าใจในด้านการบริโภค จนได้รับการขนานนามว่า กรุงเทพฯเมืองฟ้าอมร หรือเมืองสวรรค์ กลับขาดองค์ประกอบทางใจ ไร้ซึ่งคุณค่าทางวัฒนธรรม จนไม่อาจมีสภาวะแวดล้อมที่ส่งเสริมจิตใจ และคุณภาพที่ดีของชีวิต การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของมหานครกรุงเทพฯ และของคนกรุงเทพฯ กำลังก่อให้เกิดความรู้สึกแปลกแยก ความไร้ราก หรือขาดสำนึกของความเป็นเจ้าของ การพังทลายของค่านิยม ความเชื่อที่สะสมกันมาหลายชั่วคน แต่ขณะเดียวกัน ก็ยังไม่อาจมีค่านิยม และระบบชุมชนแบบใหม่ที่ได้รับการยอมรับเข้ามาทดแทนของเก่าที่ขาดหายไป หลายคนร่ำไห้คิดถึงท่ามกลางควีนรถและศูนย์การค้า

การวิจัยขนาดเล็กที่จะนำเสนอต่อไปนี้เป็นข้อมูลบางส่วนในการแสดงให้เห็นวิถีการปรับตัวของคนกรุงเทพฯ หลายสาขาอาชีพและหลายย่านในมหานคร ในความจริงของชีวิต แต่ละคนล้วนพยายามหาหนทางในอันที่จะยืนอยู่ให้ได้ ในกระแสเชี่ยวกรากของความเปลี่ยนแปลง

สภาพแวดล้อมทางกายภาพของกรุงเทพมหานคร

๒๕๓๘

สภาพแวดล้อมทางสังคม-วัฒนธรรมของกรุงเทพมหานคร

๒๕๑๘

ถ่ายภาพโดย วิจัย ดิษฐาจร

ภาพจาก ชันเคย์แม็กกาซีน
หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์
๑๔-๒๐ พฤษภาคม ๒๕๓๘

“ลมหายใจในเมืองหลวง”
“BREATH IN THE CAPITAL CITY”

ภาพนิทรรศการประกวด "ศิลปกรรมยอดเยี่ยมแห่งชาติ 1994" ที่ประเทศสิงคโปร์ โดยศิลปินไทยชื่อ สันติ ทองสุข

มนุษย์หัวกลาง

๒๕๓๘

ศิลปิน พิศาล เปลี่ยนบางช้าง

บทที่ ๔

คำให้การของ "คนกรุงเทพ"

ในบทนี้ จะเป็นการนำเสนอคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ๓๕ คน โดยจะแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนใหญ่ ๆ คือ

๑. ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะอาชีพ ๓ ประเภท
๒. ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง พร้อมภาพถ่ายประกอบ

ตารางชุดที่ ๑

แสดงภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์

๑. กลุ่มเจ้าของร้านค้า/กิจการขนาดเล็ก

ชื่อ	เพศ	อายุ	ภูมิลำเนา	การศึกษา	อาชีพ	ที่ทำงาน	ที่พัก
นายสมบูรณ์ ช.		๖๓	ประเทศจีน	-	ร้านชำ	ท่าพระจันทร์	ท่าพระจันทร์
นางเบญจวรรณ ญ.		๔๕	หัวลำโพง	ปวช.	ร้านตัดชุดครุย	ท่าพระจันทร์	จรัลฯ ๓๗
นางพอบ ญ.		๕๗	ถ.ตะนาว	การเรือน	ยาแผนโบราณ	ถ.ตะนาว	ถ.ตะนาว
นางนุสรุา ญ.		๓๗	นครราชสีมา	ป.๖	ร้านตัดเสื้อ	ดอนเมือง	ทุ่งสีกัน
นายสุพจน์ ช.		๕๒	นครราชสีมา	ป.๔	ร้านชำ	คลองสาน	คลองสาน

๒. กลุ่มเจ้าของกิจการขนาดกลาง/ขนาดใหญ่

ชื่อ	เพศ	อายุ	ภูมิลำเนา	การศึกษา	อาชีพ	ที่ทำงาน	ที่พัก
นายอุทัย	ช.	๒๙	วัดสามง่าม	ป.ตรีวิศวกรรม	ค้าส่งนมภัณฑ์	ถ.ดินสอ	บ้านรุ่งเมือง
นายเลิศพงษ์	ช.	๒๖	บางแค	ป.ตรีวิศวกรรม	ร้านทอง	ช.อุดมสุข	ช.อุดมสุข
นายธีระชัย	ช.	๔๘	เชียงใหม่	ป.โทบริหาร	ธุรกิจสื่อ, พัฒนาที่ดิน	ลาดพร้าว๑๓๒	สุขุมวิท๓๔
นางชูศรี	ญ.	๔๔	สิงห์บุรี	ปวช.	ธุรกิจสื่อ, อสังหาริมทรัพย์	พหลโยธิน๑๓๓	พหลโยธิน๑๓๓
นายวันชัย	ช.	๒๔	พหลโยธิน	ป.ตรีเศรษฐ	ธุรกิจรถ	วิภาวดี-รังสิต	วิภาวดี-รังสิต

๓. กลุ่มข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

ชื่อ	เพศ	อายุ	ภูมิลำเนา	การศึกษา	อาชีพ	ที่ทำงาน	ที่พัก
นายประสาท	ช.	๕๓	ราชบุรี	ป.โทวิศวกรรม	อาจารย์	เทคโนโลยีราชมงคล	ลาดพร้าว๑๐๖
นางนันทนา	ญ.	๕๒	นครพนม	ป.ตรีเศรษฐ	จนท.แผน	กระทรวงเกษตร	ทุ่งสองห้อง
นายสุรัตน์	ช.	๔๐	สี่เสา	อาชีวศึกษา	ผจก.ฝึกอบรม	บ.การบินไทย	รังสิต
นายศุภชัย	ช.	๓๔	บางโพ	ป.ตรี นิติ	นิติกร	ธ.ออมสิน	บางบัวทอง
นางวศิมน	ญ.	๔๐	ชัยนาท	ต่อ ป.ตรี	จนท.ธุรการ	จุฬาลงกรณ์ฯ	มีนบุรี

๔. กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน

ชื่อ	เพศ	อายุ	ภูมิลำเนา	การศึกษา	อาชีพ	ที่ทำงาน	ที่พัก
นส.วิภาดา	ญ.	๒๙	กิ่งเพชร	ป.ตรีบริหาร	ฝ่ายการตลาด	ลาดพร้าว	ดอนเมือง
นายสุชาติ	ช.	๕๖	สามย่าน	มศ.๓	รับจ่าน้ำ	เทเวศร์	หัวหมาก
นายภูวเรศ	ช.	๓๕	สมุทรสงคราม	ป.ตรี นิติ	ทนายความ		วัดจักรวรรดิ
นส.ตุ๊กตา	ญ.	๓๒	คลองสาน	ป.ตรีบริหาร	ผจก.ฝ่ายธุรการ	สุทธิสาร	สนามเป้า
นส.ธนิษฐา	ญ.	๒๓	ชลบุรี	ป.ตรี วิทย	ฝ่ายขาย	กล้วยน้ำไท	บางนา

๕. กลุ่มนักศึกษาจากต่างจังหวัด

ชื่อ	เพศ	อายุ	ภูมิลำเนา	การศึกษา	สาขา	สถานศึกษา	ที่พัก
นส.สินีนาก	ญ.	๑๘	ตรัง	อุดมศึกษา	การจัดการ	สวนดุสิต	จรัลสนิทวงศ์
นส.ศศิธร	ญ.	๒๐	พิษณุโลก	"	รัฐศาสตร์	จุฬาฯ	เจริญกรุง
นส.รัตติก	ญ.	๒๑	นครราชสีมา	"	ทันตแพทย์	จุฬาฯ	เอกมัย
นายภัคพงศ์	ช.	๒๒	พิจิตร	"	วิศวกรรม	เทคโนโลยีมหานคร	ลาดพร้าว
นายวิโรจน์	ช.	๑๘	สุพรรณบุรี	"	สัตวแพทย์	ม.เกษตร	หอพักในม.

๖. กลุ่มทาบแร่แผงลอย

ชื่อ	เพศ	อายุ	ภูมิลำเนา	การศึกษา	อาชีพ	ที่ทำงาน	ที่พัก
นางดวงแข	ญ.	๓๑	มีนบุรี	ป.๕	รถเข็นขายน้ำ	สนามหลวง	ใกล้สนามหลวง
นายพานิช	ช.	๓๓	ร้อยเอ็ด	ป.๕	ทาบแร่ไข่มุก	สนามหลวง	ปากคลองตลาด
นายนิวัฒน์	ช.	๒๐	ร้อยเอ็ด	ป.๖	แผงทากุญแจ	ลาดพร้าว	พหลโยธิน ๓๕
นายทองอยู่	ช.	๓๐	หนองบัวลำภู	ป.๕	ปะชุนเสื้อผ้า	ลาดพร้าว ๖๕	ลาดพร้าว ๖๓
นางยวน	ญ.	๕๑	นครราชสีมา	ป.๕	ทอดกล้วยแขก	วัดเสมียนนาค	นนทบุรี

๗. กลุ่มรถรับจ้าง

ชื่อ	เพศ	อายุ	ภูมิลำเนา	การศึกษา	อาชีพ	ที่ทำงาน	ที่พัก
นายแดง	ช.	๓๖	ลพบุรี	ป.๕	มอเตอร์ไซด์	ท่าพระจันทร์	ห้วยขวาง
นายแสวง	ช.	๕๒	นครราชสีมา	ป.๕	สามล้อ	กลางเมือง	สายใต้
นายอำนาจ	ช.	๒๓	ศรีสะเกษ	ป.๖	สามล้อ	กลางเมือง	บ่อน้ำก่
นายสมบูรณ์	ช.	๓๕	ประจวบคีรีขันธ์	ป.ตรี	มอเตอร์ไซด์	สยามสแควร์	สุทธิสาร
นายอนันต์	ช.	๓๑	วัดอนงค์	ปวช.	มอเตอร์ไซด์	หน้ารพ.จุฬา	วัดอนงค์

กลุ่มที่ ๑

ร้านค้าขนาด เล็ก

1. นายสมบูรณ์ พิมพาพิพัฒน์	ร้านชำ ท่าพระจันทร์	จากประเทศจีน
2. นางเบญจวรรณ คำวันสา	ร้านตัดชุดครุย	จากจังหวัด กรุงเทพฯ
3. นางผอบ สุนทรไอสถ	ร้านขายยาแผนโบราณ	จากจังหวัด กรุงเทพฯ
4. นางนุสรา บุญวิเศษ	ร้านตัดเสื้อ	จากจังหวัด นครราชสีมา
5. นายสุพจน์ ศิริธรรมปิติ	ร้านชำ คลองสาน	จากจังหวัด นครราชสีมา

"คนสมัยนี้หัวดี เรียนสูง แต่ทำอะไรเอาแต่หน้า
ไม่แต่ครอบครัวตัวเอง ไม่ค่อยนึกถึงพ่อแม่ และเรื่องกตัญญู"

สมบูรณ์ พิมพาพิพัฒน์

ร้านชำท่าพระจันทร์

มาจาก ประเทศจีน

คุณสมบูรณ์ ชี้นัด " ภาพแห่งความภูมิใจ "

มีทั้ง ภาพครอบครัว ลูกๆ ที่ต่างประสบความสำเร็จ , งานบวชของบุตรชาย ,
งานรับปริญญา และ กิจกรรมการกุศล

ชื่อ สมบูรณ์ พิมพ์พัฒนา (ก๊กเจียง แซ่เตีย)
อายุ 63 ปี
ภูมิลำเนา มณฑลกว่างตุง ประเทศจีน
ที่อยู่ปัจจุบัน ตรอกเล็กๆ แถบท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ
การศึกษา -
อาชีพ เจ้าของร้านชำ
ครอบครัว ภรรยาเป็นลูกจีนเกิดเมืองไทย
มีบุตร 5 คน ชาย 2 คน หญิง 3 คน

เหตุผลที่เข้ากรุงเทพฯ

" เขาว่าเมืองไทยอยู่เย็นเป็นสุข "

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 คุณสมบูรณ์เดินทางหนีความทุรกันดารมาจากเมืองจีน โดยมีญาติซึ่งอยู่กรุงเทพฯ ชวนมาทำงาน ตอนนั้นคุณสมบูรณ์อายุเพียง 15 ปี

ชีวิตในกรุงเทพฯ

คุณสมบูรณ์มาอาศัยอยู่กับน้ำให้คลองแควนี้ ชีวิตช่วงแรกต้องต่อสู้ดิ้นรนด้วยความยากลำบาก คุณสมบูรณ์ทำงานทุกอย่างที่ขวางหน้า ตั้งแต่แบกกระสอบข้าวเปลือก เป็นลูกจ้างหน้าร้าน จนมาเปิดแผงขายของเบ็ดเตล็ดของตัวเองตรงปากตรอกนี้ตอนอายุ 20 ปี และเข้าห้องของทรัพย์สินตั้งร้านขายของพร้อมกับเป็นบ้านอยู่อาศัยด้วย คุณสมบูรณ์อยู่ตรงนี้มาสี่สิบกว่าปีแล้ว เหตุที่เลือกทำเลนี้แต่แรกเป็นเพราะเห็นว่าคนมาก คนที่อยู่ตามสวนตามคลองแควนี้ต้องพายเรือออกมาหาซื้อของที่นี้

สภาพร้านของคุณสมบูรณ์ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปเลยจากอดีตจนปัจจุบัน สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นตัวสินค้า และความคึกคัก

" เตี้ยวันนี้ขายไม่ค่อยดี คนที่มาซื้อเป็นแม่ค้าแควนี้ที่ขาดของเล็กๆ น้อยๆ เช่นถุงพลาสติก กระป๋อง เราก็ต้องหาของที่เขาต้องการมาขาย "

คุณสมบูรณ์บอกว่า พอมีห้างสรรพสินค้าใหญ่ๆ เกิดขึ้น ลูกค้าก็น้อยลงมาก เพราะคนเข้าไปซื้อของในห้างสรรพสินค้ากันหมด นอกจากจะต้องปรับตัวโดยการหาของที่แม่ค้าต้องการมาขายแล้ว คุณสมบูรณ์ยังต้องพยายามใช้จ่ายให้น้อย ไม่ใช้ลูกจ้าง แต่ให้ลูกหลานมาทำงานแทน เพื่อให้ร้านอยู่ได้ เวลาสินค้าที่ร้านหมด คุณสมบูรณ์จะขับรถจักรยานยนต์ไปซื้อของที่สำเพ็งเอง

" สมัยก่อนเขาแค่สั่งเขา เขาก็มาส่งให้ แต่สมัยนี้เราสั่งน้อยๆ เขาไม่ค่อยส่ง เพราะค่าใส่หุ้ยมันเยอะ แล้วก็รูดติด ไม่คุ้ม "

นอกจากร้านกับแผงขายของที่นี้ คุณสมบูรณ์ยังมีร้านประดับยนต์อีกร้านหนึ่งอยู่แถว

ฝั่งธนบุรี เป็นร้านที่เปิดให้ลูกชายดูแล คุณสมบุรณ์บอกว่าร้านนั้นกิจการดี มีลูกจ้างหลายคน ในด้านสังคม คุณสมบุรณ์รู้จักกับคนแถวบ้านบ้าง แต่ส่วนใหญ่ที่รู้จักดีจะเป็นคนเก่าๆ คนใหม่ที่เพิ่งย้ายมาไม่ค่อยรู้จักแล้ว

"ต่างคนต่างหามาหากิน ก็หักทลายกันได้ แต่ไม่สนิท"

ชุมชนแถบท่าพระจันทร์ถึงท่าช้าง เคยมีการร่วมมือร่วมทุนกันสร้างศาล เจ้าขึ้นที่ ตลาดโรงน้ำแข็ง และช่วยกันซื้อ เครื่องดับเพลิง เนื่องจากเคยเกิดเหตุไฟไหม้ แต่ไม่ได้มีการรวมตัวกันพัฒนาชุมชนแต่อย่างใด

ด้านการเมือง คุณสมบุรณ์ไปเลือกตั้งเสมอ เมื่อมีโอกาส พรรคที่นิยมคือ ประชาธิปัตย์และพลังธรรม

เวลาว่าง คุณสมบุรณ์มักไปเดินออกกำลังในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือไม่ก็ สนามหลวง คุณสมบุรณ์เข้าวัดฟังธรรม ให้ลูกชายบวชเมื่ออายุครบบวช และนิยมเป็นเจ้าของจัดถรณ์ไปทอดตามวัดต่างจังหวัดเสมอ

"ผมอยู่เมืองไทยก็เหมือนไทยทุกอย่าง ตามประเพณี ทั้งจีนและไทย"

นอกจากนี้ คุณสมบุรณ์ยังเป็นคนใจบุญ มักจะบริจาคเงินให้กับโรงพยาบาลต่างๆ ตามโอกาส

ความรู้สึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

ความเปลี่ยนแปลงที่ใกล้ตัวที่สุดคงจะเป็นการเปลี่ยนโฉมหน้าของท่าพระจันทร์ คุณสมบุรณ์บอกว่า แต่ก่อนแถวนี้มีร้านขายของสารพัดชนิด เต็มไปด้วยร้านอาหารกับร้านเสริมสวย เท่านั้นที่สามารถดำเนินกิจการได้ดี คนใหม่ที่มาแทนคนเก่าจึงปรับปรุงร้านเป็นสมัยใหม่กันหมด แต่ตนไม่เปลี่ยนเพราะชอบแบบเก่า และที่ยังทำอยู่ก็เพื่อเป็นหลักให้ลูกหลานคิดว่าคนเราต้องขยันหามาหากิน

การที่มีร้านแบกะดินขายของตามริมถนนนั้น คุณสมบุรณ์บอกว่า แม้ทำให้รถแน่นขึ้นแต่ไม่เป็นปัญหาสำหรับตัวเอง เพราะใช้มอเตอร์ไซค์อยู่แล้ว สิ่งที่ไม่ชอบเลยคือ การปูหนังสือพิมพ์ขายพระ เครื่องบนทางเท้า เป็นการลบหลู่พระที่ร้ายแรงมาก

คุณสมบุรณ์มองว่า ความเจริญสร้างความก้าวหน้าทางวัตถุให้บ้านเมือง แต่ทำให้จิตใจคนเสื่อมลง

"สมัยก่อนขนบธรรมเนียมมันดีจริงๆ เต็มไปด้วยไม้น้ำใจ เอาแบบฝรั่งไม่ตี ถึงที่สมัยก็ไม่ตี วัฒนธรรมสมัยก่อนดีกว่า ดูอย่างนักศึกษาเตี้ยๆ กินอะไร เสรีจกั๊กหิ้งของเกะกะ หิ้งๆที่ถึงขยะก็มี ชอบความฟุ่มเฟือย ต้องกินดี ๆ ใช้จ่ายดี ๆ ไม่เหมือนคนสมัยก่อน ห่าอะไรก็ต้องเก็บให้เรียบร้อย รู้จักประหยัด รู้อะไรควรไม่ควร"

สำหรับสภาพรถติดในกรุงเทพฯ ไม่ใช่ปัญหาใหญ่ของคุณสมบุรณ์ เนื่องจากไม่ค่อยได้ออกไปไหนไกลๆ เวลาไปซื้อของที่สำเพ็งจะใช้รถจักรยานยนต์ ไม่ได้ใช้รถยนต์ซึ่งมีอยู่ 2 คัน อย่างไรก็ตาม คุณสมบุรณ์เห็นด้วยกับการสร้างถนน เพราะคิดว่าจะทำให้รถไม่ติด

ซึ่งถ้ามีการไล่ที่แถวท่าพระจันทร์ เพื่อสร้างถนนก็ต้องยอม เพื่อส่วนรวม

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

คุณสมบุรณ์ยังคงส่งเงินไปให้พ่อแม่ที่เมืองจีนอยู่อย่างสม่ำเสมอ
"ผมเป็นคนกรุงเทพฯ แต่ถึงยังไงก็คิดว่าตัวเองเป็นคนจีนอยู่ แต่ก็ เป็นไทยด้วย"

อนาคต

คุณสมบุรณ์ไม่มีแผนการที่จะเปลี่ยนแปลงร้าน แต่คิดว่าจะทำร้านอีกสักปีสองปีแล้ว
ยกให้ลูก หากลูกอยากเปลี่ยนแปลงก็ตามใจ ส่วนร้านประดับยนต์คงจะยกให้กับลูกชายใน
อนาคตอันใกล้

อย่างไรก็ตาม คุณสมบุรณ์ไม่คิดจะย้ายไปอยู่ที่อื่น เนื่องจากคุ้นเคยกับแถวนี้ ไปไหน
มาไหนสะดวก ใกล้วัดมหาธาตุ ใกล้ธรรมศาสตร์ สนามหลวง ใกล้กับแหล่งซื้อของ หากย้าย
ไปอยู่บ้านลูกที่หนองแขม จะไกลมากลำบาก

"ริมถนนแถวนี้เปลี่ยนจากร้านอาหารเก่าๆ มาเป็นร้านพวกเคเอฟซี เซเว่นอี เลฟเว่น
คิดว่าตินะ เจริญขึ้น แล้วทำให้ไม่เปลี่ยวเหมือนก่อน"

เบญจวรรณ คำวันสา

ร้านตัด เสื้อโครย

ชาวกรุง เทพฯ

งานของคุณเบญจวรรณ ทำได้ทั้งวัน จนไม่ได้ออกไปนอกร้าน

ชื่อ เบญจวรรณ คำวันสา
อายุ 45 ปี
ภูมิลำเนา กรุงเทพฯ (แถวหัวลำโพง)
ที่อยู่ปัจจุบัน ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ
การศึกษา จบวช. จากโรงเรียนพาณิชยการกรุงเทพมหานครการบัญชี
อาชีพ ร้านเสื้อครุย "บัณฑิต"
ครอบครัวสามีเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
มีบุตร 2 คน คนโตเป็นชาย คนเล็กเป็นหญิง

ชีวิตในกรุงเทพฯ

ปู่ของคุณเบญจวรรณอพยพมาจากเมืองจีน บิดามารดาเป็นลูกจีนเกิดในไทย ตนเองเป็นชาวกรุงเทพฯ แต่กำเนิด บ้านเดิมอยู่แถววัดไตรมิตร หัวลำโพง ชีวิตวัยเด็กจะสนิทสนมกับเพื่อนบ้านมาก เด็กแถวนั้นจะมาเล่นกันที่ลานวัดไตรมิตรเป็นประจำ

คุณเบญจวรรณย้ายจากหัวลำโพงมาอยู่ท่าพระจันทร์หลังแต่งงาน เนื่องจากตึกแถวนี้เป็นตึกของกรมธนารักษ์ จึงใช้วิธีเช่า (เช่าไม่ขาด) และเสียค่าเช่าให้กรมธนารักษ์เดือนละ 399 บาท เสียภาษีโรงเรือน และค่าต่อสัญญาอีกปีต่อปี

สิบปีแรกของการย้ายมาอยู่ที่นี่ คุณเบญจวรรณบอกว่า ยังจับจุดไม่ถูกว่าจะทำอาชีพอะไร จึงให้คนอื่นมาเช่าหน้าร้านเพื่อขายของไปก่อน จนเมื่อปีพ.ศ. 2529 จึงตัดสินใจทำร้านเสื้อครุย เพราะมองเห็นว่า ย่านนี้เป็นแหล่งเสื้อครุย ถ้าเปิดร้านตัดเสื้อครุยน่าจะอยู่ได้ ประกอบกับตนเองเคยเรียนตัดเสื้อจากโรงเรียนสอนตัดเสื้อระพีมาบ้าง

กิจการเสื้อครุยดำเนินไปได้ด้วยดี แม้จะมีการแข่งขัน และแย่งลูกค้ากันมากในระยะแรก

"เตี้ยวันนี้อยู่ตัวแล้ว เพราะสถาบันการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ก็มีการแบ่งโควตากันไปเลย ของใครของเขา ไม่แย่งกัน จะช่วยกันด้วยซ้ำ อย่างถ้ามีคนมาถามแล้วเราไม่มีก็บอกให้ไปร้านอื่น หรือบางทีเราก็ออกรับลูกค้าร้านอื่นมา"

ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นลูกค้าประจำ สถาบันการศึกษาที่ตัดเสื้อครุยกับร้านบัณฑิตอยู่ตอนนี้ ได้แก่ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นต้น บางครั้งมีร้านเสริมสวย หรือโรงเรียนอนุบาลมาสั่งตัดบ้างเหมือนกัน ซึ่งคุณเบญจวรรณก็จำใจรับ

"คิดว่าไม่ควรนะ เพราะว่าเสื้อครุยเป็นของสูง แต่ถ้าเราไม่รับทำ เขาก็ไปให้คนอื่นทำ"

วันหนึ่งๆ คุณเบญจวรรณงานเยอะมาก ประกอบกับหาลูกจ้างยาก คุณเบญจวรรณจึงไม่ค่อยมีเวลาออกไปสูงลิงกับใคร

"อยู่ที่นี้แค่รู้จักหน้า รู้จักชื่อ ทักทายกันบ้างแต่ไม่สนิทเหมือนที่หัวลำโพง เพราะว่า

ทุกคนมีการค้า ต้องหามาหากิน ไม่มีเวลา ลูกๆ ก็อยู่แต่ที่บ้าน ไม่เคยออกไปเล่นกับใครข้างบ้าน สังคมค่อนข้างจะเป็นแบบตัวใครตัวมัน ไม่มีการรวมตัวพัฒนาชุมชน"

คุณเบญจวรรณบอกว่า เป็นแบบนี้ก็ดีแล้ว เพราะไม่ชอบยุ่งกับใคร ยิ่งยุ่งมาก เรื่องก็มากตามไปด้วย

ทุกวันนี้ คุณเบญจวรรณจะมาทำงานที่ร้านทุกเช้า ส่วนตอนเย็นจะกลับไปพักที่บ้านซึ่งเพิ่งสร้างเสร็จที่ซอยจรัสสนิทวงศ์ 37

ความรู้สึกต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

คุณเบญจวรรณมองการย้ายที่ขายของจากในวัดมหาธาตุมาอยู่ริมถนนว่า มีข้อดีตรงที่ช่วยให้วัดไม่เสื่อมโทรม แต่มีผลเสียคือ ทำให้ทางเท้าคับแคบ เดินทางไปมาไม่สะดวก และรถติด คุณเบญจวรรณจึงไม่ค่อยชอบออกไปนอกร้าน

ส่วนความเจริญที่เข้ามาแถวนี้ ไม่ว่าจะ เป็นร้านสมัยใหม่อย่าง เคเอฟซี หรือ เซเว่น อีเลฟเว่น ธนาคารที่จะมาเปิดสาขาในอนาคตอันใกล้ คุณเบญจวรรณคิดว่าเป็นสิ่งที่ดี แสดงว่าบริเวณนี้เจริญขึ้น สะดวกเวลาต้องการซื้อของในยามวิกาล และทำให้ไม่เปลี่ยวเหมือนแต่ก่อน

"สมัยก่อน กลางวันทีนี้วุ่นวาย คนมาซื้อขายพระกัน แต่พอเย็นก็กลับหมด สองทุ่มก็เงียบแล้ว"

สำหรับข่าวการรื้อท่าพระจันทร์ เพื่อสร้างทัศนียภาพริมแม่น้ำเจ้าพระยานั้น คุณเบญจวรรณบอกว่า รู้ข่าวตั้งแต่แรกแล้ว แต่จนแล้วจนรอดโครงการนี้ก็ยังไม่เกิดขึ้น

"คนแถวนี้ก็รู้ข่าวหมด แต่ไม่ว่าอะไร เพราะคิดว่ายังไม่ถึงเวลา... ถ้าเขาจะทำจริงก็ต้องให้เขาทำ มันไม่ใช่ที่ของเรา ถ้าไปก็ไปกันหมดไม่ใช่เราคนเดียว ไม่คิดต่อต้าน"

อนาคต

คุณเบญจวรรณยังไม่ได้คิดจะทำอาชีพอื่น เพราะกิจการเลื้อครุยมามาก น่าจะหาไปได้อีกนาน ทั้งไม่คิดจะตกแต่งหน้าร้านให้สวย เพราะร้านอยู่ลึกและไม่ต้องการหน้าร้าน

"แค่ขาประจำก็ทำแทบไม่ไหวแล้ว เลยไม่หวังจะได้ลูกค้าจร" คุณเบญจวรรณกล่าว

แหล่งเสื้อผ้าสวยที่ชุกช่อนอยู่ตามฟลอร์ไฮเอวแถวท่าพระจันทร์ ปั่นทีตแทบทุกคน รู้จัก

การท่าพระจันทร์ในวันนี้ คลาสสิกไปด้วยผู้คน และอาหารอร่อย

“ ตึกท่า เจ้าอินทร์ ”

วันนี้ ทำพระจันทร์ สีความทันสมัย อย่างที่ผ่านการค้าในปัจจุบัน फिरมี

ตลาดพระเครื่อง สถานที่สุดโปรดของหิ้งเสวพระเครื่อง

"ร้านแถวนี้เขาเปลี่ยนแปลงเป็นสมัยใหม่หมดแล้ว
แต่ของเราเป็นอย่างเก่า ป้าชอบของโบราณ.. ไม่เปลี่ยน"

ผอบ สุคนธ์ โอสถ

ร้านขายยาไทย

ชาวกรุง เทพฯ

ชื่อ ผอบ สุคนธ์ โอสภ
อายุ 57 ปี
ภูมิลำเนา ถ. ตะนาว กรุงเทพฯ
ที่อยู่ปัจจุบัน ถ. ตะนาว กรุงเทพฯ
การศึกษา จบจากโรงเรียนการเรือนพระนคร
สอบได้ประกาศนียบัตรทั้งด้านเภสัชและเวช ทำให้สามารถทำยาขายและ
ตรวจโรคได้
อาชีพ เจ้าของร้านขายยาไทยแผนโบราณ ชื่อร้าน "หน้าวัว"
ครอบครัว มีพี่น้อง 5 คน ไม่มีใครสนใจยาไทยเลยนอกจากตน
มีบุตรสาว 3 คน
คนโตเพิ่งจบจากคณะ เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
คนที่สองกำลังศึกษาด้านเภสัชศาสตร์

ชีวิตในกรุงเทพฯ

ร้านขายยาหน้าวัวเป็นร้านเก่าแก่ มีมาตั้งแต่สมัยบิดาของคุณผอบ สมัยนั้นไม่เพียง
แต่ขายยาอย่างเดียว บิดาคุณผอบยังรับรักษาโรคและนวดแผนโบราณด้วย เจ้านายหลาย
พระองค์มานวดที่นี่เป็นประจำ

คุณผอบเกิดและเติบโตที่นี่ มีชีวิตคลุกคลีกับยาไทยมาโดยตลอด แม้กระทั่งเมื่อเรียน
จบจากโรงเรียนการเรือนพระนครและไปประกอบอาชีพครูแล้ว ตอนเย็นกลับบ้านยังต้อง
มาเป็นหมอยา

"ไปเรียนต่อต่างประเทศ จบกลับมาแม่ให้ทำร้านยาต่อ ครูใหญ่จะให้ไปเป็นครู
ติงกันคนละข้าง ในที่สุดแม่ชนะ"

คุณผอบดำเนินกิจการด้วยตัวเองมา 20 กว่าปีแล้ว เธอเล่าว่า มีช่วงหนึ่งที่ยาไทย
แผนโบราณซบเซาลง เพราะมียาแผนปัจจุบันเข้ามาจากต่างประเทศ แต่ก็ขึ้นอยู่กับช่วง
ระยะหนึ่งเท่านั้น เมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของดีพื้น
บ้านของไทยจึงฟื้นตัวขึ้นมาอีกครั้ง

"คนมาซื้อเรื่อยๆ ไม่ได้น้อยลง คนยังนิยมยาไทยอยู่เยอะ ลูกค้าโดยมากบอกต่อๆ
กันมาจากรุ่นคุณย่าคุณยาย"

ลูกค้าส่วนใหญ่จึงเป็นลูกค้าประจำ ลูกค้าจรมีเข้ามาถามไถ่ถึงตัวยาชนิดต่างๆ บ้าง
แต่ไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม คุณผอบยอมรับว่ายาไทยไม่สามารถรักษาโรคร้ายแรงได้ ถ้า
หากมีคนไข้อาการหนัก เป็นโรคปอด หรืออหิวาตกโรคมา คุณผอบจะแนะนำให้ไปโรงพยาบาล
ทันที

ปัจจุบัน เครื่องยาไทยราคาแพงขึ้น และหายากเข้าทุกที แต่ที่ร้านก็ไม่อาจขึ้นราคา
ยาได้ เพราะเกรงว่าลูกค้าจะไม่มีเงินซื้อ คุณผอบจึงพยายามเลือกหาที่ใช้พืชซึ่งหาได้ง่าย

กว่าตัวยาจากสัตว์

"เวลาปรุงยา ขาดส่วนผสมไปอย่างหนึ่งก็ทำไม่ได้แล้ว เพราะยาคือชีวิตมนุษย์"

สำหรับติกแถวห้องนี้ คุณผอบบอกว่า เป็นทรัพย์สินของวัดบวรนิเวศ อยู่มาตั้งแต่สมัย
ค่าเช่าห้องละ 6 บาท จนบัดนี้ราคาห้องละ 1,000 บาทแล้ว บ้านของคุณผอบยังคงสภาพ
เดิมทุกอย่าง ไม่ว่าจะ เป็นภายนอก หรือการตกแต่งภายใน ทั้งๆ ที่ร้านค้าย่านถนนตะนาวนี้
เปลี่ยนแปลงจากร้านเก่าๆ ที่เคยขายขนม ขายของ เบ็ดเตล็ดมาเป็นรูปลักษณ์ใหม่ขายเสื้อผ้า
ทันสมัยกันเกือบหมดแล้ว เธอให้เหตุผลว่า เธอชอบของโบราณ และถ้าหากจะเปลี่ยนแปลง
ร้านจะต้องจุดธูปขอบิดา ครูบาอาจารย์เสียก่อน เนื่องจากยาไทยมีครู

ในด้านเพื่อนบ้าน คุณผอบบอกว่า สมัยก่อนจะรู้จักคนแถวนี้หมด คุยกันได้ตั้งแต่หน้า
บ้านถึงหลังบ้าน แต่ปัจจุบันคนเก่าย้ายออกไปกันเกือบหมด คนใหม่ที่เข้ามาไม่ค่อยรู้จักแล้ว
บางครั้งก็คุยกันไม่รู้เรื่อง จึงได้แต่ยิ้มให้

ความรู้สึกต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

"กรุงเทพฯ เปลี่ยนเร็วมาก ชีวิตเปลี่ยนเร็ว ปู๊ปปี้ เปลี่ยน เราไม่เปลี่ยน แต่ก็อยู่
ได้ มีความสุขด้วย"

ไม่เพียงแต่คุณผอบเท่านั้นที่รู้สึกต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น คุณภควิภา ลูกสาวคน
โตของเธอก็เช่นกัน ภควิภารำลึกความหลังให้ฟังว่า สมัยก่อนบ้านแถบนี้จะเป็นแบบเดียวกับ
บ้านเธอทั้งหมด บรรยากาศเงียบสงบ รถนน้อย มีรถเมล์แล่นอยู่ 2 สายเท่านั้น เด็กๆ จะ
สนิทกันหมด และมีจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง คืองานปีใหม่และงานสงกรานต์

บัดนี้สภาพ เศรษฐกิจ เปลี่ยนแปลงไป ทำให้สภาพสังคมต้องเปลี่ยนตาม คลองหลัง
บ้านของเธอกลายเป็นถนน ร้านริมถนนหันมาทำธุรกิจสมัยใหม่ (ธุรกิจเสื้อผ้า) รถสัญจรไป
มามากขึ้น ทำให้การจราจรติดขัดและเกิดมลภาวะทางเสียง

อย่างไรก็ตามทั้งคุณภควิภาและคุณผอบต่างก็เข้าใจดีว่า ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมต้อง
เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

"อยากให้กลับไปเป็นแบบก่อน แต่ไม่มีทางเป็นไปได้ สังคมเร่งรีบขึ้น ก็ต้องปรับ
ตัวไป ถ้าหัวใจเป็นกลางได้ การปรับตัวและการดำเนินชีวิตในปัจจุบันก็ไม่ยาก" คุณภควิภา
กล่าว พร้อมทั้งบอกว่า เวลาคิดถึงอดีตจะนำภาพในวัยเด็กมาดู ทำให้มีความสุขขึ้น

ส่วนคุณผอบนั้น กล่าวอย่างคนมองโลกในแง่ดีว่า

"ตอนนี้ชั๊กชอบกรุงเทพฯแล้ว ตรงที่มีถนนเยอะ ไปไหนมาไหนสะดวกกว่าคลอง
ถ้าเป็นสมัยก่อนจะไปไหนก็ต้องลงเรือ"

อนาคต

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น คุณผอบยังไม่คิดจะย้ายไปอยู่ที่อื่น หรือปรับปรุงร้านให้ทันสมัยเหมือนร้านแถบนั้น ส่วนในอนาคต คุณภควิภาจะเป็นคนรับช่วงดูแลร้านต่อไป ทั้งๆ ที่เรียนจบมาทางด้านเศรษฐศาสตร์

"คิดว่าสรรพคุณอย่าไม่ควรสูญหายไปกับกาลเวลา จะเสียหายมากถ้าไม่มีใครสืบทอด... เราสามารถเอาหลักเศรษฐศาสตร์มาใช้แก้ข้อบกพร่องของการทำงานแบบครอบครัวในร้านนี้ได้"

แม้คุณภควิภาจะเป็นคนรุ่นใหม่ แต่เธอก็ยืนยันว่า จะทำเพียงแค่ซ่อมแซมร้านเท่านั้น

"คงไม่ทำแบบร้านตรงข้าม ปูหินอ่อนหรืออะไร มันเสียความรู้สึก และไม่เข้ากับเฟอร์นิเจอร์โบราณ อีกอย่างการที่ร้านเราดูคลาสสิกไม่เหมือนใครก็เป็นจุดเด่นอย่างหนึ่ง"

ร้านขายยาน้ำวู้ ยู่ยี่หยง
แม่มีสรรพสิ่งรอบข้างจะเปลี่ยน แปลง

คุณถนัดวิภา สุคนธ์ไธสง ผู้สืบทอด มรดกไทย ด้วยความเต็มใจ

ย่านถนนตราชู พ.ศ. ๒๕๓๕
เปลี่ยนแปลไป จาก พ.ศ. ก่อน
วันรวมเก่าแก่ กลับกลายเป็น
บูติกาน้ำส้วม

สภาพ 'รถติดทุกวัน' บนถนนตากสิน เปิดกับส้มขูดหกศรีภพ ชั่วหัดก ลับลับ

" เคยลองกลับไปทำงานอยู่ต่างจังหวัดปีหนึ่ง แต่ปรากฏว่า สบายเกินไป
ลูกค้าไม่มี ทำให้ช้ำใจเลยต้องกลับมาทำงานในกรุงเทพฯเหมือนเดิม"

นุสรุา บุญวิเศษ

ร้านตัดเสื้อ

มาจาก นครราชสีมา

ชื่อ นุสรรา บุญวิเศษ
อายุ 37 ปี
ภูมิลำเนา ต. ลี้คิ้ว อ. ลี้คิ้ว จ. นครราชสีมา
ที่อยู่กรุงเทพฯ หมู่บ้านปิ่นเจริญ แขวงทุ่งสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ
การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากนครราชสีมา
ตอนอายุ 20 ปีเข้ามาเรียนตัดเสื้อในกรุงเทพฯอยู่ 1 ปี
อาชีพ ร้านตัดเสื้อ (เข้าห้องเล็กๆ อยู่ในตลาดใกล้กับสถานีรถไฟดอนเมือง)
ครอบครัว มารดาอยู่ที่นครราชสีมา
สามีทำงานรับเหมาก่อสร้าง
มีบุตรสาว 1 คน อายุ 12 ปี อาศัยอยู่กับยายที่นครราชสีมา

เหตุผลที่เข้ากรุงเทพฯ

คุณนุสรราเคยเข้ากรุงเทพฯเพื่อมาเรียนตัดเสื้อเมื่อตอนอายุ 20 ปี และนั่นคือการเข้ากรุงเทพฯครั้งแรก เธอบอกว่า เห็นเพื่อนมาเรียนกันจึงอยากมาเรียนบ้าง ไม่ได้คิดที่จะยึดเป็นอาชีพ เรียนได้ 1 ปีกลับไปบ้านช่วยบิดามารดาค้าขายอยู่ที่บ้านจนกระทั่งแต่งงาน
สามีของคุณนุสรราเป็นคนกรุงเทพฯ เธอจึงย้ายตามสามีเข้ามาอยู่กรุงเทพฯอีกครั้งหนึ่ง จนเมื่อ 3 ปีที่แล้วนี้คุณนุสรราไปซื้อบ้านไว้ที่นครราชสีมา เธอจึงลองกลับไปอยู่ที่นั่นแต่อยู่ได้เพียงปีเดียวก็ต้องกลับมากรุงเทพฯด้วยเหตุผลที่ว่า อยู่ต่างจังหวัดหามาหากินได้ไม่ดีเท่ากรุงเทพฯ

"หนึ่งปีที่โน้นกับสามเดือนที่กรุงเทพฯ สามเดือนยังได้รายได้เยอะกว่าเลย"

ชีวิตในกรุงเทพฯ

หลังจากแต่งงาน คุณนุสรราเข้ากรุงเทพฯมาอยู่ที่บ้านแม่สามีริมคลองรังสิต ชีวิตช่วงนั้นต้องดิ้นรนต่อสู้มาก ปัญหาหนักๆ เป็นเรื่องการหามาหากิน การครองชีพ เนื่องจากยังไม่ทราบว่าทำอะไรดี คุณนุสรราลองค้าขายแบบเดียวกับที่เคยทำตอนอยู่นครราชสีมา แต่ประสบความล้มเหลว ขาดทุน เป็นเพราะไม่มีเงินทุนเพียงพอ คุณนุสรราเปลี่ยนอาชีพไปหลายอย่างจนในที่สุดมาปักหลักอยู่กับการตัดเย็บเสื้อผ้าในตลาดแถวสะพานควาย

"ค้าขายมีขาดทุน แต่เย็บผ้าไม่ต้องลงทุนมาก ใช้แรง ต้องพยายามทำงานแข่งกับเวลา หามาาก็ได้มาก"

นอกจากปัญหาด้านอาชีพ คุณนุสรรายังมีปัญหาด้านครอบครัว กล่าวคือ สามีมีภรรยา น้อย และไม่คอยเอาใจใส่ครอบครัว เธอบอกว่ายังดีที่บิดามารดาของสามีคอยให้กำลังใจ ประกอบกับ เธอ เป็นคนที่ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคมาตั้งแต่เด็กแล้ว จึงไม่ย่อท้อต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

"ไม่ห้อยลอย ไม่คิดกลับบ้าน คิดว่าลำบากแล้วก็ต้องมีวันสบาย ทุกคนต้องลำบาก ถ้าเราสู้ไปเรื่อยๆ วันหนึ่งก็ต้องประสบความสำเร็จ"

ตอนอยู่สะพานควาย คุณนุสรารับเย็บเสื้อผ้าทั่วไปและรับเย็บเป็นโหลส่งตามร้านค้าปลีกด้วย รายได้จึงพอเลี้ยงตัวเองได้

ต่อมาบ้านที่ริมคลองรังสิตถูกไล่ที่ คุณนุสราและสามีจึงมาซื้อบ้านที่หมู่บ้านปิ่นเจริญ ซึ่งปัจจุบันนี้ยังผ่อนไม่หมด นอกจากนี้ เธอยังกลับไปซื้อบ้านไว้ที่นครราชสีมาเพื่อให้มารดาและบุตรสาวได้มีบ้านอยู่ ไม่ต้องไปอาศัยที่น้อง และเมื่อ 2 ปีที่ผ่านมาเธอย้ายไปทดลองอยู่ที่นครราชสีมา ประกอบอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าเหมือนกับตอนอยู่กรุงเทพฯ แต่กิจการซบเซา ทำให้ตนเองเหนื่อย คุณนุสราจึงกลับมารุ่งกรุงเทพฯ แต่เนื่องจากแผงตรงสะพานควายให้คนอื่นเช่าไปแล้ว เธอจึงมาเช่าคูลูกเล็กๆ ในตลาดตอนเมืองในราคาเดือนละ 2,000 บาทเปิดร้านตัดเสื้อ เพราะคิดว่าทำเลตรงนี้น่าจะดี และใกล้บ้าน

คุณนุสราทำงานตั้งแต่ 9.00 น. ถึงประมาณ 22.00 น. หากวันใดงานมากอาจทำถึงเที่ยงคืนและหยุดเฉพาะวันที่มีธุระสำคัญจริงๆ คุณนุสราบอกว่า อยู่ที่นั่นรับโยบโหเฉพาะลูกค้ารายย่อย ไม่ได้รับเหมาทีละมากๆ เหมือนที่สะพานควายแล้ว เพราะเหนื่อย ทำให้หันไปประกอบกับหาลูกจ้างยาก

บางครั้งลูกค้าให้ออกแบบให้ คุณนุสราจึงต้องพยายามศึกษาจากนิตยสารแฟชั่นต่างๆ และติดตามข่าวคราวในวงการแฟชั่นอยู่เสมอ ชุดที่ตัดส่วนใหญ่จะเป็นชุดทำงาน คิตราคาชุดละประมาณสี่ร้อยกว่าบาท (ไม่รวมค่าผ้าและค่าของตกแต่ง) คุณนุสราบอกว่า เพิ่งเปิดร้านตรงนี้มาได้ไม่กี่เดือน ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นขาประจำ มีบ้างที่ตามมาจากสะพานควาย ลูกค้าจรไม่ค่อยมี ถ้าพูดถึงรายได้ เธอบอกว่าได้ประมาณเดือนละ 10,000 บาท (หักค่าเช่าแล้ว)

คุณนุสราไม่ค่อยมีเวลาว่างจึงไม่ได้ออกไปไหน นอกจากเวลาที่ต้องไปซื้ออุปกรณ์ในการเย็บเสื้อผ้า และเวลาที่ลูกมาเยี่ยมจากนครราชสีมา คุณนุสราจะพาลูกไปเที่ยวสวนสนุกหรือห้างสรรพสินค้า ให้ลูกได้เปิดหูเปิดตาและรู้จักกรุงเทพฯ

สำหรับเพื่อนบ้านในหมู่บ้านปิ่นเจริญนั้น คุณนุสราไม่ค่อยได้สังสิงมากนัก เนื่องจากตนไม่ชอบยุ่งกับใคร สมัยอยู่นครราชสีมา ก็เช่นกัน

ถ้าหากอยากทำบุญคุณนุสราจะเลือกไปวัดวันอาทิตย์ แต่ไม่ค่อยได้ไปบ่อย คุณนุสรา นับถือศาสนาพุทธและไหว้เจ้าตามสามีซึ่งมีเชื้อจีน

ในด้านการเมือง คุณนุสราบอกว่า สมัยที่สามีมะโนคร้วอยู่ที่รังสิตได้มีโอกาสไปเลือกตั้งบ้าง แต่หลังจากย้ายไปนครราชสีมาไม่ได้กลับไปเลือกตั้งที่นั่นเลย และถึงจะอยู่กรุงเทพฯ มานาน 12 ปี คุณนุสรายังรู้สึกว่าเป็นคนนครราชสีมา โดยให้เหตุผลว่า หากเป็นคนกรุงเทพฯ สามีมะโนคร้วต้องอยู่ที่นี่

ความรู้สึกต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

ปัญหาหนักที่สุดสำหรับคุณนุสราคงหนีไม่พ้นปัญหาจราจร

" เบื่อที่สุด หงุดหงิด ส่วนมากไม่ออกไปไหน จะซื้อของซื้ออะไรก็ไปวันหนึ่ง รวมกัน ไปทีเดียวเลย ไปแล้วก็หงุดหงิด"

คุณนุสรบอกว่าสมัยที่ทำร้านอยู่สะพานควายต้องตื่นตั้งแต่ตีห้า กว่าจะนั่งรถประจำทางไปถึงก็ 9.00 น.แล้ว มาถึงสมัยนี้การจราจรแย่งลงกว่าเดิม แต่เนื่องจากบ้านอยู่ใกล้ จึงไม่ลำบากในการเดินทาง

นอกจากนี้ คุณนุสรายังมองว่ากรุงเทพฯมีอันตรายรอบด้าน จึงส่งลูกไปอยู่กับมารดาคนที่ต่างจังหวัด

"กรุงเทพฯอันตราย สิ่งแวดล้อมแย่ เด็กต่างจังหวัดเข้ามาอยู่กรุงเทพฯแล้วสิ่งแวดล้อมพาเป็น เพื่อนฝูงชักนำไปในทางที่ไม่ดี ตอนนี้เขายังเด็กยังไม่รู้อะไร ไปโรงเรียนก็กลัวเรื่องรถเรื่องรา ัว้เขาโตเรียนจบม.3 ก่อน ช่วยตัวเองได้แล้วค่อยให้มาอยู่ด้วยกัน"

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

คุณนุสรซื้อบ้านในชื่อตัวเองให้มารดากับบุตรสาวอยู่ที่นครราชสีมา จะกลับไปเยี่ยมลูกประมาณเดือนละครั้ง บางเดือนลูกจะเป็นฝ่ายมาหาที่กรุงเทพฯเอง

อนาคต

ขณะนี้คุณนุสรยังไม่คิดจะทำกิจการอย่างอื่นนอกจากร้านตัดเสื้อ เพราะไม่ต้องลงทุนมากและได้เงินสด ความจริงอยากจะมีร้านเป็นของตนเอง แต่ยังหาทำเลไม่ได้ประกอบกับค่าเช่าตึกแถวแพง ยังไม่มีเงินพอ คุณนุสรไม่เปิดร้านที่บ้านเนื่องจากเห็นว่าบ้านอยู่ลึก ไม่ค่อยมีคนสัญจรไปมา ลูกค้าเข้าไปลำบาก

สำหรับแผนการย้ายกลับไปอยู่นครราชสีมา คุณนุสรบอกว่าถ้าหางานเก็บเงินได้สักก้อนจึงจะย้ายไป เพราะทั้งมารดาและบุตรอยู่ที่นั่น

"ต่างจังหวัด ถ้าเรามีเงิน เราอยู่สบาย ไม่ต้องดิ้นรนหากิน"

แต่อย่างไรก็ตาม คุณนุสรบอกว่า ใจจริงแล้วอยากอยู่กรุงเทพฯมากกว่า ถ้าหากมารดากับบุตรสหายอมย้ายมาอยู่ที่นี่

"กรุงเทพฯหากินง่ายกว่า คล่องกว่า ต่างจังหวัดหาได้จริงแต่น้อย แล้วเดี๋ยวนี้ค่าใช้จ่ายก็เหมือนกันทั้งต่างจังหวัดและกรุงเทพฯ อยู่กรุงเทพฯรายได้เยอะกว่า"

"อนาคตกรุงเทพฯ จะให้ดีขึ้น ต้องปฏิรูปการเมืองไม่ให้มีการซื้อเสียง
ถ้ายังมีซื้อเสียงแบบนี้อยู่ จะลำบาก..
ทุกวันนี้รัฐบาลช่วยเราไม่ได้ เราต้องช่วยตัวเอง"

สุพจน์ คิริธรรมปิติ

เจ้าของร้านชำ

มาจาก นครราชสีมา

ชื่อ สุพจน์ ศิริธรรมปิติ
อายุ 52 ปี
ภูมิลำเนา อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา
ที่อยู่ปัจจุบัน 73 ซ. เจริญรัถ 20 ถ. เจริญรัถ คลองสาน กรุงเทพฯ
การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนจีนแถวหัวลำโพง
อาชีพ เจ้าของร้านชำ "มนตรี"
ครอบครัว บิตายังคงมีชีวิตอยู่ด้วยกัน
มีพี่น้อง 5 คน ตนเป็นคนที่ 4
สมรสแล้วมีบุตรชาย 5 คน
คนโตจบจากคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คนที่ 2 เสียชีวิต
คนที่ 3 เรียนชั้นปี 4 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คนที่ 4 เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดไตรมิตร
คนที่ 5 เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี

เหตุผลที่เข้ากรุงเทพฯ

คุณสุพจน์เข้ากรุงเทพฯตั้งแต่อายุประมาณ 5 ขวบ เนื่องจากบิดามารดาย้ายเข้ามาทำมาหากินในเมืองหลวง คุณสุพจน์บอกว่า ตอนนั้นยังเล็กมากจึงจำอะไรไม่ค่อยได้ รู้แต่ว่ามาอาศัยอยู่แถววงเวียน 22 กรกฎาคม

ชีวิตในกรุงเทพฯ

เนื่องจากฐานะครอบครัวไม่ค่อยดี ชีวิตวัยเด็กจึงค่อนข้างลำบาก ต้องเรียนไปทำงานไป คุณสุพจน์เรียนโรงเรียนจีนมาตลอดจนถึงประถมศึกษาปีที่ 4 ก็เลิกเรียน มาทำงานเป็นเด็กรับจ้างตามร้าน สิ่งของบ้าง ขายของหน้าร้านบ้าง เป็นเซลล์ของห้างฝรั่งบ้าง จนกระทั่งได้มาทำงานอยู่บริษัทขายข้าวสารสิบกว่าปี คุณสุพจน์จึงได้เรียนรู้การค้าข้าวสาร

เมื่ออายุ 36 ปี คุณสุพจน์เข้าหุ้นกับเพื่อนทำการค้าส่วนตัวเกี่ยวกับข้าวสาร แต่ทำได้เพียงปีกว่าก็ต้องเลิกกิจการ เพราะถูกโกง

"ตอนนั้นผมเป็นแคชเชียร์ การค้าแจ้ง ผมเป็นหนี้เขาเจ็ดล้านกว่า ก็เลยต้องหนี" ช่วงนั้นร้านขายของชำที่ซอย เจริญรัถ เริ่มทำการปรับปรุงและเปิดกิจการแล้ว โดยมีบิดากับภรรยาเป็นคนคอยดูแล

คุณสุพจน์หนีอยู่ได้ 3 ปีก็พยายามออกมารวมขอมกับเจ้าหนี้โดยการค่อยๆ ผ่อนใช้ในตอนนั้นมีโรงข้าวสาร เชิญตัวไปทำงานเป็นสมุหบัญชี คุณสุพจน์บอกว่าได้เงินเดือนสูงถึงหมื่นกว่า และได้โบนัสเกือบล้านบาท แต่ทำงานอยู่ 3 ปีก็ลาออกเพราะถูกบีบบังคับจากผู้จัดการ

"ตอนอายุยังน้อย ทุกคนเป็นนักต่อสู้ อยากรั้งตัว แต่ช่วงหลังปลงตกว่า มีแค่นี้ควรพอแล้ว เพราะว่าเรื่องการค้ายิ่งเอื้อมยิ่งหนักใจ เดียวนี้เศรษฐกิจมันก็ไม่ดี มาอยู่การค้าเล็กๆ ของเราดีกว่าให้เขาบีบเรา"

หลังออกจากงาน คุณสุพจน์หันมาปรับปรุงร้านของตนให้ดีขึ้น และลงมาทำร้านเต็มตัว คุณสุพจน์บอกว่าแถวนี้ทำเลดี เพราะมีบ้านคนเยอะและยังมีโรงงานหลายแห่งอยู่ในซอย การค้าขายย่อมต้องมีคู่แข่ง เป็นธรรมชาติ แต่เดิมในซอยนี้มีร้านแบบเดียวกันอยู่แล้ว คุณสุพจน์ดึงดูดลูกค้าโดยการแถมลูกค้าบ้าง ขायราคาถูกลงกว่าราคาปกติบ้าง ลดราคาบ้าง ช่วงแรกที่ปรับปรุงร้านใหม่ จึงมียอดขายเดือนหนึ่งๆ เป็นหมื่นบาท ในขณะที่ ช่วง 3 ปีหลัง รายได้ลดลงเหลือเพียงไม่กี่พันบาท

"การค้าไม่ดีมา 3 ปีกว่าแล้ว ตั้งแต่มีพวกเซเว่นอีเลฟเว่น พวกห้างสรรพสินค้าใหญ่ๆ กลายเป็นค่านิยมของคนต้องขึ้นห้าง ขนาดคนงานโรงงานยังขึ้นห้างเลย อีกหน่อยร้านเล็กๆ แบบเราคงอยู่ไม่ได้ ต้องหาซอยเล็กๆ หรือไปชานเมือง แต่ชานเมืองก็มีเซเว่นเยอะแล้ว"

อย่างไรก็ดี คุณสุพจน์ไม่คิดจะย้ายไปไหนแล้ว เพราะไม่มีบ้านที่อื่น บ้านที่เคยอยู่ในซอยมิตรพลยกให้พี่ชายไปแล้ว

สำหรับ เรื่องเพื่อนบ้าน คุณสุพจน์บอกว่าตอนอยู่วงเวียน 22 กรกฎาคม จะรู้จักกันหมด เมื่อมาอยู่ที่ช. เจริญรัก 20 นี้ เพิ่งมารู้จักเพื่อนบ้านตอนที่หันมาทำร้านอย่างจริงจัง แต่ก็ไม่ค่อยไปสมาคมกับเขาเท่าไร เพราะแถวนี้เป็นบ้านเช่า และส่วนใหญ่เป็นคนไทยไม่ใช่คนจีน

"ผมไม่ยุ่งด้วย ไม่ชอบเพราะดูแล้วคนไทยเขาอยากอยู่ด้วยกันก็มาอยู่ อยากรักก็เลิก ผมงแล้ว แต่บางทีเขาจัดงานกัน เราก็เอาเงินไปช่วยบ้าง"

ทุกวันนี้คุณสุพจน์เปิดร้านตั้งแต่ 6 โมงเช้าปิดตอน 5 ทุ่ม เวลาว่างจึงมักเป็นช่วงระหว่างวันที่ไม่มีลูกค้า คุณสุพจน์มักจะดูโทรทัศน์ รายการที่ชอบคือภาพยนตร์ทั้งจีนและฝรั่ง นอกจากนี้ คุณสุพจน์ยังชอบติดตามข่าวการเมืองอย่างมาก

ความรู้สึกต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

"กรุงเทพฯ เปลี่ยนไปเยอะจนเราตกใจ"

คุณสุพจน์เห็นว่าความเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดความก้าวหน้า แต่ก็ก่อปัญหาหลายอย่างตามมา

ปัญหาจราจรเป็นปัญหาที่คุณสุพจน์มองว่า ควรแก้จากจุดเริ่มต้น โดยการคุมกำเนิด

"สร้างสะพานลอยอีกที่พันเส้นก็แก้ไม่ได้ รถใต้ดินก็ไม่ดี"

ปัญหาใกล้ตัวคุณสุพจน์อีกอย่างหนึ่งคือ เรื่องอาชญากรรม คุณสุพจน์บอกว่าแถวบ้านมีการกระตุกสร้อยอยู่บ่อยๆ ในซอยเล็กเข้าไปเป็นถิ่นเด็กทมกาว กับพวกโต๊ะสนุกเกอร์ เล่นการพนัน

วัฒนธรรม จริยธรรมของเด็กสมัยนี้ เลื่อมโทรมลง ดูจากโทรทัศน์ที่เด็กวัยรุ่นไปดู การแสดงคอนเสิร์ตแล้วกรี๊ดกรี๊ด

"ซาส์ สมัยก่อนไม่มีแบบนี้หรอก สมัยนี้มันไม่มีกฎระเบียบ เอาพระมาสอนก็เท่านั้น"

แต่คุณสุพจน์ก็ไม่ได้เลี้ยงลูกอย่างเคร่งครัด ค่อนข้างปล่อยอิสระแต่ต้องอยู่ในขอบเขต เช่น ถ้าไปเที่ยวต้องโทรศัพท์มาบอกที่บ้านก่อน คุณสุพจน์บอกว่าโชคที่ลูกๆ ไม่ออกนอกสู่นอกทาง

คุณสุพจน์มองว่า รัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาทั้งหลายที่เกิดขึ้นได้ เพราะคนไทย ยังไม่มีการศึกษา การเมืองไทยยังมีการซื้อเสียงกันอยู่ ดังนั้น เมื่อพึ่งรัฐไม่ได้ ทุกคนก็ต้องพึ่งตนเอง

"การเมืองทั้งฝ่ายค้าน ฝ่ายรัฐบาลเล่นเกมทั้งนั้น ทางที่ดีทำการค้าดีกว่า แล้วทุกเรื่องไม่ว่าเรื่องอะไร ผมว่า เราต้องพึ่งตัวเราเองดีที่สุด ขนาดพี่น้องยังพึ่งไม่ได้"

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

คุณสุพจน์ยังมีญาติอยู่ 1 คนที่อำเภอจันทิก จังหวัดนครราชสีมา จึงกลับไปเยี่ยมบ้าง เป็นครั้งคราว แต่ไม่คิดจะกลับไปอยู่อีกแล้ว

"ต่างจังหวัดหากินยาก อยู่กรุงเทพฯ ค้าขายคล่องตัวกว่า เพราะว่าพลเมืองเยอะกว่า ต่างจังหวัดมีคนแค่กระจุกเดียวเอง"

"ตอนนี้รู้สึกที่ตัวเองเป็นคนกรุงเทพฯ อยู่แล้ว" คุณสุพจน์กล่าว

อนาคต

คุณสุพจน์คิดจะทำร้านนี้ต่อไปเรื่อยๆ แต่ไม่คิดปรับปรุงหรือขยายร้านให้ใหญ่ขึ้น เพราะอย่างไร เสียก็คงสู้ร้านเซเว่นอีเลฟเว่นไม่ได้

คุณสุพจน์บอกว่าจะส่งลูกให้เรียนเท่าที่เขาอยากเรียน แล้วให้ไปต่อสู้อาเอง ไม่ได้คาดหวังว่า ลูกๆ จะต้องมาทำร้านต่อ แต่จะพยายามสนับสนุนถ้าลูกคนไหนต้องการทำการค้าขายอะไร

กลุ่มที่ ๒

เจ้าของกิจการขนาดใหญ่

1. นายอุทัย แซ่ลิ้ม ร้านขายเครื่องสังฆภัณฑ์ จากจังหวัด กรุงเทพฯ
2. นายเลิศพงศ์ เกียรติศักดิ์นุกุล ร้านขายทอง จากจังหวัด กรุงเทพฯ
3. นายธีรชัย เขมณะสิริ บริษัท ควอลิตี้ กรุป จากจังหวัด เชียงใหม่
4. นางชูศรี เกตรา กิจการหลายอย่าง จากจังหวัด สิงห์บุรี
5. นายวันชัย จิ่งสงวนพรสุข บริษัท พระนครยন্ত্রการ จากจังหวัด กรุงเทพฯ

"ถึงแม้กรุงเทพฯจะมีโอกาสทางธุรกิจดีกว่า
แต่ผมก็อยากไปอยู่ต่างจังหวัด ผมมันประเภทสุขนิยม"

อุทัย แซ่ลิ้ม

ร้านขายเครื่องสังฆภัณฑ์

ชาวกรุงเทพฯ

ชื่อ อุทัย แซ่ลี้ม
อายุ 29 ปี
ภูมิลำเนา วัดสามง่าม กรุงเทพฯ
ที่อยู่ปัจจุบัน ถ. บำรุงเมือง กรุงเทพฯ
การศึกษา จบปริญญาตรีจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อาชีพ ร้านขายเครื่องสังฆภัณฑ์ "ร้านตรุณธรรม"
ครอบครัว บิดาเป็นเจ้าของร้าน
มีพี่น้อง 6 คน ตนเป็นคนโต แต่ละคนจะแบ่งกันไปดูแลร้านสาขาต่างๆ
ยังไม่สมรส

ชีวิตในกรุงเทพฯ

บ้านเดิมของคุณอุทัยอยู่แถววัดสามง่าม เชิงสะพานกษัตริย์ศึก ครอบครัวย้ายบ้านมาที่ถนนบำรุงเมือง บริเวณย่านขายเครื่องสังฆภัณฑ์โต 15 ปีแล้ว ตัวคุณอุทัยเองไม่ทราบสาเหตุแน่ชัดของการย้ายบ้าน

เมื่อแรกย้ายมา คุณอุทัยบอกว่า บิดามารดายังไม่ทราบว่าจะทำอาชีพอะไร จนกระทั่งมีคนแนะนำให้เปิดร้านขายเครื่องสังฆภัณฑ์ เนื่องจากบริเวณนี้เป็นแหล่งรวมของสินค้าประเภทนี้อยู่แล้ว ย่อมต้องมีลูกค้าอย่างแน่นอน

"การแข่งขันก็มี แต่ก็มีข้อดีข้อเสีย เพราะว่าแถวนี้เป็นแหล่ง ใครก็นึกถึง ร้านเยอะ ลูกค้าก็มาเยอะ ขึ้นอยู่กับว่าเราบริการดีไหม อยู่ได้ด้วยลูกค้า ทั้งชาจร ขาประจำ"

คุณอุทัยบอกว่า ขณะนี้ร้านขายเครื่องสังฆภัณฑ์ของครอบครัวมีอยู่ 4 ร้านด้วยกัน ตั้งอยู่บริเวณเดียวกันนี้ 3 ร้าน ส่วนอีกแห่งหนึ่งอยู่แถวบางแค พี่น้องของคุณอุทัยจะแยกกันไปดูแลคนละร้าน แต่ไม่ได้แบ่งเด็ดขาด

"ตอนนี้ยังเป็นกงสีอยู่"

ร้านที่คุณอุทัยรับผิดชอบชื่อร้าน "ตรุณธรรม" เพิ่งเปิดกิจการได้ประมาณปีกว่า ลักษณะเป็นตึกแถว 2 คูหา ตั้งอยู่ริมถนนบ้านดินสอ คุณอุทัยบอกว่า ตึกนี้เป็นตึกเก่าอายุราว 40 ปี เชิงมาจากสำนักงานทรัพย์สิน ต้องเสียค่าโอนสิทธิการเช่าซึ่งเป็นเงินจำนวนมาก ส่วนค่าเช่าเสียเพียงเดือนละ 500 บาทเท่านั้น

คุณอุทัยตกแต่งและซ่อมแซมร้านใหม่ แต่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงโครงสร้างร้านได้ เนื่องจากเป็นข้อบังคับของสำนักงานทรัพย์สิน เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมแบบเก่า ซึ่งคุณอุทัยก็เห็นด้วยกับข้อนี้

กิจการของครอบครัวคุณอุทัยไม่ได้มีโรงงานผลิตสินค้าเป็นของตนเอง สินค้าในร้านส่วนใหญ่จะรับมาจากที่ต่างๆ กัน มีเพียงสินค้าเกี่ยวกับผ้า เช่น สบง จีวร ย่าม ที่มีโรงงานทำเอง

"เราคนไม่เยอะพอ ส่วนใหญ่จะซื้อมาขายไป สินค้ามันเบ็ดเตล็ดเยอะมาก ทำเอง

ไม่ได้"

คุณอุทัยบอกว่าการค้าไม่แน่นอน บางวันคนมาก บางวันคนน้อย แต่ปกติจะมีลูกค้ามากช่วงก่อนเทศกาลเข้าพรรษา เนื่องจากช่วงนั้นมีงานบวชมาก และช่วงหลังเทศกาลออกพรรษา เนื่องจากเป็นช่วงจัดทอดกฐิน สมัยก่อนลูกค้าจะมาทุกวันทั้งวันธรรมดาและเสาร์-อาทิตย์ แต่ปัจจุบันลูกค้าส่วนใหญ่มาวันเสาร์-อาทิตย์

" เพราะว่ายี่สิบเจ็ดปีคนไม่มีเวลาว่าง ของพวกนี้มันไม่ใช่ปัจจัยสี่ที่เขาต้องใช้ต้องซื้ออยู่ทุกวัน"

สำหรับตัวเอง คุณอุทัยจบวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มาได้ 3 ปีแล้ว เมื่อเรียนจบก็มาทำกิจการที่บ้านเลย ไม่มีโอกาสทำงานอย่างที่ตนเรียนมา

"ใหม่ ๆ ก็เสียดายที่ไม่ได้ใช้วิชาที่จบมา แต่นี่มันของบ้านเราเองก็ต้องช่วยๆ กัน"

คุณอุทัยรู้ว่าบิดาเตรียมให้สืบทอดกิจการตั้งแต่ตอนเรียนอยู่มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 5 ในขณะที่สมัยเรียนหนังสือคุณอุทัยไม่ได้ยุ่งกับกิจการค้าขายของที่บ้านเลย แต่กระนั้นก็ไม่เป็นปัญหากับการเรียนรู้

"เรามีพื้นฐานมาบ้าง เพราะได้เห็นและได้ยินทุกวัน มาฝึกก็ไม่ลำบาก เหมือนกับคนอิสลามที่ถึงไม่เคยกินหมู เห็นหมูทุกวันก็รู้ว่า เป็นหมู"

คุณอุทัยต้องเรียนรู้ว่า พิธีกรรมใดมีเครื่องประกอบอะไรบ้าง และของที่เอาไปใช้ในชั้นตอนใด แต่ไม่จำเป็นต้องลงลึกถึงรายละเอียดของพิธี

ทุกวันนี้คุณอุทัยเปิดร้านประมาณ 9.00 น. และปิดประมาณ 18.00 น. คุณอุทัยสามารถเดินไป-กลับระหว่างร้านกับบ้านได้ เพราะอยู่ในบริเวณที่ไม่ไกลกันนัก

สำหรับเรื่องเพื่อนบ้าน คุณอุทัยเล่าว่า จะสนิทสนมและคลุกคลีกับเพื่อนบ้านที่บ้านเดิมมากกว่า เนื่องจากตอนนั้นยังเป็นเด็กอยู่ ส่วนตอนย้ายมาที่นี่อายุ 14 ปีแล้ว จะไปสนิทกับเพื่อนที่โรงเรียนมากกว่า ไม่สนิทกับเพื่อนบ้านแถวนี้

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้ เพื่อนเก่าแถววัดสามง่ามก็ย้ายออกไปจากบริเวณนั้นกันเกือบหมดแล้ว

ความรู้สึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

" ปัญหาจราจร เป็นปัญหาของคนทุกคนในกรุงเทพฯ"

แม้คุณอุทัยจะไม่ต้องหยุดหงิดบนท้องถนนระหว่างการเดินทางจากบ้านมาที่ร้าน แต่เขารู้สึกว่าการจราจรในกรุงเทพฯ เป็นปัญหามากขึ้นทุกวัน โดยเฉพาะที่ถนนบ้านดินสอรถจะติดอยู่ตลอดเวลา คุณอุทัยคาดว่าอีก 10 ปีข้างหน้า บริเวณนี้จะอยู่อาศัยไม่ได้ ถึงจะมีโครงการขยายถนนก็ตาม

ตัวคุณอุทัยเองพยายามหนีปัญหาการจราจรติดขัดโดยหลีกเลี่ยงการเดินทางช่วงกลางวัน หากนัดกับเพื่อน มักนัดช่วงกลางคืน ประมาณหนึ่งทุ่มหรือสองทุ่ม

" เราออกจากที่นี่หกโมง เย็นไปถึงสองทุ่ม ก็บออกทุ่มครึ่ง ไปถึงสองทุ่มครึ่ง ต่างกัน

แค่ครึ่งชั่วโมง แต่ติดอยู่บนถนนนานกว่ากันเยอะ ออกหุ้มครึ่งตีกว่า"

สำหรับส่วนรวม คุณอุทัยมองว่า ปัญหาจราจรในกรุงเทพฯ จะแก้ได้ต้องอาศัยระบบขนส่งมวลชนที่มีขนาดใหญ่และครบวงจร ระบบรถไฟฟ้าที่มีอยู่ของบริษัทเอกชน หรือรถไฟฟ้ามหานคร ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เนื่องจากไม่ครบวงจร คุณอุทัยเห็นว่าควรทำตามที่พรรคพลังธรรมเสนอ คือ เป็นระบบใยแมงมุม ครอบคลุมให้ทั่ว

"แบบ เป็นเส้นทางๆ ผมว่าไม่ได้ผล เพราะว่าช่วยได้เฉพาะคนที่ไปถึงจุดหมายโดยตรง แต่คนที่ต้องตากกิ่งก้านสาขาไปที่อื่นก็ไม่ช่วย เพราะว่าต้องไปต่อรถชนิดอื่นอีก"

ส่วนการสร้างสะพานข้ามแยก คุณอุทัยเห็นว่าเป็นการย้ายที่รถติดจากสี่แยกที่สร้างสะพานแล้ว ไปยังสี่แยกถัดไปที่ยังไม่สร้างสะพานมากกว่า เป็นการแก้ปัญหา

"ปัญหากรุงเทพฯ จะแก้ได้ต้องแก้ที่ทัศนคติของผู้บริหารประเทศขณะนี้ คือ น่าจะบอกว่า สาธารณูปโภคจะให้อะไรกับประชาชนมากกว่าบอกว่า รัฐบาลจะได้อะไรจากโครงการนี้บ้าง"

อนาคต

คุณอุทัยซื้อที่ดินไว้ที่ชานเมือง และคิดจะย้ายออกไปในอนาคตอันใกล้ ส่วนในระยะยาว คุณอุทัยต้องการไปอยู่ต่างจังหวัด แถวเชียงใหม่ หรือ เชียงราย

"ปัญหาจราจรเป็นสาเหตุหนึ่ง สาเหตุใหญ่คือ เรื่องผู้คน คนต่างจังหวัดน้ำใจดีตีกว่าคนกรุงเทพฯ โอกาสทางธุรกิจในกรุงเทพฯ อาจจะตีกว่า แต่ผมเป็นประเภทสุขนิยม"

ย่าน เครื่องสังฆภัณฑ์

บริเวณ เสาชิงช้า เป็นแหล่งขายปลีก เครื่องสังฆภัณฑ์ที่สำคัญของกรุงเทพฯมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ลักษณะร้านในช่วงแรก เป็นร้านไม้คูกาเล็กๆ ริมนถนนบำรุงเมือง เริ่มตั้งแต่ประตูสำราญราษฎร์ ถนนมหาไชย มาจนถึง เสาชิงช้า และเลียบบถนนบำรุงเมืองทั้งสองฟากไปถึงสี่แยกที่ถนนบำรุงเมืองตัดกับถนนตะนาว เมื่อร้านไม้ทรุดโทรมลง จึงรื้อสร้างใหม่เป็นตึกแถว 2 ชั้นแบบเก่า กำแพงหนา มีขอบประตูตอนบนโค้งมน ลักษณะคล้ายคลึงกับตึกแถวในประเทศสิงคโปร์

มาถึงยุคนี้ ตึกเก่าบางส่วนยังคงอยู่ ในขณะที่บางส่วนถูกปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจนกลายเป็นตึกแถวสมัยใหม่สูงสามสี่ชั้น และกินอาณาบริเวณมาถึงหัวโค้งของถนนบำรุงเมืองกับถนนบ้านดินสอด้วย

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะรูปลักษณะของอาคารจะแปรเปลี่ยนไปเช่นไร เจ้าของร้านขายเครื่องสังฆภัณฑ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังคงเป็นชาวจีนเกือบทั้งหมด ส่วนผู้ผลิตสินค้าจะเป็นคนไทย แหล่งผลิตอยู่ไม่ไกลจากแหล่งขายเท่าใดนัก ที่เห็นได้ชัดคือด้านหลังของตึกแถวย่าน เสาชิงช้าจะมีโรงหล่อพระ โรงงานเย็บผ้าสบง จีวร สังฆาฏิ และเครื่องใช้ของสงฆ์อื่นๆ

ยานพาหนะเครื่องส่งมวลชนที่ไม่ได้ใบอนุญาต แต่ถนนบ้านรุ่งเรือง
ปัจจุบัน ถนนบ้านดินสอ มี ร้านประเภทนี้ เกิดใหม่หลายร้าน
แสดงว่า กิจกรรม ไม่ใช่แค่ " ไปใต้เรื่องๆ " อย่างที่คุณอุทัยบอก

"ทุกวันนี้ออกจากบ้านเที่ยงวันกลับถึงบ้านหกโมงเย็น
เวลาติดต่อธุรกิจจริงๆ แค่ 3 ชั่วโมง ส่วนเวลาที่เหลือคือ ติดอยู่ในรถ"

เลิศพงศ์ เกียรติศักดิ์ หนูกุล

ร้านขายทอง

ชาวกรุงเทพฯ

ชื่อ เลิศพงศ์ เกียรติศักดิ์ ติณกุล
อายุ 26 ปี
ภูมิลำเนา ถนนเพชรเกษม บางแค กรุงเทพฯ
ที่อยู่ปัจจุบัน ถนนสุขุมวิท 103 (อุดมสุข) กรุงเทพฯ
การศึกษา - จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนเซนต์คาเบรียล
- จบปริญญาตรีจาก ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาชีพ ร้านขายทอง "ห้างทองเยาวราช"
ครอบครัว บิดามาจากประเทศจีนเมื่ออายุ 10 ปี และเป็นผู้เริ่มตั้งร้านทอง
มีพี่น้อง 4 คน ตนเป็นคนสุดท้าย พี่น้องทุกคนช่วยกิจการร้านขายทองหมด
ยังไม่สมรส

ชีวิตในกรุงเทพฯ

ประวัติกิจการร้านขายทองของครอบครัวคุณเลิศพงศ์ เริ่มจากบิดาซึ่งแรกอพยพมาจากประเทศจีนนั้น มีอาชีพรับจ้างทั่วไป อาศัยอยู่แถววรจักร จนกระทั่งเริ่มมีทุน จึงเข้าหุ้นกับเพื่อนประกอบอาชีพเป็นช่างรับทำทอง มาช่วงหลังกิจการดีจนมีทุนมากขึ้นจึงแยกมาเปิดร้านของตัวเอง ร้านแรกตั้งอยู่ที่บางแค ชื่อร้านมิ่งฟ้า

ช่วงที่อยู่บางแค เป็นร้านเล็กๆ ไม่เน้นการขายทองหน้าร้าน รายได้หลักมาจากการรับงานมาทำหลังร้านซึ่งเปิดเป็นโรงงาน มีช่างประจำประมาณสิบกว่าคนทำงานรับค่าแรง

คุณเลิศพงศ์เกิดและเติบโตที่บ้านบางแค สมัยยังเรียนอยู่บิดามารดาไม่ได้บังคับให้ช่วยงานที่บ้าน ดังนั้น เมื่อจบปริญญาตรีจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณเลิศพงศ์จึงหางานออกแบบทางวิศวกรรมอยู่ประมาณ 10 เดือน และมีโครงการศึกษาต่อปริญญาโทในต่างประเทศ

จุดหักเหมาถึง เมื่อต้องย้ายบ้าน เนื่องจากตึกแถวที่บางแคหมดสัญญาเช่า (20 ปี) บิดาคุณเลิศพงษ์หาทำเลใหม่อยู่หลายแห่ง จนมีเพื่อนแนะนำให้มาที่ซอยอุดมสุข จึงตัดสินใจเลือกที่นี่ แม้ว่าจะอยู่ชานเมืองแต่ราคาถูกกว่าทำเลในเมืองมาก

บิดาคุณเลิศพงศ์เปลี่ยนชื่อร้านใหม่เป็นห้างทองเยาวราชและเน้นการขายหน้าร้านมากกว่ารับทำหลังร้าน จึงต้องการคนช่วย เป็นเหตุให้คุณเลิศพงศ์จำเป็นต้องลาออกจากงาน

"ตอนย้ายมา พ่อเขาพูดๆ ว่าไม่มีใครช่วย เราเลยออกมาทำ ห้ามถามว่าเสียตายนงานแบบที่เรียนมามั้ย"

ร้านใหม่นี้ตั้งมาได้ 4 ปีแล้ว ช่วงแรกยังคงมีโรงงานรับทำทองหลังร้านอยู่ แต่ช่วงหลังบิดาคุณเลิศพงศ์ไม่อยากคุมโรงงาน ประกอบกับช่างทองที่เคยทำอยู่ด้วยกันลาออกไปเปิดโรงงานของตนเองแล้ว จึงใช้วิธีรับทองมาแล้วเอาไปจ้างให้โรงงานเหล่านี้ทำ

คุณ เลิศพงศ์ เป็นคนติดต่อระหว่างโรงงานเหล่านี้กับร้านขายทองแถวเยาวราช ทุกวันจะไปส่งทองและรับทองจากโรงงานซึ่งกระจายอยู่ตามสถานที่ต่างๆ จากนั้นจึงไปส่งทองและรับใบสั่งทองชุดใหม่ที่เยาวราช เวลาที่เหลือจะช่วยขายทองหน้าร้าน คุณ เลิศพงศ์ บอกว่า ที่ร้านไม่มีการแบ่งหน้าที่กันเด็ดขาด ระบบบริหารยังคงเป็นแบบครอบครัวโดยมีบิดาเป็นใหญ่

คุณ เลิศพงศ์ บอกว่า ที่นี่มีการแข่งขันระหว่างร้านทองด้วยกันสูงมาก ก่อนมาเปิดร้านใหม่ มีร้านทองอยู่แล้วประมาณ 10 ร้าน หลังจากเปิดร้านแล้ว มีเพิ่มขึ้นมาอีกประมาณ 5-6 ร้าน

"คู่แข่งเยอะ มีใจมตักกันด้วย บางทีเขาบอกลูกค้าว่าทองร้านเราเป็นของปลอม" ช่วงแรก ร้าน"ห้างทองเยาวราช" ใช้วิธีดึงลูกค้าโดยการแถม จนปัจจุบันได้ลูกค้าประจำจำนวนหนึ่ง และกิจการดีขึ้นเป็นลำดับ แต่ความร่วมมือระหว่างร้านทองแถวนั้นก็ยังไม่เกิดขึ้น

"แต่ละร้านจะขายกันไม่ยอมมีวันหยุด จนต้องให้ตำรวจเรียกมาโหวตกันว่า จะหยุดวันไหน ผลปรากฏออกมาว่า หยุดทุกวันที่สี่สิบของเดือน"

ส่วนเพื่อนบ้านใกล้ๆ กัน คุณ เลิศพงศ์ บอกว่า เพียงแค่รู้จักกัน แต่ไม่สนิทสนมกัน ไม่เหมือนกับที่บางแคซึ่งจะสนิทกันหมด และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

อย่างไรก็ตาม คุณ เลิศพงศ์ ชอบบรรยากาศที่นี่มากกว่าที่บางแค

"บางแคสมัยก่อนดี เป็นชานเมือง มีสวน มีชาวบ้าน แต่เดี๋ยวนี้ความเจริญมาไล่ไปหมด ที่ติดถนนกลายเป็นย่านการค้า ศูนย์การค้าขึ้นเยอะมาก แล้วบ้านเดิมอยู่ติดถนนเพชรเกษม รถเยอะ โดยเฉพาะรถบรรทุก ทำให้เสียงดัง ฝุ่นเยอะ ในขณะที่บ้านใหม่อยู่ในซอยไม่ติดถนนใหญ่ เลยจอบ้านน้อยกว่า"

เวลาว่าง คุณ เลิศพงศ์ ชอบไปเดินซื้อของ หรือไม่ก็นัดเจอกับเพื่อนๆ เพื่อนที่ยังติดตอสนิทสนมกันอยู่ เป็นเพื่อนที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล แม้เข้าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว เพื่อนที่คบก็เป็นเพื่อนที่มาจากโรงเรียนเซนต์คาเบรียลด้วยกัน

ด้านการรับสื่อ คุณ เลิศพงศ์ ชอบชมรายการกีฬา ไม่ว่าจะ เป็นจากโทรทัศน์ หรือจากเคเบิลทีวีและดาวเทียมซึ่งที่บ้านรับอยู่ ส่วนหนังสือพิมพ์มักจะอ่านไทยรัฐและผู้จัดการรายวัน ในขณะที่ฟังวิทยุเฉพาะตอนอยู่ในรถ คุณ เลิศพงศ์ ฟังเพลงได้ทุกอย่างทั้งเพลงไทยและเพลงสากล รวมทั้ง จส. 100 ซึ่งเห็นว่าสามารถช่วยได้ในยามที่เกิดเหตุฉุกเฉิน

ความรู้สึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

คุณ เลิศพงศ์ ต้องเผชิญกับปัญหาการจราจรติดขัดอยู่ทุกวัน เนื่องจากต้องเข้าไปส่งทองที่เยาวราช และรับทองจากโรงงานซึ่งกระจายอยู่ตามจุดต่างๆ ทั่วกรุงเทพฯ แม้จะออกจากบ้านเวลาเที่ยงซึ่งไม่ใช่เวลาเร่งด่วน คุณ เลิศพงศ์ ยังต้องเสียเวลาอยู่บนท้องถนนถึง 3 ชั่วโมง ส่วนอีก 3 ชั่วโมงเป็นเวลาที่ติดต่อธุระกับร้านค้า คุณ เลิศพงศ์ บอกว่า เบื่อเพราะรถ

ติดและอากาศร้อน

"แต่ก็ไม่ถึงขนาดทนไม่ได้นะ เราอยู่กรุงเทพฯมานาน จนชินแล้ว ยังไงก็อยู่ได้"

อย่างไรก็ตาม คุณเลิศพงศ์คิดว่าปัญหาจราจรติดขัดน่าจะแก้ได้โดยระบบรถไฟฟ้าใต้ดิน และอนาคตของกรุงเทพฯขึ้นอยู่กับนักการเมือง คุณเลิศพงศ์แสดงความคิดเห็นต่อการเมืองปัจจุบันว่า พรรคประชาธิปัตย์ตรงและยึดถือในหลักการมากจนเกินไป แต่มีความสุจริตไม่คดโกง ทำให้ประชาชนเชื่อถือ

ส่วนปัญหาหาบเร่แผงลอยซึ่งตั้งอยู่เต็มทางเท้าหน้าร้านของตนนั้น คุณเลิศพงศ์มองว่าไม่ได้บังหน้าร้านหรือก่อให้เกิดปัญหากับการค้าขายของตนแต่อย่างใด ยิ่งไปกว่านั้นยังอนุญาตให้ญาติมาตั้งแผงขายของหน้าร้านอีกด้วย

อนาคต

ปัจจุบันนี้บ้านคุณเลิศพงศ์เป็นตึกแถว 4 ชั้น 2 ห้อง มีหน้าร้านสองคูหาอยู่ชั้น 1 และกำลังซื้ออีกคูหาหนึ่งเพื่อทำที่จอดรถ แต่ยังไม่คิดที่จะขยายกิจการในตอนนี้ เนื่องจากต้องทำเองหมดทุกอย่าง กำลังคนจึงไม่เพียงพอ และไม่ไว้ใจลูกจ้าง

ส่วนอนาคตของตัวเอง คุณเลิศพงศ์ยังไม่ได้วางแผนหรือคิดที่จะทำอะไร เพียงแต่ถ้าเมื่อใดที่กิจการที่บ้านไม่ยุ่ง ตนจะกลับไปทำงานทางด้านวิศวกรรม

แผงขายของริมถนน
กับร้านขายทอง
ความแตกต่างที่พบได้
ทั่วไปในกรุงเทพฯ

สภาพจอแจ
ภายในซอยอู่จุ่มสุฯ

" กรุงเทพฯก็เหมือนที่รวมของคนที่มาจากทุกภูมิภาค
คนมาเรียนหนังสือก็มี มาทำงานก็มี มาแย่งกันอยู่แย่งกันกิน
ลืมนวัตกรรมประจำใจของคนต่างจังหวัดไป"

ธีรชัย เขมณะสิริ

เจ้าของบริษัทไน เครือ ควอลิตี้ กรุ๊ป

มาจาก เชียงใหม่

ที่ตั้ง บริษัทในเครือ ควอลิตี้ กรุ๊ป ในซอยลาดพร้าว 132

เรื่องร้อน"

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นที่สอนให้คุณธีรชัยรู้จักการต่อสู้ดิ้นรน และปรับเปลี่ยนตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ขณะเป็นนิสิต คุณธีรชัยทำกิจกรรมหลายอย่างจนได้รับเลือกให้เป็นนายกสโมสรนิสิตจุฬาฯ เมื่อศึกษาอยู่ปีสุดท้าย อีกทั้งยังเป็นผู้ก่อตั้งศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยด้วย

ด้วยเหตุนี้เอง เมื่อเรียนจบจึงมีบริษัทหลายบริษัทมาติดต่อให้ไปทำงานด้วย คุณธีรชัยเลือกทำงานกับบริษัทที่ปรึกษาด้านการจัดการในกรุงเทพฯ ไม่ได้กลับไปเชียงใหม่ดังที่ตั้งใจ

"เรียนรัฐศาสตร์ไม่สามารถทำงานอาชีพอิสระได้ ต้องทำบริษัทเอกชน หรือรับราชการ ซึ่งกรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางของสิ่งเหล่านี้ ถ้ากลับไปเชียงใหม่คงไม่มีใครรับทำงาน เพราะความเจริญยังไม่ถึง บริษัทห้างร้านก็ไม่ไต่หนัก รับแค่คนจบม.6หรือพาณิชยเท่านั้น"

หลังจากทำงานได้ปีกว่า คุณธีรชัยได้ทุนรัฐบาลสหรัฐอเมริกาไปศึกษาต่อปริญญาโทด้านการจัดการธุรกิจที่สถาบันการบริหารแห่งเอเชีย ประเทศฟิลิปปินส์ จากนั้นจึงกลับมาทำงานที่บริษัท เซลล์ ในตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ฝึกอบรม ผู้จัดการฝ่ายบุคคลคลังน้ำมันช่องนนทรี และผู้จัดการวางแผนปฏิบัติการ ตามลำดับ

"เสร็จแล้วก็เบื่อ เพราะสังคมเซลล์ต้องแข่งขันตลอดเวลา เลยน้อยและอยากหางานที่ตัวเองชอบจริงๆ ชอบงานบุคคล แต่เซลล์มีนโยบายหมุนพนักงานให้ไปทำงานฝ่ายต่างๆ ให้รอบเสียก่อน เราไม่ชอบเลยลาออก"

จากเซลล์ คุณธีรชัยไปเป็นผู้จัดการฝ่ายบุคคลของบริษัทอิตาเลียน-ไทย ได้ปีกว่าจนเห็นว่าทำทุกอย่างให้ครบแล้วจึงลาออกไปอยู่บริษัทปูนซิเมนต์ไทย เป็นหัวหน้าส่วนการบุคคลสายการตลาด เป็นประชาสัมพันธ์อาวุโส ทำรายการไอคิว180 และโลกยามเช้า กระทั่งได้เป็นผู้อำนวยการภาคตะวันตกเป็นตำแหน่งสุดท้าย

จุดหักเหในชีวิตมาถึง เมื่อมีเพื่อนชวนให้ลงสมัครรับเลือกตั้งกรุงเทพมหานคร ในปี 2528

ก่อนหน้านั้นคุณธีรชัยรวมกลุ่มกับเพื่อนในอาชีพต่างๆ ตั้งชื่อกลุ่มว่า กลุ่มราชพฤกษ์ ทำกิจกรรมแก้ไขปัญหามลพิษบ้านเมืองต่างๆ

"วันหนึ่งเราจับเรื่องการเลือกตั้งท้องถิ่นของกรุงเทพฯ เราบอกว่า คนกรุงเทพฯ ต้องเลือกผู้นำเอง ปกครองตนเอง เราารณรงค์ ปรากฏว่า สภารับหลักการ เราเลยส่งคนลงสมัครเป็นกลุ่ม เรียกว่า กลุ่มกรุงเทพฯก้าวหน้า"

ในตอนแรกคุณธีรชัยไม่ได้ลงสมัคร ขอเป็นแค่คนวางแผน เพราะไม่ชอบการเมือง และชีวิตที่ปูนซิเมนต์ไทยมีความสุขอยู่แล้ว แต่ในที่สุดก็จำเป็นต้องลง เพราะคนสมัครเป็นรองผู้ว่ากรุงเทพมหานครขอถอนตัวกระทันหัน หากไม่ลงแทนก็จะถอนตัวทั้งหมด

คุณธีรชัยลาออกจากปูนซิเมนต์ไทยไปหาเลี้ยง things ที่ไม่จำเป็น

"ผมรู้สึกไม่ดี กลัวโดนว่าได้ว่าเหยียบเรือสองแคม แล้วมารู้ทีหลังว่าคนที่มาสมัคร ไม่มีใครลาออกจากงานเลย มีเราคนเดียวที่จริงใจเกินไป"

หลังจากพ่ายแพ้แก่พลตรีจำลอง ศรีเมือง คุณธีรชัยตกงานอยู่หลายเดือน

"ไปสมัครทำงานที่ไหนไม่มีใครรับ เขาเชื่อว่าคนที่เล่นการเมืองต้องฝังในสายเลือดและต้องกลับไปเล่นอีก... ตอนนั้นรู้สึกแย่มาก นักธุรกิจยิ่งใหญ่ต้องนั่งเลี้ยงลูกอยู่กับบ้าน ไม่อยากเข้าสังคม ไม่อยากเจอใคร"

ในที่สุดคุณธีรชัยได้ทำงานที่บริษัทบางกอกแอร์เวย์ในตำแหน่งรองผู้อำนวยการดูแลด้านการตลาดและธุรการ แต่ทำอยู่ได้ 7-8 เดือนก็เลิก เพราะปัญหาเยอะ เครื่องบินไม่ได้

จนกระทั่งผู้อำนวยการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยชวนมาทำรายการยาวชนคนเก่ง คุณธีรชัยจึงเปิดบริษัทผลิตรายการโทรทัศน์ของตนเอง ชื่อ บริษัท ควอลิตี้คอมมิวนิเคชั่น โดยเข้าสำนักงานอยู่แถวสุขุมวิท 19

ต่อมาจึงกระจายงานไปด้านอื่นๆ อีก จนบัดนี้มีบริษัทของตัวเองประมาณ 20 แห่ง "การทำธุรกิจหลายๆ ตัว ก็เหมือนเก้าอี้มีขาหลายๆ ข้างแรงดีไม่ล้มง่าย บริหารก็ง่าย ดูแลง่าย เปิดง่าย ปิดง่าย"

บริษัทส่วนใหญ่ของคุณธีรชัยรวมกันอยู่ในนามควอลิตี้กรุ๊ปตั้งอยู่ที่ซอยลาดพร้าว 132 ในขณะที่บ้านอยู่ที่สุขุมวิท 34

บ้านคุณธีรชัยอยู่ในบริเวณเดียวกับบ้านพ่อตาแม่ยายซึ่งอยากให้ลูกสาวอยู่ด้วยกัน คุณธีรชัยเคยคิดจะไปปลูกบ้านที่หมู่บ้านส้มหลาง แต่พบเงื่อนไขสภาพสังคมไทยซึ่งเป็นแบบครอบครัวขยาย และเงื่อนไขการจราจร เนื่องจากตอนนั้นลูกๆ เรียนอยู่โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย หากย้ายไปจะเดินทางไม่สะดวก

ทุกวันนี้คุณธีรชัยไม่จำเป็นต้องเข้าบริษัททุกวัน บางวันอาจแวะจ่ายกับข้าวที่แม่ครัวก่อนแล้วค่อยมาทำงานอย่างจริงจังสักครึ่งวันก่อนกลับบ้าน คุณธีรชัยบอกว่าจะกลับไปรับประทานอาหารเย็นที่บ้านทุกวันเพื่อจะได้คุยกับลูก วิธีเลี้ยงลูกจะใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และพยายามสอนให้ลูกรู้จักช่วยตัวเองให้มากที่สุด

เวลาว่างสุดสัปดาห์มักไปสปอร์ตคลับ ดีเทนนิส ไปห้างสรรพสินค้าหรือต่างจังหวัด "ครอบครัวอบอุ่น ลูกอบอุ่น เขาก็เป็นเด็กดี และนั่นก็คือถูกลือตเตอร์รางวัลที่ 1 ลิบไบรวด... นี่เป็นชีวิตที่คนอื่นควรอิจฉาผม"

แม้จะบอกว่าไม่ชอบไปงานสังคมนัก แต่คุณธีรชัยก็รับตำแหน่งทางสังคมหลายอย่าง เช่น ตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบศาลแรงงาน นายกสมาคมบุคคลากร และแม้ตนจะไม่ได้รวมกลุ่มกับเพื่อนแก้ปัญหากรุงเทพฯ แล้ว คุณธีรชัยยังรู้สึกว่า ตนสามารถรับใช้ชาติได้หลายวิธี

"ธุรกิจฝึกรอบรมที่ทำอยู่ก็ช่วยชาติได้เยอะ ทำให้ผู้บริหารเก่งขึ้น ทำงานได้ดีขึ้น เราคงทำอะไรไม่ได้ทุกอย่างด้วยตัวเราเอง อย่างน้อยการทำให้ครอบครัวเป็นสุขก็ช่วยชาติได้อีกทาง"

ความรู้สึกต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

ปัญหาจราจร เป็นปัญหาที่หนักมาก แต่คุณธีรชัยจะพยายามไม่เครียดกับมัน

"มันเป็นสภาพการที่ต้องยอมรับ เมื่อเราเอาชนะมันไม่ได้ ก็ต้องพยายามทำให้ตัวเองมีเวลามากขึ้นโดยการจัดเวลาให้ดี เราก็ไม่เดือดร้อน... ทุกวันนี้ผมขึ้นรถบีบีกันนอนหลับ อ่านหนังสือหรือดูวิดีโอในรถ มีโทรศัพท์ในรถก็ติดต่อกันได้ อย่าไปกังวลกับมัน"

คุณธีรชัยมองว่า ปัญหาต่างๆ เกิดจากการที่กรุงเทพฯมีคนมากกว่าที่คิด สาธารณประโยชน์ และแผนงานที่วางไว้ไม่สามารถรองรับคนจำนวนมากนี้ได้

"เหมือนกับทำกับข้าวให้คนห้าล้านคนกิน แต่มีคนมากกินแปดล้านคน ก็ไม่พอแน่"

คุณธีรชัยไม่โทษคนซื้อรถเพราะเห็นว่าที่คนต้องขึ้นรถซื้อรถเพราะต้องช่วยตัวเอง รัฐบาลช่วยไม่ได้ ส่วนรถประจำทางนั้นมีน้อย คนแน่น และไม่ปลอดภัย

การแก้ไขปัญหามีโอกาสเป็นไปได้ในอนาคต หากรัฐบาลจริงจังและไม่นำเรื่องการเมืองหรือผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง โครงการรถไฟฟ้าก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่คุณธีรชัยคิดว่า จะแก้ปัญหาารถติดได้

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

คุณธีรชัยยังคงติดต่อกับบิดามารดาและกลับไปเยี่ยมท่านที่ เชียงใหม่ ทุกวันสำคัญ เพื่อนฝูงที่ เชียงใหม่ เป็นใหญ่ เป็นโตกันไปหลายคน ซึ่งคุณธีรชัยยังคงติดต่อพบปะกันอยู่

นอกจากนี้คุณธีรชัยได้ซื้อบ้านและคอนโดมิเนียมไว้ที่ เชียงใหม่ และกลับไปมีบทบาททางสังคมที่นั่น เช่น เป็นกรรมการวิชาการของมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ เป็นกรรมการทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยพายัพ และสภาคริสตจักร เป็นต้น

"โดยนิตินัย ผมเป็นคนกรุงเทพฯ แต่โดยพฤตินัย มีความรู้สึกตลอดเวลาว่าเป็นคน เชียงใหม่ จะพูดภาษาเหนือกับคนใช้ที่บ้าน จะกินอาหารเหนือ เมื่อมีโอกาส ก็ยังคิดถึงตลอดเวลาว่าเป็นคนเหนือ กรุงเทพฯเป็นที่ที่เราต้องมาพำนักอาศัย เลี้ยงชีวิต"

อนาคต

"ใน 5 ปีข้างหน้าจะใช้ชีวิตในกรุงเทพฯน้อยลง ไปอยู่ต่างจังหวัดมากขึ้น ไปพักผ่อนต่างจังหวัดสลับกับกรุงเทพฯ เต็มวันมีแพคเกจสามารถทำงานได้ไม่ว่าตัวจะอยู่ที่ไหน"

คุณธีรชัยวางแผนไว้ว่า บั้นปลายชีวิตจะเลิกทำงานธุรกิจ โดยจ้างคนอื่นมาทำหน้าที่ส่วนตัว และภรรยาจะไปกลับไปใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติที่ เชียงใหม่ เพราะ เชียงใหม่มีอะไรหลายอย่างที่ผูกพัน ไม่ว่าจะเป็นอาหารหรือเพื่อนฝูง นอกจากนี้ ที่นั่นยังมีมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ซึ่งตนสามารถเข้าไปเป็นอาจารย์พิเศษได้

"จะได้ใช้ตัวเองให้เป็นประโยชน์ในบั้นปลาย เราทำให้ครอบครัวเราดีแล้ว ถ้าไปช่วยคนอื่นที่ต่างจังหวัดได้ เราก็ไป"

ส่วนเรื่องลูก คุณธีรชัยบอกว่า จะส่งให้เรียนจนจบปริญญาโท แล้วจากนั้นก็ เป็น เรื่องของแต่ละคนที่จะ เลือกทางเดินชีวิตของตนเอง

"คนกรุงเทพฯต้องทำใจ... ปัญหากรุงเทพฯคงแก้ไม่ได้ ไม่มีหวังเลย
หวังแต่ว่าทำยังไง เราจะรอดพ้นจากมลภาวะ เป็นพิษรอบด้านของเราได้"

ชูศรี เกตุรา

เจ้าของกิจการหลายอย่าง

มาจาก สิงห์บุรี

ชื่อ	ชูศรี เกตรา
อายุ	44 ปี
ภูมิลำเนา	จ. สิงห์บุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	ถ. พหลโยธิน ซ. 33 กรุงเทพฯ
การศึกษา	- จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนที่สิงห์บุรี - จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 จากโรงเรียนกวดวิชาและสอบเทียบ - จบปวช. จากโรงเรียนพาณิชยการพระนคร
อาชีพ	เจ้าของกิจการหลายอย่าง เช่น สถานีวิทยุ จัดสรรที่ดิน ตัวแทน จำหน่ายรถยนต์
ครอบครัว	- มีพี่น้อง 6 คน ตนเป็นคนที่ 4 ที่คนที่ 1-3 ไม่ได้เรียน ส่วนน้องอีก 2 คนเข้ามาเรียนกรุงเทพฯ เช่นกัน ปัจจุบันนี้ พี่น้องทุกคนมีอาชีพการงานอยู่ในกรุงเทพฯ - สามี เป็นตำรวจสายนายพล มีบุตร 3 คน บุตรสาวคนโตจบจากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาฯ บุตรชายคนที่ 2 จบจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาฯ บุตรชายคนสุดท้องกำลังศึกษาอยู่ที่คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาฯ

เหตุผลในการเข้ากรุงเทพฯ

เนื่องจากบิดาเป็นครู เปิดโรงเรียนอนุบาลอยู่ที่สิงห์บุรีแล้วไม่มีคนช่วยสอน จึงส่ง
เข้ามาเรียนหนังสือ เพื่อให้กลับไปช่วยงาน

ชีวิตในกรุงเทพฯ

คุณชูศรีเข้ากรุงเทพฯครั้งแรกเมื่ออายุ 14 ปี โดยมาทางเรือพร้อมกับญาติ

"ตื่นตื่นมาก พอเข้าอยุธยา ก็ตื่นตื่นแล้ว เขามีไฟฟ้า บ้านเราไม่มี มันสว่างไสว
ไปหมด"

"ก่อนหน้านั้นไม่รู้จักกรุงเทพฯเลย เพราะว่าเราไม่มีข่าวสาร รู้แต่ที่พี่สาวมาอยู่
ส่งเสื้อผ้ามาให้เรา ผ้าในลอนโก้มาก รู้แต่ที่กรุงเทพฯเจริญแบบนั้น มีสิ่งสวยงามเยอะ"

ช่วงแรกคุณชูศรีมาพักที่บ้านญาติแถว เทเวศร์ เพื่อเรียนกวดวิชา ปีแรกสอบเทียบได้
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และสอบได้มัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีถัดมา ระหว่างเรียนคุณชูศรีทำงาน
ขายเต้าหู้ เลือดหมูไปด้วย เพื่อหาเงินเรียน

"มาถึงก็รู้แต่ที่เรามีหน้าที่หาเงิน เรียนหนังสือ เรื่องเที่ยวไม่ต้องพูดถึง ไม่เคย
คิดไปเที่ยวที่ไหน ไม่รู้ด้วยซ้ำ เรียนแบบตั้งใจเรียน มุ ตี3 ตี4 เอาเทียนไปจุดหนังสือในมุ้ง"

คุณชูศรียังคงทำงานไปเรียนไปจนจบชั้นปวช. จากโรงเรียนพาณิชยการพระนคร ขณะเรียนคุณชูศรีทำกิจกรรมในโรงเรียนมาก เป็นทั้งประธานรุ่น และประธานกลุ่มต่างๆ ระหว่างนั้นคุณชูศรีย้ายจากเทเวศร์ไปอยู่บ้านพี่สาวที่บางจาก โดยให้เหตุผลว่า ที่เทเวศร์เริ่มมีรถราพลุกพล่าน ส่วนที่บางจากเป็นสวน เงียบสงบเหมาะกับการอ่านหนังสือ

หลังเรียนจบ คุณชูศรีไม่ได้กลับสิงห์บุรี แต่เลือกที่จะหางานทำในกรุงเทพฯ แทน เพราะพี่น้องทุกคนเข้ามาอยู่กรุงเทพฯหมด รวมทั้งคุณพ่อก็เลิกสอนหนังสือ และเข้ามารับราชการอยู่ที่องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

คุณชูศรีทำงานบริษัทโฆษณาได้ 1 ปีก็ลาออกมาอยู่ฝ่ายขายของสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 จนกระทั่งเจ้านายถูกกดดันให้ออกและมีนายใหม่เปลี่ยนเข้ามาอยู่เรื่อย คุณชูศรีจึงลาออกเมื่อปีพ.ศ. 2518 มาเปิดบริษัทโฆษณาพร้อมกับคุณศิริพร วงศ์สว่าง

จากนั้นจึงจับธุรกิจวิทยุ รับเหมาทั้งสถานีแล้วมาหาโฆษณาเอง จนได้ชื่อว่าเป็น "เจ้าแม่วิทยุ" ไม่เพียงเท่านั้น คุณชูศรีเข้าไปเป็นผู้จัดละครโทรทัศน์ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 (ปัจจุบันเป็นช่อง 5) และช่อง 4 (ปัจจุบันเป็นช่อง 9) ด้วย

"มาจับงานด้านสื่อมวลชน เพราะว่าตอนที่เคยอยู่ช่อง 4 เราก็กาลปอนเซอร์ เป็น ก็เลยทำได้"

ปัจจุบันคุณชูศรีมีกิจการด้านวิทยุอยู่ที่วิทยุ 1 ปฉ. และวิทยุททบ. เป็นหลัก จัดรายการป้อนสถานีโทรทัศน์บ้าง และหันไปทำกิจการจัดสรรที่ดิน นอกจากนี้ยังเป็นกรรมการบริหารสนามกอล์ฟ "บุรพากอล์ฟ" ที่แหลมฉบัง และเป็นกรรมการบริหารซื้อตรงกรุป หมู่บ้านซื้อตรง ส่วนทางด้านที่อยู่อาศัย คุณชูศรีย้ายบ้านหลายครั้ง

หลังจากแต่งงาน คุณชูศรีย้ายจากบางจากมาเข้าบ้านอยู่ที่วัดรวก ฝั่งธนบุรี แล้วจึงไปซื้อบ้านของตัวเองที่หมู่บ้านมิตรภาพ ช. อ่อนนุช สาเหตุที่เลือกที่นี่เพราะราคาถูกที่สุด แต่ก็ประสบปัญหาหน้าท่วมมากและบ้านเล็กจึงย้ายไปหมู่บ้านปัญญา

"ชื่อ 1 ไร่ ที่ใหญ่ขึ้น เป็นคนทะเลหอยเยานอยากเขยิบฐานะ ชื่อผ่อนเอา หลักรู เลพอสมควร เป็นคนที่ชอบผ่อนนะ ทรัพย์สินที่ได้มาก็ผ่อนหมด"

หมู่บ้านปัญญาเป็นหมู่บ้านชั้นหนึ่งในขณะนั้น ทุกคนในครอบครัวชอบที่นี่ แต่ก็มีเหตุให้ต้องย้ายอีกครั้ง

"เราต้องการความสะอาดสวยให้ผู้ใหญ่ ตอนนั้นมีคุณพ่อคุณแม่ กับแม่สามีมาอยู่ด้วยที่ปัญญา บ้านเล็กที่ดินใหญ่ ผู้ใหญ่อายุมากแล้วเดินไม่สะดวก"

คุณชูศรีย้ายมาอยู่บ้านปัจจุบันในซอยพหลโยธิน 33 ได้ประมาณ 3 ถึง 4 ปีแล้ว ส่วนบ้านในหมู่บ้านปัญญาให้เข้าไป

"ย้ายบ้านบ่อยๆ เหนื่อย แต่ย้ายแล้วดี ก็เลยหายเหนื่อย"

คุณชูศรีบอกว่าบ้านแถวนี้ไม่เคยมีกิจกรรมร่วมกันจึงไม่ค่อยรู้จักเพื่อนบ้าน มีแต่บ้านหลังติดกันที่เห็นหน้าก็ทักทายกันบ้าง โทรศัพท์คุยกันบ้าง แต่ไม่ถึงกับเข้าไปคุยในบ้าน ส่วนที่เคยอยู่ที่หมู่บ้านปัญญาจะมีกิจกรรม เช่น ทำบุญตักบาตร แต่ก็ไม่เคยเข้าไปในบ้านเพื่อนบ้านเช่นกัน

สำหรับ เวลาว่าง คุณชูศรีจะไปดูสวน ดูที่ดิน ดูน้มน้ำ ช่วงหลังๆ จะไปเล่นกอล์ฟ กับสามีและลูก

"คิดว่าใช้เวลาให้ครอบครัวกับธุรกิจพอดีๆ ไม่มีใครว่าขาดว่าเกิน"

ความรู้สึกต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

"เมื่อ อากาศกรุงเทพฯไม่ไหว ถ้าเราไม่อยู่ในห้องแอร์เราแน่ อายุสั้นแน่ ตอนนี้ เราทำอะไรไม่ได้ ก็ช่วยตัวเองด้วยการออกไปหาสิ่งที่ดีกว่ากรุงเทพฯ ไปชนบท ล้างปอด ทุกวันศุกร์ เสาร์อาทิตย์ แล้วก็ปลูกต้นไม้เยอะๆ กรองอากาศพิษ อยากรอายุยืน"

คุณชูศรีมองว่า กรุงเทพฯเจริญขึ้น การทำมาหากินและความเป็นอยู่คนดีขึ้น แต่เมือง โตเร็วเกินไป ทำให้แออัด สิ่งที่มีอยู่ไม่สามารถรองรับความเจริญเติบโตได้ทันจึงทำให้เกิด ปัญหามากมาย ซึ่งจะแก้ได้ถ้ากระจายชุมชนออกไปชานเมือง ย้ายส่วนราชการไปอยู่นอกเมือง เพราะขณะนี้ทุกคนก็หวังจะ เข้ามาทำมาหากินในเมือง เพื่อความอยู่รอดของครอบครัว

อย่างไรก็ดี โดยส่วนตัวแล้ว คุณชูศรีคิดว่า ปัญหากรุงเทพฯไม่มีวันแก้ได้

"คนกรุงเทพฯ ต้องทำใจสถานเดียว"

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

ขณะนี้คุณชูศรีขายบ้านที่สิงห์บุรีไปหมดแล้ว เหลือเพียงที่ดินมรดกไม่มากนัก แม้จะ กลับไปซื้อที่ดินที่อำเภอ เมืองไว้ปลูกบ้านพักเวลาไปทำธุระ คุณชูศรีก็ไม่คิดจะกลับไปอยู่ที่นั่นอีก

"ตอนนี้เรารู้สึกว่าเราเป็นคนกรุงเทพฯ เพราะว่าสิงห์บุรีเราไม่มีบ้าน เพียงแต่ ถ้าถามว่าเกิดที่ไหน เราเกิดที่สิงห์บุรี"

อนาคต

คุณชูศรีอยากขยายกิจการไปทางบริษัทตัวแทนรถยนต์ ซึ่งตอนนี้ก็มีของรถโอ เปิดอยู่ที่ นครปฐม แต่ยังเป็นกิจการเล็กๆ และคิดว่าจะ เปิดบริษัทตัวแทนฮอนด้าที่ฉะเชิงเทรา ในอนาคตอันใกล้ นี้ นอกจากนี้ยังอยากมีกิจการรับเหมาก่อสร้างด้วย

"คงเป็นเพราะวัยเด็กเรารู้สึกว่าลำบาก ต้องดิ้นรน เลยปลูกฝังจากที่เป็นแม่ค้าเก่า เห็นอะไร เป็นเงินเป็นทองไปหมด อยู่นิ่งไม่ได้...ใจอยากตั้งบริษัทให้ลูกๆ มาช่วย วางแผน ให้เขาทำกิจการต่อจากแม่"

ถึงแม้คุณชูศรีจะมีบ้านพักตากอากาศในหลายจังหวัด (ระยอง เชียงใหม่ เชียงราย) แต่ในอนาคต คุณชูศรีก็ไม่คิดจะย้ายไปอยู่ถาวร เพียงแต่จะใช้เป็นบ้านพักผ่อนเท่านั้น

"ที่แน่ๆ ถ้าเกษียณจะอยู่ 2 ที่ คืออยู่กรุงเทพฯวันธรรมดา พอสัปดาห์เสาร์อาทิตย์ก็ไป นอนที่หมู่บ้านปัญญาปาร์คแถวรังสิต เพื่อหนีมลภาวะ เป็นพิษในเมือง"

"กรุงเทพฯคือที่ที่อยู่สบาย ทำอะไรก็ได้
ออกไปเที่ยงคืน ตีหนึ่ง ตีสอง หาข้าวกินก็มี จะไปเที่ยวไหนก็มี"

วันชัย จีงสงวนพรสุข

บริษัท พระนครยন্ত্রการ

ชาวกรุงเทพฯ

ชื่อ วันชัย จึงสงวนพรสุข
อายุ 24 ปี
ภูมิลำเนา ถ.พหลโยธิน (ตรงข้ามธนาคารกสิกรสำนักงานใหญ่ปัจจุบัน) กรุงเทพฯ
ที่อยู่ปัจจุบัน ใกล้กับตึกพระนครยন্ত্রการ ถ.วิภาวดีรังสิต
การศึกษา - จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนอัสสัมชัญ เซนต์หลุยส์
- จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก
- จบเกรด 12 จากโรงเรียนมิวส์เตอร์อะคาเดมี รัฐนิวแฮมป์เชียร์ สหรัฐอเมริกา
- จบปริญญาตรีด้านเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ จากมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา
อาชีพ รองผู้จัดการฝ่ายการตลาด บริษัท ยูไนเต็ท ออโต เซลส์ ซึ่งเป็นบริษัทของบิดา
ครอบครัว บิดามารดาอพยพจากอุดรธานีมาอยู่กรุงเทพฯ หลังจากบริษัท เขียบหงวนมิลเลอร์ ซึ่งเป็นบริษัทขายรถยนต์ประสบความสำเร็จอย่างสูงครอบคลุมทั่วทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มีพี่น้อง 5 คน ตนเป็นคนสุดท้าย
พี่น้องทุกคนช่วยกันทำกิจการของครอบครัว
ยังไม่สมรส

ชีวิตในกรุงเทพฯ

กิจการของครอบครัวคุณวันชัย เริ่มที่จังหวัดอุดรธานี โดยเริ่มแรกบิดาเป็นตัวแทนจำหน่ายรถจักรยานยนต์ ก่อนที่จะหันมาจับกิจการค้ารถยนต์ ตั้งบริษัท เขียบหงวนมิลเลอร์ ทำการค้าจนครอบคลุมไปทั่วภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงย้ายเข้ามาขยายฐานที่กรุงเทพฯ

บิดาเปิดบริษัท เขียบหงวนมอเตอร์ขึ้นที่บางแค ส่วนมารดาแยกไปตั้งบริษัทใหม่ชื่อ เขียบหงวนออโตขึ้นที่พหลโยธิน

คุณวันชัย เกิดที่กรุงเทพฯ บ้านหลังแรกอยู่ริมถนนพหลโยธิน ฝั่งตรงข้ามกับธนาคารกสิกรไทยสำนักงานใหญ่ในปัจจุบัน (ตรงที่เป็นโชว์รูมอิชูสุ) สมัยนั้นเป็นบริษัท เขียบหงวนออโตของมารดา ซึ่งแยกกันดำเนินกิจการกับ เขียบหงวนมอเตอร์ที่บางแคของบิดา

จากรถยนต์โตฮัทสึ บิดาของคุณวันชัยขยายมาทำรถยนต์โอเปิลและรถยนต์โซลเต้น จึงย้ายสำนักงานใหญ่มาอยู่ที่ตึกพระนครยন্ত্রการ ริมถนนวิภาวดีรังสิตในปัจจุบัน พร้อมทั้งย้ายบ้านมาอยู่ชั้นบนของตึกนี้ด้วย

คุณวันชัยบอกว่า การย้ายถิ่นที่อยู่ทำให้ต้องปรับตัวพอสมควร

"ตอนนั้นที่วิภาวดีถนนโล่ง ตอนกลางคืนไม่มีอะไร แต่ที่พหลโยธินมีทั้งตลาด ร้านหนังสือ ร้านวิดีโอ มีหมด จะซื้ออะไรก็เดินออกมาซื้อได้ ถ้าอยู่ที่นี้จะไปไหนต้องขับรถไปหมด"

รู้สึกอึดอัดบ้าง แต่ต้องมาอยู่ มันก็ต้องปรับ"

จนเมื่อ 3 ปีที่แล้ว บิดาของคุณวันชัยรับเป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ฮุนไดอิกียี่ห้อหนึ่ง จึงขยายชั้นบนเป็นสำนักงานและย้ายครอบครัวออกไป ซึ่งก็อยู่ไม่ไกลจากบริเวณนี้เท่าใดนัก เหตุผลในการย้ายถิ่นที่อยู่ของครอบครัวคุณวันชัยแต่ละครั้ง เป็นไปตามเหตุผลทางเศรษฐกิจทั้งสิ้น

ส่วนตัวคุณวันชัยเอง เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมปลายแล้ว การตัดสินใจที่จะเรียนต่อทางด้านเศรษฐศาสตร์ธุรกิจไม่ใช่เพราะทางบ้านบังคับ

"ทุกคนไม่ได้ถูกบังคับ แล้วแต่จะเลือกเอง แต่พวกผมก็รู้เองอยู่แล้วว่าโตขึ้นต้องมาทำงานที่นี่ เพราะฉะนั้นควรจะเรียนอะไร ก็เลือกให้เหมาะสม พี่น้องทุกคนเรียนทางนี้ จบแล้วก็มาทำ"

ขณะนี้กิจการของครอบครัวเป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ทั้งหมด 5 ยี่ห้อด้วยกันคือ โอเปิล โยลเดน อีซูซุ โตโยต้า และฮุนได พี่คนโตดูแลอีซูซุ พี่คนที่ 3 ดูแลโอเปิลกับโยลเดน ส่วนคุณวันชัยดูแลฮุนได คุณวันชัยบอกว่า ไม่ได้แยกกันคุม แต่เป็นการแบ่งกันและช่วยกันทำมากกว่า

ก่อนจบปริญญาตรี คุณวันชัยเคยตั้งใจไว้ว่าจะเรียนปริญญาโทต่อ และทำงานที่บริษัทอื่นก่อนสักหนึ่งปีเพื่อศึกษาระบบในบริษัทใหญ่ๆ และเอามาปรับใช้กับบริษัทของที่บ้านซึ่งยังคงเป็นระบบครอบครัวอยู่ แต่ก็ไม่มีโอกาส เนื่องจากบิดานำรถฮุนไดเข้ามา จึงต้องกลับมาช่วยงาน

คุณวันชัยไม่คิดว่าตนเองอายุน้อยเกินไปสำหรับตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในขณะนี้

"คิดว่าคนทำงานวัดกันที่ความสามารถมากกว่า ไม่ได้วัดกันที่อายุ อาจมีปัญหาบ้างเรื่องประสบการณ์ แต่ถ้าตั้งใจจริงและยอมทำงานหนัก ก็ไม่น่ามีปัญหาอะไรในระยะเวลานานใกล้"

สำหรับการพักผ่อน คุณวันชัยมักจะไปเล่นกอล์ฟกับแขก แต่ก็เป็นการทำเพื่อธุรกิจมากกว่าพักผ่อนจริงๆ

ทุกคืนวันศุกร์-เสาร์ คุณวันชัยจะนัดเจอกับเพื่อนซึ่งยังคงคบอยู่ทุกกลุ่ม ทั้งเพื่อนสมัยมัธยม เพื่อนที่เรียนอเมริกามาด้วยกัน และเพื่อนที่รู้จักกันตอนฝึกงานโครงการชีพของธนาคารกรุงเทพฯ สถานที่นัดพบมักเป็นที่ เทาไรส์ผับ

คุณวันชัยไม่ค่อยมีเวลาว่างดูโทรทัศน์สักเท่าไหร่ ส่วนใหญ่พยายามดูรายการข่าว ส่วนวิทยุจะฟังในรถ ความถี่ FM 105 Mhz. หรือ 93.5 Mhz. แต่หากรถติดมากกว่าปกติจะเปิดฟัง จส.100 สำหรับหนังสือพิมพ์ คุณวันชัยอ่านเฉพาะข่าวบริษัทที่พนักงานตัดมาให้

ความรู้สึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

คุณวันชัยรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปตามยุคสมัย และก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสีย ผลดีคือความเจริญ ส่วนผลเสียคือความแออัด

"ปัญหาการจราจร ปัญหามลภาวะ ก็ช่วยไม่ได้ มันเป็นไปอย่างนี้ เราก็ต้องอยู่อย่างนี้ เพราะธุรกิจเราอยู่ตรงนี้ ไม่ได้หมายความว่า เมืองหนาแน่นขึ้น แล้วเราสามารถจะย้ายไปอยู่นอกเมืองได้"

เนื่องจากบ้านกับที่ทำงานของคุณวันชัยอยู่ใกล้กัน จึงไม่ต้องหงุดหงิดกับการจราจรติดขัดมากนัก ถ้าหากต้องออกไปติดต่องานข้างนอก คุณวันชัยจะแก้ปัญหาโดยการพยายามนัดในช่วงที่ไม่ใช่เวลาเร่งด่วน และเผื่อเวลาในการเดินทางให้มาก

สิ่งที่คุณวันชัยคิดว่าเป็นปัญหาหนักของกรุงเทพฯ คือ เรื่องโครงสร้างโดยรวมของกรุงเทพฯ ครอบคลุมทุกอย่างทั้ง เรื่องการสื่อสาร รถยนต์ ถนน คุณวันชัยมองว่าแนวโน้มน่าจะดีขึ้น เพราะในสองสามปีที่ผ่านมา ธุรกิจที่เจริญเติบโตมากคือ ธุรกิจก่อสร้าง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างถนนหรือสร้างโทรศัพท์

"แต่จะให้ดี คงต้องขยายเมือง ไม่ใช่ให้เจริญเฉพาะกรุงเทพฯ ตอนนี้กรุงเทพฯ ขยายแบบค่อยๆ แผล่ออกไปเป็นวงกลม แต่ที่ผมคิด น่าจะเป็นแบบอเมริกา คือ เขาจะสร้างฟรีเวย์เชื่อมออกไป แล้วความเจริญก็จะขยายไปตามฟรีเวย์"

การมีรถไฟฟ้า คุณวันชัยไม่คิดว่าจะกระทบกระเทือนธุรกิจรถยนต์ เพราะคนที่ใช้รถไฟฟ้าจะเป็นคนที่เคยใช้รถประจำทาง ส่วนคนที่กำลังซื้อรถยนต์ก็仍将ใช้รถยนต์อยู่ ยกเว้นจะมีปัญหาเรื่องที่เกิดจากรถ

ส่วนเรื่องอากาศ เป็นพิษซึ่งมีสาเหตุใหญ่มาจากรถยนต์นั้น คุณวันชัยบอกว่า บริษัทของคุณได้ช่วยเหลือสังคมในส่วนนี้ตั้งแต่ต้นแล้ว

"ขุนโต เป็นรถยนต์หือแรกที่ติดแคตตาไลติก คอนเวอร์เตอร์ (เครื่องกรองก๊าซพิษจากรถยนต์) และไม่ได้คิดค่าใช้จ่ายเพิ่มกับลูกค้า ส่วนช่วงที่น้ำมันแพง เราก็เปลี่ยนเป็นเครื่องหัวฉีด ซึ่งจะเพิ่มประสิทธิภาพรถยนต์"

อนาคต

คุณวันชัยบอกว่า ถ้าบิดาจะขยายกิจการของครอบครัวคง เป็นไปในเรื่องที่สนับสนุนกิจการรถยนต์มากกว่าด้านอื่น

"เป็นนโยบายคุณพ่อ คือ ทำในสิ่งที่ตนมีความรู้และความมั่นใจ อย่างตอนนี้ เราก็มีบริษัทการเงิน ให้เช่ารถ ต่อตัวถัง ต่อตู้คอนเทนเนอร์ ซึ่งจะสนับสนุนตัวเองให้ครบวงจร ถ้าคิดว่าตรงนี้เต็มแล้วถึงจะขยายไปที่อื่น"

ส่วนตัวคุณวันชัยเองไม่คิดจะย้ายออกไปจากกรุงเทพฯ อย่างมากคงจะออกไปอยู่แถวชานเมือง เช่น บางนา ถ้าสำนักงานใหญ่ขยายออกไปตั้งอยู่แถวนั้น

กลุ่มที่ ๓

ข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ

1. ผศ. ประสาท อร่ามกุล สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จากจังหวัด ราชบุรี
2. นางนันทนา บุรณะโสภณ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จากจังหวัด นครพนม
3. นายสุรัตน์ ศุภลักษณ์ บริษัท การบินไทย จากจังหวัด กรุงเทพฯ
4. นายศุภชัย อมรวดีกุล ธนาคาร ออมสิน จากจังหวัด กรุงเทพฯ
5. นางวศิมน วิมลเศรษฐ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากจังหวัด ชัยนาท

"อยู่กรุงเทพฯ รู้สึกว่าเราใช้เวลาค้มนะ คือรู้สึกว่า ตัวเองมีค่าขึ้น
อยู่ต่างจังหวัดรู้สึกว่ามันเนือๆ ตัวเองไม่ได้ทำอะไรที่เป็นประโยชน์"

ประสาท อร่ามกุล

อาจารย์สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

มาจาก ราชบุรี

ชื่อ ผศ. ประสาท อร่ามกุล
อายุ 53 ปี
ภูมิลำเนา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
ที่อยู่กรุงเทพฯ ลาดพร้าว 106 กรุงเทพฯ
การศึกษา - จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากราชบุรี
- จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนวัดบวรนิเวศฯ กรุงเทพฯ
- จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 จากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กรุงเทพฯ
- จบปริญญาตรีจากคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จบปริญญาโทจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาชีพ หัวหน้าภาควิชาระบบสารสนเทศ คณะบริหารธุรกิจ
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
ครอบครัว มีพี่น้อง 7 คน พี่ชาย 3 คน พี่สาว 3 คน ตนเป็นคนสุดท้อง
สมรสแล้ว
มีบุตรชาย 1 คน จบคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เหตุผลที่เข้ากรุงเทพฯ

คุณประสาทเข้ากรุงเทพฯ 3 ครั้งด้วยกัน แต่ละครั้งเนื่องจากสาเหตุด้านการ
ศึกษาเป็นหลัก

ครั้งแรก เข้ามาเพื่อศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ถึงปริญญาตรี โดยมารดาอยาก
ให้เรียนสูงๆ และมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ศึกษาทางด้านแพทยศาสตร์ แต่เมื่อศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2
คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณประสาทไม่สามารถสอบข้ามฟากไปยังคณะ
แพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาลได้ จึงเรียนคณะวิทยาศาสตร์ต่อจนจบในปีพ.ศ.2508 จากนั้น
คุณประสาทเลือกสอบบรรจุเป็นอาจารย์ที่วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ จังหวัดสงขลา

ครั้งที่สอง ปีพ.ศ.2515 คุณประสาทได้ทุนจากวิทยาลัยเข้ามาศึกษาต่อปริญญาโท
ทางด้านคอมพิวเตอร์ที่คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นเวลา 2 ปี จึง
กลับไปทำงานใช้ทุนต่อที่สงขลา

ครั้งล่าสุด คือ เมื่อ พ.ศ.2530 บุตรชายคนเดียวสอบเข้าคณะวิศวกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ คุณประสาทจึงย้ายเข้ามากรุงเทพฯพร้อมกับบุตรชาย พร้อมทั้ง
ขอย้ายหน้าที่การงานมาที่คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

ชีวิตในกรุงเทพฯ

ครั้งแรกที่เข้ากรุงเทพฯคุณประสาทมาพักอยู่กับพี่ชายซึ่งทำงานที่ธนาคารนครหลวง
ไทย หลังจากเรียนปริญญาตรีไปได้ระยะหนึ่งจึงมาเช่าบ้านอยู่กับเพื่อนเป็นครั้งคราว คุณ

ประสาธบอกว่า ไม่รู้สึกว่าจะต้องปรับตัวมากเพราะตอนนั้นกรุงเทพฯยังไม่วุ่นวายเหมือนขณะนี้ แต่เมื่อเรียนจบปริญญาตรีแล้วรู้สึกเบื่อ อยากไปอยู่ต่างจังหวัดไกลๆ ประกอบกับเคยไปเที่ยวสงขลาแล้วชอบจึงเลือกสอบบรรจุไปเป็นอาจารย์ที่วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ที่นั่น

การเข้ากรุงเทพฯครั้งที่ 2 เป็นเพียงเข้ามาเรียนให้จบภายในเวลา 2 ปีเท่านั้น คุณประสาธจึงพักอยู่หอพักและยังไม่คิดที่จะตั้งรกรากในเมืองหลวง

ครั้งเมื่อบุตรชายสอบเข้ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯได้ คุณประสาธจึงตัดสินใจย้ายมาอยู่กรุงเทพฯ โดยในช่วงแรกซื้ออพาร์ทเมนต์ใกล้ๆ กับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ถนนวิภาวดีรังสิต อยู่กับบุตรชาย แต่ภรรยาอยู่สงขลา เนื่องจากยังไม่มีบ้านที่กรุงเทพฯ ในขณะเดียวกันคุณประสาธก็เริ่มปลูกบ้านบนที่ดินในซอยลาดพร้าว 106 ซึ่งซื้อไว้ตั้งแต่สมัยจบปริญญาตรีใหม่ๆ

"ตอนนั้นไม่ได้ตั้งใจซื้อ พอตีมาดูที่กับญาติลูกพี่ลูกน้อง แล้วเห็นว่าตัวเองเรียนจบมีเงินผ่อนที่แล้ว เลยซื้อเอาไว้ ไม่ได้คิดจะมาตั้งรกรากในกรุงเทพฯ"

เมื่อบ้านเสร็จในอีก 1 ปีต่อมา คุณประสาธและครอบครัวจึงย้ายมาอยู่ที่นั่นอย่างถาวร

ในด้านการงาน เมื่อดูจากวุฒิที่ได้รับแล้ว คุณประสาธน่าจะเข้าเป็นอาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์มากกว่า แต่เนื่องจากตอนนั้นคณะวิศวกรรมศาสตร์ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลตั้งอยู่ที่เทเวศร์ซึ่งไกลบ้าน เดินทางลำบาก ประกอบกับคณะบริหารธุรกิจซึ่งตั้งอยู่ที่ถนนวิภาวดีมีการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คุณประสาธจึงเลือกที่นี่เพราะใกล้บ้าน

ต่อมาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลย้ายไปรวมกันอยู่ที่รังสิตคลองหกทุกคณะ คุณประสาธจึงต้องเดินทางไกลขึ้นมาก แต่ยังคงเลือกใช้บริการรถประจำทางปรับอากาศสายยี่สิบเอ็ดแทนที่จะใช้รถยนต์

"อยู่กรุงเทพฯไม่ได้ใช้รถเลย มีรถก็จอดอยู่เฉยๆ ไม่กล้าใช้เพราะตาไม่ดีแล้วก็ค่าน้ำมันแพง พอรถติดหยุดจอดทิ้งรถลงเดินเหมือนนั่งรถเมล์ไม่ได้ คนอื่นในครอบครัวก็ไม่กล้าใช้รถ"

นอกจากคุณประสาธจะเป็นอาจารย์ประจำแล้ว ยังเคยรับเป็นอาจารย์พิเศษสอนตามมหาวิทยาลัยเอกชนด้วย แต่พักหลังเลิกไปเนื่องจากงานในความรับผิดชอบที่คณะมีมาก คุณประสาธบอว่ามาอยู่กรุงเทพฯแล้วชีวิตดีขึ้นกว่าตอนอยู่สงขลา

"รู้สึกตัวเองมีประโยชน์มากขึ้น ทำงานคุ้ม ฐานะดีขึ้น อยู่ที่โน่นเรียนจบไปไม่ได้ใช้เพราะสอนคณิตศาสตร์กับงานบริหาร เป็นรองผู้อำนวยการ มาอยู่ที่นี่ได้ใช้เต็มที่ ได้สอนคอมพิวเตอร์ สอนพิเศษ ได้ค้นคว้า ทำให้ไม่ลืมวิชาการที่เรียนมา"

"ควรย้ายมาตั้งนานแล้ว ถ้าเรามาอยู่กรุงเทพฯตั้งแต่แรก มันจะดีกว่านี้เยอะ เพราะงานคอมพิวเตอร์กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว"

ส่วนในด้านสังคมแถวบ้าน คุณประสาธบอว่าส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลาง จะรู้จักกันบ้าง รู้ว่าบ้านไหนทำงานอะไร พอพึ่งพากันได้แต่ไม่สนิทมาก แถวบ้านจะจัดงานร่วมกันใน

เทศกาลต่างๆ โดยมีผู้อาวุโสที่อยู่มานานเป็นตัวตั้งตัวตีในการจัดงานและบอกข่าว ตนเข้าร่วมบ้าง แต่บางงาน เช่น จัดไปทอดกฐินต่างจังหวัด ไม่ได้ไป เนื่องจากตนเองงานมาก ไม่มีเวลาว่าง

ถ้าเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้านที่สงขลาแล้ว ที่นั่นจะสนิทกันมากกว่าเพราะอยู่บ้านพักของวิทยาลัย มีสโมสรให้พบปะกัน โดยส่วนตัวแล้วคุณประสาทรู้สึกว่า สังคมที่ต่างจังหวัดดีกว่ากรุงเทพฯ มาก เพราะสังคมแคบ ใครทำอะไรรู้กันหมด

เวลาว่างคุณประสาทมักจะอ่านหนังสือพิมพ์ ตามข่าวการเมือง และดูโทรทัศน์ รายการที่ชอบดูคือ รายการข่าว รายการวิเคราะห์ทางการเมือง เช่น ขอคิดด้วยคน มองต่างมุม

คุณประสาทมองว่า การเมืองขณะนี้มีปัญหาเพราะรัฐบาลแต่ละชุดไม่จริงจังในการแก้ปัญหาของประเทศ ประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ดี และการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก จะต้องไปเลือกคนทำงานเข้ามาบริหารประเทศ

ความรู้สึกต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

"กรุงเทพฯ เปลี่ยนไปเยอะเลย แต่ก่อนรถไม่เยอะอย่างนี้ คนกรุงเทพฯ ใช้รถมาก ขับกันคนละคัน ที่จริงเมืองที่มีประชากรเกินสามล้านคนจะต้องมีระบบขนส่งมวลชนแล้ว แต่กรุงเทพฯ ไม่มี"

คุณประสาทรู้สึกว่าปัญหาการจราจรเป็นปัญหาใหญ่ที่สุดของกรุงเทพฯ และเห็นด้วยกับโครงการรถไฟฟ้าใต้ดินว่าน่าจะช่วยบรรเทาปัญหาได้ แต่ควรจะรีบทำให้เร็วที่สุด ในระหว่างที่รถไฟฟ้ายังไม่เสร็จก็ควรปรับปรุงรถประจำทางปรับอากาศให้ดีขึ้น มีรถมากขึ้นเพื่อให้คนเลิกใช้รถยนต์หันมานั่งรถเมล์แทน

นอกจากนี้ คุณประสาทยังคิดว่า กรุงเทพฯ เป็นสถานที่ที่อันตรายเกินไปสำหรับเด็กๆ และไม่เหมาะสมแก่การตั้งครอบครัว

"คือ เริ่มตั้งครอบครัวอยู่ต่างจังหวัดก่อนดีกว่า ยิ่งรับราชการถ้าอยู่กรุงเทพฯ ยิ่งไม่พอกิน ที่ย้ายมาเพราะว่าลูกโตแล้วและเป็นผู้ชายไม่ต้องห่วง ถ้าเป็นลูกสาวอาจคิดหนัก ไม่ย้ายมาก็ได้"

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

หลังจากมารดาซึ่งอยู่ที่ราชบุรี เสียชีวิตเมื่อปีพ.ศ. 2533 คุณประสาทก็ไม่ค่อยได้กลับไปที่นั้น อาจไปเยี่ยมพี่สาวนานๆ ครั้ง หรือไปดูที่สวนของครอบครัวซึ่งให้คนอื่นเช่าทำสวนอยู่ แต่ไม่บ่อย คุณประสาทรู้สึกว่าตนไม่ผูกพันกับที่นั่นเท่าใดนัก

"รู้สึกว่กรุงเทพฯ เป็นบ้านรู้สึกตัวเอง เป็นคนกรุงเทพฯ แล้ว"

ส่วนที่สงขลา แม้จะเป็นจังหวัดที่อาศัยอยู่นานถึง 22 ปี แต่คุณประสาทบอกว่า ไม่

มีอะไรอยู่ที่นั่นแล้วในตอนนี้

อนาคต

คุณประสาธจะเกษียณราชการในอีก 7 ปีข้างหน้า แต่มีความคิดที่จะลาออกก่อนกำหนด เนื่องจากเบื่อหน่ายการเดินทาง เมื่อออกจากงานแล้วจะได้รับบำนาญ และอาจเป็นอาจารย์สอนพิเศษตามมหาวิทยาลัยเอกชน

ในบั้นปลายชีวิตคุณประสาธไม่คิดจะย้ายออกไปจากกรุงเทพฯ เพราะเห็นว่าตามต่างจังหวัดมักมีปัญหาเรื่องน้ำ และไม่มีความสะดวกสบายเหมือนในกรุงเทพฯ

"เกษียณแล้วคิดว่าอยู่กรุงเทพฯ น่าจะดี คือ เราไม่ต้องไปทำงานเพราะฉะนั้นออกจากบ้านตอนไหนก็ได้ ก็ไปตอนรถน้อยๆ ไปดูอะไรๆ มันมีอะไรให้ดูเยอะ ทั้งนิทรรศการดูพระ ถ้าอยู่ต่างจังหวัดไม่รู้จะไปไหนเหมือนกัน"

"ความสัมพันธ์ทางสังคมของคนกรุงเทพฯไม่ค่อยลึกซึ้ง ไม่จริงใจ ตัวใครตัวมัน แต่จะไปโทษเขาก็ไม่ได้ เพราะว่าหน้าที่การงานบังคับ"

นันทนา บุรณะโสภณ

กระทรวง เกษตรและสหกรณ์

มาจาก นครพนม

ชื่อ นันทนา บุรณะโสภณ
 อายุ 52 ปี
 ศาสนา พุทธ
 ภูมิลำเนา เกิดที่จังหวัดนครพนม
 ที่อยู่ในกรุงเทพฯ หุ่นสองห้อง บางเขน กรุงเทพฯ
 การศึกษา - จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากนครพนม
 - จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จากขอนแก่น
 - จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 7 และ 8 จากโรงเรียนศรีอยุธยา กรุงเทพฯ
 - จบปริญญาตรีจากคณะ เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ (ปัจจุบันเป็นคณะ เศรษฐศาสตร์บริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 อาชีพ รับราชการในกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 ปัจจุบันมีตำแหน่ง เป็นเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6
 ครอบครัว ครอบครัวเดิม เป็นครอบครัวไทยแท้ พื้นเพเป็นคนกรุงเทพฯ
 บิดาเคยเป็นท่านขุน พอเข้ารับราชการจึงต้องย้ายไปอยู่ต่างจังหวัด ส่วนมารดาเคยอาศัยอยู่ในวังหลวงมาก่อน
 มีพี่น้อง 9 คน ตนเป็นคนี่ 8
 สามีเป็นอาจารย์อยู่ที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 มีบุตร 2 คน
 บุตรชายคนโตอยู่ปี 6 คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 บุตรสาวคนที่สองจบจากคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เหตุผลที่เข้ากรุงเทพฯ

ครอบครัวเดิมของคุณนันทนาอยู่ในกรุงเทพฯ เพียงแต่คุณนันทนาไปเกิดที่จังหวัดนครพนม เพราะบิดาย้ายไปรับราชการที่นั่น เรียนหนังสืออยู่ที่นครพนมจนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จึงได้เข้ามาเที่ยวกรุงเทพฯ กับบิดา

"ตื่นเต้นมาก มาทางรถไฟ พี่สาวไปรับที่หัวลำโพง คูอะไรก็สวยไปหมด เหมือนบ้านนอกเข้ากรุง"

คุณนันทนาไปเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ที่ขอนแก่น โดยพักอยู่กับลุง จนจบจึงเข้ามาเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนศรีอยุธยา ในกรุงเทพฯ

ชีวิตในกรุงเทพฯ

ช่วงแรกที่เข้ามา คุณนันทนาพักอยู่กับพี่สาวแถวสะพานหัวช้าง ราชเทวี จนกระทั่งบ้านที่สะพานควายสร้างเสร็จจึงย้ายไปอยู่ที่นั่น ช่วงนั้นคุณนันทนาเรียนมหาวิทยาลัยแล้ว

"ตอนไปดูที่ แถวสะพานควายยังเป็นที่น่าอยู่เลย ต้องทำอาหารไปกิน เขาขาย ตาตารางวาละ 600 บาทเท่านั้น สมัยนี้ตารางวาละสามถึงห้าหมื่นบาท"

หลังจากเรียนจบ คุณนันทนาเข้าทำงานเป็นลูกจ้างชั่วคราวของโครงการเอไอเอ กรมพัฒนาที่ดินอยู่ประมาณ 2 ปี จึงสอบเป็นข้าราชการที่กรมสหกรณ์พานิชยกรรม กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เมื่อปีพ.ศ. 2511 (กรมสหกรณ์พานิชยกรรมกับกรมสหกรณ์ที่ดินเป็นกรมส่งเสริมสหกรณ์สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อพ.ศ. 2515)

คุณนันทนาแต่งงานในปีนั้นเอง พร้อมทั้งย้ายไปอยู่ที่จัดสรรของการรถไฟ แถวทุ่งสองห้อง บางเขน

คุณนันทนาเล่าถึงสภาพกรุงเทพฯ สมัยก่อนให้ฟังว่า ยังไม่แออัดยัดเยียดแบบนี้ รถน้อย ถนนโล่ง เวลาพักเที่ยงคุณนันทนาสามารถขับรถกลับบ้านไปดูแลหาอาหารให้ลูกและสามารถกลับมาถึงที่ทำงานที่ เทเวศร์ได้ภายใน 13.00 น.

สถานที่ที่อยู่ในกรุงเทพฯ สมัยนั้นยังมีไม่มาก ส่วนใหญ่เป็นพวกโรงพยาบาลนตร์ หรือ ตลาด เช่น พาหุรัด ราชประสงค์ ประตูน้ำ เป็นต้น

สำหรับ เรื่อง เพื่อนบ้าน คุณนันทนาบอกว่าไม่ค่อยได้ยุ่งกับใคร สมัยอยู่บ้านตรง สะพานควาย เป็นบ้านใหญ่กลางซอย รอบๆ เป็นตึกแถว ที่บ้านก็ไม่ค่อยได้รู้จักใคร เมื่อย้ายมาอยู่ที่ทุ่งสองห้อง คุณนันทนาบอกว่าต้องทำงานไม่มีเวลาว่าง จะรู้จักกันเพียงสองสามบ้าน เวลามีนงานทำบุญก็จะบอกกันอยู่แค่นี้ ในหมู่บ้านไม่ค่อยมีการรวมตัวกัน จะมีก็เฉพาะช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์ อย่างเช่น น้ำท่วมใหญ่ 2 ครั้งที่บ้าน การรวมตัวกันเรียกไปประชุมเพื่อแก้ปัญหา ร่วมกัน โดยให้แต่ละบ้านออกค่าใช้จ่ายในการป้องกันน้ำท่วม แต่เนื่องจากเป็นจำนวนเงินที่สูงมากจึงตกลงกันว่า จะยกสาธารณูปโภคให้เทศบาลดูแลแล้วจ่ายค่าบำรุงรักษาตัวเอง

ส่วนกลุ่ม เพื่อนสนิทของคุณนันทนาจะเป็นเพื่อนที่มหาวิทยาลัย และเพื่อนที่ทำงานซึ่งส่วนใหญ่เรียนจบมาจากสถาบันเดียวกัน

ความรู้สึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

สภาพของกรุงเทพฯ ที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตถึงปัจจุบันก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสีย แต่ในสายตาคุณนันทนา คิดว่ามีผลดีมากกว่า

"สะดวกสบายดี ทำให้เราเทียมหน้า เทียมตากับต่างประเทศได้ ทำให้เรากระฉับกระเฉงขึ้นและต่อสู้กับชีวิตมากขึ้น ถ้าฐานะทางเศรษฐกิจยังเหมือนเมื่อก่อนเราจะอยู่ไม่ได้ ทำให้เราต้องขวนขวายหาอะไรที่ทำให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ ต้องปรับตัว"

ถึงแม้คุณนันทนาจะบอกว่าอาชีพรับราชการได้เงินเดือนน้อย แต่เธอก็ยังไม่ได้หาอาชีพเสริมอื่น ในขณะที่สามีรับเป็นวิทยากรพิเศษในการฝึกอบรมต่างๆ

ในเรื่องของปัญหาจราจร คุณนันทนาแก้ปัญหาด้วยการออกจากบ้านเร็วขึ้น

"บางวันลูกชายมาส่งต้องออกตั้งแต่ตีสี่ มาถึงที่ทำงานตีห้าครึ่ง หกโมง ตึกยังไม่เปิดต้องไปยืนอยู่กับยาม แต่ก็ทำให้ได้ใส่บาตรพระในตอนเช้า"

ปัญหาอาชญากรรม เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ตามมาจากความเจริญ คุณนั้นหนาบอกว่าที่บ้าน ไม่มีคนอยู่ต้องใส่กุญแจบ้านตลอดเวลา ต่างกับสมัยก่อนที่สามารถเปิดบ้านทิ้งไว้ได้

สภาพสังคมที่เร่งรีบขึ้นทำให้คุณนั้นหนาดต้องปรับชีวิต หันมาใช้ เครื่องทุนแรง เช่น เครื่องซักผ้า เครื่องล้างจาน ในบ้านแทนที่คนทำงานบ้าน

นอกจากนี้สังคมยังอิสระขึ้น คุณนั้นหนาบอกว่า สมัยก่อนคุณพ่อจะเลี้ยงลูกเข้มงวด และหัวโบราณมาก กลับบ้านดึกหรือผิดเวลาไม่ได้เลย แต่สังคมสมัยนี้เปลี่ยนไปประกอบกับ ตนไม่ชอบชีวิตวัยเด็กที่ถูกกดดันมาก จึงพยายามเลี้ยงลูกเหมือนเพื่อนและให้อิสระเต็มที่ แต่อย่างไรก็ยังคงเป็นห่วงและไม่ชอบให้ลูกสาวกลับบ้านดึกหรือไปค้างอ้างแรมที่อื่น

แม้จะเลี้ยงลูกอย่างสมัยใหม่และใช้เหตุผลกับลูก แต่คุณนั้นหนาบอกว่ายังรับค่านิยม สมัยใหม่ที่ผู้หญิงผู้ชายอยู่ด้วยกันโดยไม่แต่งงานไม่ได้ ถึงอย่างไรก็ควรทำตามประเพณี

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

พี่ชายคนกลางของคุณนั้นหนายังอาศัยอยู่ที่นครพนม คอยดูแลที่ของบิดา ส่วนตัวคุณนั้นหนาเองไม่ค่อยได้ไปมาหาสู่กับพี่ชาย จะไปนครพนมก็ต่อเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องที่ดินเท่านั้น

อนาคต

คุณนั้นหนาไม่ได้วางแผนจะย้ายออกไปอยู่ต่างจังหวัด เพราะไม่ได้เตรียมที่ทางเอาไว้ แต่มีโครงการที่จะเกษียณก่อนอายุ เนื่องจากลูกๆ ใกล้เคียงจะเรียนจบแล้ว อยากเปิดร้านอาหารด้วยว่าพอมีฝีมือทางนี้อยู่บ้าง และถ้าหากลูกชายจบแล้วไปรับราชการต่างจังหวัด คุณนั้นหนาจะตามไปดูแลลูกชาย

"ถามว่าการมีรถไฟฟ้านี้พัฒนามั้ย ตอบว่าไม่
พัฒนาคนก่อนดีกว่า พัฒนาทัศนคติของคน ความรับผิดชอบของคน
แล้วบางทีรถอาจจะไม่ติดก็ได้"

สุรัตน์ ศุภลักษณ์

บริษัท การบินไทย จำกัด

ชาวกรุง เทพฯ

ชื่อ สุรัตน์ ศุภลักษณ์
อายุ 40 ปี
ศาสนา คริสต์นิกายโรมันคาทอลิก
ถิ่นเกิด ลี้เสาทะเวศร์ (บริเวณหอสมุดแห่งชาติปัจจุบัน) กรุงเทพฯ
ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้านรัตนโกสินทร์สองร้อยปี รังสิต ปทุมธานี
การศึกษา - จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนโจนออฟอาร์ค
- จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนเซนต์ปีเตอร์ (ปัจจุบันเป็นโรงเรียนสุวรรณวิทยา)
- จบชั้นมศ.3 จากโรงเรียนเซนต์จอห์น
- จบอาชีวะ จากโรงเรียนอาชีวะตอนบอสโก
อาชีพ ผู้ช่วยผู้จัดการแผนก กองฝึกอบรม ฝ่ายปฏิบัติการภาคพื้น บริษัทการบินไทย จำกัด
ครอบครัว บิดาเป็นชาวนครสวรรค์ มารดาเป็นชาวสุพรรณบุรี
มีพี่น้อง 5 คน ตนเป็นพี่คนโต
สมรสแล้ว มีบุตร 2 คน
บุตรชายอายุ 6 ปี เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมาลีสวรรค์
บุตรสาวอายุ 2 ปี

ชีวิตในกรุงเทพฯ

คุณสุรัตน์เกิดที่โรงพยาบาลวชิระ สามเสน อาศัยอยู่บ้านที่ลี้เสาทะเวศร์ได้เพียง 2 ปี กรมทรัพย์สินจะนำที่ดินนั้นไปสร้างหอสมุดแห่งชาติ ครอบครัวคุณสุรัตน์จึงอพยพขึ้นมาอยู่ตรงหมู่บ้านฉนวน ซ.มิตรคาม สามเสน (หลังโรงเรียนเซนต์คาเบรียล)

คุณสุรัตน์เล่าว่าชีวิตในวัยเด็กที่สามเสนสนุกมาก ได้รู้จักการเล่นนานาชนิด เนื่องจากแถบนั้นเป็นตงมิถิลอาชีพ แต่คุณสุรัตน์ไม่ได้ตั้งมฉายหรือติดการพนันเพราะครอบครัวอบอุ่น ประกอบกับบ้านอยู่ใกล้วัดฝรั่งซิสซาเวียร์ บิดาพาไปวัดสม่ำเสมอ ในสมัยนั้นบิดามีอาชีพขับรถรับส่งนักเรียน ส่วนมารดาขายของอยู่ในโรงเรียน

จากสามเสน ครอบครัวคุณสุรัตน์ย้ายมาอยู่ที่ปากทางลาดพร้าว เนื่องจากบิดามางานให้กับเจ้าของโรงเรียนเซนต์จอห์น คุณสุรัตน์จึงเข้าเรียนที่เซนต์จอห์นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขณะที่อยู่ลาดพร้าวคุณสุรัตน์มีเพื่อนเป็นเด็กในโรงเรียนด้วยกัน จะพากันไปเล่นตามทุ่งนา จับปลาบ้าง ปีนต้นไม้ เล่นฟุตบอลบ้าง เพราะสภาพลาดพร้าวสมัยนั้นยังเต็มไปด้วยที่นา บึงบัว และต้นไม้ ถนนลาดพร้าวเป็นเพียงถนนสายเล็กๆ พอรถสวนกันได้เท่านั้น คุณสุรัตน์บอกว่าที่นาแถบลาดพร้าว เริ่มหายไปเมื่อมีโครงการบ้านจัดสรรประมาณปี 2512

เนื่องจากคุณสุรัตน์เป็นพี่ชายคนโตจึงต้องช่วยทางบ้านแบ่งเบาภาระโดยการขับรถ

รับส่งนักเรียนตั้งแต่ชั้นมศ.3 และเมื่อเรียนจบจากตอนบอสโกมา เป็นครูที่ เซนต์จอห์นแล้ว
ปิดเทอมยังต้องขับรถไปตามต่างจังหวัดแล้วแต่ผู้เช่าจะ เข้าไป

พ.ศ.2523 คุณสุรัตน์ย้ายไปอยู่แฟลตการเคหะที่รามอินทราภิโกลเมตรที่ 4 เพื่อ
เตรียมตัวแต่งงาน ในขณะที่ครอบครัวเดิมยังคงอยู่ที่ลาดพร้าว รามอินทราสมัยนั้นยังคงเงียบ
สงบ อากาศดี เป็นที่นาเหมือนกับลาดพร้าวในระยะแรก

อีก 4 ปีถัดมาหลังจากคุณสุรัตน์ เข้าทำงานที่การบินไทยและมีครอบครัวแล้วจึงย้าย
บ้านอีกครั้ง มาอยู่ที่หมู่บ้านรัตนโกสินทร์สองร้อยปี แถวรังสิต ด้วยสาเหตุที่ว่า ต้องการขยาย
ครอบครัว รังสิตเมื่อปี 2527 ยังคงเงียบสงบ ไม่จอแจเหมือนปัจจุบัน คุณสุรัตน์บอกว่าเวลา
ฝนตกยังมีปลาขึ้นมาบนถนนให้จับได้

จากรังสิต คุณสุรัตน์มาทำงานที่ตอนเมืองจึงไม่มีปัญหาในการเดินทาง ส่วนภรรยา
ทำงานที่พระโขนง มีรถรับส่งของบริษัท จึงไม่ต้องลำบาก เรื่องการโหนรถประจำทาง

สำหรับเรื่องเพื่อนบ้าน คุณสุรัตน์มักชอบที่จะยิ้มและ เข้าไปทักทายทำความรู้จักก่อน
จึงรู้จักเพื่อนบ้านมาก เพียงแต่ไม่ค่อยได้ไปร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เขาจัดขึ้น เนื่องจากส่วน
ใหญ่เป็นกิจกรรมทางศาสนาพุทธ ตัวคุณสุรัตน์รวมทั้งลูกๆ นับถือศาสนาคริสต์ แต่จะสนับสนุน
ตามสมควร ส่วนลูกๆ ก็ให้ไปเล่นกับลูกเพื่อนบ้านโดยตนเองจะคอยดูอยู่ห่างๆ

คุณสุรัตน์เป็นคนเคร่งศาสนาพอสมควร จะไปวัดเสมอมาตั้งแต่เด็กจนโต เขาเห็น
ว่าวัดในศาสนาคริสต์สวยดี เป็นภาษาไทยทำให้คนได้มีส่วนร่วมและ เข้าถึงคำสั่งสอน ส่วนใน
ศาสนาพุทธน่าจะมีการแปลคำสวดจากบาลีสันสกฤตให้เป็นภาษาไทย เพื่อที่คนไปวัดจะได้รู้
เรื่อง และไม่รู้สึกว่าการสวดมนต์ เป็นเพียงพิธีกรรมเท่านั้น

ในด้านการเมือง คุณสุรัตน์ออกตัวว่า ตนเป็นคนหัวรุนแรง เคยเข้าร่วมในเหตุ
การณ์สิบสี่ตุลาคมพ.ศ.2516มาแล้ว คุณสุรัตน์จะพยายามไม่ฟังไม่ดูข่าวการเมือง เพราะจะ
รู้สึกเครียด จะหันไปดูกีฬาแทน แต่สำหรับเรื่องการเลือกตั้ง คุณสุรัตน์ยืนยันว่าต้องไป

"เบื่อการเมืองไม่ได้ เพราะว่า ถ้าหากเราไม่ไปเลือก เวลาคนโน้นคนนี้ได้รับ
เลือกแล้วเราจะไปตำเขาไม่ได้"

สำหรับด้านสื่อ คุณสุรัตน์ไม่ชอบเพลงสมัยใหม่ เพราะเพลงสมัยนี้ไม่ให้ความรู้
หรือคติสอนใจเหมือนเพลงสมัยเก่า เป็นเพียงความบันเทิงชั่วคราวช่วยยาม แต่บางครั้งลูกชาย
ชอบดู คุณสุรัตน์ปล่อยให้ดูแต่จะวิจารณ์ให้ลูกฟัง คุณสุรัตน์เองจะมีเวลาให้ลูกค่อนข้างมาก
ตอนเช้าและตอนเย็นสามารถไปส่งไปรับลูกที่โรงเรียนได้ และมักจะใช้เวลาช่วงนั้นอบรม
สั่งสอนลูก เรื่องการอยู่ในสังคม และปลูกฝังให้ลูกรักธรรมชาติ

ความรู้สึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงในกรุงเทพฯ

"สมัยก่อนไปไหนใช้เดินเอา เพราะรถไม่มาก ถนนโล่ง อากาศไม่ร้อน ต้นไม้
เยอะ เต็มที่คนแออัดขึ้น เทคโนโลยีมากขึ้นเพราะคนต้องการความสะดวกสบาย เราจะ
สุดท้ายใจเต็มทีก็ไม่กล้าแล้ว อากาศไม่ดี ไม่สดชื่น"

คุณสุรัตน์อยากให้กรุงเทพฯกลับไป"ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว"เหมือนเดิม แต่เป็นไปไม่ได้ คนกรุงเทพฯจึงจำเป็นต้องทำใจและปรับตัวเองโดยอัตโนมัติให้เข้ากับสภาพที่เป็นอยู่ มิใช่เอาสภาพมาปรับให้เข้ากับตัวเอง จึงจะสามารถอยู่กรุงเทพฯได้ ส่วนตัวคุณสุรัตน์เองนั้นมีความรู้สึกว่ายู่ในกรุงเทพฯไม่ได้ถึงต้องพยายามขยับขยายตัวเองออกจากใจกลางกรุงเทพฯไปเรื่อยๆ

สำหรับปัญหาจราจรติดขัด คุณสุรัตน์มองว่าจะแก้ได้ถ้าหากทุกคนมีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามกฎจราจร รถไฟฟ้าซึ่งควรสร้างได้แล้วน่าจะแก้ปัญหาได้ส่วนหนึ่ง แต่ที่สำคัญคือต้องพัฒนาคนก่อน ให้คนรู้จักรับผิดชอบและมีทัศนคติที่ดีต่อกัน อยากมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสังคม ถ้าไม่พัฒนาคนแล้ว ถึงมีรถไฟฟ้าก็อาจมีปัญห่อื่นตามมาอีกได้

การพัฒนาคน คุณสุรัตน์เน้นว่าต้องมีแบบอย่างที่ดี ไม่ว่าจะ เป็นแบบอย่างเล็กๆ ในครอบครัวคือพ่อแม่ แบบอย่างในโรงเรียนคือครู หรือแบบอย่างของคนทั้งประเทศคือรัฐบาล คุณสุรัตน์บอกว่าตนโชคดีที่มีบิดาเป็นแบบอย่างที่ดี และขณะนี้ตัวเองกำลังทำตนเป็นแบบอย่างให้กับลูกๆ ด้วย

"ถ้าแม่ปู่เดินตรง ลูกปู่ก็เดินตรง"

คุณสุรัตน์มองว่าคนปัจจุบันนี้อยากให้สังคมดี แต่ก็ไม่คิดจะช่วยกัน สังคมเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ หน้าไหว้หลังหลอก แต่จะว่าไปแล้ว คุณสุรัตน์ตั้งข้อสังเกตว่า คนกรุงเทพฯก็อยู่กันแบบต่างคนต่างอยู่มาตั้งแต่อดีตแล้ว โดยสรุปจากสมัยที่ตนเป็นเด็กอยู่แถวลาดพร้าว ลาดพร้าวยังเป็นพื้นที่สวนไม่ค่อยมีบ้านคน เวลาตนกับเพื่อนเล่นฟุตบอลกันเหนื่อย จะไปขอน้ำดื่มตามบ้านเขาจะไม่ค่อยให้ แต่จะได้น้ำฝนจากกระต๊อบเล็กๆ ของชวานาแถวนั้น

อนาคต

คุณสุรัตน์คาดว่าอีก 5 ปีข้างหน้า ย่านรังสิตจะเจริญถึงขีดสุด ถึงตอนนั้นคุณสุรัตน์คิดว่าจะย้ายตัวเองและครอบครัวหนีเมืองออกไปอีก โดยในตอนนี้งบไว้แล้ว 2 ที่คือ ที่จังหวัดสุพรรณบุรีซึ่งมีที่ดินของมารดาอยู่ที่นั่น กับที่จังหวัดราชบุรีซึ่งเป็นที่มรดกของภรรยา ในอนาคตถนนหนทางและการเดินทางจะสะดวกสบายและรวดเร็วขึ้นทำให้สามารถเดินทางเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯได้อย่างไม่ลำบากนัก

บ้านฉนวน สาม เสน

ชาวฉนวนอพยพหนีภัยสงครามจากบ้าน เมืองของตน เข้ามาอยู่ที่ตำบลสาม เสนตั้งแต่ สมัยรัชกาลที่ 1 โดยในตอนแรกอาศัยรวมอยู่กับชาว เขมรและโปรตุเกสที่หมู่บ้านวัดคอน เซ็ป ซ์ญ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 มีฉนวนอพยพเข้ามาอีก พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า เจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าฯให้ฉนวนศาสนาคริสต์ (นิกายโรมันคาทอลิก) ประมาณ 1,500 คนไปตั้งบ้าน เมืองอยู่บริเวณเหนือบ้านเขมร และพระราชทานทรัพย์สินส่วนพระองค์ให้สร้างโบสถ์ชื่อ วัด แชนด์ฝรั่งชัวซาเวียร์ หรือวัดนักบุญฝรั่งซิสซาเวียร์ในปัจจุบัน

อาณาเขตของบ้านฉนวน สาม เสน ทิศเหนือติดกับถนนซังซี ทิศใต้ติดหมู่บ้านโปรตุเกส และบ้านเขมร ทิศตะวันออกติดถนนสาม เสน และทิศตะวันตกติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา

ชาวฉนวนในสมัยก่อนมีอาชีพทำประมง รับราชการ เป็นทหารปืนใหญ่ เป็นช่างฝีมือ ทำการค้าขาย เป็นชาวไร่ชาวนา และต้มกลั่นสุรา

ด้วยความที่อยู่ร่วมกัน เป็นกลุ่มก้อน ชาวฉนวนสาม เสนจึงมีขนบประเพณี เป็นของตนเอง เช่น การเล่นฉนวนหก ลิงโตล่อแก้ว ฉนวนรำโคมหรือฉนวนรำกระต๊าก มโหรีฉนวน จั้วฉนวน เป็นต้น ประเพณีเหล่านี้ได้รับการเผยแพร่มาสู่คนไทยด้วย ดังจะเห็นได้จากมหรสพที่เล่นกัน ในงานสมโภชต่างๆ

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันการละ เล่นชาวฉนวนได้เลือนหายไปกับกาลเวลา เช่นเดียวกับ การละ เล่นเก่าๆ ของไทย รวมไปถึงภาษาฉนวนซึ่งค่อยๆ สูญไปพร้อมกับนโยบายกลืนชาติ ในสมัยจอมพล. ปิบูลสงคราม

เมื่อเกิดการเวนคืนที่ดินแถบสาม เสนทำให้ชาวฉนวนต้องอพยพย้ายถิ่นกระจัดกระจาย กันไป การ เกาะกลุ่มกันทาง เชื้อชาติจึงไม่เหนียวแน่นเช่น เดิม ชาวฉนวนสาม เสนยุคใหม่กลายเป็นคนไทยไปเกือบหมดแล้ว

ทุกวันนี้ สัญลักษณ์อัน เต็มซัดของชุมชนฉนวนที่ยังคงหลง เหลืออยู่ในซอกซอยของถนน มิตรคาม สาม เสน มีเพียงร้านขายอาหารฉนวนเปิดใหม่ และวัดนักบุญฝรั่งซิสซาเวียร์ซึ่งยังคง เป็นศูนย์รวมจิตใจของคริสศาสนิกชนชาวฉนวน เสมอมา

โบสถ์ที่ภคฤหรัองซิสซาเวียร์ หรือโบสถ์บ้านญวน
ศูนย์รวมจิตใจของคริสตศาสนิกชนญวน
ตั้งอยู่ใน ซอย มีตรคาม สามเสน

"กรุงเทพฯ คือ เมืองที่พัฒนาไม่เป็นระบบ อยู่แล้วอึดอัด หายใจไม่ทั่วท้อง เหมือนกับ เป็นบ้านที่คับแคบ แต่ไม่รู้จะหนีไปไหน เพราะเราต้องทำงานที่นี่"

ศุภชัย อมรวดีกุล

ธนาคาร ออมสิน

ชาวกรุงเทพฯ

ชื่อ ศุภชัย อมรวรตีกุล
 อายุ 34 ปี
 ศาสนา พุทธ
 ภูมิลำเนา เกิดแถวตลาดบางโพ กรุงเทพฯ
 ที่อยู่ปัจจุบัน อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี
 การศึกษา - จบชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนบางโพศึกษา
 - จบชั้นมัธยมศึกษาจากโรงเรียนโยธินบูรณะ
 - จบปวช. จากดุสิตพานิชยการ
 - จบปริญญาตรี จากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 อาชีพ รับราชการ เป็นนิติกร ธนาคารออมสิน
 ครอบครัว บิดาถึงแก่กรรมแล้ว มารดาอาศัยอยู่ด้วยกัน
 มีพี่ 2 คน น้อง 2 คน
 สมรสแล้ว และมีบุตรชาย 2 คน
 บุตรคนโตอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ส่วนคนที่ 2 เรียนชั้นอนุบาล 2

ชีวิตในกรุงเทพฯ

คุณศุภชัยเล่าว่าเมื่อประมาณ 20 ปีที่แล้ว แถวบางโพยังเป็นสวน มีถนนเพียงเลนเดียว และมีคลองขนานกับถนน รถยังน้อยอยู่ เวลาไปเรียนหนังสือที่โรงเรียนโยธินบูรณะสามารถเดินจากบ้านแถวบางโพไป-กลับได้อย่างไม่มีอันตรายใดๆ

หลังจากเรียนจบจากโรงเรียนดุสิตพานิชยการ คุณศุภชัยเข้าทำงานเป็นเสมียนที่ธนาคารออมสิน พร้อมทั้งศึกษาต่อที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงไปด้วย เมื่อจบปริญญาตรีจึงได้เปลี่ยนตำแหน่งมาเป็นนิติกร มีหน้าที่สอบสวนความผิดของพนักงานธนาคาร หากนับถึงปัจจุบัน คุณศุภชัยทำงานที่นี้มานานถึง 14 ปีแล้ว และไม่คิดจะย้ายไปที่อื่น

เมื่อ 3 ปีที่แล้วคุณศุภชัยย้ายบ้านจากบางโพซึ่งอยู่มาจนถึง 30 ปี ไปอยู่หมู่บ้านแห่งหนึ่ง แถบอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี คุณศุภชัยบอกว่าสาเหตุเป็นเพราะความเจริญ

"เมื่อ 6-7 ปีที่แล้วมีโรงงานไปตั้งในซอยนั้นเยอะ (ช.ประชาชนฤมิตร) ส่วนใหญ่เป็นโรงงานทำเฟอร์นิเจอร์ ทั่วไป ทำให้แออัด เกิดเสียงดัง ฝุ่นเยอะ ชี้เลื้อยเอเย เต็มไปหมด มลภาวะไม่ดี มันโตนเร็วมากจนกลัวอันตราย"

เมื่อย้ายมาบางบัวทอง คุณศุภชัยขายบ้านเก่าไป ขณะนี้กลายเป็นโรงเก็บไม้ ส่วนสาเหตุที่เลือกบางบัวทอง เนื่องจากสมัยนั้นบ้านยังไม่แพง อากาศดี รถยังไม่ติด และอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯจนเกินไปนัก

"บ้าน เราก็นั้นไปแล้ว ไปอยู่ต่างจังหวัด แต่เราต้องเข้ามาทำงาน มาทำธุระในกรุงเทพฯ"

ทุกวัน คุณศุภชัยจะใช้เวลาเดินทางจากบ้านมาที่ทำงานประมาณหนึ่งชั่วโมงเศษ หากเป็นตอนเย็นอาจใช้เวลามากกว่าเล็กน้อย คุณศุภชัยเข้าทำงาน 8.00 น. และเลิกงาน เวลา 16.00 น. จากนั้นจะออกกำลังกายด้วยการวิ่งรอบสนามฟุตบอลของธนาคารออมสิน เป็นเวลาครึ่งชั่วโมงก่อนกลับบ้าน

"ที่หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านเล็ก ระดับปานกลาง ไม่มีที่ออกกำลังกาย ถ้าวิ่งตามถนนมักจะ โดนหมาเห่า"

คุณศุภชัยบอกว่า รู้จักเพื่อนบ้านในหมู่บ้านบ้าง แต่ส่วนใหญ่จะเป็นแบบต่างคนต่าง อยู่ ไม่ค่อยสนิทสนมกัน และที่นั่นไม่มีการตั้งกรรมการหมู่บ้าน ไม่มีใครดูแลหมู่บ้านโดยรวม ปัญหาขยะที่ถูกทิ้งเกลื่อนอยู่ตามถนนจึงเป็นปัญหาใหญ่ในขณะนี้ ในส่วนของกิจกรรมส่วนรวม ที่มีคือการทำบุญตักบาตรและ เลี้ยงพระในช่วง เทศกาลขึ้นปีใหม่

เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้านที่บางโพ คุณศุภชัยรู้จักเพื่อนบ้านในซอยย่อยเดียวกัน ประมาณร้อยละ 90 แต่เมื่อย้ายออกมาก็ไม่ค่อยได้ติดต่อกันอีก เพราะส่วนใหญ่มีอาชีพทำไม้ หรือทำเฟอร์นิเจอร์ ไม่ได้มีธุรกิจอื่น ๆ เกี่ยวกันแต่อย่างใด

เวลาว่างของคุณศุภชัยไม่ค่อยมี เนื่องจากต้องทำงานบ้านเอง แต่ถ้ามีมักจะไปเดินตามห้างสรรพสินค้าหรือดูของแถวคลองถม ส่วนโทรทัศน์ คุณศุภชัยมักชมรายการข่าวและละครหลังข่าว ไม่ค่อยได้อ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุจส.100 ในรถ

ความรู้ลึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

"ถ้ามองย้อนอดีตเมื่อ 20 ปีที่แล้วจะเห็นว่าสภาพกรุงเทพฯเปลี่ยนแปลงไปมาก จนมองไม่เห็นภาพเดิมเลย แต่จริงๆ แล้วมันค่อยๆ พัฒนาการมาเรื่อยๆ ค่อยเป็นค่อยไป คนที่อยู่กรุงเทพฯก็ต้องยอมรับได้เอง เป็นการปรับตัวโดยอัตโนมัติ ชินไปเอง"

คุณศุภชัย เบื่อการจราจรติดขัดมาก และเห็นว่าทำให้เสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย คุณศุภชัยมองว่าโครงการรถไฟฟ้าจะช่วยแก้ปัญหานี้ได้ แต่ไม่ทั้งหมด เนื่องจากคนขับรถยนต์จะไม่ทิ้งรถมาขึ้นรถไฟฟ้า คนที่ใช้บริการรถไฟฟ้าจะเป็นคนที่ขึ้นรถประจำทางอยู่แล้วมากกว่า

สิ่งที่คุณศุภชัยอยากเห็นในกรุงเทพฯมากที่สุดในขณะนี้คือ เรื่องความสะอาดของแม่น้ำลำคลอง

"ทำน้ำในคูคลองให้ใสสะอาด เนื่องจากในอนาคตอาจต้องใช้คลองเป็นเส้นทางสัญจร เพราะปริมาณรถทุกวันนี้มีแต่เพิ่มไม่มีลด จึงต้องใช้ทางเรือชดเชย"

ส่วนทางด้านปัญหาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาวัยรุ่น คุณศุภชัยมองว่าไม่แตกต่างจากสมัยก่อน ไม่ว่าจะ เป็นเหตุการณ์ยิงกัน แทงกันหรือใช้ระเบิดขวด จะมีที่หนักกว่าเก่าคือ เรื่องของยาเสพติดซึ่งสามารถหาซื้อได้ง่ายและแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

อนาคต

คุณศุภชัยบอกว่า อนาคตไม่แน่นอน ตอนนี้คงจะทำงานที่ธนาคารออมสินไปเรื่อยๆ จนกว่าจะเกษียณ เพราะอยู่ที่นี้มานานแล้ว

อันที่จริง คุณศุภชัยอยากจะขอย้ายไปอยู่สาขาตามต่างจังหวัด เพื่อหนีปัญหาต่างๆ ของกรุงเทพฯ

"ไม่ผูกพันกับกรุงเทพฯ สำหรับเราอยู่ต่างจังหวัดก็ได้ เพราะไม่ได้ชอบแสงสี ชอบอยู่สบายๆ อากาศดีๆ แต่เชียงใหม่คงไม่เอา นื่องๆ กรุงเทพฯแล้ว"

อย่างไรก็ดี คุณศุภชัยบอกว่าคงเป็นไปได้อยาก เนื่องจากมีครอบครัวแล้ว อีกทั้ง เห็นว่าการศึกษาของลูก เป็นสิ่งสำคัญ สถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพอยู่ในกรุงเทพฯแทบทั้งนั้น

"ตอนมากรุงเทพฯใหม่ๆ น้ำในคลองแสนแสบยังใสจนเห็นกันคลอง
ค่ารถเมล์แค่ 50 สตางค์ ข้าวจานละ 5 บาท
เดี๋ยวนี้มันเปลี่ยนไปมากจนไม่รู้จะพูดยังไงแล้ว"

วศิมน วิมล เศรษฐ
พนักงานธุรการ จุฬาฯ
มาจาก ชัยนาท

ชื่อ วศิมน วิมลเศรษฐ
อายุ 40 ปี
ภูมิลำเนา จ. ชัยนาท
ที่อยู่ ในกรุงเทพฯ หมู่บ้านเคหะธานี ถ. สุขาภิบาล 3 เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ
การศึกษา - จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากชัยนาท
- เรียนโรงเรียนสันติราษฎร์พาณิชย์การอยู่ 2 ปี ลาออกเนื่องจากเหตุผลทางการเงิน
- เรียนโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่และสอบเทียบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้
- จบ ปวท. จากโรงเรียนรัตนพาณิชย์การ
- กำลังศึกษาปริญญาตรีด้านบริหารธุรกิจอยู่ที่สถาบันราชภัฏฉะเชิงเทรา
อาชีพ พนักงานธุรการ ระดับ 4 คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ครอบครัว - บิดามารดาอยู่ที่ชัยนาท
- มีพี่น้อง 4 คน ตนเป็นที่คนโต น้องเข้ามาเรียนกรุงเทพฯทุกคน
ขณะนี้น้อง 2 คนทำงานอยู่ในกรุงเทพฯและพักอยู่ด้วยกัน
น้องอีกคนหนึ่งไปเป็นครูอยู่จังหวัดศรีสะเกษ
- สมรสมา 18 ปีแล้ว ไม่มีบุตรของตนเอง
แต่มีบุตรชายติดมากับสามี 1 คน อายุ 20 ปี ขณะนี้กำลังเรียนปริญญาตรี
วิศวกรรมเคมี ที่รัฐนอร์ธคาโรไลน่า ประเทศสหรัฐอเมริกา

เหตุผลที่เข้ากรุงเทพฯ

คุณวศิมนเข้ากรุงเทพฯ เมื่อปีพ.ศ. 2514 เพื่อมาศึกษาต่อที่สันติราษฎร์พาณิชย์การ
สาเหตุที่เลือกที่นี่เนื่องเป็นโรงเรียนราษฎร์ และลุงรู้จักกับเจ้าของโรงเรียน
"ไผ่ฝันว่าโตขึ้นอยากไปเรียนกรุงเทพฯ อยากเรียนจบแล้วแต่งตัวสวยๆ"

ชีวิตในกรุงเทพฯ

คุณวศิมนมาพักอยู่กับลุง เธอบอกว่ากรุงเทพฯสมัยนั้นยังสวยงามอยู่ ค่าครองชีพยังไม่สูง
เธอได้เงินเดือนจากบิดามารดาเดือนละ 150 บาทสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างสบาย
แต่เธอเรียนอยู่เพียง 2 ปีก็ต้องลาออก

"น้องโตขึ้น ค่าใช้จ่ายมากขึ้น พ่อเงินผิด เราเป็นที่ต้องเสียสละให้น้องเรียนต่อ"

ด้วยการแนะนำของเพื่อนที่สันติราษฎร์พาณิชย์การ คุณวศิมนได้เข้าทำงานโรงงาน
ทดสอบของญี่ปุ่นที่อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี โดยใช้วุฒิมศ. 3 ขณะที่ทำงานก็เก็บ
เงินไปด้วย หวังว่าจะได้กลับมาเรียนอีกครั้งหนึ่ง

หนึ่งปีผ่านไป คุณวศิมนกลับมาเรียนในกรุงเทพฯอีกครั้ง แต่ครั้งนี้ค่าครองชีพใน

กรุงเทพฯ สูงขึ้นมาก ทำให้เงินที่เตรียมไว้ เรียนได้ เพียง เอมเดียว

คุณฉิมออกมาทำงาน เป็นหน้าห้องที่ปรึกษากฎหมายที่สำนักงานปฎิกรุ งเทพฯจนถึง ปีพ.ศ.2521 จึงลาออกกลับไปอยู่ชยันนาท

"เรา เบื่องาน และอยู่กรุงเทพฯ รายจ่ายสูงมาก แม่บอกให้กลับไปอยู่บ้าน"

ที่ชยันนาท บิดาของคุณฉิมฝากงานให้ที่สำนักงานเกษตรภาคกลาง คุณฉิมนท ำอยู่ 2 ปี รู้สึกน้อยใจว่าที่นั่นมี เด็กเล่นมาก ประกอบกับ เห็นประกาศรับสมัครงานของจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย จึงลองมาสมัครดู และสอบได้ เป็นพนักงานพิมพ์ดีด เข้าทำงานที่นั่นตั้งแต่ปีพ.ศ. 2524

ด้วยความที่เป็นคนรักเรียน อีกทั้งต้องการเพิ่มวุฒิให้กับตนเอง เพื่อประโยชน์ใน ตำแหน่งหน้าที่การงาน คุณฉิมนจึงไปเรียนโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ จนกระทั่งสอบเทียบชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ จากนั้นเรียนชั้นปวท.จากโรงเรียนรัตนพาณิชยการจนจบ พร้อมทั้ง ได้เลื่อนตำแหน่งจากเจ้าหน้าที่ธุรการเป็นพนักงานธุรการระดับ 4

ปัจจุบัน คุณฉิมนกำลัง เรียนบริหารธุรกิจที่สถาบันราชภัฏฉะ เเชิงเทรา อีกเพียง 1 ปีก็จะจบปริญญาตรี คุณฉิมนเลือกเรียนที่นี้ เนื่องจากใกล้บ้านที่มินบุรี และสามารถเรียน วันเสาร์-อาทิตย์ได้ ไม่ต้องใช้เวลาราชการ

คุณฉิมนซื้อบ้านเป็นของตนเอง เมื่อพ.ศ.2526 หลังจากพักอยู่กับญาตินาน 2 ปี เธอเลือกบ้านที่ถนนสุขาภิบาลโดยดูจากราคาที่ไม่แพงเป็นหลัก นอกจากนั้น ดูบรรยากาศ รอบข้างว่าจะแออัดหรือไม่ และดูเส้นทางการขยายตัวของเมือง

"แถวนั้นตอนซื้อใหม่ๆ เป็นนาบัว หลังบ้านที่มีบึงบัว เป็นร้อยไร่ บรรยากาศดี"

มาถึงสมัยนี้ นาบัวเริ่มเปลี่ยนเป็นบ้านจัดสรร การจราจรเริ่มติดขัด คุณฉิมนบอก ว่าเมื่อก่อนนั่งรถประจำทางใช้เวลาเพียงชั่วโมงครึ่งก็ถึงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว แต่ ปัจจุบันใช้เวลาถึง 3 ชั่วโมง ทำให้มาทำงานสาย คุณฉิมนเคยคิดแก้ปัญหาโดยการซื้อ คอนโดมีเนียมไว้ที่สะพานควาย แต่ในที่สุดก็ไม่ได้อยู่ ให้คนอื่นเช่าไป

"ไม่ชอบอยู่ที่แคบๆ เรากลับไปถึงบ้านเราได้ เห็นอะไรต่ออะไร มีต้นไม้มีบึงบัว แล้วมาอยู่ห้องเล็กๆ ไม่เอา ยอมทนรถติดดีกว่า"

ส่วนในเรื่องของเพื่อนบ้าน คุณฉิมนบอกว่า เพื่อนในซอยที่หมู่บ้านจะอยู่ด้วยกัน อย่างญาติ มีการช่วยกันดูแลบ้านเวลาอีกบ้านหนึ่งไม่มีคนอยู่ ช่วยกันทำความสะอาดซอยโดย ไม่เกี่ยงกัน ส่วนรวมของหมู่บ้านจะมีกิจกรรมทำบุญตักบาตรทุก เทศกาลขึ้นปีใหม่

ด้านการติดตามสื่อ คุณฉิมนชอบชมข่าวทางโทรทัศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวการ เมืองและข่าวในประเทศ ส่วนข่าวต่างประเทศและข่าวกีฬาจะไม่ค่อยได้ชม จากนั้นจะดู ละคร ที่ติดตามอยู่ในขณะนี้คือ โสมส่องแสง และสารวัตรใหญ่ ส่วนหนังสือพิมพ์ไม่ค่อยอ่าน

เวลาวันหยุดติดต่อกันหลายวัน คุณฉิมนมักจะขับรถออกต่างจังหวัดกับครอบครัว ทั้งๆ ที่อยู่ในกรุงเทพฯ เธอจะไม่ขับรถเลย

"ไม่ชอบขับ เพราะกลัว เกลียดมอเตอร์ไซค์ รู้สึกว่าเขาประมาทเลน เลื่อ ไม่รักษา กฎหมาย ขับรถแฉไปแฉมา น่ารำคาญ กับอีกเรื่องหนึ่งคือหาที่จอดรถลำบาก"

ความรู้สึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

คุณวศิมรู้สึกตกใจกับการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯมาก เธอบอกว่ากรุงเทพฯเปลี่ยนแปลงไปทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสิ่งแวดล้อม หรือการครองชีพ

ปัญหาใหญ่ที่สุดสำหรับเธอคือ เรื่องการจราจรติดขัด แต่อย่างไรก็ตาม เธอเลือกที่จะเผชิญกับปัญหามากกว่าการอาศัยอยู่ในห้องคอนโดมิเนียมที่แคบๆ และแม้ว่าเธอจะมีรถแต่ไม่ยอมขับรถในกรุงเทพฯ เพราะไม่ต้องการเผชิญอันตรายจากรถมอเตอร์ไซด์ ปัญหาการจราจร และความขาดแคลนที่จอดรถของกรุงเทพฯ

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

เมื่อก่อนคุณวศิมกลับบ้านที่ชัยนาทเป็นประจำ แต่หลังจากที่ต้องเรียนวันเสาร์-อาทิตย์จึงไม่ค่อยได้กลับ ส่วนใหญ่จะกลับช่วงที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปิดเทอม (สถาบันราชภัฏที่เรียนอยู่ไม่มีปิดเทอม) กลับครั้งหนึ่งคุณวศิมจะอยู่นานเป็นอาทิตย์

"อยู่ลืมนเลย บ้านนอกอากาศดีกว่ากรุงเทพฯ ร้อนก็ยังมีลมพัดเย็น กรุงเทพฯร้อนอบ ที่โน่นสบาย อาหารการกินก็ไม่แพง"

อนาคต

คุณวศิมคิดว่าคงจะรับราชการต่อไป เพราะอายุมากแล้ว เปลี่ยนงานลำบาก แต่เมื่อได้ปริญญาตรีอาจจะเปลี่ยนไปอยู่หน่วยงานหรือทำราชการตำแหน่งอื่นที่มีความก้าวหน้ากว่าปัจจุบัน

แม้คุณวศิมจะซื้อบ้านไว้ที่กรุงเทพฯ แต่ก็ไม่ได้คิดจะอยู่กรุงเทพฯอย่างถาวร

"เราไม่ได้คิดว่า เราต้องมาตายอยู่กรุงเทพฯนะ แต่เราประกอบอาชีพอยู่ตรงนี้ การที่เราไปเช่าเขาอยู่ เหมือนเอาเงินไปทิ้งขยะ ถ้าเราซื้อเองถึงจะเป็นแบบผ่อนส่งเราก็ยังได้ของมา"

คุณวศิมบอกว่าหากสามารถโอนงานไปอยู่ที่ชัยนาทได้ ก็จะกลับไปที่นี่ เนื่องจากบิดามารดาอายุมากแล้ว และไม่มีคนดูแล ส่วนบ้านที่กรุงเทพฯจะยกให้น้องอยู่

กลุ่มที่ ๔

ลูกจ้าง เอกชน

1. นส. วิภาดา โอภาสวัฒน์ บ. ป่าใหญ่ ศรีเอชัน จากจังหวัด กรุงเทพฯ
2. นายสุชาติ เจริญนิมิต โรงรับจำนำ อาร์ เชียง จากจังหวัด กรุงเทพฯ
3. นายภูวเรศ ช่วยชูวงศ์ ทนายความ จากจังหวัด สมุทรสงคราม
4. นส. ตักดา บัณฑิตสร บ. เท็ม จากจังหวัด กรุงเทพฯ
5. นส. ธนิษฐา อร่ามประยูร บ. เบอร์ลี่ ยูคเกอร์ จากจังหวัด ชลบุรี

" เบื่อรถติด เดี๋ยวนี้เวลานัดลูกค้า บอกบ่ายสองไม่ได้ ต้องบอกช่วงบ่าย
หรือตั้งแต่บ่ายสอง เป็นต้นไป...ทางด่วนก็ติด แต่เก็บแพงขึ้น
คือ อะไรๆ ก็แพงขึ้น แต่ความสะดวกสบายไม่มีแล้ว"

วิภาดา โอภาสวัฒน์
พนักงานฝ่ายการตลาด
ชาวกรุงเทพฯ

ชื่อ วิภาดา โอภาสวัฒน์
อายุ 29 ปี
ภูมิลำเนา กิ่งเพชร กรุงเทพฯ
ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านพักทหารอากาศ ดอนเมือง กรุงเทพฯ
การศึกษา อนุบาล : โรงเรียนเทพอุปถัมภ์
ประถมศึกษาปีที่ 1-5 : โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย (มารดาให้ลาออก
เนื่องจากสอนภาษาอังกฤษไม่ตี)
ประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 : โรงเรียนปανεพันธ์วิทยา
มัธยมศึกษาปีที่ 4-5 : โรงเรียนสตรีประเทืองวิทย์
ปริญญาตรี : คณะบริหารธุรกิจ สาขาการเงินการธนาคาร มหาวิทยาลัย
รามคำแหง
อาชีพ ฝ่ายการตลาด บริษัท ป่าใหญ่ ศรีเอชเอ็น จำกัด
ครอบครัว บิดาเป็นทหารอากาศ
มีพี่น้อง 2 คน ตนเป็นคนโต และมีน้องชาย 1 คน
ยังไม่สมรส

ชีวิตในกรุงเทพฯ

คุณวิภาดาเกิดที่โรงพยาบาลมิชชั่น เนื่องจากใกล้กับบ้านที่กิ่งเพชร ช่วงที่อยู่กิ่งเพชร
ยังจำความไม่ค่อยได้ เพราะอยู่ที่นั่นถึงแค่อายุ 3 ปี

ครอบครัวคุณวิภาดาย้ายจากกิ่งเพชรมาอยู่บ้านพักทหารอากาศแถวดอนเมือง เนื่อง
จากบิดาเป็นทหารอากาศจึงมีสิทธิ์ที่จะได้บ้านพัก

ชีวิตวัยเด็กในกรมทหารเป็นชีวิตที่สนุก มีหนังกลางแปลงให้ดูอยู่บ่อยๆ มีเพื่อนเล่น
มาก คุณวิภาดาบอกว่าเพื่อนบ้านในแถวเดียวกันมีทั้งคนดีคนไม่ดี แต่ก็รู้จักกันหมดสนิทกันมาก
สามารถพึ่งพาอาศัยกันได้

"ฝากบุญแจบ้านไว้ก็ยังได้ บางที่ไม่มีใครอยู่บ้านก็ฝากห้องข้างบ้าน ขอกินข้าวด้วย"

เวลาไปโรงเรียน คุณวิภาดาต้องตื่นตั้งแต่ตีสี่ เพื่อไปขึ้นรถทหาร (ต้นสาย) ให้ทัน
ตีห้าครึ่ง กว่าถึงโรงเรียนก็แปดโมงเช้าพอดี

จากบ้านพักจุดแรกในกรมทหาร ครอบครัวคุณวิภาดาย้ายมาอยู่บ้านพักทหารสร้าง
ใหม่นอกกรมตอนเธอเรียนอยู่ชั้นม.ศ.4 เพื่อนบ้านส่วนใหญ่ก็ย้ายตามมาอยู่ใกล้ๆ กัน คุณ
วิภาดาบอกว่า อยู่ที่นี่ก็มีจัดกิจกรรมร่วมกันทั้งตอนปีใหม่และสงกรานต์ คนเก่าๆ ที่รู้จักกัน
ยังคงรู้จัก ช่วยเหลือกันอยู่

"รู้สึกว่ สิ่งแวดล้อมที่อยู่ยังเหมือนต่างจังหวัดอยู่พึ่งพาได้ ถ้าเป็นข้างนอกคงไม่มี
แบบนี้ คงตัวใครตัวมัน"

แต่สำหรับคนที่ย้ายมาอยู่ใหม่มักไม่ค่อยมาสูงลิ้งกับใคร เวลามีงานทำบุญเลี้ยงพระ

ก็ไม่ค่อยเข้าร่วม ไม่ยอมช่วยเรื่องค่าใช้จ่าย ทำให้ระยะหลังๆ ไม่ค่อยมีการจัดงานรื่นเริง ร่วมกันมากนัก

ในด้านการทำงาน คุณวิภาดาทำงานด้านการเงินอยู่กับบริษัท Mail Order ตั้งแต่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 เป็นทั้งฝ่ายขายและคนเก็บเงิน เธอทำงานอยู่ได้ 6 ปีก็ลาออก ด้วยเหตุผลในการเดินทาง

" เติมบริษัทอยู่ตรงข้ามสวนลุม แล้วย้ายมาแถวศูนย์สิริกิติ์ แต่นี้เรายังต้องออกจากบ้านตี 5 ครึ่ง กลับถึงบ้าน 2 ทุ่ม แต่นี่บริษัทจะย้ายอีก ไปไกลถึงศรีนครินทร์ เราไปไม่ไหวแน่ เลยออกดีกว่า"

คุณวิภาดาทำงานที่บริษัทป่าใหญ่ ศรีเอช่นตามคำแนะนำของเพื่อน แม้บริษัทซึ่งอยู่ลาดพร้าวจะใกล้บ้านมากขึ้น แต่ก็ไม่วายต้องเสียเวลากับการเดินทาง

" มีรถเมล์ผ่านแค่สายเดียว แล้วก็แน่นมาก บางทีรอชั่วโมงครึ่งกว่าจะได้ขึ้น"

นอกจากนี้ งานใหม่ของเธอต้องติดต่อกับลูกค้า ทำให้ต้องเดินทางเกือบตลอดเวลา

" จากลาดพร้าวไปสีลม บางทีใช้เวลาสองสามชั่วโมง ต้องนัดลูกค้าเผื่อไว้ ไม่เจาะจงเวลา นัดเป็นช่วงเวลาแทน"

สำหรับเวลาว่าง คุณวิภาดาชอบนอนอยู่กับบ้าน ดูโทรทัศน์ หรือไม่ก็เก็บห้อง คุยกับคนข้างบ้าน ถ้าเป็นไปได้จะออกไปเที่ยวต่างจังหวัด

" ตอนนี้อยู่ที่ชลบุรีบ่อย เพราะมีบ้านเพื่อนอยู่ที่นั่น.. ไม่ชอบเที่ยววันหยุดยาวๆ อย่างสงกรานต์ เพราะคนออกไปเที่ยวกันเยอะ รถติด คนไปแย่งกันกินแย่งกันใช้"

ระยะหลังนี้ คุณวิภาดาบอกว่ามีกิจกรรมใหม่คือ ไปเดินจตุจักรดูต้นไม้

" สดชื่น สบายใจดี ไม่ค่อยอยากเดินทางหางๆ แก่ตัวแล้วไม่อยากจะไปเบียดกับคน แล้วก็ไม่ต้องกลัวเรื่องล้วงกระเป๋า เพราะเดี๋ยวนี้คนไม่น่าไว้วางใจ ขึ้นรถเมล์มีคนมาโยนใกล้ๆ ก็กลัว"

คุณวิภาดาชอบอ่านคอลัมน์เกี่ยวกับความงามในนิตยสารผู้หญิง แต่ไม่ค่อยอ่านหนังสือพิมพ์ด้วยเหตุผลที่ว่า มีแต่ข่าวฆ่ากัน ถ้าอ่านจะอ่านแต่ละครหรือตามข่าวของบริษัทในหน้าบันเทิง ซึ่งเป็นไปโดยหน้าที่การงานอยู่แล้ว ส่วนข่าวการเมือง คุณวิภาดาให้ความเห็นว่าน่าเบื่อ มีแต่ว่ากันไปว่ากันมา ไม่ท่างจริงๆ เสียที

ด้วยเหตุนี้ทำให้คุณวิภาดาเบื่อการเลือกตั้งไปด้วย

" เลือกแล้วก็อย่างนั้น เลือกใครเข้ามาก็เหมือนกันหมด ก็เลยใครอยากเป็นก็เป็น"

ความรู้สึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

ปัญหาใหญ่ที่สุดคือ เรื่องการจราจรติดขัด คุณวิภาดาบอกว่าเรื่องนี้คงต้องแก้ด้วยการจัดการเวลาของตัวเองโดยการเผื่อเวลาเดินทางให้มากขึ้น เธอเห็นว่า โครงการ

รถไฟฟ้าอาจช่วยย่นระยะเวลาเดินทางได้บ้าง

"แต่ถ้าเป็นล้อยฟ้าก็กลัวถล่มเหมือนกัน แต่ TOLL WAY ที่วิภาวดี ยังมีป็นจั้นลัม คนสมัยนี้รับผิดชอบน้อยลง เห็นแก่ตัวมากขึ้น"

ปัญหาสำคัญอีกเรื่อง คือเรื่องคน คุณวิภาดา รู้สึกว่า คนสมัยนี้แล้งน้ำใจกันมาก เวลาขึ้นรถประจำทาง ผู้ขายไม่เพียงไม่ลูกให้ผู้หญิงหรือคนแก่ นั่ง ยังไม่ช่วยถือของให้ด้วย นอกจากนี้ คนยังโหดร้ายมากขึ้น ดูจากข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์ และเหตุการณ์ล้วง กระเป๋า กับ เรื่อง เชื้อมณีตยาโรคเอดส์ที่คนรู้จักของคุณวิภาดา เคยประสบ

"บางทีเบื่อ ใจนึกไม่อยากจะอยู่แล้วกรุงเทพฯ ต่างจังหวัดอากาศดีกว่า บริสุทธิ์ สดชื่น คนก็ดีกว่า มีพระเดินผ่านก็ใส่บาตร รถก็ไม่ติด"

อนาคต

บิดาของคุณวิภาดาจะเกษียณในปี่หน้าและต้องย้ายออกจากบ้านพักทหาร แต่ไม่ได้มีการเตรียมบ้านไว้ในกรุงเทพฯ เพราะบิดามารดาจะย้ายไปอยู่กับอาที่จังหวัดอุบลราชธานี ในขณะที่น้องชายแต่งงานแล้วไปอยู่บ้านภรรยา ส่วนตัวคุณวิภาดาเองคงไม่ย้ายตามบิดาไป

"อยากย้ายด้วย แต่ไม่รู้จะไปทำอะไร ต่างจังหวัดงานหายาก ถ้ามีงานทำและมีความเจริญใกล้เคียงกับกรุงเทพฯ คงไป แต่ไม่เคยไปลองอยู่แล้วอยู่ไม่ได้ ไม่คุ้น รู้สึกลำบาก แล้วเรายู่กรุงเทพฯมานาน รู้สึกผูกพันกับกรุงเทพฯ"

คุณวิภาดาวางแผนไว้ว่าจะเช่าหอหรืออพาร์ทเมนต์ เพราะอยู่ตัวคนเดียว จะได้ไม่มีภาระมาก หรืออีกทางหนึ่งก็คือ จะซื้อบ้านอยู่กับน้อง ซึ่งก็ยังไม่เป็นไปไม่ได้ในตอนนี เนื่องจากบิดามารดาของน้องสะใภ้ต้องการให้ลูกอยู่ใกล้ๆ

"ที่หมู่บ้านที่อยู่ คนไม่สามัคคีกันเลย ตั้งกรรมการหมู่บ้านก็ไปไม่รอด
ตอนนี้ถนนพัง ท่อน้ำแตก ก็ต้องปล่อยมันไป ทำไงได้ ไม่มีใครดูแล
ไฟถนนก็ถูกการไฟฟ้าตัดไปแล้ว ไม่ได้จ่ายเงินเขานี้"

สุชาติ เจริญนิมิต
ลูกจ้างโรงรับจำนำ
ชาวกรุงเทพฯ

โรงรับจำนำ ฮาร์เซียง ซ้ำมุม ถนนสามเส้า "ความเก่าที่ยังทรงคุณค่า"

ย่านท้าวศรีสุนทร-อาทิตย์นี่ เจ็บผมมากกว่าเมื่อหลายสิบปีก่อน

ชื่อ สุชาติ เจริญนิมิต
อายุ 46 ปี
ภูมิลำเนา สามย่าน กรุงเทพฯ
ที่อยู่ปัจจุบัน หัวหมาก กรุงเทพฯ
การศึกษา จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
อาชีพ ผู้ช่วยผู้จัดการโรงรับจำนำอาร์เซีย เชียงสะพานเทเวศร์
ครอบครัว มีพี่น้อง 6 คน เป็นคนโต
สมรสแล้ว ภรรยาเป็นแม่บ้าน
มีบุตร 4 คน บุตรสาวคนโตเรียนอยู่ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
บุตรสาวคนที่ 2 เรียนอยู่ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเอแบค
บุตรสาวคนที่ 3 เรียนอยู่ชั้นม.5 โรงเรียนรัฐบาล
บุตรชายคนสุดท้อง เรียนชั้นป.1

ชีวิตในกรุงเทพฯ

คุณสุชาติเกิดที่สามย่าน บ้านอยู่ติดกับโรงรับจำนำ เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงออกมาทำงานเป็นเด็กรับใช้ทั่วไปในโรงรับจำนำ ใต้เต้าขึ้นมาเรื่อยๆ จนได้เป็นเสมียน และเป็นคนรับของจำนำ (ผู้ช่วยผู้จัดการ) ในที่สุด คุณสุชาติบอกว่าการเลื่อนตำแหน่งแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับว่ามีคนเก่าลาออกหรือไม่ ซึ่งเป็นไปได้ยากเนื่องจากเจ้าของโรงรับจำนำไม่ชอบไล่คนออก และคนทำอาชีพนี้มักอยู่นาน

ปีพ.ศ. 2517 คุณสุชาติย้ายมาทำงานที่โรงรับจำนำอาร์เซียที่เทเวศร์ซึ่งเป็นเจ้าของเดียวกันกับที่สามย่าน เพราะที่นี่ขาดคน

ถ้าเปรียบเทียบกันระหว่างสามย่านกับเทเวศร์ คุณสุชาติบอกว่ากิจการที่เทเวศร์ดีกว่า เพราะฐานะทางเศรษฐกิจของชาวบ้านแถบนี้ดีกว่าที่สามย่าน อีกทั้งยังมีหน่วยงานราชการหลายแห่ง ลูกค้ำส่วนใหญ่ของโรงรับจำนำเป็นข้าราชการที่เงินขาดมือ

ช่วงแรกที่ย้ายที่ทำงาน บ้านคุณสุชาติยังคงอยู่ที่สามย่าน คุณสุชาติบอกว่า คนแถวนั้นเป็นคนเก่าคนแก่ รู้จักกันมาตั้งแต่รุ่นพ่อ จึงสนิทสนมกันดี แต่คุณสุชาติก็ต้องย้ายบ้านเมื่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประกาศขึ้นค่าเช่าและครอบครัวไม่มีเงินพอจ่าย

คุณสุชาติเล่าว่า ช่วงย้ายบ้านเป็นช่วงที่ลำบากมาก เนื่องจากครอบครัวของตนเป็นครอบครัวใหญ่ น้องๆ ยังเรียนอยู่หลายคน ตนเป็นที่คนโตจึงต้องรับภาระหนัก

"เข้าบ้านเขาอยู่ไปเรื่อยๆ ย้ายไปหลายที่ ไปชอยแสนสบาย กล้วยน้ำไท แล้วก็ไปอยู่พระโขนง จนเจ้านายน้องสาวเขาซื้อบ้านไว้แถวดินแดงแล้วไม่ได้อยู่ พอเขารู้เรื่องเข้าเลยให้ผ่อน"

ปัจจุบัน คุณสุชาติไม่ได้อยู่ที่ดินแดงแล้ว แต่แยกครอบครัวออกมาอยู่ที่หมู่บ้านปรีชา แถวหัวหมาก คุณสุชาติบอกว่าสมาชิกในหมู่บ้านนี้อยู่กันอย่างตัวใครตัวมัน ไม่สนใจที่จะร่วมมือ

ร่วมใจกันทำอะไร

"ตั้งกรรมการหมู่บ้านขึ้นมา ขอเก็บค่าสาธารณูปโภคเดือนละร้อยสองร้อยก็ไม่ยอมจ่ายกัน คงเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจบีบรัดละมั้ง ตอนนี่เลยไม่มีกรรมการหมู่บ้าน ต่างคนต่างอยู่ ถนนพัง ท่อน้ำแตกก็ไม่มีคนดูแล ก็ปล่อยมันไป ทำไงได้ ไฟถนนถูกการไฟฟ้าตัดไปแล้วเพราะไม่ได้จ่ายเงิน"

อย่างไรก็ตาม ซอยบ้านคุณสุชาติเป็นซอยเดี่ยวที่ไฟยังสว่างอยู่ เพราะเก็บเงินกันเอง เพื่อนบ้านแถวนั้นก็ดี มีการพูดคุยและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ไม่สนิทกันเท่ากับเพื่อนบ้านที่สามย่าน

ทุกวันนี้ คุณสุชาติซึ่งรถจักรยานยนต์ไปทำงานโรงรับจำนำทุกวันจันทร์ถึงเสาร์ และแม้จะทำงานที่นั่นมา 20 ปีแล้ว คุณสุชาติไม่ค่อยได้เดินเที่ยวแถวนี้มากนัก เนื่องจากเข้ามาทำงาน พอเลิกงานตอนเย็นต้องรีบไปทำงานพิเศษที่บริษัท ซีวีดี แถวบางเขน เป็นงานทำบล็อกคำบรรยายภาพยนตร์ซึ่งคุณสุชาติทำมาสิบกว่าปีแล้ว

สำหรับรายได้ คุณสุชาติทำงานทั้งสองแห่งได้รายได้เดือนละประมาณหมื่นกว่าบาทซึ่งไม่ค่อยพอใช้ เนื่องจากลูกๆ เรียนสูงขึ้นประกอบกับค่าเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยเอกชนแพงมาก

คุณสุชาติแก้ปัญหาเรื่องค่าครองชีพโดยการขอยืมเงินจากเจ้านาย หรือ เบิกเงินเดือนล่วงหน้า และพยายามประหยัด แต่ก็ยังไม่มีเงินเหลือเก็บเหมือนสมัยที่ลูกอยู่โรงเรียนรัฐบาล คุณสุชาติเสนอความคิดเห็นว่า รัฐบาลควรช่วยเหลือประชาชนโดยการให้เรียนฟรีแบบเดียวกับในต่างประเทศ

จากการที่ต้องทำงานถึง 2 แห่งทำให้คุณสุชาติได้พบกับลูกๆ เฉพาะวันอาทิตย์เท่านั้น แต่คุณสุชาติบอกว่า ครอบครัวไม่มีปัญหา ลูกๆ เป็นเด็กดี เพราะได้เพื่อนดี ตั้งใจเรียนไม่ชอบเที่ยวเตร่

ส่วนเวลาว่างของตัวเองนั้น คุณสุชาติบอกว่าไม่ได้ทำอะไรเลย

"อยู่บ้านเฉยๆ วันๆ ก็หมดแล้ว วันหยุดเวลาผ่านไปเร็วเหลือเกิน"

ด้านการรับสื่อ คุณสุชาติอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ตามข่าวการเมืองจากหนังสือพิมพ์และเอาไปใช้เวลาเลือกตั้ง

"จะเลือกใครคงต้องอ่านตามหนังสือพิมพ์ เขาบอกอันไหนดีก็เอา ที่เลือกผ่านๆมาก็ไม่แน่นอน อยู่ที่ว่าตอนนั้นพรรคไหนคนพูดถึงมาก แต่บางทีก็ไม่ไปเลือก อย่างเช่น ส.ก. เพราะเลือกไปก็เหมือนเดิม อย่างที่หนังสือพิมพ์เขาว่า"

ความรู้สึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

"ในแง่ความเจริญ ดี แต่ในแง่ความสะดวก ไม่ดี เพราะว่ารถราเยอะ ไปไหนที่รถติด รถเมล์ก็ไม่ค่อยดี คนมีรถสบายจริงแต่ไม่สะดวก ไปก็ติดเหมือนกัน"

นอกจากความเปลี่ยนแปลงโดยรวมของกรุงเทพฯแล้ว คุณสุชาติยังเห็นถึงความ

เปลี่ยนแปลงของย่าน เทเวศร์

"สภาพतिक เป็นตึกเก่าไม่เปลี่ยนแปลง แต่คนแถวนี้น้อยลง การค้าไม่คึกคักเท่าสมัยก่อน ดูจากคนเดินไปมา ดูจากที่เขามาจำหน่าย แต่ก่อนตัวจำหน่ายมีสามสี่พันใบ เดี่ยวนี้เหลือแค่พันใบ"

คุณสุชาติตั้งข้อสงสัยได้ว่า คนแถวนี้คงย้ายออกไปอยู่ชานเมืองกันมาก เพราะปัจจุบันโรงรับจำหน่ายแถบชานเมืองกิจการจะดีกว่าในเมือง ประกอบกับการที่ธนาคารมีบริการต่างๆ มากขึ้น เช่น บริการสินเชื่อเพื่อการศึกษา ทำให้ลูกค้าของโรงรับจำหน่ายซึ่งเคยมีมากช่วงเปิดเทอมลดน้อย

ส่วนกิจการโรงรับจำหน่ายที่สามย่านก็ทรุดลงเช่นกัน คุณสุชาติมองว่าเป็นเพราะคนเก่าๆ ที่ฐานะปานกลางหายไป มีคนใหม่ซึ่งประกอบธุรกิจใหญ่โตมาอยู่แถวนี้แทนที่ และคนเหล่านั้นมักจะพึ่งธนาคารมากกว่าโรงรับจำหน่าย

อย่างไรก็ตาม คุณสุชาติคิดว่ากิจการของโรงรับจำหน่ายอาร์เซียงแห่งนี้ ยังไม่ได้แย่มาก น่าจะอยู่ไปได้อีกนาน

อนาคต

คุณสุชาติไม่คิดจะเปลี่ยนอาชีพ หรือหางานพิเศษอย่างอื่นทำอีก

"เราไม่มีความเชี่ยวชาญอื่น อีกอย่างเราเรียนมาแค่นี้ อายุก็ปานนี้แล้ว ออกไปก็ไม่ว่าจะทำอะไร เพราะอยู่อย่างนี้มานานแล้ว สมัยครงานที่อื่นเขาคงไม่รับ แล้วเจ้าของเขาก็ดี"

คุณสุชาติบอกว่า อาชีพนี้ไม่มีการเกษียณ ส่วนการตั้งโรงรับจำหน่ายเองคงไม่ทำ เนื่องจากไม่มีเงินทุนพอ สิ่งที่คิดอยู่ตอนนี้คือ หากลูกๆ เรียนจบมีงานทำกันแล้วคงจะลาออก

ส่วนเรื่องบ้าน คุณสุชาติไม่ได้คิดจะย้ายไปอยู่ที่อื่น หรือออกไปอยู่ต่างจังหวัดแต่อย่างใด

"กรุงเทพฯ เหมือนเดิม แต่คนที่มาอยู่ในกรุงเทพฯ เห็นแก่ตัวขึ้น
ทุกคนจึงจะมาฉกฉวยจากกรุงเทพฯ
ใครมีโอกาสมากกว่าก็ เบียดบังคนที่โอกาสน้อยกว่า"

ภูว เรศ ชำยชูวงศ์

ทนายความ

มาจาก สมุทรสงคราม

ชื่อ กุว เรศ ช่วยชูวงศ์
อายุ 35 ปี
ภูมิลำเนา จังหวัดสมุทรสงคราม
ที่อยู่ในกรุงเทพฯ วัดจักรวรรดิราชาวาส จักรวรรดิ กรุงเทพฯ
การศึกษา จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากสมุทรสงคราม
จบปริญญาตรีจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
อาชีพ ทนายความ
ครอบครัว บิดามารดาเป็นเกษตรกร ทำสวนผลไม้ที่สมุทรสงคราม
มีพี่น้อง 5 คน พี่ชาย 2 คน น้องสาว 2 คน
พี่ชายเข้ามาเรียนกรุงเทพฯก่อน และพักอยู่ที่วัดเหมือนกัน
ส่วนน้องสาวไม่ได้เข้ามาเรียนกรุงเทพฯ
ยังไม่สมรส

เหตุผลที่เข้ากรุงเทพฯ

เดิมทีบิดาของคุณกุว เรศต้องการให้คุณกุว เรศเข้ามาเรียนต่อในกรุงเทพฯ ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แต่คุณกุว เรศไม่ยอมมา

"มันไม่ใช่บ้าน ไม่ใช่ที่ที่เรามาแล้วมีความสุข เหมือนกับเราแปลกใหม่ รู้สึกว่ามันไม่เหมาะกับเรา"

แต่ในที่สุดคุณกุว เรศก็ต้องเข้ามาอาศัยอยู่ที่วัดจักรวรรดิหลังจากจบมัธยมศึกษาตอนปลาย (พ.ศ. 2521) และเลือกเรียนที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง

"ถูกพ่อหลอกให้เข้ามาอยู่ เรากะว่าเรามาเรียนเข้าเย็นกลับได้ แต่พ่อบอกให้มาทำความรู้จักกับหลวงลุงที่วัด พอจะกลับ หลวงลุงบอกว่าพ่อให้อยู่ที่นี่ เราเกรงใจเลยอยู่ 2 วันแล้วลากลับไปทำงาน ตอนนั้นทำงานอยู่แม่กลอง กลับถึงบ้านพ่อบอกว่า ลากออกให้แล้ว เก็บข้าวของให้เรียบร้อยแล้วด้วย เราก็เลย เลยตามเลย"

ชีวิตในกรุงเทพฯ

คุณกุว เรศอาศัยอยู่ที่วัดจักรวรรดิมาตั้งแต่บัดนั้นจนถึงบัดนี้ มีหน้าที่ล้างถ้วยล้างชาม ระเบียบที่วัดเข้มงวดมาก จะไปไหนต้องขออนุญาต และถ้าหากกลับดึกจะต้องบอกล่วงหน้า

เมื่อมาอยู่กรุงเทพฯคุณกุว เรศไม่ได้พยายามปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ยังคงทำตัวเหมือนเมื่ออยู่ต่างจังหวัด คือคิดจะไปไหนก็บอกหลวงลุงก่อนแล้วค่อยไป ทำตัวอิสระ

ในด้านการเรียนคุณกุว เรศไม่ได้ปรับตัวเอง เพียงแต่เห็นว่ามีการแข่งขันกันมาก เช่น ต้องรีบมาแต่เช้าเพื่อแย่งที่นั่งในห้องเรียน เวลาลงทะเล เบียดต้องต่อแถวยาวเหยียด

เพื่อให้ได้วิชาที่ต้องการ ซึ่งคุณภูวเรศให้ความเห็นว่า สนุกดี

คุณภูวเรศเข้ากลุ่มอนุรักษ์ของมหาวิทยาลัยอยู่พักหนึ่ง แต่เห็นว่าไม่ได้ทำอะไรเป็นชิ้นเป็นอัน มีแต่มานั่งร้องเพลง นั่งคุยเล่นกัน จึงออกจากกลุ่มมาอยู่อิสระ มีงานแล้วค่อยเข้าไปช่วย

เวลาว่าง คุณภูวเรศมักเล่นกีฬาอยู่แถวสนามกีฬา สมัยอยู่สมุทรสงคราม เขาเคยเป็นนักวิ่งของโรงเรียน แต่พอมาอยู่ที่นี้ไม่ได้ลงสมัคร

"อยู่ต่างจังหวัดถ้าเขารู้ว่าใครเต่งจะดึงกันไปเล่น แต่มาที่นี้จะสมัครเป็นนักกีฬาต้องต่อคิว ปรับตัวเข้ากับเขาไม่ได้ รู้สึกว่าทำไมต้องต่อคิว อยากเล่นก็น่าจะลงสนามเลย"

นอกจากเล่นกีฬา คุณภูวเรศยังชอบออกไปเที่ยวต่างจังหวัด เดินป่า บางครั้งไปไกลถึงชายแดนพม่า

สำหรับในเรื่องการคบเพื่อน คุณภูวเรศจะจับกลุ่มกับคนต่างจังหวัดด้วยกัน แต่โดยปกติแล้ว จะชอบไปไหนมาไหนคนเดียว เพราะว่าอิสระ และมีเป้าหมายที่จะไปแตกต่างกับเพื่อนๆ

"เพื่อนชอบไปเดินห้างสรรพสินค้า ไปคุยกับสาว เราไม่ชอบ เราชอบไปดูเขาวาดภาพ ชอบเล่นกีฬา บางทีก็ไปหาเพื่อนที่เพาะช่างซึ่งคบกันมาตั้งแต่สมุทรสงคราม"

คุณภูวเรศได้เงินเดือนจากทางบ้านเดือนละ 300 บาท ซึ่งบางเดือนพอใช้ บางเดือนไม่พอใช้ หากไม่พอใช้คุณภูวเรศจะหารายได้พิเศษเล็กๆ น้อยๆ จากการขายซีดีบ้างอัดเทปขายบ้าง แต่ไม่ได้ทำเป็นชิ้นเป็นอัน

หลังจากเรียนอยู่ 7 ปี คุณภูวเรศจึงจบการศึกษาเป็นนิติศาสตร์บัณฑิต ในตอนนั้นไม่คิดจะกลับไปทำสวนอยู่ที่บ้าน

"คิดว่าถ้าเราจะกลับไปทำสวน เราก็ไม่ต้องเสียเงินเสียเวลามาเรียนหรอก มันขาดทุนแล้ว"

พอดีกับมีเพื่อนชวนไปทำงานที่ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิเด็ก คุณภูวเรศจึงเข้าทำงานเป็นฝ่ายช่วยเหลือที่นั่น ตั้งแต่ปี พ.ศ.2529 ถึง พ.ศ.2533 คุณภูวเรศมีความสุขกับการทำงานช่วยเหลือเด็กมาก และการทำงานที่นี่ทำให้ได้พบปัญหาของกรุงเทพฯหลายอย่าง

คุณภูวเรศลาออกจากศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กเพราะรู้สึกว่าตนเองหมดไฟ มาตั้งสำนักงานทนายความร่วมกับเพื่อนๆ ทำได้เพียง 1 ปีก็มีคนชวนให้กลับไปทำงานศูนย์พิทักษ์ฯอีก แต่ก็ลาออกในอีกปีกว่าต่อมา โดยให้เหตุผลว่าระบบบางอย่างไม่ได้

ปัจจุบัน คุณภูวเรศกลับมาทำสำนักงานทนายความ รับทำคดีทั่วไป แต่ในขั้นต้นจะพยายามประนีประนอมไม่ให้เรื่องขึ้นศาลก่อน ถ้าจำเป็นต้องขึ้นศาลจริงๆ จะว่าความให้ดีที่สุด ไม่ได้ตั้งเป้าหมายว่าต้องชนะ อาจเพียงหาทางผ่อนปรนให้โทษน้อยลงได้ก็ภูมิใจแล้ว

"เราอาชีพรับจ้าง มีหน้าที่รับจ้าง แต่เราไม่ได้ทำผิดให้เป็นถูก ทำถูกให้เป็นผิด"

เมื่อครั้งที่ลาออกจากศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กครั้งแรก คุณภูวเรศไปซื้อบ้านจัดสรรไว้ที่ประตูน้ำพระอินทร์ แต่ยังไม่ได้ไปอยู่เพราะไกล

"มีความรู้สึกที่เราจะต้อยกว่าคนอื่นเขา ถ้าเราอยู่กรุงเทพฯแล้วไม่เป็นหนี้ อีก

อย่างอาจ เป็นเพราะรู้สึกที่เราทำงานแล้วต้องมีอะไร เป็นขึ้น เป็นอันบ้าง ซื่อตามสมัยนิยม"

คุณกว เรศบอกว่า เลือกที่นั่นเนื่องจากรู้สึกว่าเป็นกรุงเทพฯ และซื่อตามแรงโฆษณา ประกอบกับที่ดินบริเวณนั้นยังเป็นนาข้าว มีนกน้ำ แม้จะมีโรงงานอิฐและมีโรงงานล้าง ถังน้ำมันทั้งน้ำมันลงน้ำทำให้เกิดกลิ่นไม่พึงประสงค์

ในด้านเพื่อน คุณกว เรศบอกว่า ไม่เขียนจดหมายเพราะฉะนั้นจะติดต่อกับเพื่อน เก่าที่สมุทรสงคราม เฉพาะ เวลา เจอหน้ากันเท่านั้น

"ไม่ค่อยผูกพันกับใคร เท่าไหร่ คิดถึงเพื่อนๆ ก็คิดถึงนะ แต่ไม่ผูกพันอะไร"

ความรู้สึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

ปัญหาที่คุณกว เรศประสบ เมื่อ เข้ากรุงเทพฯ ใหม่ๆ คือ เรื่องยุ่งๆ คุณกว เรศบอกว่า เวลาอ่านหนังสือต้องใช้ผ้าพันทั้งตัว เหลือแต่หน้า

จากการทำงานศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก คุณกว เรศได้พบว่ากรุงเทพฯ มีปัญหาอื่นๆ อีกมาก นอกจาก เรื่องการจราจรติดขัด

"ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านโอกาส คนต่างจังหวัดที่เข้ามายังซื่อ ไม่รู้เรื่องอะไร ถูกหลอกใช้งานได้ง่าย ในเมืองทุกคนจึงจะเอาเปรียบกัน มีความจริงใจแต่แอบแฝงบาง สิ่งบางอย่างไว้"

และด้วยความที่พบปัญหามากมายอย่างนี้เอง คุณกว เรศจึงตั้งใจว่า หากแต่งงาน จะไม่ยอมมีลูก

"เราไม่รู้ว่าจะแก้ปัญหาให้เขาได้แค่ไหนในสังคมที่ต้องมีวุ่นมากขึ้นไปทุกวันทุกวัน เราเคยเจอปัญหาจากการทำงานศูนย์มาเยอะ แก้ปัญหาให้คนอื่นได้ ถ้ามีลูกแล้วช่วยลูกตัวเองไม่ได้ก็กลายเป็นภาระสังคม"

สำหรับการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ คุณกว เรศมองว่า ตัวกรุงเทพฯ เหมือนเดิม แต่มีตึกสูงมากขึ้น มีรถมากขึ้น คนเยอะขึ้นและเห็นแก่ตัวมากขึ้น

"ชอบกรุงเทพฯ นะ แต่ไม่ชอบความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ มันไม่เหมือนเดิม ลมพัดมาก็ติดตึกหมด เราไม่ค่อยถูกลมธรรมชาติเท่าไร ไม่ชอบแต่ก็ต้องมาอยู่"

"เราคงอยากได้อะไรจากกรุงเทพฯ บ้าง มาอยู่ตั้งนานแล้วยังไม่ได้อะไรเลย ได้ แต่พวกควันทึบ ได้เห็นความเปลี่ยนแปลง"

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

คุณกว เรศจะกลับไปบ้านที่สมุทรสงครามตามแต่โอกาสอำนวย ไม่ชอบกลับบ้านในช่วงเทศกาล เพราะเห็นว่า ไม่จำเป็นต้องไปแย่งกันขึ้นรถลงเรือ เพื่อไปร่วมงานประเพณี แต่ถ้ามีโอกาสอยู่ที่บ้านในช่วงประเพณีก็จะรู้สึกดี เป็นบรรยากาศแบบต่างจังหวัด

ส่วนมะโนคร้วของคุณกว เรศยังคงอยู่ที่สมุทรสงคราม เขาคิดจะย้ายหลายครั้งแล้ว

"คำจำกัดความของกรุงเทพฯ เหนือ - ผนตก น้ำท่วม รตตด"

ตุ้กต๑ บัณต๑สร

ผู้จัตการฝ่าย บร๑ษ๑ท ๑๑ม

ชาวกรุง เทพ๑

ชื่อ ตุ๊กตา บัณฑิตสร
อายุ 32 ปี
ภูมิลำเนา เจริญนคร 2 คลองสาน กรุงเทพฯ
ที่อยู่ปัจจุบัน แพลตตำรวจ สนามเป้า กรุงเทพฯ
การศึกษา - จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม
- จบปวช. จากโรงเรียนมิตรผลพาณิชยการ
- จบปริญญาตรีด้านการจัดการ-บริหารจากวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาสงครณ
ในพระบรมราชูปถัมภ์
อาชีพ ผู้จัดการฝ่ายธุรการ
บริษัท ไทยแลนด์ เอ็กซิซิชั่นแอนด์แมเนจเม้นท์ จำกัด (เต็ม)
ครอบครัว บิดาเป็นคนจังหวัดสระบุรี ขณะนี้ทำอาชีพขับรถส่งดอกไม้
มารดาเป็นคนจังหวัดปทุมธานี ขณะนี้เป็นแม่บ้าน
มีพี่น้อง 8 คน ตนเองเป็นคนทีสี่
ยังไม่สมรส

ชีวิตในกรุงเทพฯ

แม้บิดามารดาจะเป็นคนต่างจังหวัด แต่คุณตุ๊กตาเกิดที่กรุงเทพฯ ด้วยฝีมือของหมอ
ตำแย พี่น้องทุกคนคลอดกับหมอตําแย เนื่องจากมารดาคลอดโรงพยาบาล

ชีวิตวัยเด็กของคุณตุ๊กตาสนุกสนานมาก เนื่องจากมีพี่น้องหลายคน คุณตุ๊กตาเล่าว่า
ตอนเด็กชอบแอบหนีบิดามารดาไปเล่นน้ำคลองแถวบ้านกัน ทั้งๆ ที่รู้ว่ากลับมาจะต้องถูกทำ
โทษ

"คลองสมัยนั้นน้ำเล่นมาก น้ำใส เขียว เขาโตตกันตุมๆ ใครจะอดใจไหว แต่แม่
เขาก็เป็นห่วง กลัวไปจมน้ำตาย"

บิดามารดาของคุณตุ๊กตาเลี้ยงลูกแบบสมัยเก่า จะเข้มงวดกับลูกๆ มาก แม้กระทั่ง
ลูกโตจนทำงานแล้วก็ยังไม่ยอมให้ไปเที่ยวต่างจังหวัดโดยที่ตนเองไม่ได้ไปด้วย

พี่น้องส่วนใหญ่ของคุณตุ๊กตาอยากหนีกรุงเทพฯไปทำงานต่างจังหวัด แต่มารดาไม่
ยินยอม เกรงว่าอยู่ต่างจังหวัดจะลำบาก เพราะหุ้รกันดาร จึงไม่มีลูกคนใดได้ออกไปอยู่
ห่างจากกรุงเทพฯ

เมื่อ 13 ปีที่แล้ว ครอบครัวคุณตุ๊กตาต้องย้ายออกจากบ้านที่คลองสาน เนื่องจาก
เจ้าของที่ต้องการสร้างตึก จึงไล่ที่ผู้เช่า คุณตุ๊กตาและบิดามารดาย้ายมาอยู่แพลตตำรวจ
ของพี่สาว คุณตุ๊กตาบอกว่า จนบัดนี้ก็ยังไม่สนิทกับคนในแพลต เพราะตนไม่ค่อยได้สูงลิ้งกับ
ใคร เข้าไปทำงาน เย็นกลับค่ำ ไม่เหมือนกับเพื่อนบ้านแถวคลองสานซึ่งเล่นกันมาตั้งแต่
เด็กๆ และปัจจุบันยังคงพบกันตามงานบวช งานแต่งงาน หรืองานศพอยู่เสมอ ส่วนที่แพลต
มีการจัดงานร่วมกันบ้าง แต่ที่บ้านคุณตุ๊กตาไม่ได้เข้าร่วมงาน จะให้เป็นเงินมากกว่า

หลังจากเรียนจบปวช. เมื่อพ.ศ. 2524 คุณตุ๊กตาเข้าทำงานเป็นฝ่ายบัญชีที่บริษัท โนวาซึ่งเป็นบริษัทหน้าเที่ยว ต่อมาเมื่อเจ้าของกิจการเปิดบริษัทรับจัดงานแสดงสินค้าขึ้น ภายใต้อีกชื่อว่า บริษัทไทยแลนด์ เอ็กซ์ซิชั่นแอนด์แมเนจเม้นท์ คุณตุ๊กตาจึงรับหน้าที่ฝ่ายบัญชีที่บริษัทใหม่ด้วย

คุณตุ๊กตาทำงานทั้งสองแห่งได้ 6 ปี เจ้าของกิจการคนเดิมเปิดบริษัทใหม่เพื่อรองรับงานก่อสร้างบูธในงานแสดงสินค้าชื่อ บริษัท เอ็กซ์คอน คุณตุ๊กตาจึงย้ายมาทำงานที่นี่ในตำแหน่งเลขานุการของผู้จัดการทั่วไป จากนั้น คุณตุ๊กตาได้เลื่อนเป็นผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายธุรการ จนเมื่อต้นปี 2537 ได้เป็นผู้จัดการฝ่ายธุรการ

เมื่อประมาณ 6 ปีที่แล้ว คุณตุ๊กตาต้องการหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในงาน จึงเข้าเรียนหลักสูตรปริญญาตรีด้านการจัดการที่วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยา ลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยเรียนทุกวันเสาร์-อาทิตย์ และทำงานจันทร์-ศุกร์

"เป็นเวลา 4 ปีที่เหนื่อยมาก ไม่วันไหนว่างเลย ไหนจะทำงาน ไหนจะเรียนแล้วยังมีรายงานอีก แต่จบแล้วก็ภูมิใจ"

คุณตุ๊กตาเรียนสำเร็จเมื่อปีพ.ศ. 2535 เธอยังคงติดต่อกับเพื่อนที่วิทยาลัยครูอยู่ และรู้สึกสนิทกับเพื่อนที่นั่นมากกว่าที่อื่น ส่วนเพื่อนที่ทำงานมีสนิทอยู่ประมาณ 2 คน คุณตุ๊กตาบอกว่า คุณกันไม่สะดวกเท่ากับเพื่อนที่วิทยาลัยครู แต่หากมีปัญหา คุณตุ๊กตาจะมีมารดาเป็นที่พึ่งเสมอ

ทุกวันนี้ คุณตุ๊กตาและบิดามารดาพักอยู่กับพี่สาวซึ่งเป็นตำรวจที่พลตตำรวจแถวสนามเป้า ในขณะที่ทำงานอยู่เชิงสะพานลอยสุทธิสารบนถนนวิภาวดีรังสิต เธอจึงนั่งรถประจำทางไป-กลับระหว่างบ้านและที่ทำงานทุกวัน โดยให้เหตุผลว่า ถ้าใช้รถจะเปลืองค่าน้ำมัน เพราะรถติดมาก นอกจากนี้ยังหนีไปไหนไม่ได้ติดกับการนั่งรถประจำทางที่สามารถลงเดินได้ เนื่องจากที่ทำงานอยู่ไม่ไกล ปัญหาที่สำคัญอีกข้อหนึ่งคือ ที่บริษัทไม่มีที่จอดรถอย่างใดก็ดี เธอบอกว่า ถ้าบ้านอยู่ไกลคงจะขับรถมาทำงาน

หลังเลิกงาน คุณตุ๊กตาจะกลับไปวิ่งออกกำลังกายที่สนามฟุตบอลในพลตตำรวจเกือบทุกเย็น

"เหงื่อออกแล้วสดชื่น ไม่ได้วิ่งแล้วนอนไม่หลับ"

คุณตุ๊กตาชอบกีฬาวิ่งมาก เคยได้ประกาศนียบัตรจากการวิ่งวันเปิดสะพานชิงข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา และได้ที่ 55 จากการวิ่งมินิมาราธอนในงานครบรอบ 100 ปีโรงพยาบาลศิริราช นอกจากนี้ เธอยังชอบกีฬาฟุตบอลเป็นชีวิตจิตใจ ติดตามชมการแข่งขันฟุตบอลทั้งในสนามและจากจอโทรทัศน์มาตั้งแต่ยังเด็ก ทีมฟุตบอลที่โปรดปรานคือ ทีมอาร์เจนติน่า ส่วนนักฟุตบอลในดวงใจคือ เปเล่

ในด้านการเมือง คุณตุ๊กตาไม่ค่อยติดตามข่าวการเมืองมากนัก แต่จะไปเลือกตั้งทุกครั้งที่มีโอกาส สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ผ่านๆมา เธอเลือกพรรคประชาธิปัตย์

"ตอนนี้ผิดหวังแล้ว คราวหน้าคงไม่ไปเลือกใครเลยดีกว่า เลือกมาแล้วไม่ดี"

ความรู้สึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

คุณตุ๊กตาให้คำจำกัดความของกรุงเทพฯว่า คือฝนตก น้ำท่วม และรถติด

"คนกรุงเทพฯต้องทน ถ้าไม่ยอมทนก็ต้องไปอยู่ต่างจังหวัด อยู่ต่างจังหวัดไม่ต้องมีใครเผื่อไว้ 2 ชั่วโมง ทุกวันนี้เวลานัดเพื่อนจะไม่นัดเวลานะ บอกว่า มาเมื่อเจอ"

ตัวคุณตุ๊กตาเองและพี่น้องหลายคนอยากออกไปทำงานต่างจังหวัดตั้งแต่เรียนจบ แต่บิดามารดาไม่ยอมให้ไป ด้วยเกรงว่าจะลำบาก เพราะต่างจังหวัดทุรกันดาร แม่พี่ชายซึ่งสอบบรรจุเป็นข้าราชการได้ที่ต่างจังหวัด มารดาจึงบอกให้สละสิทธิ์

"เขาไม่ให้ไปก็ต้องทำใจ เพราะว่าครอบครัวเรา เชื้อฟังผู้ใหญ่"

สำหรับการแก้ไขปัญหาการจราจรติดขัดโดยการขยายถนนนั้น คุณตุ๊กตามองว่ากลับทำให้รถติดมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระหว่างการก่อสร้างซึ่งมักจะกินระยะเวลาานานมาก

อย่างไรก็ดี คุณตุ๊กตาฝากความหวังในการแก้ปัญหาไว้กับรถไฟฟ้า

"ถ้ามีรถไฟฟ้า กรุงเทพฯคงดีขึ้นนะ ทุกคนเอารถจอดไว้ที่บ้าน แล้วขึ้นรถไฟฟ้าไปน่าจะแก้ปัญหาได้ แต่ถ้าเป็นรถไฟฟ้าใต้ดินคงจะเจอน้ำท่วมนะ"

นอกจากปัญหาจราจร ยังมีความเปลี่ยนแปลงทางสังคมบางอย่างที่คุณตุ๊กตาให้ความเห็นว่า เป็นผลสืบเนื่องมาจากรถติด เช่น สังคมที่ต้องเร่งรีบและแข่งกับเวลามากขึ้น คนในสังคมมีความเครียดมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนขับรถ

อนาคต

แผนการในอนาคตของคุณตุ๊กตา คือ จะทำงานที่นี้จนกว่าน้องชายคนสุดท้องซึ่งกำลังเรียนอยู่ชั้นปี 2 โรงเรียนไทยวิจิตรศิลป์เรียนจบ และตนเองมีหลักมีฐานดีขึ้นไปแล้วจึงจะลาออกมาช่วยพี่เขยซึ่งขณะนี้ทำกิจการจัดสรรที่ดินในต่างจังหวัด เช่น ลำปาง ลพบุรี เชียงราย

"คงจะเป็นในลักษณะหุ้นกัน แต่ที่สำคัญคือไปอยู่ต่างจังหวัดก็ต้องเอาแม่ไปด้วย"

"จริงๆ แล้วกรุงเทพฯ จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร จะไม่รู้ลึกแคร์มากเท่ากับที่บ้าน
ที่เราเคยเห็น เคยอยู่มากตั้งแต่เด็กต้องเปลี่ยนไป"

ธนัชฐา อร่ามประยูร

เซลล์ บริษัท เบอรัลียุกเกอร์

มาจาก ชลบุรี

ชื่อ ธนิษฐา อร่ามประยูร
อายุ 23 ปี
ภูมิลำเนา เกิดที่ฉะเชิงเทรา แล้วย้ายตามบิดามารดามาชลบุรีตั้งแต่อายุ 7 ปี
ที่อยู่ในกรุงเทพฯ บางนา
การศึกษา - จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากชลบุรี
- จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ กรุงเทพฯ
- จบปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิตเกียรตินิยมอันดับ 3 จากภาควิชาเคมีเทคนิค คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาชีพ วิศวกรแผนกระบบควบคุม ฝ่ายวิศวกรรม บริษัท เบอร์ลิคเกอร์
ทำหน้าที่เป็นพนักงานขายสินค้า
ครอบครัว บิดาเป็นเซลส์แมน มารดาขายของที่บ้านและเป็นแม่บ้าน
มีพี่น้อง 3 คน เป็นผู้หญิงทั้งหมด ตนเป็นคนโต ขณะนี้น้องสาวอีก 2 คน
เข้ามาเรียนในกรุงเทพฯ เช่นกัน

เหตุผลที่เข้ากรุงเทพฯ

"ตอนนั้นอยากเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา คิดว่าโรงเรียนนี้ดี ชื่อดัง ก็ฟังๆ จากที่คนอื่นเล่ามา"

คุณธนิษฐาสอบเข้าเตรียมอุดมฯ ไม่ได้ แต่สอบเข้าโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการได้ จึงเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ เพื่อเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4) ที่นั่น

ชีวิตในกรุงเทพฯ

ช่วงแรกที่มาเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ คุณธนิษฐาใช้ชีวิตไปกลับ กรุงเทพฯ-ชลบุรีทุกวัน แต่ทำอยู่ได้เดือนกว่าก็สู้ไม่ไหวเพราะต้องตื่นเช้ามากและกลับถึงบ้านค่ำ จึงย้ายมาอยู่หอพักตรงข้ามโรงเรียน

คุณธนิษฐาบอกว่าเมื่อ 8 ปีที่แล้ว แถวนั้นยังเป็นชานเมืองและยังไม่เจริญมากเหมือนสมัยนี้ เธอจึงไม่รู้ลึกถึงความวุ่นวายหรือต้องปรับตัวมากนัก เพียงแต่เวลาต้องเดินทางเข้าเมืองมาเรียนพิเศษจะลำบากกับการขึ้นรถประจำทางบ้าง คุณธนิษฐาอาศัยการจดจำจนบัดนี้เธอบอกว่า รู้จักทางในกรุงเทพฯ ดีกว่าเพื่อนชาวกรุงเทพฯ เสียอีก

ในด้านการคบเพื่อนที่โรงเรียน คุณธนิษฐามีปัญหาในระยะแรก เนื่องจากที่ห้องจะแบ่งเป็นนักเรียนใหม่ นักเรียนเก่า พวกนักเรียนเก่าจะไม่ค่อยคบกับนักเรียนใหม่ นักเรียนใหม่จึงรวมกลุ่มกันเอง แต่ไม่มีปัญหาเรื่องเป็นคนต่างจังหวัด อย่างไรก็ตาม คุณธนิษฐาบอกว่าเมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งก็สามารถคบกันได้ทั้งหมด

หลังจากจบมัธยมศึกษาตอนปลาย คุณณิษฐาสอบเข้าคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ แม้จะผิดหวังเพราะอยากเรียนแพทย์ แต่ก็ไม่สอบใหม่เนื่องจากไม่ต้องการแย่งที่คนอื่น ที่คณะวิทยาศาสตร์ คุณณิษฐาเลือกเรียนภาควิชาเคมี เทคนิคโดยให้เหตุผลว่าเป็นภาควิชาที่คะแนนสูงที่สุดของคณะนี้

ช่วงที่เรียนปี 1 คุณณิษฐาย้ายมาอยู่บ้านญาติที่คลองเตยกับน้องๆ ซึ่งเริ่มเข้ามาเรียนกรุงเทพฯ เหมือนกัน โดยน้องคนโตเข้ามาเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนสายปัญญา ส่วนน้องคนเล็ก คุณณิษฐาบอกให้เข้ามาเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

"เรารู้สึกว่าตอนเราอยู่มัธยมปลายเราเรียนสู้เขาไม่ได้ อยากให้น้องเรียนสู้กับคนอื่นได้ เลยให้เข้ามาตั้งแต่ ม.ต้น"

คุณณิษฐากับน้องๆ อยู่บ้านญาติได้เพียงระยะเดียวก็เกิดความเกรงใจจึงย้ายไปอยู่หอพักที่เม้นต์แถวราชเทวีกับน้ำ จนกระทั่งขึ้นชั้นปี 2 เธอย้ายที่อยู่อีกครั้ง ครั้งนี้ไปอยู่หอพักตรงสะพานควายกับน้องสาวคนโต ส่วนน้องสาวคนเล็กไปอยู่บ้านญาติที่บางกะปิซึ่งใกล้กับโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการที่กำลังศึกษาอยู่

คุณณิษฐาจบปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิตด้วยเกียรตินิยมอันดับ 2 เธอเลือกสมัครงานโรงงาน เนื่องจากต้องการทำงานอย่างที่เรียนมาประกอบกับต้องการกลับไปทำงานแถวบ้าน

"แต่เขาไม่รับ เขารับแต่ผู้ชาย แล้วเราลองมาคิดดูว่าจะทำตรงนี้ได้อะไรเปล่า เราคงทำไม่ได้เลย เปลี่ยนไปทำอย่างอื่นดีกว่า"

งานที่คุณณิษฐาทำอยู่ตอนนั้นคือ เป็นพนักงานขาย เครื่องมือทางวิศวกรรมของบริษัทเบอร์ลีย์คเกอร์ เธอบอกว่า แรกๆ ต้องเรียนรู้ใหม่ทั้งหมดเพราะไม่เคยรู้จักเครื่องมือเหล่านี้มาก่อน แม้จะพบกับปัญหาบ้างแต่ไม่คิดที่จะลาออก

"จุดสำคัญที่ทำให้ทำงานอยู่ที่นี่คือ คิดว่า อะไร ทำไมแค่นี้ทำไม่ได้ ทำไมแค่นี้ทนไม่ไหว ทำงานต้องอดทน ถ้าไม่ทน อยู่ที่ไหนก็ไม่รอด"

ด้วยหน้าที่ทำให้คุณณิษฐาต้องขับรถไปพบลูกค้าตามสถานที่ต่างๆ ในกรุงเทพฯ ทำให้เธอรู้จักกรุงเทพฯ ส่วนอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น

"แต่ก่อนก็ชินเป็นส่วนๆ จะเห็นว่าย้ายที่อยู่บ่อยมาก ไปอยู่ที่ไหนก็จะชินแถวนั้น"

ปัจจุบันนี้คุณณิษฐาอาศัยอยู่บ้านน้ำที่บางนา ขับรถเข้ามาทำงานแถวกล้วยน้ำไท ถ้ามีเวลาว่างมักจะไปเที่ยวกับแฟนหรือนัดเพื่อนซึ่งส่วนใหญ่ เป็นเพื่อนสมัยมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังเรียนเพิ่มเติมด้านต่างๆ เช่น เรียนเย็บหมอน เรียนคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ในด้านการเปิดรับสื่อ คุณณิษฐาบอกว่าอ่านข่าวหนังสือพิมพ์ เฉพาะพาดหัวข่าว ส่วนใหญ่จะอ่านละคร ไม่ได้ติดตามรายการโทรทัศน์รายการใดเป็นพิเศษ ถ้าหากมีเวลามักจะชมรายการละคร ส่วนวิทยุจะฟังเฉพาะตอนอยู่ในรถ เคยชอบฟังจส.100 แต่เดี๋ยวนี้ไม่ฟังแล้ว

"ยิ่งฟังยิ่งน่าเบื่อ ไม่เห็นพูดตรงที่เราอยู่สักที ฟังเรดิโอโหวตดีกว่า"

สำหรับเรื่องการเมือง คุณณิชฐารู้สึกว่าการเมืองเป็นเรื่องน่าเบื่อ จึงไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าใดนัก

ความรู้สึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

สมัยที่ยังเรียนอยู่และต้องโดยสารรถประจำทางไปไหนมาไหน คุณณิชฐารู้สึกหงุดหงิดกับการจราจรติดขัดมากนัก เนื่องจากสามารถชมทิวทัศน์ข้างนอกรถ หรืออ่านหนังสือไปเรื่อยๆ ได้

"มารู้สึกหงุดหงิดกรุงเทพฯตอนทำงานแล้วมาขับรถเอง เวลาจอดติดแล้วเรานั่งอยู่ในรถคนเดียว ไปไหนก็ไม่ได้ แล้วก็รู้สึกว่าทำไมคนเขารีบร้อนกันเหลือเกิน บางทีติดไฟแดง พอไฟเขียวปั๊บ บีบแตรไล่หรือเปิดไฟใหญ่ใส่ทันที ขับรถแล้วเครียดนะ"

ปัญหาขยะ เป็นปัญหาหนึ่งที่คุณณิชฐารู้สึกว่าเป็นปัญหาใหญ่ของที่นี่ เธอพยายามช่วยโดยการทิ้งขยะให้น้อยลง เก็บสิ่งที่ใช้ได้อีกมาใช้ใหม่ แต่ไม่ได้ทำอย่างสม่ำเสมอ

"บางทีก็คิดว่าไม่เป็นไรหรอก ส่วนใหญ่คนคิดกันอย่างนี้นะ ไม่เป็นไร แล้วทุกคนก็ทิ้ง"

สำหรับปัญหามลภาวะทางอากาศ คุณณิชฐามองว่ายังไม่เป็นอันตรายถึงที่สุด คนในกรุงเทพฯยังคงหายใจได้ก็ยังสามารถอยู่ได้

"ถ้าไม่คิดว่ากรุงเทพฯมันเลวร้ายมาก ก็อยู่ได้ ถ้ามันเลวร้ายขนาดนั้น คงไม่มีใครอยู่กันแล้วละ"

คุณณิชฐามองว่า ทุกคนที่มาอยู่กรุงเทพฯอยู่เพื่อหน้าที่การงาน อยู่เพราะไม่มีที่ไหนเจริญเท่ากรุงเทพฯ เธอยกตัวอย่างมหาวิทยาลัยสุรนารีซึ่งสร้างใหม่และมีอาณาบริเวณใหญ่กว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ไม่มีใครเลือกไปเรียนที่นั่น เพราะไม่แน่ใจว่าจะดีเท่ากับมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ

ส่วนเรื่องความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯนั้น คุณณิชฐาเห็นว่า กรุงเทพฯวนเวียนขึ้น คนมากขึ้น รถมากขึ้น แต่ก็รู้สึกเฉยๆ ในขณะที่ถ้าเป็นชลบุรีซึ่งกำลังเหมือนกรุงเทพฯ เข้าไปทุกวัน เธอกลับรู้สึกไม่ชอบ และอยากให้ทุกอย่างกลับเป็นเหมือนเดิม

"คงเป็นเพราะเราอยู่มาตั้งแต่เด็ก ไม่ได้ย้ายไปไหน เลยเห็นพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลง แค่มัธยมโทนี่ก็มีเด็กมามั่วสุมกันแล้ว ไม่ชอบ"

แม้จะมีชีวิตอยู่ในกรุงเทพฯมา 8 ปีแล้ว คุณณิชฐายังไม่รู้สึกผูกพันกับกรุงเทพฯนัก เธอบอกว่าตอนเข้าก่อนออกจากบ้านจะคิดเพียงแค่ว่า "วันนี้จะท่อมมัย รถจะติดหรือเปล่า" เท่านั้น

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

ช่วงมาอยู่ใหม่ๆ คุณณิชฐากลับบ้านทุกอาทิตย์ ยกเว้นช่วงสอบจะไม่กลับบ้านเลย

แต่หลังจากทำงานแล้ว เธอกลับบ้านไม่ค่อยแน่นอนขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ โดยมากกลับอาทิตย์
เว้นอาทิตย์

" เสาร์อาทิตย์ถ้าไม่ได้ไปไหนก็ชอบกลับบ้านที่ชลบุรีมากกว่าอยู่ที่นี้ กลับไปถ้าแม่ไม่
ออกไปข้างนอก เราก็อยู่บ้านตลอดทั้งวัน"

อนาคต

คุณนิษฐาบอกว่าช่วงนี้จะยังทำงานที่นี้ไปเรื่อยๆ และจะพยายามสอบเข้าเรียน
ปริญญาโททางด้านบริหารธุรกิจที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) หรือสถาบันบริหาร
ธุรกิจศศินทร์ ถ้าสอบได้ เธอจะทำงานไปด้วยเรียนไปด้วย

ในระยะยาวแล้ว คุณนิษฐาไม่คิดจะอยู่กรุงเทพฯตลอดไป เธอบอกว่าหากแต่งงาน
เมื่อไหร่จะย้ายออกไปทันที เนื่องจากแฟนเป็นคนราชบุรีและมีฟาร์มอยู่ที่นั่น

"ตั้งใจไว้ว่าจะไม่อยู่กรุงเทพฯให้เกิน 10 ปีนะ ไม่รู้จะทำได้รึเปล่า"

อย่างไรก็ดี เธอบอกว่าถ้าหากเธอมีลูก จะให้ลูกเข้ามาเรียนกรุงเทพฯตั้งแต่ชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลายเหมือนกับตนเอง

แต่ยังไม่ได้ย้าย เวลามีการเลือกตั้งจึงกลับไปเลือกที่บ้าน แต่ไม่ได้ไปทุกครั้ง

"แล้วแต่สถานการณ์ ถ้าอยู่ใกล้ๆ ก็ไป เราชอบใช้สิทธิ์อยู่แล้ว"

แม้จะอยู่กรุงเทพฯ มา 16 ปีแล้ว คุณภูวเรศยังคงคิดว่าตนเองเป็นคนต่างจังหวัด ไม่ใช่คนกรุงเทพฯ

"แต่รักกรุงเทพฯ นะ ผมอยู่ที่ไหน ผมรักที่นั่น อยากให้สภาพแวดล้อมหรืออะไรต่างๆ ดีขึ้น"

อนาคต

คุณภูวเรศจะยังคงทำงานสำนักทนายความต่อไป สำหรับบ้านใหม่มีแผนจะไปอยู่ แต่ยังไม่ได้ไปจนแล้วจนวนรอด

ในระยะยาวแล้ว คุณภูวเรศไม่คิดจะอยู่กรุงเทพฯ ตลอดไป

"กรุงเทพฯ คงไม่ใช่ที่อยากจะอยู่ กรุงเทพฯ ไม่เหมาะสำหรับอยู่ ในความรู้สึกน่าจะคงไปอยู่ต่างจังหวัด แต่ไม่รู้ที่ไหน ที่ที่ไม่ใช่กรุงเทพฯ ก็แล้วกัน"

กลุ่มที่ ๕

นักศึกษาต่างจังหวัด

1. นส. สีนีนาก ทรงจำรัส สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ชาวตรัง
2. นส. ศศิธร วิจิการโกศล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชาวพิษณุโลก
3. นส. รัตติกร ปรีชญาถาวรกุล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชาวนครราชสีมา
4. นายภัคพงศ์ กาวประเสริฐ มหาวิทยาลัยมหานคร ชาวพิจิตร
5. นายวิโรจน์ สว่างอารมณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ชาวสุพรรณบุรี

"กรุงเทพฯ มีทางเลือกที่เรียนมากกว่า
อยู่นั่นจบม. ปลายแล้ว จุดหมายเดียวคงเป็นมอ. (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)
คงไปไม่ไกลกว่านี้"

สินีนารถ ทรงจำรัส
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
มาจาก ต.รัง

ชื่อ   สินีนาด   ทรงจำรัส (เอ๋)
อายุ   18 ปี
ศาสนา   พุทธ
ภูมิลำเนา   อำเภอเมือง จังหวัด ตรัง
ที่อยู่กรุงเทพฯ 166/49 ซ.เจริญพร 2 จรัลสนิทวงศ์ บางกอกน้อย กท. 10700
การศึกษา   - จบชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนทิพย์รัตน์วิทยา ตรัง
                         - จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนสภาราชาินี ตรัง
                         - จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนเบญจมราชาลัย กรุงเทพ
                         - ปัจจุบันศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 คณะวิทยาการจัดการ เอกอังกฤษ-ธุรกิจ
                         สถาบันราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพ
ครอบครัว   บิดามารดาเป็นครูอยู่ที่ตรัง
                         มีพี่น้อง 3 คน พี่ชาย 1 คน พี่สาว 1 คน ตนเป็นคนสุดท้อง

เหตุผลที่ เข้ากรุงเทพฯ

หลังจากเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่จังหวัดตรัง คุณสินีนาดเข้ามากรุงเทพฯ เพื่อมาเรียนชั้นมัธยมปลายเช่นเดียวกับพี่ๆ บิดามารดาของเธอให้เหตุผลในการส่งลูกๆ เข้ามากรุงเทพฯว่า กรุงเทพฯเป็นศูนย์รวมของทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าอยู่ที่ตรังจะไม่มีโอกาสได้รู้ได้เห็นเท่ามาอยู่กรุงเทพฯ นอกจากนี้คุณสินีนาดยังบอกว่า ที่กรุงเทพฯมีสถาบันการศึกษาชั้นอุดมศึกษาให้เลือกมากกว่า หากเรียนชั้นมัธยมปลายต่อที่จังหวัดตรัง ทางเลือกคงมีเพียงทางเดียว คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อย่างไรก็ดี เธอคิดว่า มาตรฐานการเรียนการสอนของโรงเรียนชั้นมัธยมปลายที่กรุงเทพฯกับตรังคงไม่แตกต่างกัน เพราะใช้หลักสูตรเดียวกัน ที่ต่างกันคงจะเป็นคุณภาพอาจารย์มากกว่า แต่ก็ เป็นเพียงความรู้สึก ไม่อาจเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจนได้ เนื่องจากไม่ได้เรียนชั้นมัธยมปลายที่ตรัง

คุณสินีนาดเรียนโรงเรียนเบญจมราชาลัย 2 ปี ก็สอบเทียบได้ แต่เอ็นทรานซ์ไม่ติด จึงมาสอบเข้าได้ที่สถาบันราชภัฏสวนดุสิต เลือกเรียนที่นี่แทนที่จะสอบเอ็นทรานซ์ใหม่ เพราะกลัวจบช้า ไม่มีงานทำ

การปรับตัว

แม้คุณสินีนาดจะบอกว่า ไม่รู้สึกตื่นเต้นกับการย้ายที่อยู่มากนัก เพราะคิดว่าการมากรุงเทพฯเป็นเพียงการเปลี่ยนที่อยู่ เปลี่ยนสังคม และเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่เธอก็ต้องปรับตัวไม่ใช่น้อย

" เข้ามาตอนแรกรู้สึกอึดอัดในหลายๆ อย่าง เพราะไม่รู้จักที่นี่เลย มาแบบเหมือน

ไปเมืองนอก เพียงแต่ยังสื่อสารกันได้ด้วยภาษา"

เรื่องที่น่าหนักใจที่สุดคือเรื่องการเดินทาง ไม่ว่าจะ เป็นไปโรงเรียน ไปเรียนพิเศษ ตอนเย็นและวันเสาร์อาทิตย์ หรือไปไหนๆ เธอต้องไปด้วยตนเองตลอดเวลา แม้จะมีน้ำ 4 คนและคุณยายอยู่ที่นี้ แต่ทุกคนก็มีภาระของตัวเอง

"ค่อนข้างไขว้เขวกับรถเมล์ จากนี้ไปนี่ขึ้นสายไหน ไปยังไงไม่รู้ ส่วนใหญ่จะถาม น้ำว่ามีสายไหนผ่าน มีตรงไหนเป็นจุดสังเกตสำคัญ ก็ต้องพยายามลองเอง ทำเอง ทำอะไร ที่ไม่เคยทำก็เกร็ง แต่ใช้ความสังเกตและการจดจำมากหน่อยก็ทำได้"

เรื่องการคบเพื่อนไม่ได้ก่อปัญหาให้เธอ เพราะเธอบอกว่า แม้แนวคิดบางอย่างจะไม่เหมือนกัน แต่ตัวเองเป็นคนพูดมากอยู่แล้ว เลยปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ไม่ยาก

ในช่วงแรก เธอเกรงว่า จะมีปัญหาเรื่องภาษาพูด เพราะถึงแม้ที่บ้านจะพูดภาษากลางกัน (บิดาเป็นชาวนครปฐม คุณลีนินาถเองพูดภาษาใต้ไม่ได้แต่ฟังได้) เธอยังกลัวว่า สำเนียงจะแตกต่างจากคนอื่น แต่อย่างไรก็ดี คุณลีนินาถบอกว่า เพื่อนๆ ไม่ค่อยรู้ว่าเธอเป็นคนต่างจังหวัด ถ้าไม่ถาม

เรื่องการเรียน ตอนอยู่มัธยมปลาย เธอจะเรียนพิเศษทั้งตอนเย็น วันเสาร์อาทิตย์ และช่วงปิดเทอม เพราะรู้สึกที่ตัวเองเรียนไม่เก่ง และเห็นคนอื่นเรียนกัน การเรียนแค่ที่โรงเรียนคงไม่พอ ต้องพึ่งตัวเองด้วย

สำหรับการปรับตัวเข้ากับเพื่อนบ้าน คุณลีนินาถเล่าว่า เธอไม่ได้ไปสูงลิ้นมากนัก

"รู้สึกที่ตนเป็นคนนอก ไม่ได้รู้จักสนิทสนมหรือคุ้นเคยกันมาตั้งแต่เด็กๆ เลยไม่ได้ไปเข้าร่วมงานสังสรรค์กับเขา"

ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านจึง เป็นเพียงแค่รู้จักชื่อรู้จักหน้า แต่ไม่รู้จักนิสัยใจคอกัน ในบางครั้งอาจมีการพึ่งพาเกิดขึ้นบ้าง เช่น ผากให้ร้านเสริมสวยข้างบ้านซึ่งนำไปทำผมเป็นประจำจ่ายค่าน้ำค่าไฟให้ เพราะที่บ้านของเธอไม่ค่อยมีคนอยู่

ปัจจุบันคิดว่าสามารถปรับตัวเข้ากับกรุงเทพฯ ได้แล้ว จนตอนจะสอบเข้ามหาวิทยาลัย เลือกมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ไว้เป็นอันดับสุดท้าย เพื่อกันเหนียว เพราะคิดว่า หากต้องไปปรับตัวกลับเข้ากับชีวิตที่โน่นอีกคงยาก

ชีวิตในกรุงเทพฯ

คุณยายและน้ำๆ ของคุณลีนินาถมีบ้านอยู่ที่รามอินทรา แต่เธอมาอยู่บ้านตึกแถวแถบฝั่งธน ช่วงแรกอยู่กับน้ำ แต่ช่วงปีกว่าที่ผ่านมามีต้องอยู่คนเดียว ส่วนน้ำจะไปๆ มาๆ ระหว่างบ้านรามอินทรากับที่นี่

"อยู่คนเดียวชินแล้ว เพราะว่าชอบทำอะไรคนเดียว อาหารการกินทำเองไม่เป็นก็ซื้อเอา ส่วนเรื่องทำความสะอาดบ้านก็ทำเอง บ้านเลยไม่ค่อยเรียบร้อยเท่าไรร์ แล้วก็ ต้องควบคุมค่าใช้จ่ายของตัวเอง แม้ส่งมาให้ เป็นงวดๆ"

ชีวิต 3 ปีในกรุงเทพฯ ของเธออยู่กับการเรียนเป็นส่วนใหญ่ ไม่ค่อยได้ไปเที่ยว

ตามที่ต่างๆ มากนัก แต่เธอก็ตื่นรันทหาประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กับตนเอง อย่างช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อนที่ผ่านมา เธอใช้เวลา 2 เดือนไปกับการฝึกงานที่เคนดิกกี้ โดยเพื่อนที่สวนดุสิตชวนไป งานที่ท่ามีตั้งแต่อยู่ลือบบี้ ทำความสะอาด จนถึงเป็นพนักงานเก็บเงิน เธอคิดว่าการทำงานที่นี้ทำให้เป็นผู้ใหญ่ขึ้น รู้จักคนมากขึ้น และเป็นการปูทางอนาคตให้กับตนเอง นอกจากนี้ เมื่อขึ้นปี 2 เธอคิดว่าจะเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติมเพราะเรียนปริญญาตรีด้านอังกฤษ-ธุรกิจ ถ้าภาษาอังกฤษไม่ดีก็ไม่มีประโยชน์

ส่วนเวลาว่างมักหมดไปกับการอ่านหนังสือ คุณสินีนาถชอบอ่านหนังสือทุกประเภท "ถ้าไม่มีอะไรอ่าน เห็นหนังสือปรัชญาของน่า ก็หยิบขึ้นมาอ่านได้เหมือนกัน"

นอกจากนั้น เธออาจออกไปดูหนัง ชอบหนังที่มีคุณภาพ อย่างเรื่อง ซินด์เลอร์ลิสต์ หากดูโทรทัศน์มักดูรายการ เพลง มิวสิควีดิโอ เพราะคิดว่าการดูโทรทัศน์คือการผ่อนคลายความเครียด หนังสือพิมพ์อ่านบ้างถ้ามีคนอื่นซื้อ ไม่ค่อยซื้อเอง เพราะต้องจำกัดการใช้จ่ายเงิน คุณสินีนาถบอกว่า เธอจะสนใจข่าวเกี่ยวกับกรุงเทพฯ มากกว่าข่าวทางภาคใต้ โดยให้เหตุผลว่า เรื่องของกรุงเทพฯ เป็นเรื่องใกล้ตัวกว่า และเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันในขณะนี้

ความรู้สึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงในกรุงเทพฯ

ปัญหาจราจรติดเป็นปัญหาที่ต้องเผชิญอยู่ทุกวัน ปัจจุบันเธอใช้เวลาราว 2 ชั่วโมงครึ่งกับการเดินทางไปเรียนหนังสือที่สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

"ตอนที่เข้ามาใหม่ๆ มันไม่ติดขนาดนี้ แต่เมื่อรถติดก็คิดว่าต้องปรับตัวตามให้ทัน ถ้าคิดกลับบ้านก็เหมือนกับการแพ้ ทั่วไปเราไม่ลองอยู่ต่อไปแบบที่คนอื่นเขาอยู่ได้ เตี้ยวันนี้ค่อนข้างชิน วันไหนรถไม่ติดก็แปลก รถไม่ติด ครึ่งชั่วโมงก็ถึงแล้ว กลายเป็นว่าต้องไปรอ"

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

2 ปีแรกที่มาอยู่กรุงเทพฯ คุณสินีนาถไม่เคยกลับบ้านที่ตรังเลย เธอให้เหตุผลว่าต้องเรียนพิเศษตลอดเวลา ทั้งเสาร์อาทิตย์และปิดเทอม

เมื่อหมดภาระเรียนพิเศษ เธอกลับบ้านนานๆ ครั้ง ครั้งล่าสุดเมื่อเดือนตุลาคมปีที่แล้ว (พ.ศ.2536)

"เอ๋ไม่ค่อยชอบการเดินทาง เพราะว่าสมบุกสมบัน เหนื่อยแล้วก็ซี๊เกียดตัว.. เอ๋นิสัยไม่ตี ไม่ค่อยผูกพันกับอะไรเท่าไร ไม่ใช้ไม่กลับไม่ได้ คิดถึงก็คิดถึง แต่ว่า อาจเพราะว่าพ่อแม่ขึ้นมาบ่อย"

บิดามารดาของคุณสินีนาถขึ้นมากลางกรุงเทพฯ แต่จะครั้งจะไปค้างที่บ้านรามอินทรา แล้วให้เธอไปหา มากกว่าที่จะมาอยู่บ้านที่เธออยู่ขณะนี้

กับเพื่อนเก่าที่ตรัง ไม่เคยเขียนจดหมายติดต่อกันเลย คุณสินีนาถบอกว่า เธอเขียนจดหมายไม่เป็น แต่ตอนกลับไปตรังก็ยังได้เจอกับเพื่อนเก่าอยู่บ้างนิดหน่อย

สำหรับความรู้สึกที่มีต่อวัยรุ่นที่กรุงเทพฯกับที่ตรัง คุณสินินาถเห็นว่า แตกต่างกันตรงความมั่นใจในตัวเอง วัยรุ่นกรุงเทพฯจะคล่องตัวกว่า กล้าพูด กล้าคิด และทำอะไรด้วยตนเองมากกว่า ในขณะที่วัยรุ่นที่ตรังยังเด็กมาก ต้องให้พ่อแม่คอยรับส่ง

อนาคต

"ตอนนี้ขอให้จบก่อน ยังไม่คิดเรื่องอยากอยู่ที่กรุงเทพฯหรือที่ตรังมากกว่า อยู่ที่ไหนก็ได้ที่มีงานให้ทำ"

เธอบอกว่าการไปฝึกงานที่เคนตักก็ก็เป็นพื้นฐานหนึ่ง เพราะสามารถทำงานที่นั่นได้หลังจากจบแล้ว หรืออาจไปทำงานโรงแรมที่ตรัง (บิดารู้จักผู้จัดการที่นั่น) ยังไม่แน่นอน ตอนนี้พี่ชายพี่สาวก็กลับไปทำงานและเรียนที่ได้ทั้งหมดแล้ว

อย่างไรก็ตาม อาชีพที่เธอไม่คิดอยากเป็นคือ ครู เนื่องจากเห็นตัวอย่างจากบิดามารดาว่าต้องทำงานหนัก สอนหนังสือทั้งที่โรงเรียน แล้วยังสอนพิเศษตอนเย็น กับวันเสาร์อาทิตย์ด้วย จึงไม่ค่อยมีเวลาว่างให้กับครอบครัว

"อยากมาเรียนกรุงเทพฯ เพราะอยากเจอเพื่อนใหม่ สังคมใหม่ สิ่งแปลกๆใหม่"

ศศิธร วิจิจการโกศล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาจาก พิษณุโลก

ชื่อ ศศิธร วิจิจการโกศล
อายุ 20 ปี
ศาสนา พุทธ
ภูมิลำเนา 18-20 ถ.จักรี อ. เมือง จ. พิษณุโลก
ที่อยู่กรุงเทพฯ 343/2 ซ.สะพานยาว ถ. เจริญกรุง บางรัก กรุงเทพฯ
การศึกษา - จบชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนจีนใกล้บ้าน จ. พิษณุโลก
- จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายจากโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรีซึ่งเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดพิษณุโลก
- ปัจจุบันศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 คณะรัฐศาสตร์ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครอบครัว บิดามารดาค้าขายในตลาดที่พิษณุโลก เป็นครอบครัวคนจีน มีพี่น้อง 6 คน เป็นคนสุดท้อง พี่ที่มาเรียนในกรุงเทพฯก็ทำงานที่นี้ทั้งหมด

เหตุผลที่เข้ากรุงเทพฯ

คุณศศิธรเคยเข้ากรุงเทพฯหลายหนแล้ว มักจะมาเที่ยวช่วงปิดเทอมใหญ่ สถานที่ที่ชอบไปคือ ห้างสรรพสินค้า เพราะมีของมาก ใหญ่โต ที่พิษณุโลกไม่มี

ส่วนการเข้ามากรุงเทพฯครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมาเรียนหนังสือ คุณศศิธรบอกว่าตนไม่ได้สอบโควตาภาคเหนือ เข้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เนื่องจากอยากเข้ามาเรียนหนังสือกับพี่ๆ ในกรุงเทพฯ

"ที่โรงเรียนเก่า (โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี) จะสอบโควตาได้กันเยอะ เราเข้าไปก็เท่ากับไปเจอสังคมเก่าๆ เพื่อนเก่าๆ บรรยากาศเก่าๆ มันเบื่อ อยากเจออะไรใหม่ๆ"

ใจจริงแล้วคุณศศิธรอยากเรียนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แต่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาคะแนนสูงกว่า เธอจึงเลือกไว้เป็นอันดับหนึ่ง ปรากฏว่าสอบได้ ทุกคนภูมิใจ

ชีวิตในกรุงเทพฯ

คุณศศิธรมาพักอยู่กับพี่สาว (บ้านลุง) ที่ซอยสะพานยาว เจริญกรุง การเดินทางมาเรียนที่มหาวิทยาลัยจึงไม่ลำบากนัก เพียงแต่ระยะหลังนี้ต้องตื่นเช้าขึ้น เพราะเมื่อตอนเรียนปี 1 ใช้เวลาเพียง 10 นาทีก็ถึงแล้ว ส่วนตอนนี้ต้องออกจากบ้านตั้งแต่ 7.00 น. เพื่อมาให้ทันเรียนเวลา 8.00 น.

แม้ช่วงแรกที่เข้ามา คุณศศิธรจะรู้สึกว่าชีวิตที่นี่มีการแข่งขันสูงกว่าที่พิษณุโลก และทำให้ตนซึ่งเป็นคนเรื่อยๆ เฉื่อยๆ มีความกระตือรือร้นเร่งรีบขึ้นบ้าง แต่เธอก็รู้สึกว่าจะไม่ต้องปรับตัวอะไรมาก

การเรียนที่ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คุณศศิธรบอกว่า เรียนไม่หนัก แต่ต้องติดตามข่าวสารต่างๆ อยู่เสมอเพื่อที่จะได้นำมาวิเคราะห์ เต็มคุณศศิธรเคยสนใจข่าวการเมืองมากที่สุด แต่เมื่อมาอยู่ขณะนี้ เธอกลับรู้สึกเบื่อ เพราะการเมืองมีแต่เรื่องซ้ำซาก และไม่เข้ากับทฤษฎีที่เรียนมา เธอหันไปให้ความสนใจข่าวต่างประเทศและข่าวประจำวันมากกว่า

ก่อนมาเรียนที่นี่ คุณศศิธรไม่กลัวความวุ่นวาย หรือคิดว่ากรุงเทพอันตราย สิ่งที่กลัวมากที่สุดคือเรื่องเพื่อน เพราะไม่มีเพื่อนที่รู้จักมาเรียนด้วยกันเลย และได้ข่าวมาว่า สังคมที่คณะรัฐศาสตร์ค่อนข้าง เป็นสังคมชั้นสูง แต่พอเข้ามาเรียนจริงๆ ก็ไม่มีปัญหา

เพื่อนกลุ่มที่คบกันอยู่ที่คณะรัฐศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นคนกรุงเทพฯ กิจกรรมที่ทำร่วมกัน เป็นการไปรับประทานอาหารที่ร้านอาหาร เดินดูของตามสยามสแควร์หรือห้างสรรพสินค้า ซึ่งคุณศศิธรบอกว่า เป็นกิจกรรมที่ไม่แตกต่างกับที่เคยทำกับเพื่อนที่พิษณุโลก แต่อย่างไรก็ตาม คุณศศิธรเริ่มเบื่อห้างสรรพสินค้าและไม่ค่อยได้ไปเดินแล้ว เธอให้เหตุผลว่า ทุกที่มีของซ้ำๆ เหมือนกันไปหมดและคนเยอะ เธอเริ่มอยากออกไปเที่ยวต่างจังหวัดมากกว่า

ขณะนี้คุณศศิธรทำกิจกรรมของชมรมชาวเขา โดยเริ่มจากการที่ได้มีโอกาสไปเข้าค่ายชาวเขา เมื่อตอนปี 2 แล้วเกิดติดใจบรรยากาศชาวเขาจึงลองทำดู แต่คุณศศิธรบอกว่า ตอนนั้นเริ่มเบื่อ เพราะเพื่อนที่คณะไม่มีใครมาทำ ทำให้ไม่ค่อยได้อยู่กับเพื่อน และเริ่มหมดไฟ

สำหรับความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านที่กรุงเทพฯ คุณศศิธรไม่รู้จักใครเลย เพราะไม่ได้สนใจที่จะทำความรู้จักกับใคร ประกอบกับตนกลับบ้านดึกจึงไม่ค่อยเจอใคร คนในบ้านที่รู้จัก เพื่อนบ้านจะเป็นพี่สาวกับลุงและป้าซึ่งอยู่ที่นั่นมานานกว่า ถ้าเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้านที่พิษณุโลก คุณศศิธรบอกว่าจะสนิทกันมากกว่า เพราะรู้จักกันมาตั้งแต่ยังเด็ก

ส่วนเพื่อนที่มาจากพิษณุโลก เหมือนกันแต่มาอยู่มหาวิทยาลัยอื่นนั้น คุณศศิธรบอกว่า อยู่ในกรุงเทพฯไม่ค่อยได้ติดต่อกัน จะได้เจอกันตอนกลับไปพิษณุโลกมากกว่า

ความรู้สึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

ปัญหาที่พบคือการจราจรติดขัดมากขึ้น ทำให้ต้องตื่นเช้าขึ้น แต่ในตอนเย็นไม่เป็นปัญหา เพราะกลับบ้านค่อนข้างดึก

ส่วนเรื่องอากาศ ไม่ค่อยรู้สึกว่าจะแตกต่างจากที่พิษณุโลกเท่าไร เนื่องจากบ้านที่นั่นอยู่ในตัวเมือง อากาศก็คล้ายๆ กันกับกรุงเทพฯและเริ่มมีรถติดแล้ว คุณศศิธรบอกว่ารู้สึกเฉยๆ กับปัญหาที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ แต่ถ้ามีโอกาสช่วยแก้ไขได้บ้างก็น่าจะหา อย่างไรก็ตาม จนถึงขณะนี้คุณศศิธรยังไม่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยสังคมกรุงเทพฯ นอกจากงานค่ายซึ่งเป็นการช่วยสังคมต่างจังหวัดมากกว่า

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

ตอนอยู่ปี 1 คุณศศิธรกลับบ้านบ่อยมาก คือกลับบ้านทุกครั้งที่มีธุระ และกลับทุกปิดเทอม เธอบอกว่าคิดถึงบ้าน คิดถึงเพื่อนที่พิษณุโลก และอยู่ที่นี้ไม่มีอะไรทำเลย เบื่อ แต่เมื่อขึ้นปี 2 แทนจะไม่ได้กลับบ้านเลย เพราะมีกิจกรรมทำมาก เช่น ทำงานชมรม ไปเที่ยวกับเพื่อน ลงเรียนภาคฤดูร้อน และรู้สึกว่าการกลับไปอยู่บ้านก็ไม่ได้ทำอะไร อย่างไรก็ตามบิดามารดาของเธอจะลงมาเยี่ยมที่กรุงเทพฯ เกือบทุกเดือน เนื่องจากต้องมาทำธุระด้วย

คุณศศิธรบอกว่า ชอบกลับไปเล่นสงกรานต์ที่พิษณุโลก และจะต้องกลับทุกปี แต่ปีที่เพิ่งผ่านมา (เมษายน 2537) ไม่ได้กลับ เพราะป่วยและจองตั๋วเครื่องบิน

ในงานสงกรานต์นอกจากจะมีการเล่นสาดน้ำประแป้งกันแล้ว ที่บ้านคุณศศิธรยังไปไหว้พระพุทธรูปชินราชและใส่บาตรข้าวสารอาหารแห้งที่วัดด้วย ส่วนวันสุดท้ายจะมีการขนทรายเข้าวัด เพื่อก่อกองทรายตามประเพณี ซึ่งครอบครัวคุณศศิธรทำมาทุกปีมิได้ขาด

"ปีนี้ไม่ได้ไปเสียดายเหมือนกัน เพราะอยากเล่นสงกรานต์ ที่กรุงเทพฯไม่เห็นเขาเล่นอะไรกันเลย"

อนาคต

หลังจากเรียนจบแล้ว คุณศศิธรอยากทำงานตามสายที่ตัวเองเรียนมาซึ่งเป็นงานตามสถานทูตหรือกระทรวงต่างประเทศในกรุงเทพฯ ในขณะที่บางเวลา เธออยากทำงานองค์กรพัฒนาเอกชนตามต่างจังหวัด

"ยังสองจิตสองใจอยู่ เพราะตอนนี้ก็เริ่มเบื่อๆ งานค้าขาย แต่ก็ยังมีในหัวว่าอยากทำ"

อย่างไรก็ดี คุณศศิธรไม่คิดจะกลับไปค้าขายที่บ้าน เพราะไม่ชอบการค้า และไม่คิดว่าจะกลับไปทำงานอื่นที่พิษณุโลก

"งานที่จังหวัดไม่เห็นมีอะไรให้ทำเลย"

สำหรับคุณศศิธรแล้ว กรุงเทพฯ เป็นทั้งที่อยู่อาศัยและที่ตักตวงซึ่งคิดว่าน่าจะได้อะไรหลายๆ อย่างจากที่นี่ แต่ในระยะยาว เธอไม่คิดจะอยู่กรุงเทพฯไปตลอดชีวิต

"มันน่าจะมีทางเลือกที่ดีกว่ากรุงเทพฯ แต่ก็คงไม่กลับบ้านเหมือนกัน ถ้าไม่เป็นจังหวัดอื่นที่ตัวเองชอบ เช่น น่าน ก็คงไปอยู่ต่างประเทศ"

"ชีวิตในกรุงเทพฯ ไม่สบาย ทุกอย่างต้องมีการวางแผน
จะเปลี่ยนแผนที่ก็ยุ่งยากเหลือเกิน มันมีข้อจำกัดด้านเวลา การเดินทาง
แต่เราก็ได้ชีวิตที่แข็งแกร่งขึ้น"

รัตติกาล ปรัชญาถาวรกุล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาจาก นครราชสีมา

ชื่อ รัตติกง ปรึชณณาถาวรกุล
อายุ 21 ปี
ศาสนา พุทธ
ภูมิลำเนา 716-718 ถ.ราชดำเนิน อ.เมือง จ.นครราชสีมา
ที่อยู่ในครุงเทพฯ เอกมัย กรุงเทพฯ
การศึกษา - จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนที่นครราชสีมา
- จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสาธิตขอนแก่น จ.ขอนแก่น
- กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 5 คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ครอบครัว บิดามารดาเป็นชาวนครราชสีมา ทำอาชีพค้าขาย
มีน้องชาย 1 คน เรียนอยู่ที่สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ บางมด

เหตุผลที่เข้ากรุงเทพฯ

หลังจากเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คุณรัตติกงสอบเข้าคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ และเรียนอยู่ที่นั่น 1 ปี ก่อนจะสอบใหม่อีกครั้ง และสอบเข้าได้ คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

"สอบเล่นๆ ไม่คิดจะเอาจริง แต่พอติดก็คิดมาก รู้สึกว่าเราเสียเวลากับที่นี่ไปปีหนึ่งแล้ว พอติมีญาติอยู่กรุงเทพฯ เยอะ ที่ขอนแก่นไม่มีญาติเลย และผู้ใหญ่หลายๆ คนเขาอยากให้เราด้วยเหตุผลนานัปการ เราก็เลย มาที่มา"

คุณรัตติกงไม่ได้คิดว่ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯจะดีกว่าขอนแก่น หรือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะมีคุณภาพมากกว่ามหาวิทยาลัยขอนแก่น

"รู้สึกถ้าได้มาใช้ชีวิตส่วนหนึ่งในกรุงเทพฯ ก็คงจะดี คงจะได้อะไรเยอะเหมือนกัน เช่นได้ชีวิตที่แข็งแกร่งขึ้น"

ชีวิตในกรุงเทพฯ

คุณรัตติกงเข้ามาพักอยู่บ้านน้ำแฉวเอกมัย เธอใช้เวลา 40 นาทีในการเดินทางจากบ้านมามหาวิทยาลัย

"แรกๆ มาอยู่ก็ตกใจ อะไรตั้งสี่สิบนาที อยู่บ้านเราแค่ห้านาทีสิบนาที แต่ตอนนี้ก็ชินไครๆ เขาก็เป็นกันอย่างนี้"

สิ่งแรกที่เธอต้องปรับตัวอย่างมากคือ เรื่องการขึ้นรถประจำทาง คุณรัตติกงบอกว่า เวลาจะไปไหนเธอใช้วิธีถามเพื่อน ถามน้า และมีแผนที่เส้นทางการเดินรถอยู่เล่มหนึ่ง เธอไม่คิดจะซื้อรถยนต์ เพราะเห็นว่าเป็นภาระ

นอกจากนี้ คุณรัตติกงยังรู้สึกว่ากรุงเทพฯมีหลายสิ่งหลายอย่างแตกต่างจากที่ที่เธอมาจาก เช่น ในเรื่องของการใช้ชีวิตประจำวัน

"สมัยอยู่ขอนแก่นเราอยู่หอ จะมีเพื่อนอยู่รอบตัว ไปไหนมาไหนด้วยกัน มาอยู่ที่นี้ เลิกเรียนทุกคนกลับบ้าน พอเรากลับบ้าน มันไม่ใช่บ้านเรา มันต้อง เข้มแข็ง"

คุณรัตติกกร เล่าว่า ตอนมาเรียนที่นี่ใหม่ๆ เธอได้รับการต้อนรับจากเพื่อนที่กรุงเทพฯ เหมือนกับว่า เธอเป็นคนแปลกหน้า ผิดกับเมื่ออยู่ขอนแก่นซึ่งจะต้อนรับอบอุ่น ส่วนเวลาว่าง เพื่อนที่นี่จะไปชมภาพยนตร์ หรือเดินศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้า ในขณะที่ถ้าเป็นขอนแก่น ทุกคนจะไปรวมกลุ่มกันในห้องพัก นั่งกินขนม คุยกัน และ เธอจะรู้จักเพื่อนหมดทุกด้านทั้งการใช้ชีวิตที่โรงเรียนและที่บ้าน

ส่วนในด้านการเรียน คุณรัตติกกรบอกว่าที่กรุงเทพฯ จะแข่งขันกันมากกว่าที่ขอนแก่น อย่างไม่เห็นได้ชัด แต่ตัวเธอเองก็ไม่ได้แข่งกับใคร เพียงแต่คิดว่าเอาตัวเองให้รอดเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้คุณรัตติกกรมีเพื่อนเป็นคนกรุงเทพฯ อยู่หลายคน

"เรารับรู้ในความแตกต่าง แต่นั่นไม่ใช่ปมด้อยที่ทำให้คบกันไม่ได้"

คุณรัตติกกรทำกิจกรรมให้มหาวิทยาลัย ซึ่งทำให้เธอได้รู้จักเพื่อนต่างคณะมากขึ้น ส่วนเวลาว่างที่เหลือนอกจากเรียนและทำกิจกรรม คุณรัตติกกรอ่านหนังสือ ฟังเพลง เธอชอบฟังเพลงทุกประเภท ส่วนหนังสือพิมพ์จะอ่านไทยรัฐ เนื่องจากที่บ้านรับไทยรัฐ คุณรัตติกกรไม่ติดตามการโทรทัศน์รายการใดเป็นพิเศษแต่จะชอบชมรายการวิเคราะห์ข่าว เช่น เนชั่นนิวส์ ทอล์ค รายการสารคดี รายการทีวีวาที

สี่ปีในกรุงเทพฯ ทำให้คุณรัตติกกรรู้สึกว่ากรุงเทพฯ เป็นสถานที่ที่คุ้นเคยอีกแห่งหนึ่ง นอกจากที่บ้านและแม้ว่าปัจจุบันเธอจะมีทะเบียนบ้านอยู่ที่บ้านน้าในกรุงเทพฯ เธอยังคงรู้สึกว่าที่นี่ไม่ใช่บ้าน

ความรู้สึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

คุณรัตติกกรมองว่า กรุงเทพฯ มีความเจริญทางวัตถุมากขึ้น แสงสีมากขึ้น รถมากขึ้น แต่ทัศนคติของเธอที่ไม่เคยเห็นกรุงเทพฯ เป็นแดนศิวิไลซ์ยังคงมีอยู่

ปัญหาต่างๆ ในกรุงเทพฯ พอกพูนขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาใหญ่ที่สุดสำหรับคุณรัตติกกรเป็นปัญหาที่กระทบกระเทือนต่อชีวิตประจำวันโดยตรง นั่นคือ ปัญหาการจราจร ส่วนปัญหาที่ไกลตัวออกไปแต่คุณรัตติกกรคิดว่าเป็นปัญหาใหญ่ของกรุงเทพฯ เช่นกัน คือ เรื่องของผู้บริหารประเทศที่ไม่มีความจริงจังต่อประชาชน และไม่คิดจะแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง

คุณรัตติกกรบอกว่า แม้เธอจะไม่ใช่คนกรุงเทพฯ แต่เธอก็เป็นห่วงที่นี่

"เวลาเรามีที่อยู่สักที่ เราก็คงอยากให้ตรงนั้นดี แต่จะให้รู้สึกว่าตรงนั้นเป็นบ้านเกิดของเรา เป็นถิ่นของเรา ใจเราอยู่ที่นี้ มันไม่ใช่"

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

คุณรัตติกกรกลับบ้านที่นครราชสีมาไม่บ่อยนัก ถ้าเป็นวันเสาร์-อาทิตย์ เธอกลับหอม

ละครึ่ง ส่วนช่วงปิดเทอม กลับทุกปิดเทอม แต่อยู่ไม่นาน รัตติกอบอกว่า คิดถึงบ้านเหมือนกัน แต่มีหลายสิ่งหลายอย่างที่ต่างทำที่นี่ ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องเรียน หรือเรื่องกิจกรรม

ส่วนในช่วง เทศกาล เธอจะกลับบ้านต่อเมื่อไม่มีธุระ

"ที่บ้านไม่ถือ ว่าต้องกลับมาฉลอง เทศกาลต่างๆ ด้วยกัน"

เวลาว่าง เช่น งานสงกรานต์ คุณรัตติกอบอกว่าจะไปเที่ยวสงกรานต์ที่ต่างจังหวัด มากกว่าจะกลับไปบ้าน หรือ เล่นสงกรานต์ในกรุงเทพฯ เธอบอกว่า สมัยอยู่นครราชสีมา เธอไม่ค่อยได้ เล่นสงกรานต์มากนัก ส่วนใหญ่ เป็นการสาดน้ำกันสนุกๆ ไม่มี การไปทำบุญที่วัด แต่อย่างใด

อนาคต

เมื่อเรียนจบปริญญาตรี คุณรัตติกอบอกว่า จะใช้ทุนโดยการทำงานราชการ เป็นเวลา 3 ปี เธอบอกว่า อยากจะ เลือกโรงพยาบาลที่นครราชสีมา แต่ต้องดูว่ามีที่ไหนว่างบ้าง

หลังจากใช้ทุนครบกำหนด คุณรัตติกอบอกว่า จะศึกษาต่อ อาจเป็นวิชาชีพด้านทันตแพทย์ หรือทางด้านบริหารธุรกิจ

อย่างไรก็ตาม รัตติกอบอกว่า ไม่คิดว่าตนเองจะอยู่กรุงเทพฯ ตลอดไป เนื่องจากที่นี่มีข้อจำกัดสำหรับชีวิตมาก

"จริงๆ ไม่อยากอยู่กรุงเทพฯ เท่าไร อยู่ต่างจังหวัดไปไหนมาไหนสะดวก วันหนึ่งๆ ทำอะไรได้มากกว่ากรุงเทพฯ ตั้ง เยอะ... แต่ตอนนี้จำเป็นต้องอยู่ และถ้าในอนาคต เราต้องอยู่กรุงเทพฯ ต่อไปก็คง เป็นเพราะมีความจำเป็นอย่างอื่นขึ้นมาอีก"

"อยู่ต่างจังหวัด อาจเสียโอกาสทางสังคม ไม่ค่อยเจอคน ไม่ได้รับข่าวสาร"

ภัคพงศ์ กาวประเสริฐ

มหาวิทยาลัยมหานคร

มาจาก พิจิตร

ชื่อ ภัคพงศ์ กาวประเสริฐ
อายุ 22 ปี
ภูมิลำเนา ต.โพธิ์ไทรงาม อ.โพทะเล จ.พิจิตร
ที่อยู่กรุงเทพฯ แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ 10230
การศึกษา - จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากพิจิตร
- ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 : โรงเรียนปานะพันธ์ กรุงเทพฯ
- มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 : โรงเรียนสตรีวิทยา 2 กรุงเทพฯ
- อุดมศึกษา : คณะวิศวกรรมศาสตร์ อิเลคทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยมหานคร
อาชีพ อาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหานคร
ครอบครัว บิดามารดามีธุรกิจค้าข้าวเปลือกอยู่ที่พิจิตร
มีพี่น้อง 4 คน ตนเป็นคนที่สาม
พี่น้องทุกคนเข้ามาเรียนกรุงเทพฯ ตั้งแต่เด็ก (ป.3 หรือ ป.4)
พี่ชายคนโต กลับไปทำงานเป็นทันตแพทย์ที่โรงพยาบาลชุมชน จ.พิจิตร
พี่สาวจบเกษตร แต่กลับไปทำงานธนาคารแถวบ้านที่พิจิตร

เหตุผลที่เข้ากรุงเทพฯ

เริ่มแรก ลุงพี่ชายพี่สาวเข้ามาเรียนกรุงเทพฯ ก่อน คุณภัคพงศ์บอกว่า ตนเองเห็นคนอื่นมากรุงเทพฯ ก็อยากมาบ้าง เป็นความรู้สึกแบบเด็กๆ จึงขอบิดามารดาตามพี่มาและเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพฯ แต่เมื่อกลับไปถามในภายหลัง บิดามารดาบอกว่า จริงๆ แล้วไม่อยากจะให้มา เพราะเวลากลับไปบ้านชอบไปเถียงเขา

ชีวิตในกรุงเทพฯ

คุณภัคพงศ์มาอยู่บ้านที่พ่อแม่ซื้อไว้ให้ ติดกับบ้านลุง แต่ลุงไม่ค่อยได้มาดูแล คนที่ดูแลคือพี่ชายคนโต ชีวิตไม่ลำบาก เพราะจ้างคนมาทำงานบ้าน ส่วนเวลาไปโรงเรียนก็ใช้บริการรถโรงเรียน

คุณภัคพงศ์เล่าว่า ช่วงที่ยังเด็กไม่ค่อยรู้สึกต้องปรับตัวเท่าไร เล่นสนุกไปเรื่อยๆ ไม่คิดถึงพ่อแม่มากนัก เพราะอยู่พิจิตรก็ไม่ค่อยได้เจอกันอยู่แล้ว

ในด้านค่าใช้จ่าย คุณภัคพงศ์กล่าวอย่างน้อยใจว่า พ่อแม่จำกัดเงินมาก สมัยเรียนชั้นประถมจะได้เงินไปโรงเรียนวันละ 5 บาทเท่านั้น ทำให้ต้องประหยัด เลิกเรียนแล้วกลับบ้าน แต่ก็ได้เงินเพิ่มตามวัยที่มากขึ้น จนถึงชั้นมหาวิทยาลัย

คุณภัคพงศ์เริ่มคิดมากเมื่อโตขึ้นและเห็นคนอื่นอยู่กับพ่อแม่ ในขณะที่ตนเองไม่สนิทกับพ่อกับแม่ ไม่มีใครให้ปรึกษา ถ้าหากมีปัญหาจึงมักปรึกษาเพื่อนๆ ไม่ค่อยปรึกษาพี่ชาย เนื่องจากวัยที่ห่างกันถึง 4 ปี

เพื่อนที่คบมีทั้ง เพื่อนในหมู่บ้านและเพื่อนที่โรงเรียน เพื่อนในหมู่บ้านจะสนิทกันตอนเด็กๆ เล่นฟุตบอลด้วยกัน แต่พอโตขึ้นก็ห่างกันออกไป คุณภักพงศ์บอกว่า คนในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นคนต่างจังหวัดที่ย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ คนกรุงเทพฯ แท้ๆ ไม่ค่อยมี บางบ้านก็รู้จักกัน สามารถพึ่งพาอาศัยกันได้

ปัจจุบัน คุณภักพงศ์ต้องสอนหนังสือทุกวัน จึงไม่ค่อยมีเวลาว่าง หากว่างมักอ่านหนังสือ หรือ เล่นกับลูกลุง ชอบอ่านหนังสือพิมพ์ธุรกิจ ตามข่าวตลาดหุ้น เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการทำธุรกิจในอนาคต นอกจากนี้ยังตามข่าวการศึกษาด้วยความจำเป็นด้านอาชีพ ระยะเวลาหลังคุณภักพงศ์เลิกติดตามข่าวการเมือง โดยให้เหตุผลว่า เบื่อ ไร้สาระ ทะเลาะกันไม่รู้จบจบสิ้น แต่กระนั้น คุณภักพงศ์ก็ยังยืนยันว่า เขาพยายามไปเลือกตั้งทุกครั้ง

"ถ้าเราไม่ไปเลือกคนดี หรือคนที่เลวน้อยที่สุด เข้าไป แล้วใครจะเลือก"

ส่วนโทรทัศน์ถ้ามี เวลาจะเลือกชมภาพยนตร์จีน หรือรายการสาระ เช่น ส่องโลก แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เป็นต้น

ทุกวันนี้ แม้คุณภักพงศ์จะใช้ชีวิตอยู่ในเมืองกรุงมาถึง 14 ปี และรู้จักกรุงเทพฯ ดีกว่าพิจิตร แต่เขารู้สึกว่ายังตามคนกรุงเทพฯ ไม่ทันในบางเรื่อง เพราะคนกรุงเทพฯ ไวกวมาก ในขณะที่เมื่อกลับไปพิจิตร จะรู้สึกว่าตนเองไม่เหมือนคนที่นี่แล้ว อย่างไรก็ตาม คุณภักพงศ์ยังคิดเสมอว่า ตนเป็นชาวพิจิตร

ความรู้สึกต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

สำหรับตน คุณภักพงศ์รู้สึกว่ ปัญหาการเดินทางเป็นปัญหาใหญ่ที่สุด การเดินทางไปมหาวิทยาลัยโดยรถประจำทางกินเวลาราว 2 ชั่วโมง เมื่อตอนเรียนอยู่ชั้นปีที่ 4 เขาเลือกไปพักหอของมหาวิทยาลัย เพราะต้องทำโปรเจกต์ ไม่อยากเสียเวลากับการเดินทาง "ตอนนี้กำลังบีบคอแม่ ขอรดอยู่ เพราะถ้าขับรถจะใช้เวลาแค่ 45 นาที"

ส่วนปัญหาทางด้านมลภาวะนั้น เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหานครตั้งอยู่นอกเมือง จึงไม่ค่อยรู้สึกว่ต้องสัมผัสอากาศเป็นพิษมากเท่าไร จะมีก็แต่มลภาวะทางเสียงอันเกิดจากรถจักรยานยนต์

"เป็นเพราะทั้งคนขับขี่และตำรวจจราจรไม่เคารพกฎหมาย" คุณภักพงศ์ให้ความคิดเห็น

ในด้านการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแถวบ้านนั้น คุณภักพงศ์รู้สึกว่ ทำให้ชีวิตสะดวกสบายขึ้น เพราะเมื่อก่อนแถวนั้นเป็นชานเมือง เป็นที่นา กันดาร ยังไม่ค่อยมีอะไร จะซื้อของแต่ละครั้งต้องเดินออกมามากน่นใหญ่ ในขณะที่ปัจจุบันมีความเจริญเกิดขึ้นมากมายทั้งร้านเซเว่นอีเลฟเว่น ซูเปอร์มาร์เก็ต ออกมามากน่นใหญ่ (พหลโยธิน) ก็มีร้านอาหาร ร้านหนังสือใหญ่ๆ นอกจากนี้ ซอยเข้าบ้านยังเป็นซอยทางลัดที่ทะลุออกถนนใหญ่ได้หลายทางด้วย

อย่างไรก็ตาม คุณภักพงศ์ไม่ชอบที่ความเจริญเหล่านี้ทำให้การจราจรติดขัดมากขึ้น

"ถ้ามันสบายเราก็พอใจกับการเปลี่ยนแปลง แต่ถ้าบางอย่างไม่ตีเราก็ไม่ชอบ"

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

ตอนเด็ก คุณภักพงศ์จะกลับบ้านที่พิจิตรค่อนข้างบ่อย ในขณะที่เมื่อโตขึ้น ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 แทบไม่ได้กลับบ้านเลย เพราะมีหน้าที่ต้องทำมากขึ้น เช่น เรียนกวดวิชา เรียนพิเศษ สอบเทียบ สอบเข้ามหาวิทยาลัย เรียนภาคฤดูร้อน

คุณภักพงศ์บอกว่า ช่วงหลังๆ เวลากลับบ้านที่พิจิตรจะรู้สึกตัวเองแปลกไป ความคิดและการกระทำไม่เหมือนคนที่นี่

" เราเข้าไปเหมือนตัวประหลาด คนก็จะมอง"

แม้กระทั่งตอนเลือกมหาวิทยาลัย คุณภักพงศ์ก็ไม่คิดจะเลือกมหาวิทยาลัยใกล้ๆ บ้าน เพราะรู้สึกว่าสังคมทางโน้นเหมือนกับ เป็นอีกโลกหนึ่งไปแล้ว

อนาคต

ในอนาคต คุณภักพงศ์อยากมีธุรกิจเป็นของตัวเอง ส่วนจะเลือกอยู่กรุงเทพฯ หรือกลับไปพิจิตร คุณภักพงศ์บอกว่า แล้วแต่สถานการณ์

" ถ้าตรงนี้ได้ ทำเงินได้ ทำธุรกิจได้ก็อยู่ตรงนี้ ถ้าตรงนั้นหาเงินได้ก็ไป คงต้องหาเงิน จะอยู่สมถะไม่ได้ ถ้าเราเกิดป่วยใครจะช่วยเรา อยู่ในสังคมนี้ก็ต้องดิ้น ไม่ดิ้นก็อยู่ยาก"

คุณภักพงศ์มองว่า กรุงเทพฯกับพิจิตรมีข้อดีข้อเสียที่แตกต่างกัน คือ กรุงเทพฯ มีลู่วางทำมาหากินมากกว่า ยิ่งเขาเรียนด้านเทคโนโลยี กลับไปพิจิตรคงหางานทำอย่างที่เรียนมายาก เพราะเมืองยังไม่เจริญ โอกาสทำงาน รวมถึงโอกาสในการได้รับข่าวสารน้อยมาก แต่อยู่พิจิตรจะมีข้อดีคือ ครอบครัวค่อนข้างมีอิทธิพลในชุมชน

" ถ้าไปอยู่โน้น เราใหญ่ ใครงง ก็รู้จัก จะทำอะไรก็ได้ สามารถทำธุรกิจการเกษตรได้โดยไม่มีคู่แข่งมากนัก แต่ถ้าอยู่ตรงนี้ เราก็คือคนๆหนึ่งที่ไม่มีใครสนใจ คู่แข่งเยอะ ต้องต่อสู้"

" เคยคิดว่า กรุงเทพฯ ถ้าไม่จำเป็นก็จะไม่มา
 แต่ถ้าต้องมาจริงๆ ก็จะอยู่แถวๆ ข้างนอก"

วิโรจน์ สว่างอารมณ์

มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์

มาจาก สุพรรณบุรี

ชื่อ วิโรจน์ สว่างอารมณ์
อายุ 18 ปี
ภูมิลำเนา ต.ดอนก่ายาน อ. เมือง จ. สุพรรณบุรี
ที่อยู่ ในกรุงเทพฯ หอ 15 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
การศึกษา - จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนวัดพันต่าสิง จ. สุพรรณบุรี
- จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนกรรณสูต จ. สุพรรณบุรี
- ปัจจุบันศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 สถาบันสมทบ โรงเรียนสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์
ครอบครัว บิดามารดาทำเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์อยู่ที่สุพรรณบุรี
มีพี่น้อง 3 คน ตนเป็นคนสุดท้อง พี่ชายคนโตเรียนจบ ป.6 ทำงานอยู่กับ
บ้าน พี่สาวจบปริญญาตรี

เหตุผลที่ เข้ากรุงเทพฯ

ด้วยความที่บ้านมีอาชีพทำเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ ประกอบกับตนเองเป็นคนรัก
สัตว์ และต้องการนำวิชาความรู้กลับไปทำงานที่บ้าน คุณวิโรจน์จึงตั้งใจว่า จะเรียนวิชา
เกี่ยวกับสัตว์ในชั้นอุดมศึกษา

แม้ว่าที่จังหวัดสุพรรณบุรีจะมีวิทยาลัยเกษตรกรรม แต่คุณวิโรจน์บอกว่า ไม่มีคณะ
วิชาตรงกับความสนใจของตนเหมือนมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ จึงเลือกสอบเอ็นทรานซ์
เข้าคณะสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แทนที่จะเรียนต่อที่สุพรรณบุรี

"ไม่อยากเรียนที่นั่น เพราะที่นั่นคือ ถ้าเอ็นท์ไม่ติดแล้วถึงจะเรียน"

คุณวิโรจน์บอกว่า เลือกมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพราะติดใจบรรยากาศร่มรื่น
ตั้งแต่ครั้งที่เคยมาชมงานเกษตรแฟร์ และงานประกวดสัตว์ที่นี่ อันที่จริง คุณวิโรจน์ เข้า
กรุงเทพฯหลายหนแล้ว แต่มักอยู่แค่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หรือเดินดูสัตว์ในสวนจตุจักร
นานๆ จึงไปเดินห้างสรรพสินค้าสักครั้ง เขาให้เหตุผลว่า ไม่ชอบ

ชีวิตในกรุงเทพฯ

เนื่องจากวิโรจน์ เพิ่งเข้ามากรุงเทพฯได้ไม่กี่วัน ประกอบกับพักอยู่ที่หอของ
มหาวิทยาลัย จึงยังไม่ได้สัมผัสกรุงเทพฯที่แท้จริงเท่าไรนัก เพื่อนที่พบ เป็นเพื่อนในคณะ
ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนต่างจังหวัด แต่วิโรจน์บอกว่า ไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก และยังไม่มี
ปัญหาในการปรับตัวเข้าหากัน เพราะทุกคนต่างยินดีที่จะได้รู้จักคนแปลกถิ่น แปลกสำเนียง
และอยากเรียนรู้ความแตกต่างของกันและกัน วิโรจน์รู้สึกสนุกที่ได้พบเพื่อนใหม่ๆ

เพื่อนโรงเรียนเก่าของวิโรจน์ที่สอบได้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มี 3 คน แต่
อยู่คนละคณะ ในช่วงแรกจะมาพร้อมกัน เช่นมาสัมภาษณ์ ตรวจร่างกาย ฯลฯ แต่เนื่องจาก

เพื่อนไม่ได้หือ จึงไปอยู่บ้านพี่สาว

ในด้านการปฏิบัติตัวอื่นๆ หรือการลงทะเบียนเรียนที่ไม่คุ้นเคย วิโรจน์ไม่รู้สึกรเป็นปัญหา เนื่องจากมีรุ่นพี่ช่วยแนะนำทุกอย่างอยู่แล้ว ภาคการศึกษานี้ วิโรจน์ลงทะเบียนไป 17 หน่วยกิตและคิดว่าการเรียนในมหาวิทยาลัยคงไม่มีการแข่งขันกัน เพราะต่างคนต่างต้องเอาตัวเองให้จบ

ความรู้สึกต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

ก่อนเข้ากรุงเทพฯ คุณวิโรจน์มองว่า กรุงเทพฯ เป็นที่ที่ไม่น่าอยู่ และคิดว่าตนจะไม่มีวันเข้าไปใจกลางเมือง

ขณะนี้คุณวิโรจน์ยังไม่ประสบกับปัญหาต่างๆ มากนัก นอกจากเรื่องรถติดที่เขาบอกว่า พบเล็กน้อยตอนนั่งรถเข้ามาจากสุพรรณบุรี

ปัญหาใหญ่ที่เขาเป็นห่วงอยู่คือ เรื่องการเงิน เขาเกรงว่าบิดามารดาจะไม่มีเงินพอส่งให้เรียน เพราะค่าครองชีพที่นี่สูงมาก

"ผมอยู่บ้าน ผมหุงข้าว ทำกับข้าวกินเองได้ อยู่ที่นี่ต้องซื้อ...พอขึ้นปี 2 กะว่าจะเอาจักรยานที่บ้านมาใช้"

คุณวิโรจน์จึงคิดจะขอทุนการศึกษาในเทอมหน้า และอาจหางานทำไปด้วย ถ้าเรียนไม่หนักจนเกินไป

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

คุณวิโรจน์ตั้งใจไว้ว่า จะกลับบ้านทุกเย็นวันศุกร์ โดยเดินข้ามไปรอรถหน้าเรือนจำคลองเปรม ซึ่งสะดวกกว่าการไปขึ้นรถที่สถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต) เป็นอันมาก

อนาคต

"ที่บ้านมีงานรอเราอยู่" คุณวิโรจน์บอกว่า จะนำวิชาความรู้ด้านเทคนิคสัตวแพทย์ ทั้งเรื่องของการรักษาพยาบาลสัตว์ และการทดลองเกี่ยวกับสัตว์ กลับไปช่วยงานบิดามารดาที่สุพรรณบุรี

"บ้านนอกยังไวกี่สบายกว่ากรุงเทพฯ ค่าครองชีพก็ไม่สูง"

กลุ่มที่ ๖

หาบเร่ แผงลอย

1. นางดวงแข	เนียมผึ้ง	รถเข็นขายน้ำ	จากจังหวัด กรุงเทพฯ
2. นายพานิช	เย็นวัฒนา	หาบเร่ขายไข่ปิ้ง	จากจังหวัด ร้อยเอ็ด
3. นายนิวัฒน์	ชาติท่าค้อ	แผงทำกุญแจ	จากจังหวัด ร้อยเอ็ด
4. นายทองอยู่	สีหลง	รับปะชุนเสื้อผ้า	จากจังหวัด หนองบัวลำภู
5. นางยวน	กุ่มมะเรียง	รถเข็นขายกล้วยแขก	จากจังหวัด นครราชสีมา

"อยู่ที่นี้ดีกว่าที่บ้าน อยู่บ้านเรามันไม่ค่อยมีเงิน อยู่ที่นี่เงินมันหมุนได้
ไม่มีตังค์ก็ออกมาขายของ ส่งเงินกลับไปที่บ้าน ให้แม่ ให้ลูก"

ดวงแข นิยมผึ้ง

รถเข็นขายน้ำ

ชาวมินบุรี

ชื่อ ดวงแข เนียมผึ้ง
อายุ 31 ปี
ภูมิลำเนา มินบุรี กรุงเทพฯ
ที่อยู่ขณะนี้ อยู่บ้านเช่าใกล้กับสนามหลวง (เช่ารวมกับคนอื่นอีกหลายเจ้า)
การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4
อาชีพ รถเข็นขายน้ำ
ครอบครัว บิดามารดาอยู่ที่มินบุรี พี่ๆ ยังคงทำสวนอยู่ที่บ้าน
แต่งงานแล้ว แฟนขายน้ำอยู่เหมือนกัน แต่แยกกันขาย
มีบุตรชายอายุ 5 ขวบ 1 คน ผากพี่สาวที่มินบุรี เลี้ยง

ชีวิตในกรุงเทพฯ

แม้มินบุรีจะเป็นเขตการปกครองหนึ่งในกรุงเทพมหานคร แต่ถือว่าเป็นชานเมือง และยังมีความเป็นชนบทอยู่มาก บ้านของคุณดวงแขที่มินบุรีประกอบอาชีพทำสวน คุณดวงแขไม่ชอบทำสวน จึงมาทำงานโรงงานแวนนิคมอุตสาหกรรม (กิโลเมตรที่ 8) ซึ่งอยู่ใกล้บ้าน แต่ทำอยู่ได้ไม่นานก็เกิดเบื่อ เพราะที่โรงงานให้หยุดแค่ 3 วัน ถึงจะป่วยก็หยุดงานเกินกว่านั้นไม่ได้ มิเช่นนั้นจะถูกหักเงินเดือน

คุณดวงแขตัดสินใจเข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ ในตอนนั้น พี่สาวคนหนึ่งของเธอขายของอยู่แถวสนามหลวงอยู่ก่อนแล้ว เธอจึงเลือกที่นี่เป็นที่ทำงาน

ช่วงแรกคุณดวงแขขายแต่น้ำอัดลมเพียงอย่างเดียว แต่เมื่อเห็นรถเข็นเจ้าอื่นมีน้ำผลไม้ เช่น น้ำมะพร้าว น้ำลำไย ขายด้วย เธอจึงรับมาขายบ้าง ทั้งๆ ที่ที่นี่ไม่มีการขายแข่งกัน

"จะแข่งกันทำไม มันขึ้นอยู่กับดวงของเรา วันไหนฟลุคก็ขายดี"

คุณดวงแขขายน้ำอยู่ตรงนี้มา 4 ปีแล้ว รายได้แต่ละวันไม่แน่นอน บางวันได้ร้อยกว่าบาท ในขณะที่วันไหนขายถึงตึกตื้นเที่ยงคืน อาจได้รายได้สามถึงสี่ร้อยบาท

ปัญหาที่ประสบอยู่เป็นประจำคือ เทศกิจ เนื่องจากบริเวณนี้เป็นที่ห้ามวางหาบเร่แผงลอย คุณดวงแขใช้วิธีเข็นรถหนีเมื่อเห็นเทศกิจมา วันไหนถูกจับก็จะถูกปรับเป็นเงิน 500 ถึง 2,000 บาท แล้ววันรุ่งขึ้นก็มาขายอีก เช่นเดียวกับหาบเร่แผงลอยรายอื่นๆ

"เขาห้ามไม่ได้หรอก คนแอบขายมีเยอะ บางคนก็ยกถังเอา ยกโหลมาตั้งกับเก้าอี้"

คุณดวงแขคิดว่า ถ้าพ่อค้าแม่ค้าหลายๆ คนรวมตัวกันไปขออนุญาตตำรวจขาย ไม่น่าจะมีปัญหา แต่ปัญหาก็คือ คนแถวนี้ไม่มีการร่วมมือกันเลย ส่วนตัวของเธอเองก็ไม่ค่อยรู้จักคนแถวนี้เท่าไร เพราะไม่ชอบยุ่งลิ้งกับใคร

"เราขายของเรา เขาก็ขายของเขา" เธอบอก

ความรู้สึกต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

ในด้านของความเปลี่ยนแปลง คุณดวงแขไม่เห็นความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ มากนัก เพราะไม่ค่อยได้ไปไหน เธอบอกว่า เคยเป็นอย่างไรก็เป็นอย่างนั้น จะมีก็แต่เทศกาลที่เข้มงวดขึ้น และปีนี้คนมาเล่นว่าวที่สนามหลวงน้อยกว่าปีก่อน ทั้งสองอย่างนี้นับเป็นความเปลี่ยนแปลงที่กระทบกระเทือนการทำมาหากินของเธอโดยตรง

คุณดวงแขมองเห็นปัญหาและอันตรายของกรุงเทพฯจนกระทั่งต้องส่งลูกชายไปให้พี่สาวที่มินบุรี เลี้ยง

"สิ่งแหวัดล้อมมันไม้ดี เห็นเด็กอยู่สนามหลวงแย่ทุกคน ตัวนิตเดียวกับที่ตมกาวแล้ว พ่อแม่ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอน มีวแต่ขายของ"

ทุกเดือน พี่สาวจะพาลูกชายมาเยี่ยมคุณดวงแข แต่บางครั้งเธอก็จะเป็นฝ่ายกลับไปเยี่ยมลูกที่บ้านเอง เพราะระยะทางไม่ไกล

สำหรับปัญหาด้านการเมืองซึ่งมักเกิดให้เห็นบ่อยๆ ที่สนามหลวงนั้น คุณดวงแขไม่ค่อยได้สนใจ ดูจากกรณีพฤษภาทมิฬ

"ไม่ได้ฟัง เขาพูด ไม่รู้ว่าเขามีปัญหาอะไร รู้แต่ว่าเขาประท้วง วันที่เขามาเราตกใจ หนักก่อนแล้วกลับมาขายใหม่จนถึงวันที่ 17 ตอนกลางคืน วันที่เขายิงกันไม่ได้ออกมาขาย... เรายังไงก็ได้เนะ ใครจะเป็นใหญ่ก็ได้ สบายๆ อยู่แล้ว"

หลังจากเหตุการณ์นั้น คุณดวงแขกลับไปอยู่มินบุรีเป็นเวลาเดือนกว่า เธอบอกว่าตัวเองไม่กลัว แต่มารดาไม่ให้มา

อนาคต

"บ้านนอกสบายกว่ากรุงเทพฯ ต้องกลับบ้านแน่ แต่หาตั้งค้ก่อน ตอนนี้เรายังหาได้อยู่"

คุณดวงแขหวังว่า ในอนาคตจะซื้อรถกระบะสักคัน เอาไว้ใช้วิ่งขายของพวกกับข้าวตามหมู่บ้านจัดสรรแถวมินบุรี

"แถวนั้นหมู่บ้าน เยอะ แล้วเราจะไต่กลับบ้านด้วย"

"ที่นี่ไม่เหมือนอีสาน บ้านติดกันไม่รู้จักกัน
คนกรุงเทพเราไปตามเขา เขายังไม่อยากจะพูดกับเราเลย"

พานิช เย็นวัฒนา

หาบแร่

มาจาก ร้อยเอ็ด

ชื่อ พานิช เย็นวัฒนา
อายุ 37 ปี
ภูมิลำเนา ต.ชุมพร อ.เมยวดี จ.ร้อยเอ็ด
ที่อยู่ในกรุงเทพฯ ปากคลองตลาด
การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากจังหวัดร้อยเอ็ด
อาชีพ หาบแร่ขายไข่ปิ้ง
ครอบครัว ภรรยาเลี้ยงวัวเลี้ยงควาย ดูแลบ้านและที่นาอยู่ร้อยเอ็ด
มีบุตรสาว 3 คน
บุตรคนโตอายุ 16 ปี ทำงานเย็บผ้าอยู่ที่จังหวัดชลบุรี
บุตรคนที่ 2 อายุ 13 ปี เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ร้อยเอ็ด
บุตรคนสุดท้อง เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ร้อยเอ็ด

เหตุผลที่เข้ากรุงเทพฯ

คุณพานิชเคยเข้ากรุงเทพฯ ครั้งแรกตอนอายุ 18 ปี ตอนนั้นมาทำงานโรงงานแถว บางกะปิ ทำได้ 2 ปีก็กลับบ้านที่ร้อยเอ็ด เพื่อไปบวช จากนั้นไม่ได้มากรุงเทพฯ อีกเลย เนื่องจากแต่งงาน มีครอบครัว จึงทำนาอยู่ที่บ้าน

เมื่อเดือนมีนาคม 2537 คุณพานิชกลับมากรุงเทพฯ อีกครั้ง โดยการชักชวนของ เพื่อนซึ่งมาขายไข่ปิ้งในกรุงเทพฯ อยู่ก่อนแล้ว

"อีสานมันแล้ง น้ำหมดเลย ขุดบ่อก็ไม่ถึง ทำนาไม่ได้ งานอื่นก็ไม่มีทำ โรงงานก็ไม่มี อะไรก็ไม่มี... เพื่อนเขาบอกว่า ที่กรุงเทพฯ ขายของดี เลยลองมาดู ถ้าไม่ดีก็กลับ"

ชีวิตในกรุงเทพฯ

"กรุงเทพฯ อะไรอะไรก็ใหญ่โตไปหมด ไม่เหมือนที่บ้าน บ้านเรานิดเดียว" นี่คือการรู้สึกแรกเมื่อคุณพานิชเข้ากรุงเทพฯ ตอนอายุ 18 ปี

มาครั้งนี้ คุณพานิชไม่ตื่นเต้นกับเมืองมหานครอีกแล้ว แต่ต้องประสบกับปัญหาารอดติดตั้งแต่วันแรก

"นั่งแท็กซี่มาจากหมอชิต กับเพื่อน 5 คน หงุดหงิดไปหมด เบื่อที่สุด ยิ่งเป็นรถแอร์ เราไม่คุ้น ยิ่งหงุดหงิด"

คุณพานิชพักอยู่กับเพื่อนที่ปากคลองตลาด เป็นบ้านเช่าของเก่าแก่เจ้าของไข่ปิ้ง ในแต่ละวันต้องเสียค่าเช่าบ้าน 10 บาท และค่าต้นทุนอุปกรณ์ขายไข่ปิ้งอีกประมาณ 200 บาท ทุกเช้าเมื่อมีคนเอาของมาส่ง คุณพานิชจะเริ่มติดเตา ปิ้งไข่จนสุก เริ่มออกขายตั้งแต่เที่ยงจนถึงเย็น ถิ่นที่ขายอยู่รอบๆ สนามหลวง

"ผมเพิ่งมา ยังไม่กล้าไปไกล"

เท่าที่ชายมาได้ห้าวัน คุณพานิชบอกว่า ได้รายได้สุทธิวันละประมาณ 100 บาท ซึ่งนับว่าเป็นรายได้ที่ดี และเมื่อเทียบกับสมัยทำงานโรงงาน คุณพานิชเห็นว่างานนี้ดีกว่า แม้จะไม่ได้เงินเดือนประจำ แต่ก็อิสระ

"ชายไข่บึงมันไม่ผูกมัด วันนี้ชายเสร็จ พรุ่งนี้อยากกลับบ้านก็กลับได้ ทำโรงงานต้องผูกพัน ไม่ลีนเดือนกลับไม่ได้ เพราะยังไม่ได้เงินเดือน... เรามีครอบครัวแล้ว ก็คิดถึงบ้าน ไม่เหมือนตอนหนุ่มๆ"

ส่วนในเรื่องสังคม คุณพานิชเห็นว่า คนกรุงเทพฯ เข้าตัวยาก เวลาถามอะไรก็ไม่ยอมพูดด้วย คนบ้านอยู่ติดกันยังไม่รู้จักกัน ไม่เหมือนที่อีสาน จะรู้จักกันหมด

"พรรคพวกชาวอีสานที่เข้ามาทำมาหากินในกรุงเทพฯ เหมือนกัน เจอหน้ากันก็รู้จักทักทายกันได้ ไม่ได้แข่งกันขายของ เพราะว่า เป็นคนอีสานด้วยกัน"

ตอนอยู่ร้อยเอ็ด คุณพานิชมักติดตามข่าวการเมืองทางโทรทัศน์เป็นประจำ แต่มากรุงเทพฯ ไม่มีโทรทัศน์ พรรคการเมืองที่ชอบคือ พรรคพลังธรรม เพราะเห็นว่าเขาพูดจริงทำจริง และทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง คุณพานิชจะได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้รักษาหน่วยเลือกตั้ง เสมอ

ความรู้สึกต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

"ดูข่าวโทรทัศน์ที่ร้อยเอ็ดทุกวันแล้วรู้สึกว่าจะไม่น่ากรุงเทพฯ เลย เตี้ยวระ เบิดที่นั่น ยิ่งกันที่นี้ รบกันที่นั่น การเมืองก็ยุ่งมาก วุ่นวาย คนไหนเป็นก็ยุ่ง"

อย่างไรก็ตาม คุณพานิชบอกว่า กรุงเทพฯ จะไม่อันตรายถ้ารู้จักระวังตัว

"อย่างเรื่องข้ามถนน ถ้าเราดูดีๆ ก็ไม่มีปัญหา แต่ถ้าพรวดไปก็เจอเลย"

แต่กรุงเทพฯ ก็อยู่ยาก เพราะของแพงกว่าที่ร้อยเอ็ดหลายเท่า อีกทั้งยังมีปัญหาอากาศเป็นพิษด้วย

"ที่บ้านอากาศไม่มีพิษ รดราไม่มี แต่ที่อีสานไม่มีงานทำ เราต้องหาเงินเลี้ยงลูกเลี้ยงเมียเลยต้องเข้ากรุงเทพฯ ควันพิษ รถเยอะก็ต้องทนเอา"

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

คุณพานิชชายของอย่างนี้สามารถกลับบ้านได้ทุกเมื่อที่อยากกลับ ช่วงสงกรานต์ก็จะไปรับลูกสาวที่ชลบุรี พากลับบ้านไปทำบัตรประชาชนและเที่ยวงานสงกรานต์ที่บ้าน ถ้าหากฝนไม่ตก ทาน้ำไม่ได้ก็จะกลับมาหากินในกรุงเทพฯ อีก

อนาคต

คุณพานิชอยากลองขายผลไม้ดู เพราะเห็นคนอื่นเขาว่าขายดี แต่ยังไม่กล้าเพราะต้องลงทุนเยอะ

ในระยะยาวแล้ว คุณพานิชไม่คิดจะอยู่กรุงเทพฯตลอดไป

"มาช่วยคราวมาได้ 10 วัน ครึ่งเดือนก็กลับ หาเงินได้ก็กลับ ไม่ขออยู่เลย อยู่อีสานดีกว่ากันเยอะ"

ที่ร้อยเอ็ด คุณพานิชยังมีบ้าน มีครอบครัวและมีที่นาของตัวเองอยู่ 10 ไร่

ขอเพียงแค่มีฝนอีกอย่างเดียว ทุกอย่างก็จะดีขึ้น

"อยู่ที่บ้านเคยกินข้าวเหนียว มาที่นี่เขากินข้าวสวยกัน กินไม่เป็น
แรกๆ ต้องฝืนใจกิน แต่เดี๋ยวนี้ก็กินได้ทุกอย่างแล้ว"

นิวัฒน์ ชาติท่าคือ

แผงท่าบุญแจ

มาจาก ร้อยเอ็ด

ชื่อ นิวัฒน์ ขาดิท่าค้อ
อายุ 20 ปี
ภูมิลำเนา จังหวัดร้อยเอ็ด
ที่อยู่ในกรุงเทพฯ บ้านเช่าในซอยพหลโยธิน 34
การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนบ้านนางาม จังหวัดร้อยเอ็ด
อาชีพ ช่างทำกุญแจ
ครอบครัว บิดามารดาทำไร่ทำสวนอยู่ที่ร้อยเอ็ด
มีพี่น้อง 3 คน ตนเป็นคนสุดท้อง ขณะนี้พี่ๆ อยู่ในกรุงเทพฯกันหมด
ยังไม่สมรส

เหตุผลที่เข้ากรุงเทพฯ

"อยู่บ้านไม่รู้จะทำอะไร"

หลังจากออกจากโรงเรียน คุณนิวัฒน์มาอยู่กับบ้านเฉยๆ ไม่ได้ทำงาน เขาให้เหตุผลว่า ตอนนั้นทำอะไรไม่เป็นเลย

จากร้อยเอ็ด คุณนิวัฒน์ย้ายมาอยู่กับน้ำที่จังหวัดมหาสารคามตอนอายุ 14 ปี อยู่ที่นี่ได้เพียงปีเดียว น้ำอีกคนซึ่งประกอบอาชีพช่างทำกุญแจอยู่ที่กรุงเทพฯก็ชวนมาอยู่ด้วยกัน คุณนิวัฒน์จึงเข้ากรุงเทพฯครั้งแรกตอนอายุ 15 ปี

"เห็นกรุงเทพฯครั้งแรกก็ชอบ อยากจะอยู่ มันมีรถมีอะไรเยอะ คงดีกว่าที่บ้าน ที่บ้านไม่มีรถ"

ชีวิตในกรุงเทพฯ

ช่วงแรก คุณนิวัฒน์อาศัยอยู่บ้านน้ำแถวเกษตร แต่ยังไม่ได้เริ่มอาชีพทำกุญแจในทันที คุณนิวัฒน์ไปเป็นลูกจ้างหน้าร้านขายเครื่องหนังอยู่พักหนึ่ง แต่เนื่องจากเงินเดือนน้อยจึงเลิก คุณนิวัฒน์บอกว่า ชีวิตช่วงนั้นลำบาก เพราะเงินไม่ค่อยพอใช้ แต่โชคยังดีที่มีพี่สาวอยู่กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นที่พึ่งพิงด้านการเงินได้ตลอดมา แม้เมื่อย้ายมาเช่าบ้านอยู่ด้วยกันที่ซอยพหลโยธิน 34 แล้ว พี่สาวก็ยังเป็นคนออกค่าเช่าบ้านทั้งหมด

หลังจากเลิกทำร้านเครื่องหนัง คุณนิวัฒน์เรียนทำกุญแจกับน้ำเป็นเวลา 2 ปี ก่อนออกมาทำร้านของตัวเอง อยู่ริมถนนลาดพร้าว ใกล้กับซอยภาวนา

"มาตั้งร้านตรงนี้เพราะน้ำมีสาขามาตั้งที่นี่ก่อน ผมแข่งต่อจากน้ำ ขอตั้งค้พอลงทุนซื้อเครื่องกุญแจ พอให้มาสามหมื่นกว่าบาท"

นอกจากเงินลงทุนเบื้องต้น คุณนิวัฒน์ยังต้องเสียค่าเช่าหน้าร้านให้กับร้านตัดผมชาย ในราคาเดือนละ 1,500 บาท อัตรานี้รวมถึงค่าน้ำค่าไฟ และคุณนิวัฒน์สามารถเข้าไปนั่งเล่นพักผ่อน หรือฝากตู้กุญแจไว้ในร้านได้

แม้จะดูว่าลงทุนสูง แต่ผลตอบแทนที่ได้ก็คุ้มค่า วันหนึ่งๆ คุณนิวัฒน์ได้รายได้ประมาณห้าร้อยถึงหกร้อยบาท เงินจำนวนนี้คุณนิวัฒน์ส่งกลับบ้านให้พ่อไปจ้างคนช่วยทำสวนบางส่วน แต่ส่วนใหญ่จะเก็บเอาไว้ใช้เอง

ทุกวัน คุณนิวัฒน์ทำงานตั้งแต่เก้าโมงเช้าถึงสองทุ่ม ทั้งรับปื้มกุญแจ เปิดประตูรถ ประตูบ้าน คุณนิวัฒน์จึงไม่ค่อยมีเวลาว่างไปเที่ยวที่ไหนมากนัก นอกจากวันศุกร์เสาร์อาทิตย์ จะเอารถมอเตอร์ไซค์ซึ่งได้มาด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเอง ไปซิ่งกับเพื่อนๆที่ถนนรัชดาภิเษก "ก็กลัว แต่รู้ว่าตัวเองมีรถแรง และเพื่อนชวนไปด้วยก็ต้องไป"

เพื่อนของคุณนิวัฒน์ส่วนใหญ่เป็นคนขับมอเตอร์ไซค์รับจ้างในซอยแถวนั้น หรือไม่ก็เป็นลูกค้าวัยเดียวกันที่มาให้ทำกุญแจ คุณนิวัฒน์เคยถูกตำรวจจับเหมือนกัน แต่ไม่ใช่ข้อหาจราจร เพราะถ้าเป็นข้อหานี้จะถูกยึดรถและต้องติดคุก ตำรวจจึงใช้ข้อหาทำเสียงดังซึ่งจะถูกปรับเป็นเงิน 1,000 บาท แต่พอดีคุณนิวัฒน์รู้จักกับตำรวจในสถานี จึงไม่ต้องเสียเงิน

ทุกวันนี้คุณนิวัฒน์ไม่เดือดร้อนเรื่องเงินแล้ว มอเตอร์ไซค์ที่ผ่อนอยู่เดือนละ 3,300 บาท ก็เหลืออีกเพียงไม่กี่เดือน แต่ถึงกระนั้น คุณนิวัฒน์ก็เริ่มรู้สึกว่าค่าครองชีพที่นี่สูงขึ้นทุกที

"ชีวิตกรุง เทพฯลำบาก แต่ยังดีกว่าที่บ้าน ที่บ้านหาเงินยาก แต่การใช้จ่ายในกรุง เทพฯของแพง ตอนนี้อยู่เวลาไปรับของมาก็รู้สึกว่าของแพงขึ้น จะสู้ไม่ไหว อาจกลับบ้านไปทำไร่ทำสวนกับพ่อแม่"

ความรู้สึกต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของกรุง เทพฯ

ด้วยเหตุที่ คุณนิวัฒน์ตั้งร้านอยู่ริมถนนใหญ่ใกล้กับสี่แยกซึ่งมีการจราจรคับคั่ง จึงประสบปัญหาจากรถยนต์มาก

"รถติด ควันรถก็มาก เวลารถจอดติดไฟ ควันรถที่ออกมามันบอกไม่ถูก ที่ร้อยเอ็ดไม่มี บรรยากาศโล่ง นั่งตรงนี้เสียงก็ดัง รถเยอะ แต่ก็ชินแล้ว ไม่สนใจ"

หลังจากมีมอเตอร์ไซค์เป็นของตนเอง คุณนิวัฒน์บอกว่า ตนกลับไปขึ้นรถประจำทางเหมือนเมื่อก่อนอีกไม่ไหวแล้ว เพราะรู้สึกรำคาญที่คนแน่น รถติด ไม่เหมือนมอเตอร์ไซค์ รถติดก็ยังไม่ไหว

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

ปัจจุบันนี้คุณนิวัฒน์ส่งเงินกลับไปให้บิดามารดาโดยผ่านทางพี่สาว

"ผมไม่ค่อยได้ติดต่อกับพ่อแม่ ให้พี่สาวติดต่อให้"

ส่วนการกลับไปเยี่ยมบ้านนั้น คุณนิวัฒน์จะกลับบ้านปีละครั้งในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ถ้าบางปีมีจัดผ้าป่าไปบ้าน ก็จะกลับเร็วขึ้นกว่าปกติ อย่างเช่นสงกรานต์ปีนี้ (2536) จะกลับตั้งแต่วันที่ 9 เมษายน

อนาคต

คุณนิวัฒน์ยังไม่รู้ว่าจะทำกุญแจไปอีกนานแค่ไหน แต่ที่แน่นอนคือ ไม่คิดจะตั้งรกราก
หรือมีครอบครัวอยู่ที่กรุงเทพฯ

"ก่อนมาคิดว่ากรุงเทพฯคงน่าอยู่ แต่รู้สึกว่่า ตอนนี้ไม่อยากจะอยู่เลย มันแออัด
ยังไงไม่รู้"

ถึงอย่างไรคุณนิวัฒน์ก็ยังไม่อยากกลับไปอยู่บ้านมากกว่าอยู่กรุงเทพฯไปตลอดชีวิต

"อยู่บ้านนอกก็มีความสุขไปอย่างหนึ่ง อยู่กรุงเทพฯก็มีความสุขไปอีกอย่างหนึ่ง
กรุงเทพฯ มันมีความสุขอยู่เมื่อเรามีเงินใช้ หาเงินได้"

ทองอยู่ สีหลง

รับปะชุน เสื้อผ้า

มาจากหนองบัวลำภู

ชื่อ ทองอยู่ สีหลง
อายุ 30 ปี
ภูมิลำเนา 11 หมู่ 6 บ้านม่วงทอง ต.นาออก อ.ศรีบุญเรือง จ.หนองบัวลำภู
ที่อยู่ในกรุงเทพฯ 123 หมู่ 10 ถ.ลาดพร้าว 63 แขวงบางทองหลวง เขตบางกะปิ
กรุงเทพฯ 10310
ศาสนา พุทธ
การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
อาชีพ รับปะชุนเสื้อผ้า อยู่ริมถนนลาดพร้าว แถวปากซอย 65
ครอบครัว บิดามารดาทำนาอยู่ที่บ้านนอก
มีพี่น้อง 4 คน ตนเป็นคนสุดท้อง พี่ๆอยู่ต่างจังหวัดกันหมด
ภรรยาเป็นแม่บ้านและมาช่วยซอยเสื้อผ้า
มีบุตร 1 คน อายุ 3 ปี ขณะนี้ฝากไว้กับบิดามารดาที่หนองบัวลำภู

เหตุผลที่เข้ากรุงเทพฯ

"ที่บ้านไม่มีงานทำ พอเกี่ยวข้าวเสร็จไม่มีอะไรทำก็เข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ"
เมื่อเข้ากรุงเทพฯครั้งแรก คุณทองอยู่อายุ 25 ปี เขามาตามคำชักชวนของเพื่อน
ซึ่งมาทำงานขายปลาหมึกในกรุงเทพฯอยู่ก่อนแล้ว

"เคยได้ยินว่ากรุงเทพฯมันทำงานดีกว่าอยู่บ้านเรา บ้านเราทำงานได้วันละสี่สิบ
ห้าสิบ เหนื่อยแทบตาย เห็นเพื่อนเขาบอกว่า กรุงเทพฯถ้าเราขยันทำ ได้เงินวันละร้อย
สองร้อย ก็เลยอยากมาลอง"

ชีวิตในกรุงเทพฯ

ช่วงแรกคุณทองอยู่รับจ้างขายปลาหมึกแบบเดียวกับเพื่อน เช้าขายอยู่แถวรามอินทรา
ได้รายได้วันละ 100-200 บาท แต่ทำอยู่ไม่ถึงปีก็เลิกเป็นลูกจ้าง หันมาซื้อรถขายเอง
พร้อมทั้งย้ายมาอยู่ลาดพร้าว จึงได้พบกับแฟนซึ่งเป็นชาวศรีสะเกษมาขายไส้กรอก

คุณทองอยู่ขายปลาหมึกอยู่ได้เกือบปีก็เบื่อ จึงเปลี่ยนมาขายอาหารอีสาน ประเภท
ลาบส้มตำ

คุณทองอยู่บอกว่า ช่วงนั้นรายได้ไม่ดี บางวันไม่มีเงินเหลือเลย

"คิดหนัก เพราะที่ไม่มีมีเลย ก็อยู่กับแฟน อยู่ไปเรื่อยๆ จนคิดว่าจะหางานของตัวเอง
ให้ได้ ตอนนั้นแฟนทำงานขายไส้กรอก แต่รายได้มันไม่พอ วันละ 40-50 บาท แต่ไม่ขอ
ยืมใคร มีเท่าไรก็กินเท่านั้น ไม่ถึงกับอด"

ในที่สุดจึงหันมายึดอาชีพซุนเสื้อผ้า

"เห็นเขาปะกางเกง ไปถามรายได้เขา เขาว่าไม่ต่ำกว่าวันละ 300 สนใจ เลยไป

เรียนกับเขาที่ซอย 84 เรียนตอนเช้าถึงเที่ยง เที่ยงถึงค่ำก็ทำงาน เรียนอยู่ 4-5 วัน พอเช้าเค้า เลยมารเปิดเอง ทำเอง"

อาชีพนี้ยังทำได้ไม่ถึงปีและตอนนี้คุณทองอยู่ก็ยังไม่อยากเปลี่ยนงาน เพราะรายได้ยังดีอยู่ คือได้วันละสามร้อยถึงสี่ร้อยบาท ขณะที่ค่าเช่าบ้านเดือนละ 1,000 บาท

คุณทองอยู่ทำงานทุกวันตั้งแต่เจ็ดโมง เช้าถึงสองทุ่ม ถ้าวันไหนงานมากก็จะทำจนกว่างานจะหมด คุณทองอยู่บอกว่าวันไหนไม่มีผ้าจึงจะหยุดทำงาน

เวลาว่างของคุณทองอยู่มักหมดไปกับการนอนพักผ่อน หรือดูโทรทัศน์ (ที่กรุงเทพฯ มีโทรทัศน์ แต่ที่บ้านต่างจังหวัดยังไม่มี) รายการที่ชอบดูคือรายการข่าวและละครหลังข่าว ส่วนเพลงมักฟัง เทป เพลงลูกทุ่งไปด้วยขณะที่ทำงาน

นอกจากนี้ ถ้าที่สนามหลวงหรือสวนจตุจักรมีงาน คุณทองอยู่ก็มักจะไปเที่ยวเสมอ เช่น งานวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันที่ 5 ธันวาคม

คุณทองอยู่ยังคงติดต่อกับเพื่อนที่มาจากจังหวัดเดียวกันอยู่เสมอ ส่วนเพื่อนใหม่ก็มีบ้าง เป็นเพื่อนข้างห้องเช่า เจอกันก็คุยกันธรรมดาเหมือนกับเป็นเพื่อนบ้านกัน

ความรู้สึกต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

คุณทองอยู่บอกว่าไม่ค่อยได้นั่งรถแท็กซี่ จึงไม่ค่อยพบปัญหาจราจรติด เวลามาทำงานจะขึ้นจักรยานออกมาจากในซอยลาดพร้าว 63 มาเอาจักรซึ่งฝากไว้กับบ้อมยามซอยลาดพร้าว 65

ปัญหาที่พบ เป็นปัญหาส่วนตัวมากกว่า คุณทองอยู่เล่าถึงตอนมาใหม่ๆ ว่า วันไหนขายปลาหมึกไม่ได้จะหนักใจมาก เนื่องจากกลัวเจ้านายโกรธและว่าเอา

ส่วนในด้านมลภาวะ คุณทองอยู่รู้สึกว่าคุณอยู่บ้านนอกมีความสุขตรงที่อากาศบริสุทธิ์ดีกว่ากรุงเทพฯ "ถึงเวลาต๋านาก็ลงต๋านา"

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

ช่วงที่มากกรุงเทพฯใหม่ๆ คุณทองอยู่ส่งเงินกลับไปบ้านบ่อยกว่าช่วงนี้ เพราะบิดามารดาจะเป็นฝ่ายพาลูกของคุณทองอยู่มาเยี่ยมที่กรุงเทพฯ คุณทองอยู่เห็นว่า ให้ลูกอยู่ที่ต่างจังหวัดดีกว่าที่นี่ เพราะรายจ่ายไม่มาก

ทุกสงกรานต์ คุณทองอยู่กับคนบ้านเดียวกันที่อยู่ในกรุงเทพฯ (ราวร้อยละคน) จะร่วมกันจัดผ้าป่ากลับไปทอดที่วัดแถวบ้าน โดยมีคนที่มาอยู่ก่อนเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการติดต่อ บอกบุญกัน

คุณทองอยู่บอกว่าอยู่ที่หนองบัวลำภูไปวัดบ่อย เพราะงานต่างๆ มักจัดขึ้นที่วัด แต่อยู่กรุงเทพฯมา 5 ปี ยังไม่เคยไปวัดเลย เนื่องจากไม่มีเวลาและโอกาส

อนาคต

"ไม่คิดว่าจะอยากอยู่กรุงเทพฯไปตลอด คิดว่าอยากกลับไปอยู่บ้านนอก แต่นานๆที่จะมาทำงานกรุงเทพฯ"

คุณทองอยู่มีความหวังว่า ถ้าเก็บเงินได้ถึงแสนบาท จะกลับไปสร้างบ้านของตัวเอง และทำนาทำไร่ แต่เมื่อไหร่ที่ทำงานไม่ได้ผล จะกลับมายึดอาชีพปะชุนเสื้อผ้าในกรุงเทพฯเหมือนเดิม

"อยากให้ลูกได้เรียนหนังสือ

ถ้าอยู่บ้านนอกก็ต้องมีอาชีพเดียวกับแม่ ต้องรับจ้างทำนาทำไร่"

ยวน กุ้งมะ เริง

แม่ค้ากล้วยแขก

มาจาก นครราชสีมา

ริมถนนวิภาวดี ไร่สีดา
5 โมงเย็น
หลังจาก ทอดกล้วยแขก ชมด
คุณหวาน จะ เก็บล้าง อุปกรณ์ ใ้ขายร้อย
ก่อนจะ ของจี่น ฤทธิกระปะ
กลับบ้านที่ นนทบุรี

ชื่อ ยวน กุ้งมะ เริง
อายุ 41 ปี
ภูมิลำเนา นครราชสีมา
ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้านวัดเฉลิมพระเกียรติ จ.นนทบุรี
การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากนครราชสีมา
อาชีพ รถเข็นขายกล้วยแขก ตรงป้ายรถเมล์ริมถนนวิภาวดีรังสิต ตรงข้ามวัด
เสมียนนารี
ครอบครัว บิดามารดาอยู่ที่โคราช น้องสาวอยู่กรุงเทพฯ
สมรสแล้ว สามีย่ช่วยกันขายกล้วยแขก
มีบุตร 2 คน คนโตเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนราชวินิต
คนที่สองเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

เหตุผลที่เข้ากรุงเทพฯ

"ตื่นนอนมาหาคินใจ ลองมาหาคินดูแบบที่ว่า เห็นเขามากก็มาบ้าง"

ตอนอยู่นครราชสีมา คุณยวนมีอาชีพทำนาไร่ มีที่นาเป็นของตนเอง และยังค้าขาย
เสี๊ยกๆ น้อยๆ ตามงานวัด ตามหมู่บ้าน ก็รับจ้างสารพัด แต่ก็ไม่พอ เพราะเป็นการได้วัน
กินวัน ไม่มีเงินเหลือเก็บ

นอกจากสาเหตุด้านปากท้องแล้ว ยังมีสาเหตุใหญ่อีกอย่างที่คุณยวนตัดสินใจเข้ามา
หากินในกรุงเทพฯพร้อมกับครอบครัว นั่นก็คือ ลูก คุณยวนอยากให้ลูกมีโอกาสได้เรียนสูงๆ
เพื่อที่จะไม่ต้องมาทำงานรับจ้าง หรือทำอะไรทำเนาแบบตนเอง

ชีวิตในกรุงเทพฯ

คุณยวนเข้ากรุงเทพฯเมื่อปี 2528 มาอยู่กับน้องสาวซึ่งมีบ้านเช่าอยู่ที่ซอยวัดหลวง
แถววงศ์สว่าง

ช่วงแรก คุณยวนประกอบอาชีพหาบเร่ขายขนมแต่รายได้ไม่ดี

"ก้าวขาเข้ามาก็พยายามหากินเลย แต่แรกๆ เข้ามาลำบากมาก เพราะว่ายัง
หากินไม่เป็น ปรับตัวลำบาก ยังไม่รู้ว่าเขาทำอะไรๆ ยังไง ก็ไปที่ไหนก็ต้องคอยดู สอบถาม
เจอคนดีเขาก็แนะนำ คนไม่ดีเขาก็ไม่สนใจ ไม่พูดกับเรา เป็นปีกว่าจะเข้าใจหากิน"

คุณยวนบอกว่า เธอและสามีเปลี่ยนอาชีพหลายอย่าง กว่าจะตั้งหลักได้และรู้ว่าจะ
ขายอะไรที่ไหนดี มีที่ขายของ เป็นที่ เป็นทางก็หลังจากเวลาผ่านไป 4 ปีแล้ว

เธอปักหลักขายกล้วยแขกริมถนนวิภาวดีรังสิตนี้มาหลายปีแล้ว เพราะใกล้กับบ้าน
เช่าแถวซอยอมรพันธุ์ 4 ที่เคยย้ายมาอยู่กับน้องสาว คุณยวนย้ายบ้านตามน้องสาวหลายหน
จนครั้งหลังสุด เมื่อถูกเจ้าของไล่ที่จากซอยอมรพันธุ์ คุณยวนกับน้องสาวจึงมาซื้อที่และปลูก

บ้านอยู่ใกล้ๆ กันที่หมู่บ้านวัดเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนนทบุรี เธอเลือกที่นั่นเพราะใกล้โรงเรียนลูก

ทุกวันนี้คุณยวนซื้อรถกระบะมือสองมาเป็นอุปกรณ์ทำมาหากิน ตอนเช้าเธอจะออกจากบ้านประมาณตีสี่ครึ่ง มาถึง"ที่ทำงาน"ตอนตีห้าครึ่ง เริ่มขายกล้วยแขกไปจนถึงสี่หรือห้าโมงเย็น ถ้าขายหมดจะได้รายได้หักค่าใช้จ่ายแล้ววันละ 400 ถึง 500 บาท

"ขยันหน่อย อดทนหน่อยก็มีกินมีใช้ ขายแบบนี้อยู่ได้ แต่ถ้าไปทำงานได้เงินเป็นเดือนอยู่ไม่ได้ เพราะว่าเราความรู้ไม่มี เงินเดือนน้อย"

ตอนเย็นกว่าจะกลับถึงบ้านประมาณทุ่มหรือสองทุ่ม ยังต้องทำกับข้าวให้ลูก คุณยวนบอกว่าวันๆ ไม่มีเวลาว่างเลย ลูกๆ เองก็ช่วยเล็กๆ น้อยๆ ก่อนไปโรงเรียนและหลังเลิกเรียน แต่ไม่ได้มาช่วยขาย

สำหรับเรื่องเพื่อนบ้าน คุณยวนไม่ค่อยได้ยุ่งกับใคร เพราะเพิ่งย้ายมาอยู่ที่ใหม่ได้เพียง 2 เดือน ส่วนที่ซอยอมรพันธุ์ซึ่งอยู่มา 7 ปีนั้น เพื่อนบ้านเป็นคนต่างจังหวัดที่เข้ามาหากินในกรุงเทพฯ เหมือนกัน

"ไว้ใจไม่ได้หรอก เขาเป็นคนอื่นไม่เหมือนพี่น้อง ของอะไรเอาไว้นอกบ้านก็ขายต่อหน้าตี ลับหลังไม่ตี ของป้าเคยขาย พวกมอเตอร์ไซค์ จักรยาน ตอนแรกเราก็ไม่รู้ มารู้ทีหลังว่าเขาเอาไป แต่เลยมาแล้วก็แล้วกันไป"

ความรู้สึกต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

คุณยวนขายกล้วยแขกอยู่ริมถนนใหญ่ซึ่งมีรถสัญจรไปมามาก จึงมีปัญหาเรื่องควันจากท่อไอเสีย ถึงขนาดทำให้เสียงแสบ เป็นครั้งคราว แต่คุณยวนบอกว่า ต้องทน

นอกจากนี้ ยังเคยมีปัญหาจากการก่อสร้างทาง คุณยวนต้องหยุดขายไป 10 วัน เพราะมีฝุ่น ดิน ทรายปลิวมาลงกล้วยแขก แต่ก็ไม่กระทบกระเทือนด้านการเงิน เพราะยังพอมีเหลือเก็บบ้าง

เรื่องการจราจรติดขัดเป็นปัญหาน่าเบื่อซึ่งคุณยวนใช้คำว่า "ต้องทนเอา เพราะอยากให้ลูกได้เรียนจบ"

"ความทนของเราก็เห็นว่าเราได้นอนได้นี้ขึ้นมา ก็มีกำลังใจทนไปเรื่อยๆ"

ส่วนเรื่องลูก คุณยวนบอกว่า เป็นห่วงที่สุด ห่วงตั้งแต่ออกจากบ้านจนกลับถึงบ้าน เพราะกรุงเทพฯ มีอันตรายมาก เห็นลูกกลับบ้านเมื่อไหร่ถึงจะสบายใจ และยังห่วงเรื่องการคบเพื่อน กลัวว่าลูกจะเดินทางผิดไป แต่ตอนนี้วางใจเพราะลูกยังคบเพื่อนที่อยู่

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

คุณยวนส่งเงินไปให้บิดามารดาที่ต่างจังหวัด เป็นครั้งคราว และมักกลับบ้านเมื่อมีธุระ มีงานประเพณีต่างๆ เช่น งานบวช งานศพ และไปเยี่ยมบิดามารดา

ที่นาที่นครราชสีมายังไม่ได้ขายไป เพราะมีญาติทำนาอยู่

อนาคต

คุณยวนยังไม่ได้คิดว่าจะหาช่องทางไปทำอย่างอื่น เพราะอาชีพนี้รายได้ดี ห่วงก็แต่เรื่องถูกไล่

"ตำรวจไล่ก็ต้องไป ไม่ใช่ที่ถาวรจริงๆ ตรงนี้ตำรวจเขาไม่ให้ขายเลย แต่เราฝ่าฝืน"

คุณยวนจะพยายามส่งให้ลูกเรียนหนังสือให้สูงที่สุดเท่าที่จะทำได้ จากนั้นถ้าลูกเรียนจบมีครอบครัวแล้ว ก็อยากจะกลับไปอยู่นครราชสีมา เพราะเป็นบ้านเกิด

"ตอนนี้ยังทำมาหากินไหว ก็อยู่ไปก่อน ถ้าไม่ไหวก็จะกลับไปอยู่บ้านเกิด"

กลุ่มที่ ๓

รถรับจ้าง

1. นายแดง	ทองผา	มอเตอร์ไซค์รับจ้าง	จากจังหวัด	ลพบุรี
2. นายแสง	อาวศรี	คนขับสามล้อ เครื่อง	จากจังหวัด	นครราชสีมา
3. นายอำนาจ	พันมณี	คนขับสามล้อ เครื่อง	จากจังหวัด	ศรีสะเกษ
4. นายสมบูรณ์	เสนาะดนตรี	มอเตอร์ไซค์รับจ้าง	จากจังหวัด	กรุงเทพฯ
5. นายอนันต์	เหล่ายุติธรรม	มอเตอร์ไซค์รับจ้าง	จากจังหวัด	กรุงเทพฯ

"รู้สึกผิดหวังตัวเอง ที่ไม่รู้จักหยิบฉวยกรุงเทพฯ ให้เป็นประโยชน์ ให้มันร่ำรวยขึ้น"

แดง ทองผา

มอเตอร์ไซค์รับจ้าง

มาจาก ลพบุรี

วันมอเตอไซค์รับจ้าง ที่คุณแดง ทอวา ประจำอยู่ ...

ชื่อ แดง ทองผา
อายุ 36 ปี
ภูมิลำเนา 65 หมู่ 3 ต.บ้านกล้วย อ.บ้านหมี่ จ.ลพบุรี
ที่อยู่
ในกรุงเทพฯ ตลาดห้วยขวาง ถ.อินทามระ ห้วยขวาง กรุงเทพฯ
การศึกษา จบชั้นป.4 จากโรงเรียนที่ลพบุรี
อาชีพ ขับมอเตอร์ไซด์รับจ้างอยู่หน้าประตูธรรมศาสตร์ด้านถนนพระจันทร์
ครอบครัว แต่งงานมาได้ 3 ปีแล้ว มีลูกชาย 1 คน อายุเกือบ 2 ขวบ
บิดามารดาอยู่ยังอยู่ที่ลพบุรี มีพี่ชาย 1 คน เข้ากรุงเทพฯ อยู่แถวหลักสี่

เหตุผลในการ เข้ากรุงเทพฯ

หลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คุณแดงออกมาช่วยบิดามารดารับจ้างทำนา และเปลี่ยนอาชีพไปเรื่อยๆ จนสุดท้ายก่อนเข้ากรุงเทพฯ ทำงานเป็นลูกจ้างขายผ้า ได้มีโอกาสเข้ามาขายผ้าที่สำเพ็ง แต่เงินเดือนไม่ดี ไม่มีความก้าวหน้า ประกอบกับมีเพื่อนมาชวนไปขับมอเตอร์ไซด์ จึงออกจากงานขายผ้า ขับมอเตอร์ไซด์รับจ้างอยู่แถววังบูรพา

"คิดว่าอยู่กรุงเทพฯ เงินทองคงดีกว่าอยู่บ้านนอก แล้วก็ดีกว่าจริงๆ อยู่บ้านนอกขายผ้าได้เดือนนึงสองพันกว่า อยู่กรุงเทพฯขับมอเตอร์ไซด์ได้เดือนละสามพันกว่าบาท"

การปรับตัว

ตอนเข้ามากรุงเทพฯใหม่ๆ รู้สึกว่า เมืองพระนครนี้มีอะไรแปลกๆ ให้อึดอัดมากมาย มีแสงสี มีสิ่งที่น่าสนใจ เต็มเราใจอยู่ตลอดเวลา ไม่รู้สึกกลัวกรุงเทพฯ แต่กลับรู้สึกสนุกกับการใช้ชีวิตที่นี่

เพื่อนฝูงที่นี่ส่วนใหญ่เป็นคนขับมอเตอร์ไซด์ด้วยกัน แม้จะมาจากคนละจังหวัด คนละภาคกันก็ไม่ได้รู้สึกแตกต่าง เพียงแต่ไม่แน่ใจว่า เพื่อนใหม่ที่กรุงเทพฯ จริงใจหรือไม่ ส่วนมากมักจะเอาตัวรอดกัน

อย่างไรก็ดี คุณแดงรู้สึกว่าตัวเองไม่สามารถดึงดวงประโยชน์จากกรุงเทพฯได้เต็มที่ คิดว่าการเข้ามาหากินที่นี่น่าจะทำให้ตัวเองร่ำรวยและมีชีวิตที่ก้าวหน้าได้มากกว่านี้ เขาไม่ผิดหวังกับกรุงเทพฯ เพราะคิดว่ากรุงเทพฯก็เป็นอย่างนี้อยู่แล้ว เป็นหน้าที่ของตัวเองที่จะต้องหาทางทำชีวิตให้ดีขึ้น แต่ทำไม่ได้เพราะไม่ฉลาดพอ

ชีวิตในกรุงเทพฯ

ช่วงแรกที่เข้ามา คุณแดงพักกับเพื่อนที่บ้านเช่าแถวราชวัตรและขับมอเตอร์ไซด์รับจ้างอยู่แถววังบูรพา แต่พอมีกฎหมายหมวกกันน็อค คนนิยมใช้มอเตอร์ไซด์กันน้อยลง จึง

ย้ายที่ทำงาน

"ผู้หญิงเขาทำผมมาตึก ก็ไม่ยากใส่หมวกกันน็อค บางคนก็กลัวรังแค กลัวติดโรค มันเลย เจ็บลง ต้องย้ายไปเรื่อยๆ หาว่าที่ไหนดี"

ปัจจุบันคุณแดงย้ายมาอยู่ที่วินหน้าประตูธรรมศาสตร์ด้านถนนพระจันทร์ได้ 1 ปีแล้ว สาเหตุที่เลือกตรงนี้ เพราะมีคนบอกว่าดี ผู้โดยสารเยอะ ที่นี่เขาต้องเสียเงินให้เจ้าของวิน วันละ 40 บาท ในขณะที่รายได้ช่วงแรกดีขึ้นมา คือ ได้วันละประมาณ 300 บาท แต่ช่วงนี้เป็นช่วงปิดเทอม รายได้จึงตกลง เหลือเพียง 200 บาทต่อวัน

"คงจะต้องย้ายอีกครั้ง คราวนี้ย้ายไปใกล้ๆ บ้าน" คุณแดงกล่าว

บ้านที่ว่า หมายถึง บ้านเช่าหลังปัจจุบันแถวตลาดห้วยขวาง เขาย้ายมาอยู่ที่นี่หลังจากแต่งงาน ด้วยเหตุผลที่ว่าใกล้ที่ทำงานภรรยา

ส่วนเรื่องลูก เขาเคยส่งลูกไปให้ญาติที่ลพบุรีเลี้ยง เพราะทั้งคู่ไม่มีเวลาดูแลลูก แต่หนักคิดถึงไม่ไหว ประกอบกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปเยี่ยมลูกสูงมาก และเห็นว่าลูกโตพอรู้เรื่องแล้ว จึงเอากลับมาเลี้ยงเอง

"ไม่กลัวอันตรายที่จะเกิดกับลูก เพราะที่บ้านปลอดภัย ภรรยาก็อยู่ คนที่เช่าบ้านด้วยกันก็ช่วยดูแลว่าจะเอาลูกเข้าเนอสเซอรี่แถวบ้าน และถ้าย้ายมาขับมอเตอร์ไซค์แถวห้วยขวางก็จะได้รับส่งลูกสะดวก"

คุณแดงบอกว่า ปกติแล้วจะทำงานเฉพาะวันจันทร์ถึงเสาร์ และหยุดวันอาทิตย์ (หยุดเอง) เพราะถือว่าเป็นวันพักผ่อน อาจอยู่บ้านล้างรถ หรือพาภรรยากับลูกชายไปเที่ยวห้างสรรพสินค้า

"ชอบเดินห้างฯ วันอาทิตย์ เพราะคนเยอะดี เวลาพาลูกไปเล่นเครื่องเล่น จะได้มีเพื่อน"

ในแง่ของการติดตามข่าวสารบ้านเมืองนั้น เขาสนใจข่าวการเมืองมากเป็นพิเศษ แต่ไม่ได้ซื้อหนังสือพิมพ์มากนัก และไม่เคยเลือกตั้งเลยแม้แต่ครั้งเดียว เพราะคิดว่าเลือกไปก็เท่านั้น นักการเมืองมีแต่เล่นพรรคเล่นพวก โกงกิน ไม่ได้ทำเพื่อประเทศชาติอย่างแท้จริง

ความรู้สึกต่อปัญหาของกรุงเทพฯ

เมื่อเข้ามาใหม่ๆ คุณแดงไม่ได้มองถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ เพราะคิดว่าเป็นสิ่งนอกเหนือความสามารถ เป็นเรื่องของผู้ใหญ่ ตนคิดแค่หาข่าวกินมีเงินเดือนใช้เท่านั้น

มาถึงตอนนี้ ปัญหาใหญ่ที่สุดคือ เรื่องการจราจรติดขัด

"เบื่อจนไม่รู้จะเบื่อยังไงแล้ว ไม่หวังว่ามันจะดีขึ้น เพราะดูแล้วผู้ใหญ่เขาเล่นพวกกันมากกว่า พอใครทำมาจริงๆ ก็กลัวเขาจะตีตีเกินหน้า ปัญหานี้มันก็เป็นแบบนี้แหละ ก่อนเข้ามามันก็เป็นอย่างนี้ จนอยู่ตั้งหลายปี ก็ยังเป็นอย่างนี้ ไม่หวังอะไรแล้ว"

ส่วนปัญหาด้านมลภาวะ เป็นพิษ ซึ่งต้องเผชิญอยู่ทุกวัน คุณแดงบอกว่า เริ่มมีผลกระทบ ต่อสุขภาพบ้างแล้ว เช่นมีอาการแสบคอ แสบจมูก มีเสมหะติดคอ แต่คิดว่ายังเป็นไม่มาก เพราะยังไม่แก่ พอมีภูมิด้านทานอยู่บ้าง

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

คุณแดงยังคงส่ง เงินกลับบ้านให้พ่อแม่เป็นประจำ ช่วงที่ลูกอยู่ลพบุรีจะกลับไป เยี่ยมลูกและส่งเงินให้ญาติทุกเดือน

ส่วนเพื่อนๆ ที่ลพบุรีก็ได้พบปะกันทุกครั้งทีกลับไป เกือบทั้งหมด เป็นเพื่อนที่คบกันมา ตั้งแต่เด็กๆ สนิทกันมาก มีอะไรก็ช่วยเหลือกัน จริงใจต่อกันมากกว่าเพื่อนที่กรุงเทพฯ

อนาคต

" คงจะ เก็บเงินให้ได้ถึงแสนก่อน แล้วค่อยกลับไปเปิดร้านขายของที่บ้านนอก"

คุณแดงให้เหตุผลว่า กรุงเทพฯ เป็นที่ทำเงิน ในขณะที่ลพบุรีเป็นที่อยู่ในบั้นปลาย ของชีวิต เพราะเพื่อนฝูงอยู่ที่นั่นกันหมด แต่อุปสรรคสำคัญก็คือ เงิน ต้องเก็บเงินก้อนให้ได้มากพอที่จะลงทุนเปิดร้านเสียก่อน ซึ่งก็ไม่รู้เมื่อไหร่ เพราะตนทำงานแบบนี้ก็ เหมือนกับ ได้วันใช้วัน ไม่ค่อยมีเงินเก็บ และไม่กล้าเสี่ยงทำงานอื่นที่ต้องลงทุนด้วยเงินก้อนโต เนื่องจากยังมีคนที่ต้องหาเลี้ยง

" เราไม่คอยกล้าหวังฟลุคก็ลำบาก ทางหวยทีละเบอร์สองเบอร์ คงถูกยาก ก็ คงต้องซั่มมอ เตอร์ไฮค์ไปเรื่อยๆ"

สำหรับเรื่องลูก เขาตั้งความหวังไว้ว่า จะส่งให้เรียนสูงที่สุดเท่าที่จะทำได้

" ต้องสอนให้ต่อสู้ตั้งแต่เล็กๆ เพราะชีวิตต้องดิ้นรน และจะให้เรียนดีๆ พอออกมา รับราชการทำงานอะไรก็ได้ ให้เขาสบายกว่าเรา ไม่ต้องมาสูดควันขาวกลางถนนอย่างเรา"

" ถ้าไม่มีญาติอยู่ที่นี่ จะไม่ให้ลูกสาวเข้ากรุงเทพฯเลย ให้มันอยู่บ้านเลี้ยงควายดีกว่า"

แสวง อาศรี

คนขับรถสามล้อเครื่อง

มาจาก นครราชสีมา

ชื่อ แสง อาศรี
อายุ 42 ปี
ศาสนา พุทธ
ภูมิลำเนา เกิดที่จังหวัดศรีสะเกษ
ย้ายมาอยู่นครราชสีมาเมื่ออายุ 21 ปี
ที่อยู่กรุงเทพฯ แถวสถานีขนส่งสายใต้ใหม่ ถนนปิ่นเกล้า-นครชัยศรี
การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
อาชีพ ขับรถสามล้อเครื่อง
ครอบครัว มีพี่น้อง 5 คน
น้องๆ มาทำงานกรุงเทพฯ 2 คน พักอยู่แถวสะพานพุทธฯและบางกรวย
ครอบครัวตนเองอยู่โคราช ภรรยาเป็นชาวโคราช มีบุตร 3 คน
บุตรสาวคนหนึ่ง เข้ามาทำงานโรงงานอยู่แถวรังสิต

เหตุผลที่เข้ากรุงเทพฯ

"อยู่บ้านนอกมันยากจน มีแค่น้ำนาก็ทำนา ส่วนมากฟ้าฝนไม่ค่อยดี จำเป็น ก็ต้อง
ตะลอนๆ เข้ากรุงเทพฯ"

ด้วยเหตุผลทางด้านการทำมาหากิน คุณแสงจึง เข้ากรุงเทพฯครั้งแรกเมื่อมีอายุ
17 ปี โดยมีญาติชวนมาทำงานโรงงานกระป๋อง แต่ทำอยู่ได้ไม่นานก็เบื่อ จึงหนีไปเป็นเด็ก
รถสิบล้ออยู่ที่นครราชสีมา

จากนั้น คุณแสง เข้าๆ ออกๆ กรุงเทพฯอีกหลายครั้ง เคยเข้ามารับจ้างขาย
เครื่องไฟฟ้าอยู่แถววงเวียนใหญ่ 3 ปี แล้วกลับไปทำงานขับรถสิบล้อที่นครราชสีมา กลับมา
อีกครั้งเพราะเงินเดือนไม่พอใช้ ครั้งนี้ทำงานก่อสร้างอยู่ 3 ปี คุณแสงบอกว่าทำจนได้
หมวกขาว อ่านแบบแปลนเองได้ แต่เกิดทะเลาะกับเพื่อนคนงานด้วยกัน จึงหนีกลับไปนคร-
ราชสีมา จนกระทั่งครั้งสุดท้าย เข้ามายึดอาชีพคนขับรถสามล้อเครื่องได้ปีกว่าแล้ว โดยมี
ผู้ใหญ่บ้านซึ่งทำงานนี้อยู่ก่อน เป็นคนพามา

ชีวิตในกรุงเทพฯ

คุณแสง เข้าบ้านอยู่กับเพื่อนที่มาจากนครราชสีมาด้วยกัน 3-4 คน แถวสถานีขนส่ง
สายใต้ใหม่ ค่าเช่าเดือนละ 1,500 บาท ไม่รวมค่าน้ำค่าไฟ

คุณแสงทำงานกะกลางคืน ตั้งนั้นทุกเย็นคุณแสงจะมาเอารถสามล้อเครื่องที่บริษัท
แถวสวนหลวง (ใกล้กับถ.บรรทัดทอง) เริ่มออกรถตั้งแต่ประมาณ 17.00 น. ไปจนถึงเวลา
6.00 น. ในตอนเช้า คุณแสงต้องเสียเงินให้กับเจ้าของรถกะละ 260 บาท ค่าเชื้อเพลิง
ต้องจ่ายเอง ส่วนรายได้แต่ละคืนไม่แน่นอน

"บางที่ได้ บางที่ขาดทุน ช่วงเย็นๆ ถึงห่มหนึ่งรถติด ไม่ค่อยได้ บางที่ 2 ชั่วโมง ได้ 30 บาท แต่ถ้าคืนไหนจังหวะดีก็ได้ เงินคืนละสองสามร้อยบาท เฉลี่ยแล้วเดือนหนึ่งได้ สี่พันห้าพันบาท"

ช่วงแรกที่มาขับรถสามล้อ คุณแสงบอกว่าขาดทุนเป็นหมื่นบาท เนื่องจากยังไม่ทราบกฎจราจร จึงถูกตำรวจจราจรจับอยู่เสมอ คุณแสงจะยินยอมเสียค่าปรับแต่โดยดี แม้ว่าจะ เป็นเงินจำนวนมาก

"ผมจะจ่ายต้องมีใบเสร็จ จะเสียไปเสียโรงพัก ไม่ชอบจ่ายใต้โต๊ะ ถ้าเราไปให้ที่โรงพัก เงินยังเข้าโรงพัก ถ้ากินอย่างนี้ กินไปเปล่าๆ ไม่ได้ช่วยชาติอะไรเลย"

เวลาว่างในตอนกลางวัน คุณแสงจะนอนพักผ่อนอยู่ที่บ้าน ถ้าจะเที่ยวมักไปชมภาพยนตร์ตามโรงภาพยนตร์ คุณแสงบอกว่าเข้าไป "นอนหลับในห้องแอร์"

ความรู้สึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

ปัญหาใหญ่ที่คุณแสงต้องประสบทุกวันนี้คือ การจราจรติดขัด คุณแสงพยายามที่จะเลี่ยงปัญหานี้โดยการเลือกขับรถกะกลางคืน ทั้งๆ ที่ตอนกลางวันคนโดยสารน้อย

"ขับกลางวันมันร้อน รถก็ติด เบื่อ ไม่ไหว"

นอกจากนี้ ยังมองว่าค่าครองชีพในกรุงเทพฯ สูงขึ้นมาก จึงไม่เอาครอบครัวมาอยู่ด้วย เพราะคงเลี้ยงไม่ไหว

"วันหนึ่งตื่นขึ้นมา ขนาดตัวคนเดียวก็หมดเป็นร้อยแล้ว แต่ก่อนเงินเดือน 150 บาท ยังอยู่รอด วันหนึ่งใช้แค่ 7 บาท เต็มวันได้เดือนละ 5,000 บาท อยู่ไม่รอด"

เรื่องอันตรายในกรุงเทพฯ คุณแสงมองว่า กรุงเทพฯมีอันตรายมากสำหรับเด็กผู้หญิง เห็นตัวอย่างจากเด็กสาวในหมู่บ้านที่มาทำงานกรุงเทพฯหลายคน มาได้ไม่กี่ปี มีลูกกลับไปทิ้งไว้ให้พ่อแม่ที่ต่างจังหวัดเลี้ยงแล้ว ตัวคุณแสงเองไม่อยากจะให้ลูกสาวเข้ากรุงเทพฯ แต่เนื่องจากมีญาติพามาและอาศัยอยู่กับญาติหลายคน จึงยอม

"จริงๆ ผมไม่ให้เข้ามา มันสอบบ.3 เสร็จก็มา แต่ถ้าลูกชายไม่ว่าห rokok ไปไหนๆ ก็ไม่เป็นไร ลูกผู้หญิงนะอันตรายมาก เราเลี้ยงมากกว่ามันจะโต ล่าบากจะตาย"

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

คุณแสงกลับบ้านบ่อยมาก เดือนละประมาณ 2 ครั้ง ช่วงสงกรานต์จะกลับบ้านทุกปี คุณแสงบอกว่าสงกรานต์ที่กรุงเทพฯไม่สนุก เหมือนกับบ้านนอก

ทุกช่วงตรุษจีนหรือออกพรรษาของทุกปี ชาวนครราชสีมาที่อยู่ในกรุงเทพฯ จะรวมตัวกันจัดทอดผ้าป่ากลับไปที่บ้านที่นครราชสีมา โดยมีพระสงฆ์ที่วัดรวก กรุงเทพฯ เป็นศูนย์รวม

นอกจากนี้ คุณแสงยังคงกลับบ้านทุกหน้าฝน เพื่อไปทำนาสิบกว่าไร่ที่บ้าน (นาปี)

พอหมดหน้างานจึงกลับ เข้ามาหากินในกรุงเทพฯ

ส่วนน้องที่อยู่ในกรุงเทพฯ คุณแสงบอกว่าพบปะกันแทบทุกสัปดาห์

อนาคต

คุณแสงคิดว่า จะขับรถสามล้อ เครื่องไปจนกว่าสายตาจะใช้ไม่ได้ อันที่จริงอยากมีรถเป็นของตัวเอง แต่สู้ค่าทะเบียนไม่ไหว คุณแสงบอกว่ารถสามล้อ เครื่องคันหนึ่งราคาประมาณสองถึงสามหมื่นบาท ในขณะที่ค่าทะเบียนราคาแสนกว่าบาท

อย่างไรก็ตาม คุณแสงตั้งใจไว้ว่า เมื่อใดที่ลูกโต เรียนจบกันหมด และหาเงินเลี้ยงตัวเองได้ ตนจะกลับไปอยู่นครราชสีมา

"ลูกเต้าอยู่รอด ผมจะอยู่บ้านแล้ว ไม่ไปไหนแล้ว ขุดบ่อเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ อยู่บ้านหน้านาดีกว่า"

"นี่พูดตามใจจริงนะ ถ้าอยู่แถวบ้านนอกแล้วมีงานทำมีเงินใช้ ก็อยู่บ้านนอกดีกว่า"

อำนาจ พันมณี

คนขับรถสามล้อ เครื่อง

มาจากจังหวัดศรีสะเกษ

ชื่อ อานาจ พันมณี
อายุ 27 ปี
ศาสนา พุทธ
ภูมิลำเนา จังหวัดศรีสะเกษ
ที่อยู่ ในกรุงเทพฯ บ่อนไก่ คลองเตย กรุงเทพฯ
การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
อาชีพ ขับรถสามล้อเครื่อง
ครอบครัว ที่บ้านท่านา

มีพี่น้อง 6 คน ตนเป็นคนพี่ 3 พี่ชายและพี่สาวมีครอบครัวอยู่ที่บ้าน ส่วนน้องสาวอีก 3 คนมาอยู่กรุงเทพฯ ทำงานเย็บผ้าอยู่แถวพระโขนง ในด้านชีวิตคู่ เคยผ่านการมีเมียมาแล้ว 2 คน คนแรกเป็นคนบ้านเดียวกัน มีลูกด้วยกัน 1 คน แต่เลิกกันหลายปีแล้ว ลูกอยู่กับฝ่ายหญิง (ไม่ได้ติดต่อกันนานแล้ว และฝ่ายหญิงบอกว่าลูกตายไปแล้ว) ส่วนอีกคนหนึ่งเป็นชาวอุทัยธานี ทำงานร้านอาหารแถวสยามสแควร์ พบกับบนสามล้อเครื่อง อยู่ด้วยกันมา 5 ปีแล้ว ไม่มีลูก

เหตุผลที่ เข้ากรุงเทพฯ

คุณอานาจออกจากโรงเรียนมาเป็นเด็กเลี้ยงควายที่บ้านอยู่พักหนึ่ง จนเมื่อพ.ศ. 2524 น้ำชวนให้เข้ามาทำงานทำในกรุงเทพฯ งานแรกเป็นเด็กทำงานบ้านอยู่แถวแคราย จ.นนทบุรี แต่ทำได้เพียง 1 เดือนก็คิดถึงบ้าน จึงหนีกลับไปพร้อมกับคณะผ้าป่า

หลังจากนั้น คุณอานาจเข้ากรุงเทพฯอีกครั้งมาทำงานเป็นเด็กส่งของที่โรงพิมพ์ ได้เงินเดือนเดือนละ 600 บาท เห็นว่าน้อยมากจึงออกจากงานมาหัดขับรถกับเพื่อน

คุณอานาจเริ่มขับรถสามล้อเครื่องรับจ้างตั้งแต่ปี 2529 โดยมีพี่ชายซึ่งขับรถกับบริษัทนี้มาก่อนแล้วเป็นคนรับประกัน

"ถ้าเรามาสมัคร เอาใบขับขี่มา เอาเงินมา แต่ไม่มีคนรู้จัก หรือไม่มีเส้น เขาไม่รับ เขากลับขโมยรถเขา"

สาเหตุหลักๆ ของการเข้ากรุงเทพฯแต่ละครั้งคือมาหารายได้

"มันไม่เหมือนบ้านนอก มันมีงานทำเงินทองพอได้หมุน ได้ซื้อโน่นซื้อนี่ ซื้อเสื้อผ้า ผากแม่ ทำพอได้ค่าปุ๋ยไปท่านา ค่าอาหารการกิน เต็มวันนี่ตามบ่อตามหนองที่บ้านนอกหาปลา ไม่ได้ ต้องซื้อทั้งนั้น แล้วที่บ้านนอกมีแต่ท่านา ไม่มีอย่างอื่นให้ทำ"

ชีวิตในกรุงเทพฯ

ช่วงแรกที่มาขับสามล้อเครื่อง คุณอานาจบอกว่าประสบกับปัญหาใหญ่คือไม่รู้จักทาง

ในกรุงเทพฯ ทำให้ต้องคอยถามกับผู้โดยสารอยู่เสมอ ผู้โดยสารบางคนจึงไม่ยอมจ่ายเงิน
คุณอานาจเคยขับรถสามล้อเครื่องในช่วงกลางคืน แต่ปัจจุบันหันมาขับช่วงกลางวัน
แล้ว คือ ตั้งแต่ 6.00 น.จนถึง 16.00 น. คุณอานาจต้องจ่ายเงินให้เจ้าของรถวันละ
260 บาท เขาบอกว่าราคานี้ถูกกว่าของบริษัทอื่น เนื่องจากเจ้าของรถให้ 10 บาท จาก
เดิม 270 บาท

สำหรับรายได้นั้น ไม่นั่นเอง ถ้าหาเต็มที่ได้ก็ได้อีก แต่ถ้าวันไหนถูกตำรวจจับ หรือ
รถเสียก็ไม่มีเงินเหลือ

อย่างไรก็ตาม คุณอานาจบอกว่า ทุกวันนี้อาชีพรับจ้างขับรถสามล้อเครื่องรายได้
ไม่ดีเหมือนแต่ก่อน เป็นเพราะผู้โดยสารชอบแท็กซี่มีเตอร์มากกว่า คนขับสามล้อส่วนใหญ่จึง
หันไปขับรถแท็กซี่มีเตอร์แทน

คุณอานาจเช่าบ้านอยู่แถวบ่อนไก่ คลองเตย ด้วยค่าเช่ารวมค่าน้ำค่าไฟ เดือนละ
1,000 บาท เจ้าของบ้านเป็นคนบ้านเดียวกัน แต่ที่ดินเป็นของการเคหะแห่งชาติ เพื่อนบ้าน
ในละแวกนั้นเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ บ่อยครั้งที่มีการแย่งที่ขายของกัน หรือมีวิวุ่นตีกัน

รายได้ที่ได้ในแต่ละเดือนพอกินพอใช้ แต่ไม่ค่อยเหลือเก็บ เนื่องจากชอบซื้อของ
และชอบเที่ยว คุณอานาจบอกว่าชอบไปเที่ยวงานกาชาด งานกาชาดครั้งที่ผ่านๆ มา เขาและ
ภรรยาหมดเงินไปกับการสอยดาว เป็นจำนวนมาก

ความรู้สึกต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

ปัญหาอากาศเป็นพิษในกรุงเทพฯส่งผลกระทบต่อตัวคุณอานาจโดยตรง

"ใหม่ๆ เป็นหืดเป็นหอบ เจ็บคอบ่อย ไปหาหมอหมอจ่ายยามากินก็หาย หลังๆ นี้
เวลาบ้วนน้ำลาย จะมีฝุ่นแบบเขม่าติดกับน้ำลายออกมา แต่เราไม่ค่อยไปหาหมอแล้ว กิน
เหล้าก็ได้ นานๆ มันก็คงชินไปเอง ไม่กลัวนะ ถ้ากลัวก็ไม่ได้เงินสิ"

การติดต่อกับถิ่นฐานเดิม

การติดต่อกับน้องๆ ที่มาอยู่ในกรุงเทพฯเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ส่วนที่บ้านศรีสะเกษ
คุณอานาจเคยกลับไปทำนาช่วงสิ้นเดือนมิถุนายนของทุกปี และกลับมากกรุงเทพฯหลังจากทำนา
เสร็จ แต่หลังจากได้แฟนมา 5 ปีก็ไม่ค่อยได้กลับบ้าน และแทบจะไม่ได้ส่งเงินกลับบ้านเลย

ส่วนบ้านแฟนที่อุทัยธานี คุณอานาจเคยไปบ้าง แต่ไปแล้วรู้สึกว่าคุณเองเป็นเพียง
แขก ยังไม่ได้ทะเบียนบ้านไปอยู่ที่นั่น

อนาคต

คุณอ่านายังไม่คิดจะ เปลี่ยนไปทำงานอื่นนอกจากงานขับรถสามล้อ เครื่อง แต่ในอนาคตคิดอยากมีบ้านของตัวเองสักหลัง ปลูกไว้ที่อุทัยธานี

"บ้านตามประสาบ้านนอก ใช้ไม้กับสังกะสี ราคาประมาณสี่ห้าหมื่น ตอนนี้กำลังทำเงินอยู่"

หากปลูกบ้านเสร็จจะให้แฟนอยู่อุทัยธานีกับพ่อตาแม่ยาย เนื่องจากที่อุทัยธานียังพอน้ำน้ำจากแม่น้ำสะแกกรังมาปลูกกล้วยปลูกเผือก พอมีรายได้ ส่วนตัวเองจะเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ หาเลี้ยงครอบครัว

อย่างไรก็ตาม คุณอ่านารู้สึกว่าแม่อุทัยธานีจะอุดมสมบูรณ์กว่าศรีสะเกษอยู่บ้าง แต่คนที่นี่มักจะทะเลาะ เบาะแว้งกัน ไม่เหมือนคนแถวอีสานซึ่งมักอะลุ่มอะล่วยกันมากกว่า

"กรุงเทพฯ อยู่ยาก ต้องตีนถีบปากกัด แต่ถ้าเราจัดสรรการใช้เงินให้ดี ๆ ก็พออยู่ได้"

สมบูรณ์ เสนาะตนตรี

มอเตอริไซค์รับจ้าง

ชาวกรุงเทพฯ

ชื่อ สมบูรณ์ เสนาะดนตรี
อายุ 35 ปี
ภูมิลำเนา วัดตะพานดินแดง ประตูน้ํา กรุงเทพฯ
ที่อยู่ปัจจุบัน สุทธิสาร กรุงเทพฯ
การศึกษา จบปริญญาตรี จากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
อาชีพ มอเตอร์ไซค์รับจ้าง สยามสแควร์
ครอบครัว บิดาถึงแก่กรรมแล้ว มารดาและพี่น้องบางส่วนยังคงอยู่ที่วัดตะพานดินแดง มีพี่น้อง 12 คน ปัจจุบันเหลือเพียง 7 คน
สมรสแล้ว ภรรยาเป็นแม่บ้าน ไม่มีบุตรเนื่องจากภรรยาไม่แข็งแรง

ชีวิตในกรุงเทพฯ

ชีวิตวัยเด็กของคุณสมบูรณ์ลำบากมาก เนื่องจากฐานะครอบครัวยากจน และบิดามารดามีบุตรหลายคน คุณสมบูรณ์จึงต้องช่วยเหลือตัวเอง หาเงินเองตั้งแต่อายุ 14-15 ปี ด้วยความอยากเรียนให้สูงๆ ประกอบกับค่าปรามาสว่าจะเรียนไม่จบของพี่น้อง ทำให้คุณสมบูรณ์เกิดความมุ่งมั่นที่จะต่อสู้ คุณสมบูรณ์เรียนไปด้วยทำงานไปด้วย จนสามารถจบการศึกษาชั้นปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงได้ในปี พ.ศ.2530 มีความรู้สูงกว่าพี่น้องทุกคน

คุณสมบูรณ์บอกว่า การศึกษาเป็นสิ่งที่ทำให้เขารอดพ้นจากสภาพแวดล้อมแถวบ้าน ซึ่งเป็นชุมชนแออัดได้

"ผมดูเขาฉัดผงขาวกัน แต่ผมไม่เป็นโจรไม่ติดยา มันอยู่ที่ตัวเราเอง และการศึกษาก็เป็นส่วนสำคัญ ทำให้เรารู้จักคิด เป็นคนกรุงเทพฯ ถ้าขาดการศึกษาก็โง่"

หลังจากจบปริญญาตรี คุณสมบูรณ์ร่อนวิชาจึงไปทำงานที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาอยู่หลายปี ช่วงแรกทำงานบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ แต่บริษัทขาดทุน ปิดกิจการไป จึงเปลี่ยนงานไปเรื่อยๆ และตัดสินใจกลับมากองกรุงเทพฯ

คุณสมบูรณ์ทำอาชีพค้าขายเล็กๆ น้อยๆ เมื่อมาอยู่กรุงเทพฯ แต่เนื่องจากต้องมีทุนสูง ประกอบกับการทำการค้าแม้จะขายได้แต่ก็ไม่มีเงินเก็บ เพราะเงินต้องหมุนเวียนอยู่ตลอดเวลา คุณสมบูรณ์จึงหันมาขี่มอเตอร์ไซค์รับจ้างอยู่แถวสยามสแควร์

"อาชีพนี้ไม่ได้ต่ำ เราทำงานสุจริต ได้รายได้ดีกว่าทำงานบริษัท สามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้และมีเงินเก็บ"

รายได้จากการขี่มอเตอร์ไซค์ได้เป็นวัน ไม่เป็นเดือนเหมือนกับการทำงานประจำ คุณสมบูรณ์บอกว่าสิ่งสำคัญคือต้องจัดสรรเงินให้ถูก แยกเงินเก็บกับเงินที่จะใช้ออกจากกัน เดือนหนึ่งๆ คุณสมบูรณ์เหลือเงินเก็บประมาณ 2,000 บาท

"ตอนนี้ภาระเราเยอะ เพิ่งเปลี่ยนมอเตอร์ไซค์ ต้องผ่อนเดือนละ 2,600 บาท ค่าเช่าบ้านกับค่าน้ำค่าไฟอีกเดือนละ 2,300 บาท"

คุณสมบุรณ์ย้ายออกจากบ้านในชุมชนวัดตะพานหิน มาเช่าอพาร์ทเมนท์แถวถนนสุทธิสารอยู่กับภรรยา คุณสมบุรณ์บอกว่าสภาพแวดล้อมที่นี่ดีกว่าที่เก่ามาก เพื่อนบ้านส่วนใหญ่เป็นคนมีการศึกษาและเป็นเพื่อนร่วมงานกับภรรยาตั้งแต่สมัยที่ภรรยายังทำงานอยู่ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่มีเสียงทะเลาะเบาะแว้งหรือทำร้ายกัน แม้คุณสมบุรณ์จะมีอาชีพมอเตอร์ไซค์รับจ้าง แต่จากการวางตัวที่ดีทำให้เพื่อนบ้านไม่ดูถูก และเพื่อนบ้านที่อายุน้อยกว่ามักจะมาขอความช่วยเหลือ

อย่างไรก็ตาม ทุกวันนี้คุณสมบุรณ์ยังคงกลับไปเยี่ยมมารดาและพี่น้องที่วัดตะพานดินแดงอยู่เสมอ และไปซื้อบ้านไว้แถวลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี หวังไว้ว่า เมื่อสร้างเสร็จจะให้พี่น้องมาอยู่ด้วยกัน

ความรู้สึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

คุณสมบุรณ์บอกว่าตนชินแล้วกับสภาพการจราจรติดขัด เนื่องจากเข้าต้องออกหากินและกลับบ้านในตอนเย็น เป็นสภาพที่คนกรุงเทพฯต้องยอมรับ อย่างไรก็ตาม คุณสมบุรณ์ยอมรับว่า ส่วนหนึ่งเป็นเพราะตนขี่มอเตอร์ไซค์ จึงช็อกแฮ็กไปได้เร็ว

"ผมไม่ได้นั่งรถเมล์มาหลายปี วันหนึ่งไปลองนั่งแล้วหงุดหงิดมาก เราเคยไปบีบเดียวไปถึงข้างหน้าแล้ว หรือนั่งแท็กซี่กับแฟนก็เหมือนกัน หงุดหงิดไปหมด"

ส่วนในด้านความเปลี่ยนแปลง คุณสมบุรณ์เห็นความเปลี่ยนแปลงของถิ่นบ้านเกิดของตนเองชัดเจนที่สุด เริ่มตั้งแต่คนที่อยู่ที่นั่น ปัจจุบันนี้คนเก่าแก่ย้ายออกไปเกือบหมดแล้ว บ้านที่มีอยู่เป็นคนมาใหม่มาเช่าอยู่ เด็กวัยรุ่นแถวนั้นยังคงมีการสูบบุหรี่อยู่ แต่สภาพที่สมัยก่อนไม่มีคือ เด็กผู้หญิงผู้ชายเดินกอดกัน หรือไม่เคารพบิดามารดา

คุณสมบุรณ์มองว่า สังคมสมัยนี้อันตรายกว่าแต่ก่อน สมัยก่อน มารดาอยู่บ้านดูแลลูก ในขณะที่สมัยนี้ต้องออกไปช่วยกันทำงานทั้งสามีภรรยาจึงจะพอกิน ทำให้ไม่มีคนดูแลลูกหลานของคุณสมบุรณ์คนหนึ่ง เคยติดเฮโรอีน คุณสมบุรณ์บอกว่าตนเองพยายามจะช่วยหลานๆ โดยการผลักดันให้เรียนสูงๆ

อนาคต

คุณสมบุรณ์จะยังคงขี่มอเตอร์ไซค์รับจ้างไปก่อน ในขณะที่มีแผนการว่า อีก 2 ปีข้างหน้าจะอพยพไปอยู่ประเทศเนเธอร์แลนด์ เนื่องจากน้องสาวของภรรยาซึ่งแต่งงานกับชาวฮอลแลนด์และย้ายไปอยู่ที่นั่นแล้ว จะเปิดร้านอาหารไทย พร้อมทั้งชวนให้ตนและภรรยาซึ่งทำอาหารเก่งไปทำงานที่นั่น

การไปครั้งนี้ คุณสมบุรณ์คิดว่าจะไม่กลับมาเมืองไทยอีกแล้ว ส่วนบ้านที่ซื้อไว้ก็ให้พี่ๆ น้องๆ อาศัย

"เราไปเพื่ออนาคต" คุณสมบุรณ์สรุปในที่สุด

"อะไรก็แล้วแต่มันต้องพัฒนา

แถวบ้านผม เมื่อก่อนเป็นป่า ทุกวันนี้จะให้ เป็นป่าอย่างเก่า เป็นไปไม่ได้"

อนันต์ เหล่ายุติธรรม

มอเตออร์ไซค์รับจ้าง

ชาวกรุง เทพฯ

ชื่อ	อนันต์ เหล่ายุติธรรม
อายุ	31 ปี
ภูมิลำเนา	ตลาดสมเด็จพระเจ้าพระยา หลังวัดอนงค์ กรุงเทพฯ
ที่อยู่ปัจจุบัน	ตลาดสมเด็จพระเจ้าพระยา หลังวัดอนงค์ กรุงเทพฯ
การศึกษา	จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม จบชั้นปวช. ด้านก่อสร้าง จากวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง
อาชีพ	ขี่มอเตอร์ไซด์รับจ้าง หน้าประตูโรงพยาบาลจุฬาฯ ด้านถนนราชดำริ
ครอบครัว	มีพี่น้องชายล้วน 3 คน ตนเป็นคนกลาง สมรสแล้วแต่ยังไม่มีบุตร

ชีวิตในกรุงเทพฯ

หลังจากเรียนจบปวช. ด้านก่อสร้าง คุณอนันต์ทำงานตามที่เรียนมาคือเป็นโพรแมนอยู่พักหนึ่ง ช่วงนั้นขี่มอเตอร์ไซด์รับจ้าง เป็นงานอดิเรกตอนเย็นหลังเลิกงานด้วย

"คิดว่าจะหาค่าน้ำมัน ต่อมาเริ่มหาค่าข้าว หลังๆ หาเลี้ยงตัวเองเลย"

คุณอนันต์หันมาขี่มอเตอร์ไซด์รับจ้างเต็มตัว เมื่อ 7-8 ปีที่แล้ว ด้วยเหตุผลที่ว่าชอบทำงานอิสระ ไม่ต้องการเป็นลูกจ้างใคร และสนุกกับการผจญภัยบนท้องถนน

ช่วงแรก คุณอนันต์ประจำอยู่แถวฝั่งธนบุรี จากนั้นย้ายไปเรื่อยๆ แล้วแต่จะไต่ยินว่าที่ไหนรายได้ดีกว่า จนกระทั่งมาขี่อยู่ที่วินมอเตอร์ไซด์ ตรงประตูข้างของโรงพยาบาลจุฬาฯ ได้ประมาณ 3-4 ปีแล้ว

ทุกวันนี้ คุณอนันต์ไม่มีเวลาทำงานที่แน่นอน เขาจะมาขี่มอเตอร์ไซด์เมื่อตื่นนอนและขับไปจนกระทั่งรถหายติด เนื่องจาก เมื่อถนนโล่งคนส่วนใหญ่จะใช้บริการรถประจำทางมากกว่ารถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ช่วงเวลาที่ผู้โดยสารมากคือ ช่วงเช้าและช่วงเย็นหลังจาก 15.30 น. ไปแล้ว

คุณอนันต์บอกว่า รายได้พออยู่ได้ เลี้ยงภรรยา และแบ่งให้บิดามารดากับญาติฝ่ายภรรยาแล้วยังพอเหลือเก็บบ้าง แต่อย่างไรก็ตาม รายได้ลดลงกว่าสมัยก่อน เนื่องจากสมัยนี้ค่านิยมในการใช้รถมอเตอร์ไซด์เพิ่มขึ้น คนจึงหันมาขี่มอเตอร์ไซด์รับจ้างกันมากขึ้น ทำให้รายได้แต่ละบุคคลน้อยลง

หากถูกตำรวจจับในข้อหาต่างๆ เช่น เรื่องหมวกกันน็อค วันนั้นจะขาดทุนทันที แต่คุณอนันต์มีวิธีที่ไม่ให้ถูกปรับเป็นเงิน

"เราก็วิ่งรถไปซื้อน้ำอัดลมให้ ชื้อกระทิ้งแดงให้ หรือบางครั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเขาก็เมตตา แค่ให้เราเอากรวยวางไปตั้งที่ถนน เป็นการทำโทษ แล้วก็ปล่อย"

คุณอนันต์อยู่วินมอเตอร์ไซด์ริมถนนใหญ่ซึ่งจะคิดค่าโดยสารแพงกว่ามอเตอร์ไซด์ที่อยู่ในซอย

"ในซอยรถออกทุก 5 นาที ได้ลูกค้าบ่อยกว่าริมถนนใหญ่ นอกจากนี้ อัตราการ

เสียงบนถนนใหญ่ยังมีมากกว่า จิตใจผมต้อง เครียด เพราะต้องรับผิดชอบความปลอดภัยของ ลูกค้าอย่างถึงที่สุด"

ในตอนเย็น หากมีเวลาว่าง คุณอนันต์ชอบไปเดินเล่นแถวเขตคูสิตที่มีค่ายทหาร คุณอนันต์ชอบบรรยากาศแถวนั้น เนื่องจากรถไม่ติด

ส่วนเรื่องที่บ้านซึ่งอยู่มาตั้งแต่เกิด คุณอนันต์ไม่ค่อยสนใจเท่าไ้คนัก เนื่องจากที่บ้านเป็นระบบ เคารพผู้อาวุโส

"ย่าผมยังอยู่ มีอะไรก็ต้องยามาก่อน แล้วพ่อ พี่ชาย แล้วค่อยมาถึงตัวผม ผมเลยไม่ค่อยอยู่ในบ้าน งานขามวางตรงไหนยังไม่รู้เลย แต่ถนนไหนรถติดรู้"

สภาพบ้านของคุณอนันต์ยังคงเป็นบ้านไม้แบบโบราณติดกระจกสี ไม่มีการต่อเติม หรือเปลี่ยนแปลง เนื่องจากคุณย่าชอบของโบราณ ตัวคุณอนันต์เองรู้สึกว่ บ้านแบบนี้เมื่อก่อนสวย แต่ปัจจุบันนี้ไม่มีความหมายแล้ว ส่วนบ้านโบราณแถบนั้นส่วนใหญ่จะ เปลี่ยนแปลง ต่อเติมกันจนดูไม่เป็นบ้านไทยแล้ว

ความรู้สึกต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯ

คุณอนันต์อาศัยอยู่ที่ตลาดสมเด็จเจ้าพระยามาสามสิบกว่าปี ได้เห็นความเปลี่ยนแปลงแถวนี้ ตั้งแต่ถนนเจริญนครยังเป็นลูกรัง ถนนว่างจนกระทั่งสามารถลงไปวิ่ง เล่นได้ น้ำคลองหน้าวัดอนงค์และในแม่น้ำเจ้าพระยายังคงใสให้กระโดดลงไปเล่นกับพี่ๆ เพื่อนๆ เป็นที่สนุกสนาน

ปัจจุบันนี้ ทำอย่างที่เคยทำไม่ได้อีกแล้ว แต่คุณอนันต์บอกว่าไม่รู้สึกอะไรเท่าไร

"อะไรก็แล้วแต่มันต้องพัฒนา แถวบ้านผมเมื่อก่อนเป็นป่า ทุกวันนี้จะให้ เป็นป่า เป็นไปไม่ได้ เพราะฉะนั้น ผมไม่เคยใส่ใจ ไม่เคยแคร์ว่า อยู่ๆ มาสร้างตึกบังแดดบังลมบ้านผม ผมไม่จริงจิง ปล่อยไปเรื่อยๆ"

สำหรับ เรื่องการจราจรติดขัด คุณอนันต์บอกว่าชินแล้ว

"ถ้าผมอยู่ต่างจังหวัดแล้ว เข้ามากรุงเทพฯคงอยู่ไม่ได้ แต่เนี่เราอยู่ในเหตุการณ์ที่มันพัฒนาไปเรื่อยๆ จนเราเคยชิน"

คุณอนันต์เห็นด้วยกับข้อเสนอในการแก้ปัญหาจราจรติด 3 ข้อของพลตรีจำลอง ศรีเมือง นอกจากนี้ ยังมีความหวังว่าปัญหานี้จะแก้ไขได้ เนื่องจากศรัทธาในโครงการพระราชดำริ เห็นว่า เรื่องใดที่ในหลวงทรงยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ เรื่องนั้นจะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

อย่างไรก็ตาม สภาพรถติดเป็นผลดีต่ออาชีพของคุณอนันต์อย่างเห็นได้ชัด

ในเรื่องของปัญหาจากมอเตอร์ไซค์รับจ้างที่หลายคนมองว่า เป็นปัญหาใหญ่อย่างหนึ่งในกรุงเทพฯ คุณอนันต์มองว่า ปัจจุบันมอเตอร์ไซค์รับจ้างไม่สร้างปัญหาแล้ว

"เมื่อ 7 ปีก่อนคนที่มาขับมอเตอร์ไซค์เป็นเด็กวัยรุ่นเเยะ ก็จะขับเสียงดัง ซึ่งกันทำให้ชาวบ้านไม่ได้หลับได้นอน เป็นปัญหา แต่เดี๋ยวนี้นคนที่มาทำอาชีพนี้ส่วนใหญ่เป็นคนต่าง-จังหวัด วัยรุ่นกรุงเทพฯหายไปแล้ว พวกคนต่างจังหวัด เขามาทำมาหากินไม่ได้มาก่อน พอ

หน้านา เขาก็กลับไปหาที่บ้าน"

แม้คุณอนันต์จะไม่ค่อยใส่ใจกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดในกรุงเทพฯนัก เขายังมีความเห็นว่ากรุงเทพฯไม่เหมาะที่จะเป็นที่อยู่อาศัย

"กรุงเทพฯเป็นแหล่งธุรกิจ ที่ทำมาหากิน กรุงเทพฯควรเป็นแค่ศูนย์กลางธุรกิจ ศูนย์การค้า ที่ทำงาน มากกว่าเป็นเมืองพักอาศัย ให้บ้านคนไปอยู่ข้างนอก แล้วถึงเวลาก็เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ ตอนเย็นก็กลับออกไป"

อนาคต

คุณอนันต์คิดว่าจะขั้มมอเตอร์ไซค์รับจ้างไปจนกว่าโครงการรถไฟฟ้าจะเสร็จเรียบร้อย เนื่องจากเมื่อถึงตอนนั้น การจราจรคงไม่ติดขัดแล้ว

งานที่คิดจะทำหลังจากเลิกขับรถรับจ้าง คงจะเป็นงานค้าขาย เพื่อหลีกเลี่ยงการเป็นลูกจ้างคนอื่น

ถึงแม้ว่าคุณอนันต์จะมีความคิดอยากให้กรุงเทพฯเป็นเพียงเมืองธุรกิจ ไม่ใช่ที่พักอาศัย แต่สำหรับตอนนี้คุณอนันต์ก็ไม่ได้อยากย้ายหนีกรุงเทพฯไปอยู่ต่างจังหวัด

"ไปเที่ยววันละได้ แต่ไปอยู่คงเหงา เราชินอย่างนี้เสียแล้ว"

บทที่ ๕

ความเป็น "คนกรุงเทพ" กับวิถีเอกลักษณ์และวัฒนธรรม

จากคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มที่คัดเลือกมาศึกษา ๓ กลุ่มอาชีพ ซึ่งเป็นชาวกรุงเทพดั้งเดิม ผู้ที่เข้ามาตั้งรกรากใหม่ และผู้ที่เข้ามาชั่วคราว ทำให้สามารถมองเห็นภาพชีวิตและทัศนะของ "คนกรุงเทพ" กลุ่มนี้ ข้อมูลในบทที่ ๕ จะเป็นพื้นฐานสำหรับการทำความเข้าใจกับวิถีเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยจะพิจารณาตามวิธีการวิเคราะห์ในแนวนานักวิชาการด้านกรุงเทพศึกษา (Bangkok studies) อาทิ ชัยยุทธ อติโพธิ์ ประภาภัทร นิยม สันติ ฉันทวิลาสวงศ์ กฤตยา อาชวนิจกุล อนุชาติ พวงสาส์ ฯลฯ ได้วางไว้

ดังนั้น ในบทที่ ๕ จะเป็นการวิเคราะห์ภาพชีวิตและทัศนะของ "คนกรุงเทพ" ใน ๓ หัวข้อใหญ่ ๆ คือ

๑. แบบแผนชีวิตทางเศรษฐกิจ
๒. ทัศนะที่มีต่อมหานครกรุงเทพ
๓. ความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตของคนกรุงเทพกับทัศนะที่มีต่อมหานคร

แบบแผนชีวิตทางเศรษฐกิจ

จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมเศรษฐกิจที่เป็นศูนย์กลางการดำเนินชีวิตและจิตใจของคนกรุงเทพนั้น เป็นแบบแผนของวัฒนธรรม อุตสาหกรรมนิยม (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, ๒๕๓๖) อันมีที่มาจากการขยายตัวของระบบทุนนิยมสมัยใหม่ของโลกและสังคมไทยได้รับเอาแนวทางนี้มาเป็นแนวการพัฒนากระแสหลักต่อเนื่องกันมากกว่า ๓๐ ปี

ถ้าเราจำแนกวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจของคนกรุงเทพออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่

๑. ชีวิตเศรษฐกิจแบบดั้งเดิม (traditional sector) ประกอบด้วยสวนผัก สวนผลไม้ หรือไร่นารอบ ๆ กรุงเทพฯ ร้านค้าย่อย ธุรกิจขนาดเล็ก กิจการของครอบครัว เป็นต้น

๒. ชีวิตเศรษฐกิจแบบสมัยใหม่ (modern sector หรือ formal sector) ประกอบด้วยธุรกิจอุตสาหกรรมและบริการ ขนาดกลาง-ใหญ่ เช่นโรงงานขนาดใหญ่เพื่อการส่งออก กิจการธนาคาร โทรคมนาคม การท่องเที่ยว สำนักงานสมัยใหม่ ห้างสรรพสินค้า

ๆ อาศัยวิธีการบริหารงานสมัยใหม่และมีพนักงานจำนวนมาก นอกจากนี้ ยังมีส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ

๓. ชีวิตเศรษฐกิจนอกระบบ (urban informal sector) ประกอบด้วยผู้ใช้แรงงานระดับล่างในภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม และบริการ เช่นแรงงานก่อสร้าง เด็กเสิร์ฟ อาหาร เป็นแรงงานชั่วคราว รับค่าแรงรายวัน และพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยต่าง ๆ ซึ่งรับใช้ชีวิตเศรษฐกิจสมัยใหม่ และเป็นพื้นฐานให้โครงสร้างที่เป็นทางการดำรงอยู่ได้

จะเห็นได้ว่า เราสามารถจำแนกชาวกรุงเทพฯที่อยู่ในกลุ่มศึกษาคั้งนี้ ออกเป็น ๓ กลุ่มดังกรอบการวิเคราะห์ข้างต้น (ดูข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละกลุ่มในตารางชุดที่ ๑)

แบบที่ ๑ ได้แก่ - กลุ่มเจ้าของร้านค้า/กิจการขนาดเล็ก

แบบที่ ๒ ได้แก่ - กลุ่มเจ้าของกิจการขนาดกลาง/ขนาดใหญ่

- กลุ่มข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

- กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน และ

- กลุ่มนักศึกษาจากต่างจังหวัด

แบบที่ ๓ ได้แก่ - กลุ่มหาบเร่แผงลอย

- กลุ่มรถรับจ้าง

ชีวิตเศรษฐกิจแบบดั้งเดิม

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ชีวิตเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมกำลังได้รับความกระทบกระเทือน และพลังทางเศรษฐกิจในภาคนี้ถดถอยลงไปเรื่อย ๆ เพราะไม่อาจแข่งขันกับภาคเศรษฐกิจสมัยใหม่ได้ ร้านชาของนายสมบูรณ์ที่ท่าพระจันทร์ และนายสุพจน์ที่คลองสาน ต้องแข่งขันกับร้านเซเว่นอีเลเว่นที่เข้ามาชิงพื้นที่ในบริเวณใกล้เคียง พวกเขาต้องปรับกิจการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นแต่มาได้คาดหวังว่ากิจการจะดีขึ้น การปรับปรุงเพียงเพื่อให้อยู่รอดได้เท่านั้น กิจการประเภทโรงรับจำนำที่นายสุชาติเป็นลูกจ้างอยู่ตั้งแต่เป็นวัยรุ่นจนอายุ ๔๖ ปี ก็เป็นกิจการที่มีแต่ตรงกับทรุด คนกรุงเทพฯหันไปใช้บริการของธนาคารมากขึ้น การเติบโตของย่านชานเมืองและศูนย์เมืองย่อย ๆ ก็ทำให้ลูกค้าของนายสุชาติที่อยู่ในย่านเก่าเช่นสามย่าน และ เทเวศร์ลดน้อยจำนวนลงเรื่อย ๆ

กิจการขนาดเล็กที่ยังไม่ถูกกระทบกระเทือนมากนัก ได้แก่ร้านตัดเสื้อครุย ที่ท่าพระจันทร์ จัดว่าเป็นกิจการที่มีลักษณะเฉพาะ ความต้องการแม้มีมาก แต่เป็นไปตามฤดูกาล

ไม่มีสมาเสมอทั้งปี จึงยังไม่ได้ปรับเป็นอุตสาหกรรมสมัยใหม่ เป็นกิจการหัตถกรรมในครัวเรือน หากมีการขยายการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากขึ้นในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า อาจจะมีโรงงานตัดเสื้อครุยอยู่ในภาคเศรษฐกิจสมัยใหม่ เช่นเดียวกับเสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า นักเรียนในปัจจุบัน ซึ่งมีการผลิตแบบอุตสาหกรรม ส่วนร้านตัดเสื้อของคุณสุรชาติย่านคอนเมือง ต้องไปอยู่ใกล้ลูกค้า และราคาก็ต้องไม่สูงกว่าเสื้อที่ซื้อหาได้ตามห้าง กิจการของร้านตัดเสื้อเล็ก ๆ จึงขึ้นอยู่กับลูกค้าจุกจิกและมีมือที่หาไม่ได้จากเสื้อตัดจากโรงงาน

ร้านขายยาแผนโบราณหน้าวัวที่ถนนตะนาว เป็นร้านที่รักษาแบบแผนชีวิตเศรษฐกิจดั้งเดิมมาได้มากที่สุด แม้จะผ่านระยะที่กิจการซบเซา แต่ก็ฟื้นตัวได้ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงที่กลับมายอมรับเรื่องการแพทย์แผนโบราณในปัจจุบัน แนวการดำเนินกิจการของร้านหน้าวัวมีข้อน่าสนใจตรงที่สามารถสืบทอดกิจการมาได้ถึง ๓ ชั่วอายุคนแล้ว โดยที่คุณมอบเจ้าของร้านหน้าวัวคนปัจจุบันรับกิจการจากครอบครัว แม้จะจับดำเนินการเรือนจากต่างประเทศ และเธอก็สามารถทำให้ลูกสาวซึ่งจบด้านเศรษฐศาสตร์ยื่นรับกิจการนี้ต่อไป นับว่าเป็นครอบครัวที่สามารถรับความรู้ด้านการแพทย์ไทย การดำเนินธุรกิจ และทัศนคติต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างเท่าทัน จึงดำรงกิจการได้โดยไม่ต้องปรับเปลี่ยนมากนัก

ชีวิตเศรษฐกิจแบบสมัยใหม่

ในกลุ่มกิจการขนาดกลาง/ขนาดใหญ่ และพนักงานในส่วนราชการ/รัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน เป็นกลุ่มที่มีการเคลื่อนไหวทางสังคม (social mobility) และมีการปรับตัวสูงมาก จะเห็นได้ว่าในกลุ่มนี้เองที่สามารถอาศัยช่วงจังหวะของการพัฒนาเศรษฐกิจที่เปิดให้มีการแข่งขันก้าวไปสู่ธุรกิจที่ใหญ่ขึ้น ท้าทายไปได้เร็วและมาก และมีความมั่นคงมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ มีข้อน่าสังเกตว่าธุรกิจที่นำความร่ำรวยมาสู่ผู้ประกอบการในกลุ่มนี้เป็นธุรกิจที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของชนชั้นกลางในเมือง ที่กำลังขยายตัวเติบโตอย่างรวดเร็ว ได้แก่ธุรกิจบ้านและที่ดิน รถยนต์ สื่อสารมวลชน (วิทยุ-โทรทัศน์-โฆษณา) ทอง และเครื่องสังฆภัณฑ์ สองประเภทแรกเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของคนเมืองและชนชั้นกลาง ข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยอันดับต่อมาที่ทำให้เอาชนะคู่แข่งทางธุรกิจได้ ส่วนธุรกิจสองประเภทสุดท้าย การค้าเครื่องสังฆภัณฑ์และทองรูปพรรณเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมและการสะสมทรัพย์สิน และการสะสมบุญและศรัทธา

ผู้ประกอบการขนาดกลางและใหญ่ เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีและโท คุณวุฒิจบการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่มีความสามารถได้เข้าขยายกิจการจนเป็นกิจการ

ขนาดกลางได้ในระยะเวลาไม่ถึง ๒๐ ปี ประสบความสำเร็จจนพาครอบครัวจากจังหวัดสิงห์บุรีเข้ามาอยู่ด้วยทั้งหมด ย้ายบ้านถึง ๕ ครั้ง แต่ทุกครั้งหลังใหญ่ขึ้น และมีพื้นที่มากขึ้น

ในด้านที่พักอาศัยของกลุ่มกิจการขนาดกลาง/ใหญ่ มีข้อคล้ายคลึงกับกลุ่มกิจการขนาดเล็ก คือที่พักและที่ทำงานรวมอยู่ในที่เดียวกันหรือแยกหลังในบริเวณใกล้เคียงกัน เช่นธุรกิจรถยนต์ของคุณวันชัย หรือร้านทองของคุณเลิศพงษ์ อยู่รวมกับบ้านพักในอาคารหลังเดียวกัน ร้านสังฆภัณฑ์คุณธรรมของคุณอุทัย อยู่ถนนดินสอ ส่วนบ้านพักอยู่ถนนบำรุงเมือง ส่วนร้านชาที่ท่าพระจันทร์และคลองสาน เป็นห้องแถวที่ทำการค้าชั้นล่าง และชั้นบนเป็นบ้านพัก ร้านยาหน้าวัว และร้านตัดเสื้อครุยก็มีลักษณะเดียวกัน อย่างไรก็ตาม คุณเบญจวรรณเพิ่งย้ายบ้านจากชั้นบนของร้านเสื้อครุย ไปซื้อบ้านพักใหม่ที่ถนนจรัลสนิทวงศ์ ซึ่งไม่ไกลจากท่าพระจันทร์มากจนเกินไป

ธุรกิจขนาดเล็ก กลางและใหญ่ในกลุ่มที่ทำการศึกษทั้งหมดเป็นธุรกิจครอบครัว ยกเว้นธุรกิจในกลุ่มควอลิตี้กรุปที่มีการบริหารแบบสมัยใหม่ กิจการรถยนต์ ร้านทอง ร้านสังฆภัณฑ์ เป็นกิจการที่พ่อแตกแขนงหรือสาขาออกไป และแบ่งความรับผิดชอบให้แก่ลูกชายแต่ละคน โดยให้เข้ารับหน้าที่เมื่อจบการศึกษา สำหรับร้านยาหน้าวัวแม่ยกกิจการเดิมให้ลูกสืบทอดต่อไป คุณสมบูรณ์ไม่ได้ให้ลูกชายสืบทอดกิจการร้านชาที่ท่าพระจันทร์ แต่สนับสนุนให้เปิดร้านประดับยนต์ของตนเองที่ฝั่งธน ซึ่งคาดว่าจะรุ่ง เรืองกว่าร้านชามาก

กลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน เป็นกลุ่มที่มีการศึกษาตั้งแต่มัธยมปลาย จนถึงปริญญาโท ข้อมูลที่น่าสนใจในกลุ่มนี้คือเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาสูง ในจำนวนทั้งหมดมีผู้ที่เป็นชาวกรุงเทพฯดั้งเดิม และผู้ที่เข้ามาตั้งรกรากใหม่ โดยจะเห็นได้ว่า ผู้ที่เข้ามาตั้งรกรากใหม่คือผู้ที่เคยเข้ามาศึกษาต่อในระดับมัธยม หรืออุดมศึกษา แล้วหางานทำได้ในกรุงเทพฯ และอยู่ต่อมาเรื่อย ๆ

นอกจากนี้ ยังเป็นกลุ่มที่บ้านพักและสถานที่ทำงานอยู่ไกลกันมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นทั้งหมด และบางคนยังย้ายบ้านบ่อยครั้ง ด้วยเหตุผลสำคัญ ๒ ประการคือไม่อาจอยู่ที่เดิมได้ เพราะเงื่อนไขการเช่าหรือต้องการอาศัยในที่ที่ใกล้กับสถานที่ทำงานมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และประการที่สอง เนื่องจากต้องการสภาพแวดล้อมที่มีอากาศบริสุทธิ์ ราคาไม่แพงนัก คนกลุ่มนี้มักต้องย้ายไกลออกไปเรื่อย ๆ ในย่านชานเมือง เช่นทุ่งสองห้อง บางบัวทอง รังสิต ดอนเมือง มีนบุรี เป็นต้น

ชีวิตเศรษฐกิจของคนกลุ่มนี้อาจดูเหมือนว่า มีเงินเดือนเพิ่มขึ้นแต่รายรับไม่พอกับรายจ่าย เป็นงานในด้านนักวิชาชีพ เช่นทนายความ นิติกร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาด

หรือด้านบริหาร เช่นผู้จัดการฝ่ายธุรการ ฝ่ายฝึกอบรม ซึ่งบางคนต้องขนขวายหารายได้พิเศษ เพื่อตรึงพื้นที่เดิมไว้ให้ได้ นอกจากนี้ แม้ว่าจะ เป็นกลุ่มที่มีครอบครัวขนาดเล็ก (สำหรับคนที่แต่งงานแล้ว) มีบุตร ๑-๒ คน (ยกเว้นคุณสุชาติ ซึ่งเป็นลูกจ้างโรงรับจำนำ มีบุตร ๔ คน) แต่มุ่งลงทุนด้านการศึกษาแก่บุตร เช่นเดียวกับกลุ่มเจ้าของกิจการขนาดกลางและใหญ่ ทำให้มีภาระด้านค่าใช้จ่ายในครอบครัวสูงขึ้น

กลุ่มนักศึกษาจากต่างจังหวัด เป็นกลุ่มที่จัดรวมไว้ในแบบชีวิตรศรชธุรกิจสมัยใหม่เนื่องจากเข้ารับการศึกษาในสถาบันการศึกษานานาชาติ อยู่ในสาขาวิชาชีพอของชีวิตรศรชธุรกิจสมัยใหม่เช่นวิศวกรรมศาสตร์ ทนตแพทย์ศาสตร์ สัตวแพทย์ รัฐศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การจัดการ และต่างก็มุ่งหวังจะประกอบอาชีพในมหานคร ยกเว้นนักศึกษาจากสุพรรณบุรี ซึ่งเพิ่งเข้ามาศึกษาคณะสัตวแพทย์ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นปีแรก คุณวิโรจน์ตั้งใจจะกลับไปทำงานด้านปศุสัตว์ของครอบครัว

ชีวิตรศรชธุรกิจแบบนอกระบบ

กลุ่มสุดท้ายเป็นชีวิตรศรชธุรกิจนอกระบบ ได้แก่กลุ่มหาบเร่แผงลอยและกลุ่มรถรับจ้าง เป็นกลุ่มที่ไม่มีความมั่นคงในอาชีพมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว และยัง เป็นกลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดเป็นส่วนใหญ่ มักเป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ ไม่นานนัก คือระหว่าง ๑-๕ ปี (ยกเว้นคุณแดง ขับมอเตอร์ไซด์ ซึ่งอยู่มา ๑๕ ปี) หรือเป็นผู้ที่เข้า ๆ ออก ๆ ตามแต่สภาพ เช่นอยากมาแสวงโชคในกรุงเทพ หนีความแห้งแล้งมาหางานชั่วคราว คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัวที่ต้องเลี้ยงดูครอบครัวของตนเองและพ่อแม่หรือพี่น้องที่อยู่ต่างจังหวัด สำหรับคนที่มาอยู่ได้ระยะหนึ่งและคาดว่าสามารถมีหลักประกันด้านอาชีพได้บ้าง ก็อาจพาครอบครัวเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ ในที่สุด เช่นคุณฉนวน อาชีพขายกล้วยแขก หรือคุณแดง อาชีพขับมอเตอร์ไซด์

รายได้ของพ่อค้าแม่ค้าและคนขับรถรับจ้าง ประมาณวันละ ๑๐๐ บาท เช่นพ่อค้าขายไข่ปิ้ง ไปจนถึง เดือนละ ๕,๐๐๐-๖,๐๐๐ บาท เช่นคุณแสงและคุณอานาจที่ขับรถสามล้อรับจ้าง คุณดวงแข แม่ค้าขายน้ำ และ ๑๕,๐๐๐-๑๘,๐๐๐ บาท เช่นคุณอนันต์และคุณสมบูรณ์ที่ขับมอเตอร์ไซด์รับจ้างและคุณนิวัฒน์ ช่างทำกุญแจ ช่างปะชุนเสื้อผ้า แม่ค้ากล้วยแขก แต่คนกลุ่มนี้ก็ประสบปัญหาการเสียค่าปรับเมื่อถูกตำรวจเทศกิจจับ หรือขับรถโดยไม่รู้จักกฎจราจร ทำให้รายได้ที่น้อยอยู่แล้ว ต้องน้อยลงไปอีก

ระดับการศึกษาของคนกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่จบการศึกษา ป.๔ - ป.๖ ไม่มีทักษะทางวิชาชีพ ใช้วิธีฝึกฝนด้วยตนเอง หรือเรียนแบบง่าย ๆ เช่น เรียนการปะชุนเสื้อผ้าจากคนใกล้บ้าน เรียนการทำบุญแจกญาติ แล้วตั้งแผงของตนเองขึ้นมา มีผู้ที่จบระดับอาชีวศึกษา และปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ๒ คน เป็นชาวกรุงเทพดั้งเดิม และมีอาชีพขับรถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง

มีข้อน่าสังเกตว่า ในด้านที่พักอาศัย คนกลุ่มนี้ต้องอาศัยอยู่บ้านเช่าหรือห้องเช่าโดยพักรวมกับเพื่อนหรือครอบครัว และมักจะหาที่พักอยู่ใกล้แหล่งที่ทำงาน เพื่อความสะดวกประหยัด และโดยอาชีพเป็นงานบริการคนในชุมชน จึงจำเป็นต้องอาศัยอยู่ในชุมชนนั่นเอง

นอกจากนี้ สำหรับผู้ที่เข้ามากรุงเทพฯ ใหม่ ๆ ขาดทุนรอน หรือขาดเครดิตที่จะแนะนำฝากฝังงานให้ มักต้องเริ่มต้นด้วยงานระดับที่ไม่ต้องลงทุนมาก และเป็นงานที่ไม่ต้องการความสามารถพิเศษใด ๆ เช่นรับใช้บั้งมาเร่ขาย รับปลาหมึกหรือไส้กรอกมาวางแผงขาย แล้วจึงค่อย ๆ เก็บหอมรอมริบเงินที่เหลือจากการส่งให้ทางบ้านที่ต่างจังหวัด นำไปลงทุนซื้ออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ และจ่ายเป็นค่าเช่าในกรณีที่ต้องตั้งแผงในจุดที่มีการเก็บค่าเช่า หรือค่าคิว เช่นแผงทำบุญแจก หรือคิวรถมอเตอร์ไซด์ เป็นต้น หากเป็นผู้ที่มีเครดิต หรือเคยเข้ามากรุงเทพฯ หลายครั้ง มีข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในกรุงเทพฯ บ้าง ก็อาจไปทำงานก่อสร้าง งานขับรถสามล้อรับจ้าง เป็นต้น สำหรับการขับรถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง เป็นคนในกรุงเทพและปริมณฑล มีคนจากต่างจังหวัดบ้าง แต่ต้องอยู่สักระยะหนึ่ง มีความชำนาญด้านการขับรถ และเส้นทาง

แบบแผนชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้มีอาชีพหาบเร่แผงลอย และรถรับจ้างส่วนใหญ่ เป็นชีวิตที่คาบเกี่ยวระหว่างแบบแผนทางเศรษฐกิจอย่างน้อย ๒ แบบ คือแบบนอกระบบในมหานคร และแบบดั้งเดิมในภาคเกษตรกรรม เนื่องจากคนกลุ่มนี้ยังผูกพันกับแบบแผนชีวิตในต่างจังหวัดในหลายลักษณะ เช่นบางคนเข้ามารับจ้างชั่วคราว เมื่อถึงหน้ามาก็กลับไปทำมาสวนใหญ่ส่งเงินกลับไปเลี้ยงครอบครัว (ลูก เมีย พ่อแม่) และยังคงพยายามรักษาที่นาหรือไร้ของตนไว้ บางคนจัดทอดผ้าป่าไปบารุงวัดที่บ้านทุกปี ซึ่งคนกลุ่มนี้คือกลุ่มที่ยังไม่ตัดขาดจากชีวิตทาง เศรษฐกิจและวัฒนธรรมในชนบทที่เป็นรากฐานเดิมของตน

ทัศนะที่มีต่อมหานครกรุงเทพ

ผู้ให้สัมภาษณ์ มีความเห็นต่อกรุงเทพฯ ในหลายด้าน อาจประมวลได้เป็น ๒ ส่วนคือ

๑. ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ

ในขณะที่เรื่องวิกฤตจราจร เป็นปัญหามากสำหรับคนทุกกลุ่ม พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่และคนขับรถรับจ้าง เป็นกลุ่มที่ไม่ได้วิตกกังวลกับปัญหานี้มากนัก พวกเขาหาที่พักอาศัยในย่านใกล้เคียงกับแหล่งทำงาน ทำให้ไม่ต้องเผชิญหน้ากับเรื่องจราจร ส่วนผู้ที่ต้องขับรถรับจ้างประสบปัญหาในแง่ของสุขภาพร่างกาย เพราะเป็นผู้ที่มีอาชีพอยู่กับเรื่องการจราจรโดยตรง พวกเขาได้รับมลพิษสะสม เช่นคุณอานาจ

สภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาของคนจนคือ เรื่องที่พักอาศัยซึ่งแออัด และค่าเช่าสูง ส่วนกลุ่มที่เป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจหรือบริษัทเอกชนต้องย้ายบ้านออกไปอยู่ชานเมืองเพื่อหลีกเลี่ยงมลพิษ แต่ก็ต้องเจอปัญหาเรื่องการเดินทางอย่างแสนสาหัส กลุ่มเจ้าของกิจการขนาดกลาง/ใหญ่ เป็นกลุ่มที่มีทุนทรัพย์มากพอที่จะมีบ้านพักในต่างจังหวัด ๑-๒ แห่งเพื่อไป "พอกบอด" เช่นที่คุณชูศรีบอกว่า ต้องออกไปทุกศุกร์เสาร์อาทิตย์

มีการเสนอให้แก้ไขปัญหาด้วยการสร้างรถไฟฟ้า รถไฟฟ้าใต้ดิน หรือการกระจายเมืองออกไปแล้ว เชื่อมด้วยระบบฟรีเวย์ เช่นที่สหรัฐอเมริกา แต่ก็มีอีกหลายคนที่ตอบว่าต้องทำใจหรือต้องอดทนเข้าไว้

๒. ปัญหาด้านด้านสภาพแวดล้อมทางจิตใจ

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ตระหนักถึงปัญหานี้ดี แต่สะท้อนออกมาแตกต่างกัน เช่นบางคนบอกว่ากรุงเทพฯ ไม่เหมาะที่มีตั้งครอบครัวใหม่ ไม่อยากให้ลูกโตที่กรุงเทพฯ เป็นเมืองที่อันตราย โดยเฉพาะต่อเด็กผู้หญิง นอกจากนี้ ยังมีปัญหาวัยรุ่นเสพยาเสพติด ก่ออาชญากรรม

ผู้ที่มาจากต่างจังหวัดรู้สึกว่ กรุงเทพฯ เป็นเมืองที่เย็นชา ไม่ต้อนรับคนแปลกหน้า คนกรุงเทพฯด้วยกันเองก็มีความเห็นใกล้เคียงกัน เพราะเมื่อมีการย้ายย่านที่พักอาศัย ก็มิได้มีเครือข่ายการต้อนรับผู้ย้ายเข้าไปใหม่ ไม่โอภาปราศรัย ต่างคนต่างทำมาหากินไปตามสภาพของตน คุณวิภาดาบอกว่า คนกรุงเทพฯแล้งน้ำใจ ตัวใครตัวมัน คุณวุฒเรศบอกว่า คนกรุงเทพฯเอารัดเอาเปรียบคนจน และคุณรัตติกรบอกว่าเคยคิดว่ากรุงเทพฯ ไม่ใช่เมืองศิวิไลซ์ เมื่อมาอยู่แล้วก็ยังคงเชื่อว่าเป็นเช่นนั้น

ตารางชุดที่ ๒

แสดงทัศนคติต่อการดำเนินชีวิตของคนกรุงเทพฯ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ ๓ กลุ่ม

กรกฎาคม ๒๕๓๓

๑. กลุ่มเจ้าของร้านค้า/กิจการขนาดเล็ก

ชื่อ	อายุ	ภูมิลำเนา	ปีที่อยู่ ใน กรุงเทพ	ทัศนคติต่อกรุงเทพฯ และ การมีส่วนร่วมในชุมชน
นายสมบูรณ์	๖๓	ประเทศจีน	๔๘	เขาว่าเมืองไทยอยู่เย็นเป็นสุข จึงหนีความแห้งแล้งจากจีนมา หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ สภาพร้านไม้เปลี่ยนมาก แต่ย่านท่าพระจันทร์เปลี่ยนไปมากจาก ๕๐ ปีก่อน คนรุ่นเก่ารู้จักกัน เคยร่วมกับชุมชนทำข้างสร้างศาลเจ้า และซื้อเครื่องดับเพลิง คนมาอยู่ใหม่รู้จักแต่ไม่สนิท ต่างคนต่างทำมาหากิน อยู่เมืองไทยก็ทำตามประเพณีจีนและไทย เป็นคนกรุงเทพ แต่ก็คิดว่าตัวเองเป็นคนจีน แต่ก็ไทยด้วย วัฒนธรรมสมัยใหม่ไม่ค่อยประหยัด และชอบเอาอย่างฝรั่ง ไม่ดี
นางเบญจวรรณ	๔๕	หัวลำโพง	๔๕	คุ้นเคยกับชุมชนย่านหัวลำโพง วัดไตรมิตรที่เป็นที่เกิด มาอยู่ท่าพระจันทร์ไม่ค่อยรู้จักกัน เพียงคุ้นหน้าเท่านั้น ทุกคนค้าขาย ไม่มีเวลา ลูก ๆ อยู่ในบ้านไม่ออกไปเล่นกับคนข้างบ้าน ตัวใครตัวมัน ไม่ร่วมกันพัฒนาชุมชน เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงแถวท่าพระจันทร์เป็นเรื่องดี ย่านนี้เจริญขึ้น เรื่องการรื้อท่าพระจันทร์ ถ้าถึงเวลาก็น้อมรับ คนย่านนี้จะโดนผลกระทบหมดทุกคน ไม่ใช่โดนคนเดียว

นางพอบ ๕๗ ถ. ตะนาว ๕๗
แต่งงานแล้ว มีบุตร ๓ คน

แม้ย่านถ. ตะนาวจะ เปลี่ยนเป็นร้านแบบใหม่ทั้งหมด แต่ร้านยาแผนโบราณหน้าว่าไม่เปลี่ยนเพราะชอบของโบราณ อยู่มาตั้งแต่ค่าเช่าห้องละ ๖ บาท จนปัจจุบันห้องละ ๑,๐๐๐ บาท สมัยก่อนคนแถวนี้รู้จักกันหมด พอคนเก่าย้ายไป คนใหม่มาไม่ค่อยรู้จัก คอยกันไม่รู้เรื่อง ได้แต่ยิ้มแต่ก่อนเด็ก ๆ เล่นด้วยกัน จะจัดกิจกรรมอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง คือปีใหม่และสงกรานต์ ตอนนีเห็นว่าการกรุงเทพเปลี่ยนเร็วมาก เราไม่เปลี่ยน แต่ก็อยู่ได้อย่างมีความสุขด้วย ลูกสาวคุณชอบสืบทอดกิจการจากแม่ คิดว่าแม่จะอยากให้เป็นแบบเก่า ก็เป็นไปไม่ได้ ต้องปรับตัว เวลาคิดถึงอดีตก็หิบบรู๊วัยเด็กมาดู

นางนุสรุรา ๓๗ นครราชสีมา ๑๒
แต่งงานแล้ว มีบุตร ๑ คน

ย้ายตามสามีเข้ากรุงเทพ ๓ ปีก่อนเคยไปเปิดร้านตัดเสื้อที่โคราช แต่ปีเดียวก็ย้ายกลับมากรุงเทพ เพราะไม่ค่อยมีลูกค้า ต้องทพานหนัก ไม่ค่อยได้ออกไปคบค้ากับเพื่อนบ้าน แม้จะอยู่กรุงเทพมหานครนาน ก็ยังคิดว่าตัวเองเป็นคนโคราช มีสามะโนคราชที่นั่น ปัญหาจรรยาเป็นเรื่องใหญ่ และสิ่งแวดล้อมสังคมอันตราย จึงให้แม่เป็นผู้เลี้ยงลูกสาวที่โคราช แต่ระยะยาวอยากให้การครอบครัวย้ายมาอยู่กรุงเทพ เพราะหากินคล่องกว่า

นายสุพจน์ ๕๒ นครราชสีมา ๔๗
แต่งงานแล้ว มีบุตร ๕ คน

เข้ามากรุงเทพตั้งแต่อายุ ๕ ขวบ อยู่นานจนรู้สึกว่าเป็นคนกรุงเทพ ต่อสู้เพื่อหาเลี้ยงชีพ แต่ก็ล้มเหลวเรื่อยมา ตอนนียอมรับฐานะของตนเองเปิดร้านชา แต่ก็เริ่มจะสู้ร้านสมัยใหม่แบบเซเว่นอีเลเว่นไม่ได้ ย่านใหม่นี้ไม่ค่อยสนิทกับเพื่อนบ้าน เห็นว่ากรุงเทพเปลี่ยนไปมากจนตกใจ มีปัญหาจรรยา อาชญากรรม ในซอยมีเด็กคอกว เล่นสนุกเกอร์ มีความเห็นว่ารรัฐพึ่งไม่ได้ การเมืองเป็นเพียงการเล่นเกมส์ ประชาชนต้องพึ่งตัวเอง

๒. กลุ่มเจ้าของกิจการขนาดกลาง/ขนาดใหญ่

ชื่อ	อายุ	ภูมิลำเนา	ปีที่อยู่ กรุงเทพ	ทักษะต่อกรุงเทพฯ และ การมีส่วนร่วมในชุมชน
นายอุทัย โสด	๒๙	วัดสามง่าม	๒๙	ช่วยกิจการร้านเครื่องสังฆภัณฑ์"ธรรมธรรม"ของครอบครัว แม้ว่าจะจบด้านวิศวกรรมศาสตร์ก็ตาม ทำให้รู้จักเรื่องพิธีกรรมทางพุทธศาสนา และอยู่ย่านเมืองเก่าที่ต้องอนุรักษ์รูปทรงสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ดี ปัญหาจราจรทำให้การนัดพบเพื่อนช่วงเย็นทำไม่ค่อยได้ ยังสังสรรค์กับเพื่อนร่วมโรงเรียนเป็นประจำ ส่วนเพื่อนเก่าที่วัดสามง่ามแม้จะสนิทมากตอนเด็ก แต่ต่างก็ย้ายออกจากแถวนี้กันหมดแล้ว ที่ถนนดินสอไม่ค่อยสนิทกับใครมากนัก กำลังเตรียมย้ายออกไปอยู่ชานเมือง ในอนาคตอยากไปอยู่แถวเชียงใหม่หรือเชียงราย คิดว่าผู้บริหารประเทศไม่ได้ให้สาธารณูปโภคแก่ประชาชนครบถ้วน
นายเลิศพงษ์ เป็นโสด	๒๖	บางแค	๒๖	เป็นลูกจีนเกิดในไทยรุ่นแรก จบทางวิศวกรรมศาสตร์ แต่ต้องมาช่วยกิจการร้านทองของครอบครัว ต้องทำหน้าที่รับส่งทอง จราจรเป็นปัญหามาก ติดต่อธุระได้วันละ ๓ ชม. เวลาที่เหลือติดอยู่ในรถ แต่ก็เริ่มเกิดความซาซิม การย้ายจากย่านบางแคมาตั้งร้านทองแห่งใหม่ที่ชอยอุดมสุข สภาพแวดล้อมดีกว่า ฝุ่นน้อย ไม่ค่อยจอบแจ ความร่วมมือระหว่างพ่อค้าร้านทองไม่ค่อยมี แต่ละร้านแข่งกันมาก แถวหน้าร้านมีแผงลอยมาตั้ง เห็นว่าไม่เป็นปัญหาอะไร คิดว่าอนาคตของกรุงเทพฯ ขึ้นอยู่กับนักการเมือง อยากให้แก้ปัญหารถจราจรด้วยรถไฟฟ้าใต้ดิน

นายธีระชัย ๔๘ เชียงใหม่ ๓๐
แต่งงานแล้ว มีบุตร ๓ คน

เมื่อแรกเข้ากรุงเทพฯ คิดว่ากรุงเทพฯ เหมาะจะมาทำภารกิจให้เสร็จ แล้วกลับบ้าน เช่นการมาเรียนหนังสือ แต่เมื่ออยู่มา ๓๐ ปี รู้สึกว่าเหมือนออกมาจากแม่น้ำสายเล็ก ๆ โอกาสจะกลับไปต้นน้ำคงลำบาก ชีวิตเชียงใหม่กับกรุงเทพฯ สมัยก่อนต่างกันมาก ที่นี่เร่งร้อน ต่างคนต่างอยู่ ส่วนที่เชียงใหม่คนรู้จักกัน ทักทายกัน นอกจากทำธุรกิจของตนเองแล้ว ก่อตั้งกลุ่มราชพฤกษ์เพื่อรณรงค์เรื่องการปกครองท้องถิ่นกทม. และลงสมัครในตำแหน่งรองผู้ว่ากทม. ในนามกลุ่มกรุงเทพฯก้าวหน้า แต่แพ้พรรคพลังธรรม จึงหวนกลับมาทำธุรกิจใหม่ มีบริษัทในเครือกว่า ๒๐ บริษัท แต่จัดเวลาให้ครอบครัวทุกวันและในวันหยุดสุดสัปดาห์ ช่วยกิจกรรมทางสังคมหลายอย่าง เช่นเป็นผู้พิพากษาสมทบศาลแรงงาน นอกจากนี้มีส่วนร่วมกับชุมชนที่ภูมิลำเนาเดิมด้วย เช่นมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คิดว่าโดยนิตินัยเป็นคนกรุงเทพฯ แต่พฤตินัยเป็นคนเชียงใหม่ อยู่บ้านพูดภาษาเหนือกับคนใช้ กินอาหารเหนือ คิดว่าเป็นคนเหนือ กรุงเทพฯเป็นที่มาพำนักอาศัย เลี้ยงชีวิตต่อไปจะใช้ชีวิตในต่างจังหวัดมากขึ้น มีบ้านพักที่เชียงใหม่ ปัญหาจราจรในกรุงเทพฯ ต้องพยายามทำใจ แต่ก็ไม่โทษคนซื้อรถ เพราะรัฐไม่มีระบบที่รองรับ ควรทำโครงการรถไฟฟ้า

นางชูศรี ๔๔ สิงห์บุรี ๓๐
แต่งงานแล้ว มีบุตร ๓ คน

เข้ากรุงเทพฯ ครั้งแรกอายุ ๑๔ ตื่นเต้นมาก รู้ว่าเจริญ มีสิ่งสวยงามเยอะ มาเรียนหนังสือไปด้วยทำงานหาเงินค่าเรียนด้วย จบแล้วทำงานต่อที่กรุงเทพฯ เริ่มงานด้านโฆษณา และเปลี่ยนไปอยู่ฝ่ายขายช่อง ๔ มีความชำนาญด้านธุรกิจวิทยุ-โทรทัศน์ และบ้านจัดสรร เมื่อมีฐานะดีขึ้นก็พาครอบครัวมาอยู่ด้วย ย้ายบ้านหลายครั้งขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ ที่อยู่ปัจจุบัน (พหลโยธิน ๓๓) ไม่มีการจัด

กิจกรรมร่วมกัน จึงไม่ค่อยรู้จัก ทักทายบ้าง แต่ไม่เคยเข้าไปคุยในบ้าน มลพิษในกรุงเทพมหานครมีปัญหามาก ต้องออกไปล้างปอดที่ต่างจังหวัดทุกศุกร์เสาร์อาทิตย์ อยากรอายุยืน กรุงเทพโตเร็วเกินไป แออัด ควรกระจายชุมชนและส่วนราชการออกไปนอกเมือง แต่คิดว่าคงไม่มีวันแก้ปัญหานี้ได้ ต้องทำใจอย่างเดียว บ้านที่สิงห์บุรีขายไปแล้ว มีที่เหลือเล็กน้อย มีบ้านพักไว้ทำธุระ แต่ตอนนี้รู้สึกว่าเป็นคนกรุงเทพ เพราะที่สิงห์บุรีไม่มีบ้าน ถ้าถามว่าเกิดที่ไหน ตอบว่าเกิดที่สิงห์บุรี

นายวันชัย ๒๔ พหลโยธิน ๒๔
เป็นโรค

เกิดที่กรุงเทพ แต่กิจการของครอบครัวขยายมาจากอุดรธานี จบการศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์จากต่างประเทศแล้วมาช่วยงานที่บ้าน มีกิจการที่ทุกคนต้องช่วยกัน เป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ ๕ ยี่ห้อ - ไอเปิล ไฮลเดน อีซูซุ โคฮัทสึ และฮุนได วางจากทำงานมักสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อนสมัยมัธยม หรือที่เรียนอเมริกาด้วยกัน เห็นว่ากรุงเทพเปลี่ยนทั้งในทางที่ดีและไม่ดีคือเจริญขึ้นแต่แออัด อยากให้มีการขยายเมืองแผ่เป็นวงกลมออกไป แล้วสร้างฟรีเวย์เชื่อมเหมือนที่อเมริกา ความเจริญก็จะขยายไปตามฟรีเวย์

๓. กลุ่มข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

ชื่อ	อายุ	ภูมิลำเนา	ปีที่อยู่ ใน กรุงเทพ	ทัศนะ ต่อกรุงเทพและ การมีส่วนร่วมในชุมชน
นายประสาท ๕๓ แต่งงานแล้ว มีบุตร ๑ คน		ราชบุรี	๑๓	เป็นคนค้าเดินสะดวก มาศึกษาในกรุงเทพ จบแล้วไปรับราชการเป็นอาจารย์ที่วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ สงขลา

ย้ายมากรุงเทพฯพร้อมลูกชายเมื่อ ๗ ปีก่อน มาสอนที่คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เปรียบเทียบความรู้สึกเกี่ยวกับกรุงเทพตอนหนุ่ม ๆ กับปัจจุบัน แตกต่างกัน ช่วงนั้นกรุงเทพยังไม่รุ่มรวย แต่ก็เฝ้าอยากไปอยู่จังหวัดไกล ๆ ตอนนี่กลับมาเพื่อตั้งรกรากที่นี้คิดว่าสะดวก ที่สำคัญรู้สึกว่าคุณเองมีค่าขึ้น ทางานคุ้ม ฐานะดีขึ้น งานคอมพิวเตอร์กำลังขยายตัว อยู่ต่างจังหวัดรู้สึกทำงานแบบเนือย ๆ ไม่ได้ใช้ชีวิตที่เรี่ยรมา คนแถวบ้านพอรู้จักกัน พึ่งได้บ้าง แต่ที่สงขลาจะสนิทกันมากกว่า มีสโมสรในบริเวณบ้านพักมหาวิทยาลัยเป็นที่พบปะ ส่วนที่ดำเนินสะดวกไม่ค่อยได้ติดต่อ ไม่รู้สึกผูกพัน รู้สึกว่าคุณเองเป็นคนกรุงเทพฯแล้ว ปัญหาจรรยาบรรณกรุงเทพฯเป็นเรื่องสำคัญที่สุด ขณะนี้กรุงเทพฯไม่เหมาะกับการตั้งครอบครัวใหม่ อันตรายเกินไปสำหรับเด็ก ๆ

นางนันทนา ๕๒ นครพนม ๓๔
แต่งงานแล้ว มีบุตร ๒ คน

ครอบครัวดั้งเดิมเป็นคนกรุงเทพฯ แต่ไปเกิดที่นครพนม เพราะพ่อย้ายไปรับราชการ เมื่อเข้ากรุงเทพฯครั้งแรก จึงตื่นเต้น เห็นอะไรสวยไปหมด เคยอยู่ย่านสะพานควาย เมื่อแต่งงานแล้วย้ายไปอยู่แถวทุ่งสองห้อง กลางวันสามารถไปดูแลลูกที่บ้าน แล้วกลับไปทำงานที่กรมสหกรณ์พานิชยกรรม ที่เทเวศร์ได้ทันสมัย รถมอเตอร์ไซด์ อยู่ที่นี่รู้จักกัน ๒-๓ บ้าน ต่างต้องทำงาน ในหมู่บ้านไม่มีการรวมตัวกัน มีการประชุมกันเรื่องแก้ปัญหาน้ำท่วม แต่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากเลยยกสาธารณสุขไปขอให้เทศบาลดูแล ทำให้ไม่ต้องเสียค่าบำรุงรักษา คนกรุงเทพฯคบกันแบบไม่ลึกซึ้ง ตัวใครตัวมัน แต่จะโทษใครก็ไม่ได้ หน้าที่การงานบังคับ การเปลี่ยนแปลงของกรุงเทพฯทำให้หัดเทียบกับต่างประเทศ ทำให้กระฉับกระเฉง ต้องปรับตัว ปรับฐานะทางเศรษฐกิจ ปัญหาที่ตามมา

เรื่องจรรยา อาชญากรรม ต้องใช้เครื่องทุ่นแรงในบ้าน
 คำนิยมของสังคมเปลี่ยนไป ให้อิสระกับลูกมากขึ้น

นายสุรัตน์ ๔๐ สีเสลา ๔๐
 แต่งงานแล้ว มีบุตร ๒ คน

เกิดที่แถวสีเสลา โศที่บ้านญวนและที่ลาดพร้าว แต่งงาน
 แยกบ้านไปอยู่ที่รามอินทรา ซึ่งยังเงียบสงบ อากาศดี
 อยู่ได้ ๔ ปีย้ายไปที่รังสิต ต้องการขยายครอบครัว และ
 สามารถมาทำงานที่ตอนเมืองได้สะดวก ภรรยาทำงานที่
 พระโขนง โดยใช้รถรับ-ส่งของบริษัท เป็นคริสต์ศาสนิก
 ชนที่เคร่งครัด สนใจการเมือง คิดว่าเบื่อไม่ได้ ต้องไป
 เลือกตั้ง กรุงเทพมหานครมีปัญหาลพิษ อยากให้กลับไปเหมือน
 สมัยก่อน "งานนี้มีปลา งานนี้มีข้าว" แต่ก็ไปไม่ได้
 จำต้องปรับตัวรับใจ ที่ย้ายออกไปเรื่อย ๆ เพราะรู้สึก
 ว่ารับไม่ค่อยได้ เราต้องพัฒนาคนให้อยากมีส่วนร่วม
 ในการแก้ปัญหาของสังคม "ถ้าแม่ปูเดินตรง ลูกปูก็เดิน
 ตรง" ต้องมีแม่แบบดี ๆ ในทุกระดับ ปัจจุบันทุกคนต่าง
 ต่างอยู่ หน้าไหว้หลังหลอก แต่ก็รู้สึกว่ากรุงเทพเป็น
 เมืองที่ต่างคนต่างอยู่มาแต่ไหนแต่ไร ถ้าต่อไปกรุงเทพ
 แออัดมาก ๆ จะย้ายออกไปแถวสุพรรณบุรีหรือราชบุรี

นายศุภชัย ๓๔ บางโพ ๓๔
 แต่งงานแล้ว มีบุตร ๒ คน

เกิดที่บางโพ สมัยที่มีคลองขนานกับถนนเลนเดี่ยว เรียน
 จบพาณิชยการแล้วเข้าทำงานที่ธนาคารออมสิน ต่อมา
 เรียนต่อนิติศาสตร์ รามคำแหง แล้วรับเป็นนิติกร คิด
 ว่าจะไม่ย้ายงาน ทานมา ๑๔ ปีแล้ว แต่ได้ย้ายบ้านหนี
 จากบางโพออกไปแถวบางบัวทอง เพราะอากาศดี บ้าน
 ยังไม่แพง ที่บางโพกลายเป็นโรงงานท่าเพชรนิเจอร์มี
 ฝุ่นมาก ย้ายบ้านหนีแล้ว แต่ต้องเข้ามาทำงานในเมือง
 และวิ่งออกกำลังที่ธ.ออมสินก่อนกลับบ้านตอนเย็น ที่หมู่บ้าน
 ไม่มีบริเวณ เพื่อนบ้านต่างคนต่างอยู่ ไม่มีกรรมการ
 หมู่บ้าน ชยะทิ้ง เคลื่อนตามถนนหมู่บ้าน กิจกรรมที่ทำ

ร่วมกันมีการทำบุญตอนช่วงปีใหม่ คิดว่ากรุงเทพเปลี่ยนไปมากจนมองไม่เห็นว่าภาพเดิม กรุงเทพเป็นเมืองที่พัฒนาแบบไม่มีระบบ อยู่แล้วอึดอัด หายใจไม่ทั่วท้อง เหมือนบ้านที่คับแคบ แต่ไม่รู้จะหนีไปไหน ปัญหาจราจร รถไฟฟ้าคงแก้ได้บ้าง และอยากเห็นคุณคลองสะอาด ส่วนปัญหาวัยรุ่นก็ไม่ต่างจากสมัยก่อน มีการยิงกัน แทงกัน แต่มีปัญหายาเสพติดที่หนักกว่าเก่า คิดว่าไม่ผูกพันกับกรุงเทพ อยู่ต่างจังหวัดก็ได้ แต่ติดที่ครอบครัวและเรื่องการศึกษาลูก

นางวสิมณ ๕๐ ชัยนาท ๑๓
แต่งงานแล้ว มีลูกติดสามี ๑ คน

มาเรียนกรุงเทพเพราะไม่ฝันว่าอยากเรียนจบแล้วแต่งตัวสวย ๆ ต้องเรียนสลับกับทำงาน จนจบพาณิชย์การแล้วสอบเข้าทำงานด้านธุรการที่จุฬาฯ ย้ายจากบ้านญาติไปซื้อบ้านที่มีนบุรี เพราะอากาศดี ราคาไม่แพง และได้เรียนต่อที่สถาบันราชภัฏ ฉะเชิงเทราด้วย มีคอนโดอยู่ที่สะพานควายพักหนึ่ง แต่ไม่ชอบ อยากกลับไปบ้านที่มื่นบุรี ได้เห็นบึงบัว ที่โลง ๆ จึงยอมทนรถติดตอนนี้กรุงเทพเปลี่ยนไปมาก มีปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมและค่าครองชีพแพง คิดว่าคงทำงานที่กรุงเทพต่อไป แต่จะเบสิยไปทาน้ำที่ที่ก้าวหน้ากว่านี้เมื่อได้ปริญญาตรีแล้ว ไม่คิดจะอยู่กรุงเทพตลอดไป อาจโอนไปที่ชัยนาทเพื่อดูแลพ่อแม่ ส่วนบ้านที่มื่นบุรีจะยกให้น้อง

๔. กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน

ชื่อ	อายุ	ภูมิลำเนา	ปีที่อยู่ กรุงเทพ	ทักษะต่อกรุงเทพและ การมีส่วนร่วมในชุมชน
นส.วิภาดา โสด	๒๙	กิ่งเพชร	๒๙	เกิดย่านกิ่งเพชร แต่ไปโตที่บ้านพักทหารอากาศ ตอนเมือง เป็นชีวิตที่สนุก มีเพื่อนเล่นมาก สนุกกันและฟังกันได้ ผากกุกแจและผากท้อกับคนข้างบ้านก็ได้ ชีวิตเหมือนอยู่ต่างจังหวัด มีงานบุญร่วมกันตอนปีใหม่และสงกรานต์ แต่ตอนหลังจัดงานร่วมกันน้อยลง ลาออกจากบริษัทเดิมเพราะอยู่ไกลจากบ้านมาก ต้องออกจากบ้านตั้งแต่ตีห้าครึ่ง ย้ายมาทำงานที่ลาดพร้าวก็ยังเสียเวลาเดินทางมาก จะไปหาลูกค้าต้องนัดเป็นช่วง เมื่อพลาดนัด รถลดยี่ห้าคย่นเวลาเดินทางได้บ้าง แต่ก็กลัวล่ม สมัยนี้คนทำงานรับผิดชอบน้อยลง คนในกรุงเทพเลี้ยงน้ำใจ บนรถเมล์ไม่ค่อยอุกาให้ผู้หญิงหรือคนแก่ บางทีเบื่อก็ก็นึกอยากย้ายตามพ่อแม่ไปที่อยู่บวรราชธานี แต่งานก็หายาก รู้สึกผูกพันกับกรุงเทพ ไปอยู่ที่อื่นรู้สึกไม่คุ้น
นายสุชาติ แต่งงานแล้ว	๔๖	สามย่าน	๔๖	เป็นคนสามย่าน เรียนจบมัธยมสามแล้วก็ทำงานกับโรงรับจำนำข้างบ้าน และทำมาตลอดถึงปัจจุบัน ได้เป็นผู้ช่วยผู้จัดการ และย้ายมาที่ร้านอาร์เซียงเทเวศร์ ซึ่งเป็นเจ้าของเดียวกัน ที่เทเวศร์ลูกค้ามากกว่า ชีวิตคุ้นเคยกับสามย่าน แต่ก็ต้องย้ายเมื่อจุฬาฯ ขึ้นค่าเช่า หอบหัวครอบครัวย้ายบ้าน ๓ ครั้ง จนมาอยู่ที่หัวหมาก หมู่บ้านนี้ตัวอาคารดีมัน กรรมการหมู่บ้านขอเก็บค่าสาธารณูปโภค เดือนละ ๑๐๐-๒๐๐ บาท ลูกบ้านไม่ยอมจ่าย ตอนนั้นถนนพัง ท่อน้ำแตก โพงถนนก็ถูกตัด มีเฉพาะส่วนใน

ชอยของคน เพราะพูดคุยและช่วยเหลือกัน รายได้เดือน
หมื่นเศษไม่พอใช้ ลูกกำลังเรียนหลายคน ต้องเบิกส่ง
หน้า และประหยัด อยากให้รัฐบาลจัดโครงการเรียน
ฟรีเหมือนต่างประเทศ กรุงเทพฯเปลี่ยนไปมาก แถว
เทเวศร์ไม่คึกคักเหมือนก่อน คนย้ายไปชานเมืองกันมาก
คนใช้บริการโรงรับจำนำชานเมืองและธนาคาร ที่สาม
ย่านคนฐานะปานกลางก็หายไป มีคนใหม่ที่ประกอบธุรกิจ
ใหญ่เข้ามาแทน ซึ่งก็ใช้บริการธนาคารมากกว่า คิดว่า
จะอยู่กรุงเทพฯต่อไป และอาจลาออกจากงานเมื่อลูก ๆ
เรียนจบและมีงานทำแล้ว

นายภูวเรศ ๓๕ สมุทรสงคราม ๑๗
โสด

มาเรียนต่อมัธยมและมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยตั้งใจ
จะไปเข้าเรียนกลับ แต่พอที่อยู่กับพระที่วัดจักรวรรดิ รู้
สึกว่ากรุงเทพฯไม่สบาย ไม่สบายที่ที่มาแล้วจะมีความสุข
เหมือนที่เราแบลกว่าหมื่น ไม่เหมาะกับเรา แต่ปัจจุบัน
คุ้นเคยมากขึ้น ก็รักกรุงเทพฯ อยู่ที่ไหนก็รักที่นั่น แต่คง
ไม่อยู่ตลอดไป เป็นที่ที่ไม่เหมาะสำหรับอยู่อาศัย คนที่
อยู่กรุงเทพฯเห็นแก่ตัวมากขึ้น ทุกคนจึงจะมาลกลายโ
กาสจากกรุงเทพฯ ใครที่มีโอกาสมากกว่าก็เบียดบังคน
ที่มีโอกาสน้อยกว่า อย่างคนต่างจังหวัดเข้ามาแย่งซื้อก็มัก
ถูกหลอกได้ง่าย เมื่อเรียนจบเคยคิดจะกลับไปหาสวน
แต่เพื่อนชวนไปทำงานกับศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก อยู่ได้ ๔ ปี
แล้วเปลี่ยนไปทำงานสำนักงานทนายความ ด้านคดีทั่วไป
ได้ซื้อบ้านไว้ที่ประตูน้ำพระอินทร์ตามสมัยนิยม เป็นหนี้
แต่ก็ไม่มาได้ไปอยู่ ถ้าแต่งงานจะไม่มีลูก เห็นว่าสังคมมัน
มากขึ้นทุกวัน ถ้าช่วยตัวเองไม่ได้ก็จะกลายเป็นภาระ
สังคม

นส. ตู่กตา โสด	๓๒	คลองสาน	๓๒	<p>เติบโตย่านคลองสาน เล่นน้ำคลอง มีความสุขมาก มีครอบครัวใหญ่ ถูกเลี้ยงแบบเข้มงวด ย้ายออกจากที่คลองสานเพราะเจ้าของที่ไล่ผู้เช่า มาอยู่แฟลตตำรวจที่สนามเป้าได้ ๑๓ ปีแล้ว แต่ก็ยังไม่สนิทกับคนในแฟลต คงคบหากับเพื่อนเดิมที่คลองสานเสมอ อยู่ไม่ไกลจากที่ทำงานจึงใช้รถประจำทางและกลับมารุ่งที่สนามบอลที่แฟลตทุกเย็น เป็นนักรังมาราธอนด้วย งานก้าวหน้าด้วยดี เรียนต่อปริญญาตรีด้านการจัดการ แล้วได้รับการเลื่อนขั้นเป็นผู้จัดการฝ่ายธุรการ ปัญหาของกรุงเทพฯคือฝนตก น้ำท่วม รถติด คนกรุงเทพฯก็ต้องทน อยากให้แก้ปัญหารถติดด้วยโครงการรถไฟฟ้า</p>
นส. ธนิษฐา โสด	๒๓	ชลบุรี	๘	<p>บ้านเกิดคือฉะเชิงเทรา ย้ายไปชลบุรีตั้งแต่อายุ ๗ ปี และเข้ามาเรียนต่อมัธยมที่กรุงเทพฯจนจบมหาวิทยาลัย มีปัญหาการปรับตัวที่โรงเรียน นักเรียนเก่าไม่ยอมคบนักเรียนใหม่ จึงต้องรวมกันเอง เคยอยู่หอแถวรร. เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ บ้านญาติที่คลองเตย อพาร์ตเมนต์ที่ราชเทวี และหอพักที่สะพานควาย เมื่อเริ่มงานขายเครื่องมือวิศวกรรมของบ.เบอร์ลีย์คเกอร์ ย้ายไปอยู่บ้านน้ำที่บางนา ขับรถเข้ามาทำงานที่กล้วยน้ำไท ต้องปรับตัวกับงานขาย เวลาขับรถไม่ชอบฟังจส.๑๐๐ นำเบื่อ การเมืองก็นำเบื่อ ไม่ให้ความสนใจ คิดว่าปัญหาของกรุงเทพฯคือเรื่องอากาศเสีย ชยะ คนชอบเข้ามากรุงเทพฯเห็นว่าเป็นเมืองเจริญ ชลบุรีกำลังจะเป็นเหมือนกรุงเทพฯ ซึ่งไม่อยากจะเห็นอย่างนั้นเลย ยังผูกพันกับชลบุรีมากกว่ากรุงเทพฯ</p>

๕. กลุ่มนักศึกษาจากต่างจังหวัด

ชื่อ	อายุ	ภูมิลำเนา	ปีที่อยู่ กรุงเทพ	ทัศนะต่อกรุง เทพและ การมีส่วนร่วมในชุมชน
นส. ลินีนาถ	๑๘	ตรัง	๒	เข้ามาเรียนต่อมัธยมปลายตามแบบที่ ๆ และคิดว่าจะมีโอกาสเลือกสถาบันได้มากกว่า ถ้าอยู่ที่ตรังต้องเลือก ม.สงขลานครินทร์แห่งเดียว ตอนมาเรียนใหม่ ๆ ต้องปรับตัวมาก รู้สึกเหมือนไปเมืองนอก แต่พูดภาษาถิ่นรู้เรื่อง เช่นไม่รู้เรื่องรถเมล์สายต่าง ๆ กลัวพูดแล้วจะเหนื่อ อยู่นานก็ปรับตัวเข้ากับเพื่อน ๆ ได้ พักอยู่แถวฝั่งธน และติดต่อกับน้ำที่อยู่รามอินทรา อยู่คนเดียวได้ ชอบหาประสบการณ์เพิ่มเติม เช่นไปฝึกงานกับเคนตักก็ตอนปิดเทอมและคิดจะไปเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่มาอยู่กรุงเทพ ไม่ค่อยกลับไปเยี่ยมบ้านที่ตรัง ไม่ชอบเดินทางสมบุกสมบัน พ่อแม่เป็นฝ่ายมาเยี่ยมมากกว่า ตอนนี้คิดเรื่องเรียนจบก่อน อยู่ที่ไหนก็ได้ที่มีงานทำ ขอไม่ทำงานสอน ไม่อยากเป็นครูเหมือนพ่อแม่ ต้องทำงานหนักมาก
นส. ศศิธร	๒๐	พิษณุโลก	๓	อยากมากเรียนกรุงเทพเพราะอยากมาเจออะไรใหม่ ๆ เพื่อนใหม่ สังคมใหม่ ถ้าเรียนต่อที่บ้านก็เจอเพื่อนกลุ่มเดิม บรรยากาศเก่า ๆ ก่อนหน้านี้ ชอบมามาเที่ยวกรุงเทพ ชื่อของตามห้างสรรพสินค้า เมื่อมาอยู่กรุงเทพนานวันเข้า เดินห้างบ่อยจนเบื่อไปเอง ของเหมือนกันหมด เดิมเคยวิตกเรื่องคบเพื่อน ทราบว่าที่รัฐศาสตร์เป็นสังคมชั้นสูง แต่ก็ปรับตัวได้ เรื่องการเมืองอ่านข่าว

มากจนแข็ง เพราะเรื่องซ้ำซาก ปีแรกที่มาอยู่กรุงเทพฯ กลับบ้านบ่อยมาก ปีต่อมากลับน้อยลง ทำกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยมากขึ้น ขอบงานสงกรานต์ที่บ้าน คิดว่ากรุงเทพฯ มากขึ้น เป็นเมืองที่มีอะไรให้ตัดดวงเยอะ ถ้าหางานได้จะทำที่กรุงเทพฯ ไม่คิดจะอยู่กรุงเทพฯ ตลอดไป และก็ไม่ได้คิดจะกลับไปอยู่ที่บ้าน อยากหาจังหวัดที่ชอบหรือไปอยู่ต่างประเทศ

นส.รัตติกร ๒๑ นครราชสีมา ๕

เรียนที่ทันตแพทยศาสตร์ ขอนแก่น ๑ ปี แล้วสอบใหม่ ได้ทันตแพทย์ จุฬา สอบใหม่ตามแรงสนับสนุนของญาติ รู้สึกว่ามาเรียนกรุงเทพฯ ก็ดี ได้ชีวิตที่แข็งแกร่งขึ้นเช่น เรื่องการเดินทาง ต้องรู้เส้นทางรถเมล์ต้องเผื่อเวลา มาใหม่ ๆ เพื่อนเห็นเป็นคนแปลกหน้า ไม่อบอุ่นเหมือนที่ขอนแก่น ทุกคนเรียนแข่งกัน เอาตัวรอด รู้สึกว่าที่นี่เป็นเมืองต่างถิ่น ไม่ใช่บ้าน แม้จะย้ายทะเบียนมากรุงเทพฯ เคยคิดว่ากรุงเทพฯ ไม่ใช่เมืองศิวิไลซ์ ก็ยังคิดเหมือนเดิม กรุงเทพฯ มีปัญหามากขึ้นทุกวัน ผู้บริหารก็ไม่จริงจังในการแก้ปัญหา เรียนจบแล้วต้องใช้ทุน ๓ ปี อยากกลับไปที่นครราชสีมาถ้ามีตำแหน่งว่าง

นายภัคพงศ์ ๒๒ พิจิตร ๑๔

ขอพ่อเข้ามาเรียนกรุงเทพฯ ตั้งแต่เล็ก (ป ๔) เห็นคนอื่นมาเรียน ก็อยากมาบ้าง ทั้งที่พ่อไม่อยากจะให้มา มาอยู่นานหลายปี ช่วงหลังแทบไม่ได้กลับบ้านเลย เพราะเรียนหนัก และรู้สึกเหมือนเป็นคนแปลกหน้าสำหรับที่บ้าน รู้สึกความคิดและการกระทำจะไม่เหมือนคนที่พิจิตร คล้ายเป็นตัวประหลาด เรียนจบแล้วสอนต่อที่ ม.มหานคร ในอนาคตอยากทำธุรกิจ คิดว่ากรุงเทพฯ มีปัญหาเรื่องรถติด แต่ก็สะดวกสบายทุกอย่าง กาลังขอรถจากแม่ อาจทำงานที่กรุงเทพฯ หรือไปที่พิจิตร

ทำธุรกิจการเกษตรที่ครอบครัวค่อนข้างมีอิทธิพลอยู่
ถ้าหากที่กรุงเทพเป็นคนเล็ก ๆ คู่แข่งเยอะ ต้องต่อสู้
คิดว่าข้อดีของการมากรุงเทพคือ ได้เจอผู้คน ได้รับ
ข่าวสาร ถ้าอยู่ต่างจังหวัดอาจเสียโอกาส

นายวิโรจน์ ๑๘ สุพรรณบุรี ๑

มาจากครอบครัวเกษตรกร เลี้ยงสัตว์ ตั้งใจจะเรียน
ด้านนี้ ซึ่งวิทยาลัยเกษตรกรรมที่สุพรรณบุรีไม่มีสาขานี้
สอบเข้าเรียนที่โรงเรียนสัตวแพทย์ ม.เกษตรศาสตร์
ชอบบรรยากาศร่มรื่น เคยมาชมงานเกษตรแฟร์ และ
งานประกวดสัตว์ ยังไม่ค่อยได้สัมผัสกรุงเทพมากนัก
แค่เพื่อนจากต่างจังหวัด ปรับตัวกับเพื่อนใหม่ได้ ไม่
รู้สึกว่าการแบ่ง เขาแบ่งเรา ปัญหาตอนนี้คือเรื่องค่า
ครองชีพสูง เกรงว่าพ่อแม่จะส่งไม่ไหว อาจต้องหางาน
ทำและขอทุนการศึกษาช่วยค่าเรียน ช่วงนี้กลับบ้านทุก
อาทิตย์ และตั้งใจจะกลับไปหางานช่วยพ่อแม่

๖. กลุ่มหาบเร่แผงลอย

ชื่อ	อายุ	ภูมิลำเนา	ปีที่อยู่ ใน กรุงเทพ	ทัศนคติต่อกรุงเทพและ การมีส่วนร่วมในชุมชน
นางดวงแข แต่งงานแล้ว	๓๑ มีบุตร ๑ คน	มีนบุรี	๔	เทศกาลเข้มงวด สิ่งแวดล้อมสังคมไม่ดีต่อลูก ไม่รู้ว่ามี ปัญหาอะไรตอนพฤษภาคมมีห าคระจะเป็นใหญ่ก็ได้
นายพานิช แต่งงานแล้ว	๓๗ มีบุตร ๓ คน	ร้อยเอ็ด	๑	กรุงเทพของแพง อากาศเป็นพิษ แต่ต้องทนเอา มาหา เงินเลี้ยงลูกเมียอีสานไม่มีงานทำ เจอคนอีสานที่นี่ก็หัก ทายกัน ไม่แข่งกันขายของเพราะเป็นคนอีสานด้วยกัน คน กรุงเทพเข้าด้วยยาก ไม่ยอมพูดด้วย บ้านติดกันยังไม่รู้จัก กัน อยู่ที่อีสานเป็นจนท.รักษาหน่วยเลือกตั้ง ชอบพรรค พลังธรรม

นายนิวัฒน์ เป็นไรสด	๒๐	ร้อยเอ็ด	๕	เห็นกรุงเทพฯครั้งแรกก็ชอบ อยากจะอยู่มีรถมีอะไรเยอะ แม้ชีวิตที่นั่นลำบาก ค่าครองชีพสูง ก็ยังดีกว่าที่บ้านซึ่งหา เงินยาก เรื่องควนรถชินแล้ว เวลาว่างไปช้อปปิ้งกับเพื่อนที่ รัชดาภิเษก	
นายทองอยู่ แต่งงานแล้ว	๓๐	หนองบัวลำภู	๕	มีบุตร ๑ คน	เพื่อนบอกว่าที่กรุงเทพฯชยันทำงานจะได้วันละ๑๐๐-๒๐๐ เลยมาลอง เปลี่ยนอาชีพหลายอย่าง ขายปลาหมึกบั้ง ไล่ กรอก จนมาปะชุนเสื้อผ้า มีเพื่อนกลุ่มที่มาจากบ้านเดียวกัน กันจัดทอดผ้าป่า และสนิทสนมกับเพื่อนบ้านดี อยู่กรุงเทพฯไม่ เคยไปวัด
นางยวน แต่งงานแล้ว	๔๑	นครราชสีมา	๙	มีบุตร ๒ คน	ตั้งนามากรุงเทพฯเพราะอยากให้ลูกได้เรียนสูง ๆ ไม่ต้อง ไปรับจ้าง/ทานาอีกไม่ใคร่ไว้ใจเพื่อนบ้าน เป็นคนอื่นไม่ เหมือนพี่น้อง มีปัญหาฝุ่น ดิน จากที่ก่อสร้างปลิวมาลงที่กล้วย แขก อยู่กรุงเทพฯชยัน อดทนก็พออยู่ได้ ห่วงลูกกลัวคบเพื่อนผิด

๓. กลุ่มมารับจ้าง

ชื่อ	อายุ	ภูมิลำเนา	ปีที่อยู่ กรุงเทพฯ	ทัศนะต่อกรุงเทพฯและ การมีส่วนร่วมในชุมชน	
นายแดง แต่งงานแล้ว	๓๖	ลพบุรี	๑๕	มีบุตร ๑ คน	คิดว่าเงินทองคงดีกว่าอยู่บ้านนอก แล้วก็ดีกว่าจริง ๆ กรุงเทพฯ มีแสงสีเร้าใจตลอดเวลา เพื่อนใหม่ไม่ค่อยจริงจัง รู้สึกว่าตัว เองน่าจะก้าวหน้ากว่านี้แต่ทำไม่ได้เพราะ ไม่ฉลาดพอ วันหยุด ชอบพาลูกไปเดินห้างให้เล่นเครื่องเล่นและจะได้มีเพื่อน เบื่อ เรื่องจรรยาจรตืดขัดและมลพิษ มีผลกระทบต่อสุขภาพบ้างแล้ว อยากเก็บเงินไปเปิดร้านที่ลพบุรี เพื่อนสมัยเด็กอยู่ที่นั่นหมด

- นายแสวง ๔๒ นครราชสีมา ๔
แต่งงานแล้ว มีบุตร ๓ คน
อยู่บ้านนอกจน ก็ต้องเข้ากรุงเทพ เคยทำทำงานโรงงานกระเบื้อง ได้กรดลิปล้อและก่อสร้าง ตอนมาขับสามล้อเครื่องใหม่ ๆ ซาดทุนเป็นหมื่น เสียค่าปรับให้ตำรวจเพราะไม่รู้กฎจราจร เบื่อรถติด ไม่เอาครอบครัวมา ค่าครองชีพแพง และอันตรายสำหรับลูกสาว แต่ก็ยอมให้มาทำงานที่รังสิตเพราะมีญาติอยู่หลายคน ยังกลับไปงานบุญและทานาที่บ้าน(ลืบทว่าไร่) ถ้าลูกเรียนจบจะกลับไปทานา
- นายอำนาจ ๒๗ ศรีสะเกษ ๙
แต่งงานแล้ว ไม่มีบุตร
มาครั้งแรกอยู่ไม่ได้หนีกลับบ้าน ตอนนี้คิดว่าถ้าอยู่บ้านนอกมีงานทำมีเงินใช้ก็อยู่บ้านนอกดีกว่า ปัญหาเรื่องขับรถไม่รู้ทาง บางทีผู้โดยสารก็ไม่จ่ายเงิน เริ่มเป็นหืดหอบ น้ำลายมีฟุ่นแบบเขม่าติดออกมา แต่กินเหล้าแก้ว ไม่กลัว ตอนมาใหม่ ๆ กลับไปทานาทุกปีตอนนี้ไม่ได้ไปแล้ว จะอยู่หากินที่นั่นต่อไป
- นายสมบูรณ์ ๓๕ ประจวบคีรีขันธ์ ๓๐
แต่งงานแล้ว ไม่มีบุตร
แม้ยากจนก็ชนชายเรียน เห็นว่าเป็นคนกรุงเทพถ้าขาดการศึกษาก็โง่ การศึกษาทำให้รู้จักคิด ไม่เป็นโจร ไม่ติดยา มาขับมอเตอร์ไซด์รับจ้าง เป็นงานสุจริต รายได้ดีกว่างานบริษัท ย้ายบ้านไปอยู่สุทธิสารมีเพื่อนบ้านดีกว่าย่านเก่า คนมีการศึกษาช่วยเหลือกัน ไม่มีเสียงทะเลาะเบาะแว้ง เพื่อนบ้านที่อายุน้อยกว่ามักมาขอความช่วยเหลือ ชินและยอมรับสภาพจราจรติดขัดในกรุงเทพ ย่านเดิมที่เคยอยู่ชุมชนเปลี่ยนไปมาก คนเก่าย้ายออกเกือบหมด อีก ๒ ปีจะย้ายไปทำร้านอาหารไทยที่เนเธอร์แลนด์ ช่วยน้องภรรยาที่แต่งงานกับชาวฮอลแลนด์ คิดว่าไปเพื่ออนาคต จะไม่กลับมาอีกแล้ว
- นายอนันต์ ๓๑ วัฒนิงค์ ๓๑
แต่งงานแล้ว ไม่มีบุตร
ชอบงานมอเตอร์ไซด์เพราะอิสระ สนุกกับการผจญภัยบนท้องถนน สภาพบ้านยังเป็นบ้านไม้โบราณติดกระจกสี เพราะย่าชอบแบบเก่า แต่บ้านคนอื่นเปลี่ยนหมดแล้ว ยังมีความหวังว่าปัญหาการจราจรแก้ไขได้ รถติดช่วยอาชีพมอเตอร์ไซด์ คน

ฉบับนี้ซึ่งก็น้อยลงแล้ว ยอมรับสภาพการเปลี่ยนแปลง เดิม
คลอง หน้าบ้านโคกเสนาได้ ที่เป็นป่ารก เดี่ยวนี้ทุกอย่างพัฒนา
กรุงเทพเหมาะ เป็นศูนย์กลางธุรกิจ มากกว่าที่พุกออาศัย น่าจะ
ให้คนออกไปอยู่รอบนอก มาทำงานแบบไปเช้าเย็นกลับ

ความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตของคนกรุงเทพฯกับคนที่มีต่อมหานคร

จากการสนทนาเกี่ยวกับความเป็นมา เรื่อยไปจนถึงการประกอบอาชีพ เหตุผลของการมาอยู่กรุงเทพฯ และทัศนคติที่มีต่อกรุงเทพฯของผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคน พบว่าแต่ละคนได้จัดวางความสัมพันธ์ของตนเองและครอบครัวไว้แล้ว ถ้าจัดเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ อาจแบ่งออกได้เป็น ๔ กลุ่มด้วยกัน คือ (ดูรายละเอียดทัศนคติและการมีส่วนร่วมในตารางชุดที่ ๒)

๑. กลุ่มที่ปักหลักอยู่กรุงเทพฯ
๒. กลุ่มที่คิดว่าจะหันหลังให้กรุงเทพฯ
๓. กลุ่มที่เข้า ๆ ออก ๆ อพยพเข้ามาตามความจำเป็น
๔. กลุ่มที่ยังไม่ได้ตัดสินใจแน่ชัด เช่นยังกำลังศึกษาต่อ หรือเพิ่งศึกษาจบ กำลังเริ่มประกอบอาชีพ

การมองว่าตนเองเป็น "คนกรุงเทพฯ" หรือไม่ หรือเป็นมากน้อยเพียงไร หมายถึงการคิดว่าตนเองนั้นเป็นส่วนหนึ่งของมหานครแห่งนี้หรือไม่ (sense of belonging) ซึ่งคงจะมีที่มาจากรากฐานทางวัฒนธรรมหลาย ๆ ด้านประกอบกัน แม้การศึกษานคราวนี้จะมีได้มีโอกาสจะลึกถึงแก่นของความคิดจิตใจผู้ให้สัมภาษณ์ แต่ก็อาจจะอนุมานเอาจากคำตอบที่ได้มาว่าใครบ้างที่คิดว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกรุงเทพฯและใครบ้างที่คิดว่าตนเองยังไม่เป็นส่วนหนึ่งของคนกรุงเทพฯ และยังเห็นได้ว่ามีบางคนไม่ค่อย ๆ ยอมรับว่ารู้สึกตัวว่าเป็นคนกรุงเทพฯแล้ว

อีกส่วนหนึ่งคือคำตอบในเรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ซึ่งเมื่อประกอบกันเข้ากับส่วนแรก ช่วยให้เห็นได้ว่าใครบ้างที่คิดว่าตนเองเป็นคนกรุงเทพฯจริง ใครบ้างที่ต้องการอาศัยอยู่บ้านที่นำอยู่ ใครบ้างที่พยายามช่วยกันทำให้บ้านหลังใหญ่แสนแออัดแห่งนี้มีความเอื้ออาทร มีตรจิตรมิตรใจต่อกัน

๑. กลุ่มที่ปักหลักอยู่กรุงเทพฯ

สำหรับกลุ่มที่มีรกรากอยู่กรุงเทพฯมา ๒ ชั่วโมงคน กรุงเทพฯคือบ้าน ที่ทำมาหากินและเป็นเรือนตาย เช่นคุณสมบูรณ์ เจ้าของร้านชาที่ท่าพระจันทร์ อายุ ๖๓ ปี ผากชีวิตไว้ที่นี้มั่นใจว่าตนเองเป็นทั้งคนจีนและคนกรุงเทพฯ ยอมรับสภาวะสองอัตลักษณ์ (double identity) และถือประเพณีปฏิบัติสองแบบควบคู่กันไป และเช่นเดียวกับคุณผอบ เจ้าของร้านยาหน้าวัด ซึ่งคิดว่าตนเองเป็นคนกรุงเทพฯ ปรับตัวได้กับสภาวะการเปลี่ยนแปลง ร้านทั้งสองอยู่ย่านเมืองเก่าและได้อาศัยมาตลอดชีวิต เคยมีส่วนร่วมับชุมชนในกิจกรรมทาง

ประเพณี เช่นการสร้างศาลเจ้า สงกรานต์ ปีใหม่ หรือการซื้อเครื่องดับเพลิง เพื่อป้องกัน
ชุมชน แต่เมื่อคนอื่น ๆ ย้ายออกไป มีคนใหม่เข้ามาแทน ความรู้สึกมักคุ้น และความรู้สึก
ว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเริ่มหายไป สายใยมิได้เหนียวแน่นดังก่อนเท่าอีกต่อแล้ว

ยังมีอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ มาแต่แรก เป็นกลุ่มที่มีการปรับเปลี่ยนอาชีพ
หรือย้ายแหล่งพักอาศัย เช่นคุณเบญจวรรณ ร้านเสื้อครุยท่าพระจันทร์ คุณอุทัย ร้านค้าสังฆ
ภัตต์ คุณเลิศพงษ์ ร้านค้าทองรูปพรรณ คุณวันชัย ธุรกิจรถยนต์ ซึ่งยึดเอาชีวิตทางเศรษ
กิจของตนเองเป็นสำคัญ มิได้มีความผูกพันกับชุมชนมากนัก ย้ายไปตามสถานะทางอาชีพ จึง
กลายเป็นคนที่เคยอยู่หลายย่าน แต่ปราศจากรากที่แน่นหนานในชุมชน กลุ่มนี้มักตอบว่าคุ้น
เคยกับเพื่อน ๆ ในย่านเดิมของตน เพราะเป็นเพื่อนเล่นเพื่อนเรียนมาตั้งแต่เล็ก เมื่อย้าย
ออกจากชุมชนก็อาจจะมีการติดต่อกันบ้างในระยะแรก และค่อย ๆ ห่างเหินมากขึ้นเนื่อง
จากภาระทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกัน ก็ไม่สนิทสนมกับเพื่อนบ้านในย่านใหม่ ไม่ได้ทำกิจ
กรรมร่วมกันในชุมชน การติดต่อก็เกิดจากความจำเป็นทางเศรษฐกิจ เช่นกรณีคุณเลิศพงษ์
ซึ่งต้องเจรจาให้มิวนิตยสถานกลุ่มร้านค้าทองรูปพรรณย่านชอยอุดมสุข จะเห็นได้ว่าความร่วม
มือนี้น้อยกว่าความคิดที่จะการแข่งขันกัน จนต้องนำตำรวจเข้ามาเป็นคนกลางช่วยเจรจา
ด้วย หรือคุณอุทัย ซึ่งตอบว่าไม่คุ้นกับร้านค้าเครื่องสังฆภัตต์ในย่านถนนดินสอและถนนบำรุง
เมือง แต่จะส่งสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน ๆ จากโรงเรียนเดิมมากกว่า ความหมายของคำว่า
ชุมชนของคนกลุ่มนี้ จึงน่าจะเป็นเครือข่ายของเพื่อนหรือญาติที่ไม่จำเป็นต้องอยู่ย่านเดียวกัน
(ไม่ได้ถูกจำกัดโดยกายภาพ) หากเป็นความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นจากภายนอกชุมชนที่พักอาศัย
ผูกพันกันด้วยความเป็นเครือญาติ สถานะทางการศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม
และด้วยชีวิตวัฒนธรรมของ เศรษฐกิจสมัยใหม่

ในกลุ่มเจ้าของกิจการขนาดกลาง/ใหญ่ มีผู้ที่มาจากต่างจังหวัดและตั้งรกรากในกรุง
เทพ โดยมีกรณีที่รู้สึกว่าเป็นคนสองอัตลักษณ์ เช่นคุณธีรชัย มีชีวิตเศรษฐกิจแบบสมัยใหม่
แต่มีวัฒนธรรมอาหารการกินและภาษาแบบคนเหนือ และเป็นกรรณิกรวันที่เข้ามามีส่วนร่วม
กับชุมชนสูง เคยสมัครรับเลือกตั้งเป็นรองผู้ว่ากรุงเทพมหานคร และมีส่วนร่วมกับชุมชนเดิม
ที่เชียงใหม่ด้วย ในกรณีที่แตกต่างกัน คุณชูศรี เป็นคนสิงห์บุรีที่บอกว่า สิงห์บุรี เป็นเพียง
บ้านเกิด ไม่ได้มีความผูกพันอะไรอีกแล้ว ธุรกิจทั้งหมดอยู่ในกรุงเทพฯ รวมทั้งครอบครัว
ด้วย แต่ในการบอกว่าเป็นคนกรุงเทพฯ ก็มิได้มีความรู้สึกร่วมกับชุมชนในย่านที่พักอาศัยอยู่
แต่อย่างใด

อีกกลุ่มหนึ่งที่ตั้งรกรากอยู่ในกรุงเทพฯ แต่ถูกผู้รััดด้วยภาระทาง เศรษฐกิจจนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนเลย คือกลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจและพนักงานบริษัทเอกชน กลุ่มนี้มีความกังวลกับงานอาชีพ การศึกษาของบุตร และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ดูเหมือนว่าเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความแปลกแยกกับวิถีชีวิตในกรุงเทพฯ เช่นคุณสุรศักดิ์ เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ คุณมันทนา ข้าราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คุณประสพ อาจารย์มหาวิทยาลัย คุณวศิมน เจ้าหน้าที่ธุรการมหาวิทยาลัย รวมทั้ง คุณวิภาดาและคุณตุ๊กตา ซึ่งทำงานบริษัทเอกชน ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่สนิทกับเพื่อนบ้าน ไม่รู้จักชื่อ ทักทายกันบ้างนาน ๆ ครั้ง

ในกลุ่มอาชีพรับจ้างจะมีกรณียกเว้น เช่นคุณสุชาติ ลูกจ้างโรงรับจำนำ หรือคุณสุกษัย นิติกรธนาคารออมสิน ที่พยายามจะมีส่วนร่วมในหมู่บ้านจัดสรรของตน

๒. กลุ่มที่คิดว่าจะหันหลังให้กรุงเทพฯ

กลุ่มนี้มีจำนวนไม่มากนัก เป็นคนที่อยู่กรุงเทพฯ มาแต่เดิม เห็นว่าฝากความหวังไว้ที่นี่ไม่ได้ จึงวางแผนไปตั้งรกรากที่อื่นซึ่งคิดว่ามีโอกาสเจริญรุ่งเรืองมากกว่าที่กรุงเทพฯ เช่นกรณีของคุณสมบูรณ์ เรียนจบรามคำแหงและหันมาขับรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างอยู่ปัจจุบัน กำลังวางแผนจะไปทำงานร้านอาหารไทยที่ประเทศเนเธอร์แลนด์กับภรรยา และน้องสาวของภรรยาซึ่งแต่งงานกับชาวต่างชาติ กรณีของคุณสมบูรณ์ก็คล้าย ๆ กับคนไทยอีกจำนวนหนึ่งที่หวังจะไปเสี่ยงชะตาเอาในดินแดนใหม่ โดยบอกว่า "ไปเพื่ออนาคต และจะไม่กลับมาอีกแล้ว"

สำหรับกรณีคุณภูเวศ เป็นชาวสมุทรสงคราม เข้ามาศึกษาต่อระดับมัธยมและมหาวิทยาลัย มีอาชีพเป็นนักกฎหมาย ตอบว่าอยู่ที่ไหนก็รักที่นั่น แต่ไม่คิดว่าจะอยู่กรุงเทพฯ เห็นว่าเป็นเมืองที่มีปัญหามาก มีการเอารัดเอาเปรียบคนจน ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากคุณภูเวศเคยทำงานกับศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก ของมูลนิธิเด็ก มีโอกาสเห็นและเข้าใจปัญหาของผู้ด้อยโอกาส และตนเองก็พักอาศัยอยู่กับพระที่วัดจักรวรรดิ

ในกลุ่มที่มีอาชีพหาบเร่แผงลอย คุณดวงแข บอกว่าเมื่อเก็บหอมรอมริบได้ตามที่ต้องการจะกลับไปค้าขายที่มินบุรีซึ่งเป็นบ้านเดิม อยากอยู่ใกล้ชิดกับลูกสาวที่ฝากาให้พี่สาวเป็นคนเลี้ยงดู ส่วนในกลุ่มที่รับจ้าง คุณแดงบอกว่าถ้าเก็บเงินแสนได้จะกลับไปเปิดร้านค้าที่ลพบุรี แต่ในความเป็นจริง อยู่มานาน ๑๕ ปี และรับเอาลูกที่เคยฝากพ่อแม่เลี้ยงที่ลพบุรีมาอยู่ด้วยกันที่กรุงเทพฯ โอกาสที่จะกลับไปอยู่ลพบุรีจึงดูไม่ค่อยจะแน่นอน

๓. กลุ่มที่เข้า ๆ ออก ๆ อพยพเข้ามาตามความจำเป็น

กลุ่มนี้มักเป็นเกษตรกรที่อพยพเข้ามาหางานชั่วคราวบ้าง กึ่งถาวรบ้าง ทั้งครอบครัวไว้ที่ชนบท แม้จะไม่ได้คิดจะตั้งหลักปักฐานในกรุงเทพฯ และมีเพียงห้องเช่า แต่กลับเป็นกลุ่มที่มีคบหากับเครือข่ายของคนจากถิ่นเดียวกันอย่างแน่นแฟ้น อาจจะเนื่องจากต้องพึ่งพาทางจิตใจ และทางเศรษฐกิจ เช่นพาไปฝากงาน ให้ข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ หรือการลงทุน เช่นกรณีของคุณพานิช ทาบเร่ขายไข่ปิ้ง และคุณแสง ชัยสามล้อรับจ้าง

คนกลุ่มนี้มีความแปลกแยกกับกรุงเทพฯ ค่อนข้างสูง นอกจากจะไม่รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกรุงเทพฯ แล้ว ยังเห็นว่าคนกรุงเทพฯไม่น่าคบค้า ไว้ใจไม่ได้ ไม่เช่ญาติพี่น้อง สำหรับคนกลุ่มนี้คนกรุงเทพฯเป็นคนต่างวัฒนธรรม เป็น *คนอื่น* ที่ไม่ใช่ว่าพวกพ้องของตน ด้วยทัศนะเช่นนี้ ความจงรักภักดีและการมีส่วนร่วมจึงตกอยู่กับชุมชนเดิมที่ต่างจังหวัด เพราะยังคงส่งเงินกลับบ้านสม่ำเสมอ ไปหาบุญ ไปงานประเพณีอื่น ๆ และมีส่วนในการเลือกตั้งที่บ้านเดิม

๔. กลุ่มที่ยังไม่ได้ตัดสินใจแน่ชัด เช่นยังกำลังศึกษาต่อหรือเพิ่งศึกษาจบกำลังเริ่มประกอบอาชีพ

กลุ่มนี้ยังรวมตลอดถึงผู้ที่เข้ามาอยู่นานแล้ว แต่มีความรู้สึกว่าตนเองไม่ใช่คนกรุงเทพฯ อาจเนื่องจากยังมีครอบครัวอยู่ต่างจังหวัด มีที่ดินหรือกิจการอยู่ต่างจังหวัด หรือเป็นผู้ที่ยังไม่มีฐานะ เศรษฐกิจดีพอที่จะตั้งรกรากที่กรุงเทพฯ เช่นกรณีคุณนุสรุา ช่างตัดเสื้อ ที่รู้สึกว่าตนเองยังไม่ใช่คนกรุงเทพฯ แต่ก็ไม่อาจอยู่นครราชสีมาได้อีกต่อไป ถ้าครอบครัวคือแม่และลูกสาวย้ายมาอยู่ด้วยกันทั้งหมดที่กรุงเทพฯได้ก็จะหมดกังวล หรือกรณีนายอานาจ ซึ่งอยู่กรุงเทพฯ มา ๕ ปี เลิกกลับไปทานาตอนหน้า และคิดจะไปอยู่ใกล้กับญาติทางฝ่ายภรรยาที่อยู่ธานีแทนที่จะกลับไปทางศรีสะเกษ แต่ขณะนี้ ก็ยังลังเลใจอยู่

ส่วนกรณีคุณทองอยู่ อาชีพปะชุนเสื้อผ้า ยังคงมีความผูกพันกับบ้านเกิดที่หนองบัวลำภูสูงมาก นอกจากจะส่งเงินกลับบ้านแล้ว ยังร่วมกับเพื่อน ๆ จัดทอดผ้าป่าทุกปี มีความคิดว่าจะไป ๆ มา ๆ ระหว่างบ้านที่ต่างจังหวัด และกรุงเทพฯ จะเห็นได้ว่าคุณทองอยู่อาศัยกรุงเทพฯเป็นแหล่งประกอบอาชีพ เช่นเดียวกับคนจากต่างจังหวัดอีกเป็นจำนวนมาก แต่โดยสามัญแล้วยังถือตนเป็นคนอีสาน

ภาพโดยรวม ๆ ของคนกรุงเทพฯ คงจะไม่แตกต่างไปจากข้อวินิจฉัยของนักวิชาการที่กล่าวไว้แล้วในตอนต้นมากนัก ไม่ว่าจะเป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิต ทัศนคติต่อกรุงเทพฯ และความสัมพันธ์กับชุมชน ล้วนแต่มีรากฐานมาจากมิติทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ชีวิตที่ผูกมัดไว้ด้วยการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ จนขาดการแลกเปลี่ยนทางใจ ได้ส่งผลให้เกิดปัญหาวิกฤตในด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ และจิตใจอย่างที่ประจักษ์แก่เราทุกคน.

บทที่ ๖

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง "คำให้การของคนกรุงเทพฯ" ได้แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปของ "คนกรุงเทพฯ" บัณฑิตสำคัญ ๒ ประการที่นำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด คือ

๑. กลุ่มคนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ มีจำนวนมากขึ้นหลายเท่าตัวและมีที่มาจากภูมิภาคต่าง ๆ ตลอดจนแรงงาน พ่อค้า นักธุรกิจจากต่างประเทศ ทำให้มีความหลากหลายของภาษาและวัฒนธรรม กลุ่มชนชาติที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ มาก่อน อาทิ จีน มอญ อินเดีย ผ่านกาลเวลาในการปรับตัว ๒-๓ ชั่วคน ส่วนหนึ่งกลายเป็นคนกรุงเทพฯ อย่างเต็มตัว ในขณะที่มีกลุ่มใหม่ ๆ หลังไหลกันเข้ามาประกอบอาชีพกันมากในระยะเวลา ๒๐ ปีมานี้ เช่นแรงงานจากอีสานและจากประเทศใกล้เคียง เช่น เขมร ลาว พม่า จีนตอนใต้ ฮองกง ใต้หวัน (ซึ่งบางส่วนเป็นแรงงานผิดกฎหมาย) สำหรับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาเป็นแรงงานก่อสร้าง ทำงานบ้าน และโสเภณี ส่วนกลุ่มที่มาจากประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงเข้ามาประกอบธุรกิจด้านอสังหาริมทรัพย์ ตลาดหุ้น และลงทุนในธุรกิจด้านอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มที่มาจากประเทศทางตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกา ยุโรป ที่เข้ามาลงทุนในธุรกิจหลายประเภท หรือเป็นนักวิชาชีพสาขาต่าง ๆ

อย่างไรก็ดี เรายังขาดการศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัว และการผสมผสานทางวัฒนธรรมของคนกลุ่มใหม่ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ จึงน่าจะมีการวิจัยเพื่อทำความเข้าใจกับสภาพองค์ประกอบที่เปลี่ยนแปลงนี้ว่า มีส่วนในการสร้างวัฒนธรรมใหม่ของคนกรุงเทพฯ อย่างไรบ้าง

๒. สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของสังคมไทยและสังคมโลก ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนกรุงเทพฯ คำนึงไปตามระบบเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ค่านิยม ความเชื่อ ตลอดจนขนบธรรมเนียมและประเพณีที่ถือปฏิบัติแบบสังคมเกษตรกรรมในอดีต กำลังแปรเปลี่ยนไปตามแรงกดดันของระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ เรื่องใดที่ขัดแย้งกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน จะถูกปรับเปลี่ยนไป โดยอาจจะมีการปรับในด้านค่านิยม ความเชื่อ หรือค่านิยมความเชื่อไว้ แต่ปรับวิธีปฏิบัติเสียใหม่ให้กระชับรัดกุมขึ้น เช่นความเชื่อด้านพิธีกรรมทาง

ศาสนายังคงดำรงอยู่ แต่จำเป็นต้องปรับให้ทันสมัย ดังตัวอย่างการสวดศพของคนกรุงเทพฯ ใช้เวลาน้อยลงกว่าเดิมมาก แต่ยังคงการสวด ๗ วันหรือเก็บศพ ๑๐๐ วันแล้วจึงทำพิธีเผา หรือคนกรุงเทพฯ ใส่บาตรน้อยลง แต่ยังคงทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา สำหรับคนที่มาจากต่างจังหวัด มักจะกลับไปทำบุญที่บ้านในวันสงกรานต์ หรือกลับไปร่วมงานบุญของชุมชนของตนมากกว่าจะทำบุญที่วัดในกรุงเทพฯ

จากคำบอกเล่าของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ทำให้ทราบว่าความสัมพันธ์ของคนในชุมชนย่อย ๆ ในกรุงเทพฯ มีความเปราะบางเพียงใด อีกทั้งการที่ขาดพิธีกรรม (ไม่ว่าสมัยเก่าหรือสมัยใหม่) ในการเชื่อมความสัมพันธ์เข้าไว้ด้วยกัน สภาพความเป็นชุมชนในสำนึกของคนกรุงเทพฯ ไม่ได้ยึดติดกับด้านกายภาพของการอยู่ด้วยกันในละแวก หรือย่านเดียวกัน หากเชื่อมกันด้วยชุมชนทางวิชาชีพ (ประกอบอาชีพเดียวกัน หรืออยู่ในสมาคมวิชาชีพเดียวกัน) ชุมชนทางการศึกษา (เป็นศิษย์เก่าโรงเรียนเดียวกัน)

สำหรับผู้ที่อพยพเข้ามาทำงานทำในกรุงเทพฯ ความผูกพันกันเป็นชุมชนยังคงขึ้นอยู่กับเรื่องชาติพันธุ์และภาษาอยู่มาก แต่ในขณะเดียวกัน ชุมชนของคนกลุ่มนี้เป็นชุมชนชั่วคราว สมาชิกจะแตกกระเจินกระสายไปในทิศทางต่าง ๆ ได้โดยง่าย เพราะงานอาชีพมีความไม่แน่นอน (เป็นงานขนาดเล็ก เช่นหาบเร่ รับจ้าง) และยังมีภาระทางภูมิลาเนาเดิมซึ่งมีส่วนต่อการตัดสินใจดำเนินชีวิตในกรุงเทพฯ

ความเปราะบางที่เห็นจากการศึกษาในครั้งนี้ นำไปสู่คำถามในเรื่องสำนึกของการเป็นคนกรุงเทพฯ หรือความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ความเป็นเจ้าเข้าเจ้าของที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมในชุมชน นักวิชาการก็ตี คิลบินก็ตี ต่างตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการขาดสำนึกความเป็นคนกรุงเทพฯ ซึ่งนอกจากจะแสดงออกในทางการไม่มีส่วนร่วมแล้ว ยังนำไปสู่การแข่งขัน เอารอดเอาเปรียบกัน ค่านิยมที่เข้ามาแทนที่ความเอื้ออาทรของชุมชนคือความเป็นปัจเจกชนนิยม และความแปลกแยกกับชุมชน ส่วนหนึ่งของผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงทัศนคติในทางลบเกี่ยวกับกรุงเทพฯ ซึ่งจากนัยของคำให้สัมภาษณ์พอจะตีความได้ว่าไม่มีความสุขหรือความภาคภูมิใจในการเป็นคนในประชาคมกรุงเทพฯ และมีอีกส่วนหนึ่ง (แม้จะเป็นเพียงส่วนน้อย) ที่ต้องการอพยพไปอยู่ต่างประเทศหรือต่างจังหวัดเพื่อหนีให้พ้นสภาพปัญหาทั้งด้านกายภาพและด้านจิตใจ

เมื่อประมวลดูแล้ว ผู้ที่อาศัยอยู่คนกรุงเทพฯ จะด้วยความเต็มใจ หรือจำใจก็ตามแต่ มิได้มีความยึดติดต่อชุมชนของตนเท่าใดนัก ความไม่พอใจต่อสภาวะแวดล้อมทั้งปวงมีการแสดงออกในวาระต่าง ๆ เช่นปัญหาจราจร ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษในเมือง ปัญหาการ

ขาดความอบอุ่นในครอบครัว ฯลฯ แต่ก็มิได้ร่วมแรงร่วมใจกันแก้ไขอย่างจริงจัง หรือไม่มีการสร้างระบบขึ้นมารองรับปัญหาในปัจจุบันและที่จะตามมาในอนาคต ได้แต่ปล่อยยาให้
เกิดปัญหาและแก้กันไปแบบตามบุญตามกรรม นี่คือสัญญาณอันตรายซึ่งชี้ให้เห็นถึงสภาวะ
วิกฤตทางวัฒนธรรมของคนกรุง เทพใน พ.ศ. ๒๕๓๘.

บรรณานุกรม

กาญจนาคพันธุ์ กรุงเทพฯเมื่อ ๓๐ ปีก่อน, กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์พิมพ์เกษ, ๒๕๓๔.

นิธิ เอียวศรีวงศ์ "กรุงเทพ-บางกอก-กทม" ใน หมายเหตุวัฒนธรรมร่วมสมัย, กรุงเทพฯ:แพรวสำนักพิมพ์, ๒๕๓๗.

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ "การขยายตัวของมหานครกรุงเทพ - ชีดจำกัดทางเศรษฐกิจชีวภาพ" เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง "สู่ศตวรรษที่สามของมหานครกรุงเทพ" วันที่ ๒๗-๒๘ กันยายน ๒๕๓๖.

"วิกฤตสังคมไทยในยุคดิจิทัล" วารสารสังคมศาสตร์, ปีที่ ๒๙ ฉบับที่ ๓, มิถุนายน ๒๕๓๗.

สังคิด พิริยะรังสรรค์ "สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มของเศรษฐกิจนอกระบบในภาคเมือง" เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการมีงานทำสำหรับคนงานนอกระบบ จัดโดยศูนย์อบรมเพื่อพัฒนาคนจนเมือง และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, วันที่ ๓-๘ ธันวาคม ๒๕๓๗.

สารคดี (ฉบับพิเศษ ขึ้นปีที่ ๖ - ที่นี่...กรุงเทพฯ '๓๓ นครหรือสวรรค์สำหรับใคร), ปีที่ ๖: ฉบับที่ ๖๑, มีนาคม ๒๕๓๓, หน้า ๙๓-๙๘.

สำนักนโยบายและแผน กรุงเทพมหานคร สถิติรายปี กรุงเทพมหานคร ๒๕๓๖
กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๗.

Askew, M. Interpreting Bangkok: The Urban Question in Thai Studies, Chulalongkorn University Press, 1994.

ภาคผนวก

คนกรุงเทพฯ ๗

สักกี่คนที่เป็นคนกรุงเทพฯ ?

จากรายงานล่าสุดโลกสำนักงานสถิติแห่งชาติ ระบุว่า ในปี ๒๕๒๔ มีผู้หญิงย้ายเข้ากรุงเทพฯ มากกว่าผู้ชายเป็นอัตราส่วน ๖๐ ต่อ ๕๐ นี่ตัวเลขนี้จำแนกได้ว่า

๕๓% มาจากภาคอีสาน
๓๐% มาจากภาคกลาง
๑๕% มาจากภาคเหนือ
๑๒% มาจากภาคใต้
๑% มาจากต่างประเทศ
และที่ย้าย ๆ กันเข้ามานั้น สองในสามหรือ ๖๕% ย้ายมาทำงาน และเข้ามาเรียนหนังสือ หรืออยู่ในวัยเรียนหนังสือ (ต่ำกว่า ๑๑ ปี) มีประมาณ ๒๐%

เอท ะคนที่มาทำงานนั้น ๕๔% จาก ๖๔% มาทำงานในอาชีพให้แรงงาน คือเป็นกรรมกรหรือทำงานด้านบริการ อาทิ มาเป็นคนใช้หรือพนักงานเสิร์ฟในร้านอาหาร ประมาณ ๕% มาทำงานด้านธุรกิจหรือการค้า ที่มาทำงานระดับเสมียนมีแค่ ๒% และประเภทที่ทำงานแบบสบาย ๆ ชนิดนั่งโต๊ะมีน้อยที่สุด คือเพียง ๑% เท่านั้น ที่เหลืออีก ๑% เดินเตะฝุ่น หุงอยู่ทั่วกรุงเทพฯ

คนที่ย้ายเข้ามานี้ ๘๗% ย้ายมาจากหมู่บ้านในเขตชนบทของไทย

มีเพียง ๑๓% ที่มีภูมิลำเนาถาวรอยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลจังหวัด ซึ่งก็ยังมีข้อถกเถียงกันอยู่ว่า แรงดึงดูดของความเจริญและแสงสีของกรุงเทพฯ หรือความยากจนแห่งแสงในชนบทกันแน่ ที่เป็นแรงผลักดันย้ายออกจากถิ่นกำเนิด

ถ้าเราตามไปรู้อัตราส่วนของคนที่มียรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ซึ่งคิดจากร้อยละของคนที่มียรายได้ต่ำกว่า ๕,๘๓๔ บาทต่อปี สำหรับคนในเขตเทศบาล และ ๑,๘๒๓ บาทสำหรับคนในเขตชนบท ยังเห็นความแตกต่างของคนกรุงเทพฯ กับคนจังหวัดอื่น ๆ ชัดเจนมากขึ้นไปอีก เพราะคนที่มียรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนในกรุงเทพฯ มีอยู่เพียง ๓.๕% ในขณะที่ตัวเลขนี้จะเป็น ๔๘.๒% สำหรับคนในภาคอีสาน ๒๗.๒% สำหรับคนภาคใต้ ๒๕.๕% สำหรับคนในภาคเหนือ และ ๑๕.๖% สำหรับคนภาคกลาง

แต่ถ้าเราไปถามคนกรุงเทพฯ ตรง ๆ ว่า คิดว่าตัวเองเป็นคนชั้นไหน คนกรุงเทพฯ จำนวนสูงถึง ๘๕% คิดว่าตัวเองเป็นคนชั้นกลาง ที่คิดว่าเป็นชั้นสูงมีน้อยมากเพียงแค่ ๑% และคิดว่าเป็นคนชั้นต่ำมีอยู่ประมาณ ๑๔% ซึ่ง

ถ้าพิจารณาจากตัวเลขรายได้จริง ๆ ที่คนกรุงเทพฯ หนาได้และการคิดแบบอัตวิสัยข้างต้น เราจะได้ตัวเลขออกมาว่า คนกรุงเทพฯ ที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๔,๐๐๐ บาท มีอยู่ ๕๑% ซึ่งหากกล่าวได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีรายได้น้อย คนที่มีรายได้ปานกลาง (๔,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท) มีอยู่ ๓๔% และพวกที่มีรายได้สูงมากกว่า ๑๐,๐๐๐ บาทจะมีประมาณ ๑๕%

แสดงว่าคนกรุงเทพฯ ที่มีรายได้น้อยจำนวนมากทีเดียวที่ค่อนข้างซีโอ คิดว่าตัวเองอยู่ในกลุ่มที่มีรายได้ปานกลาง

หันมาดูนิสัยการใช้จ่ายของคนกรุงเทพฯ บ้าง จะพบว่าในหมวดของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหาร คริวเรือนกรุงเทพฯ ถึง ๔๓% ชอบกินอาหารสำเร็จรูป โดย ๑๔% ซื้อมากินที่บ้าน และ ๒๙% ไปกินที่ร้าน คนกรุงเทพฯ ที่อาศัยในเขตมหานครส่วนกลาง (CITY CORE) จะมียิสัยบริโภคแบบนี้มากกว่าคนกรุงเทพฯ ที่อยู่ในเขตมหานครส่วนนอก (SUBURB) หรือ เขตชานมหานคร (FRINGE) เพราะ ๑ ใน ๓ ของคนที่อยู่ในใจกลางเมืองนี้ ชอบไปกินอาหารที่ร้าน กัดตากา หรือ สอนอาหาร

ยังมีตัวเลขที่น่าสนใจเรื่องค่าใช้จ่ายอีกว่า โดยเฉลี่ยแล้วคนกรุงเทพฯ ใช้จ่ายเงินประมาณ ๒๒๕

บาทต่อคนต่อปี ในการบริโภคเครื่องใช้ที่มีแอลกอฮอล์ ขณะที่รายจ่ายชนิดนี้สำหรับคนในภูมิภาคคิดเป็น ๘๑.๑๗ บาทต่อคนต่อปี เท่านั้น

ค่าใช้จ่ายของเครื่องใช้มีนเมานี้ ถ้าคูณด้วยจำนวนคนกรุงเทพฯ ทั้งหมด (โดยใช้ตัวเลขจากทะเบียนราษฎร) จะปรากฏออกมาว่า คนกรุงเทพฯ ใช้จ่ายเงินในการเสสุรา และเครื่องใช้มีนเมาถึง ๑,๒๔๒ ล้านบาทต่อปี!

ดัชนีความเป็นเอกราชของกรุงเทพมหานคร (Primacy Index)

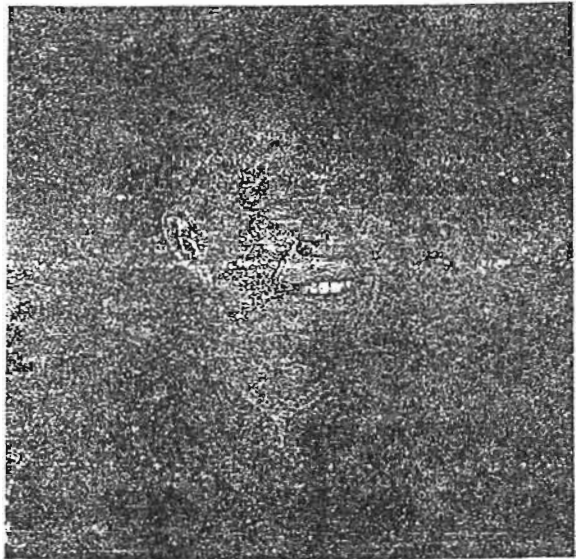
ปี		กรุงเทพฯ	ทั้งประเทศ
๒๕๓๑	จำนวนประชากร *	๑๐%	๑๐๐%
		(๕,๗๑๖,๗๗๙)	(๕๔,๙๖๐,๙๑๘)
๒๕๓๑	ขนาดของพื้นที่ (ตร.กม.) *	๑,๕๖๘	๕๔๒,๓๕๔
๒๕๓๑	ความหนาแน่นของประชากร (ต่อพื้นที่ ๑ ตร.กม.) *	๓,๖๔๔	๑๐๑
๒๕๒๙	รายได้เฉลี่ยต่อปีต่อครัวเรือน (บาท) *	๘๓,๓๘๘	๔๓,๕๗๒
๒๕๒๙	รายได้เฉลี่ยต่อปีต่อคน (บาท) *	๒๑,๙๔๔	๑๐,๑๓๓
๒๕๒๙	รายจ่ายเฉลี่ยต่อปีต่อครัวเรือน (บาท) *	๗๙,๐๔๔	๓๕,๑๙๖
๒๕๒๙	รายจ่ายเฉลี่ยต่อปีต่อคน *	๒๐,๘๐๑	๑๐,๕๕๗
๒๕๓๑	ร้อยละของประชากรที่อาศัยอยู่ใน เขตเมือง (เทศบาลและสุขาภิบาล) *	๑๐๐%	๒๙.๓%
๒๕๓๐	จำนวนวัด *	๔๒๐	๓๔,๔๒๒
๒๕๓๐	จำนวนพระ (ตัวเลขนอกพรรษา) *	๑๑,๑๓๗	๑๘๓,๒๐๐
๒๕๓๐	จำนวนสามเณร *	๔,๖๗๒	๑๒๘,๗๑๒
๒๕๓๐	จำนวนแม่ชี *	๑,๒๔๗	๑๕,๑๑๔
๒๕๓๐	จำนวนลูกศิษย์วัด *	๙,๔๕๕	๘๒,๖๙๕
๒๕๓๐	จำนวนวัดศอพระ *	๑ : ๒๖.๕	๑ : ๕.๓
๒๕๓๒	จำนวนแหล่งพกร่างโรคที่สำรวจพบ (ก.ศ. ๓๒) *	๘๒๖	๖,๑๗๘
๒๕๓๒	บุคคลอาชีพพิเศษและพนักงานบริการ ที่สำรวจพบ (ก.ศ. ๓๒) *	๒๓,๒๔๒	๘๕,๑๒๖
๒๕๓๐	จำนวนประชากรต่อแพทย์ ๑ คน *	๑,๔๑๘	๕,๕๕๕
๒๕๓๐	จำนวนประชากรต่อทันตแพทย์ ๑ คน *	๖,๘๐๑	๓๖,๕๑๕
๒๕๓๐	จำนวนประชากรต่อเภสัชกร ๑ คน *	๒,๐๙๕	๑๔,๗๙๙
๒๕๓๐	จำนวนประชากรต่อพยาบาล ๑ คน *	๔๖๐	๑,๑๙๐
๒๕๓๐	จำนวนประชากรต่อจำนวนเตียงผู้ป่วย ทั่วไป ๑ เตียง *	๓๑๖	๗๑๘
๒๕๓๑	จำนวนการฆ่าตัวตาย (คน) *	๒๓๕	๑,๙๘๘
๒๕๓๑	จำนวนการตายด้วยโรคหัวใจ ต่อประชากรแสนคน *	๘๔	๔๔
๒๕๓๑	จำนวนการตายด้วยโรคมะเร็ง ต่อประชากรแสนคน *	๔๔	๓๓
๒๕๓๑	จำนวนการตายด้วยอุบัติเหตุ ต่อประชากรแสนคน *	๒๔	๓๐
๒๕๓๑	จำนวนตำรวจที่ทำหน้าที่ปราบปราม อาชญากรรม ๑ คนต่อประชากรแสนคน *	๕๖๙	๗๐๖
๒๕๓๑	จำนวนตำรวจต่อพื้นที่ (ตร.กม.) *	๑ : ๐.๒	๑ : ๕.๗
๒๕๓๑	จำนวนคดีประเภทอุกฉกรรจ์ละเมิดขวัญ ต่อประชากรแสนคน *	๓๗.๗	๒๑.๗
๒๕๓๑	จำนวนคดีประเภทฆ่าคนตายโดยเจตนา ต่อประชากรแสนคน *	๖.๑	๑๑.๒

๒๕๓๑	จำนวนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินที่เกิดขึ้น ^{๑๖}	๑๓,๙๓๙	๔๘,๗๙๑
๒๕๓๑	จำนวนคดีข่มขืน ^{๑๖}	๓๕๖	๒,๗๒๔
๒๕๓๑	จำนวนรถทุกชนิด [*]	๑,๗๖๐,๑๖๗	๖,๐๕๕,๔๘๕
๒๕๓๑	จำนวนรถยนต์ส่วนบุคคล (รย.๑-๔) [*]	๙๐๑,๔๔๔	๑,๘๗๔,๓๘๔
๒๕๓๑	จำนวนรถมอเตอร์ไซด์ [*]	๗๗๕,๕๓๘	๓,๘๙๔,๘๒๔
๒๕๓๑	จำนวนรถยนต์ส่วนบุคคลต่อประชากร [*]	๑ : ๖.๓	๑ : ๒๙.๓
๒๕๓๑	จำนวนรถมอเตอร์ไซด์ต่อประชากร [*]	๑ : ๗.๔	๑ : ๑๔.๑
๒๕๓๑	ปริมาณการบริโภคพลังงานเชื้อเพลิงต่อคนต่อวันต่อลิตร ^{๑๑}	๔.๑	๐.๘
๒๕๓๑	ปริมาณการบริโภคพลังงานไฟฟ้า (กิโลวัตต์) ^{๑๑}	๒๘,๒๕๒.๗	๑๓,๙๔๖.๘
๒๕๓๑	ปริมาณการบริโภคพลังงานไฟฟ้า (กิโลวัตต์) ต่อประชากร ต่อปี (เขตการไฟฟ้านครหลวง) ^{๑๑}	๑,๘๕๐.๒	๕๑๔.๑
๒๕๓๐	จำนวนหมายเลขโทรศัพท์แบบทั่วไป ^{๑๖}	๒๘๖,๘๓๒	๙๐๑,๖๒๒
๒๕๓๐	จำนวนหมายเลขโทรศัพท์ต่อประชากรหนึ่งร้อยคน ^{๑๖}	๐.๖	๑.๗
๒๕๓๐	จำนวนเครื่องโทรศัพท์สาธารณะ ^{๑๖}	๕,๗๐๙	๒๐,๑๔๔
๒๕๓๐	จำนวนเครื่องโทรศัพท์สาธารณะต่อประชากรหนึ่งพันคน ^{๑๖}	๐.๑	๐.๔
๒๕๓๐	จำนวนเครื่องรับวิทยุ ^{๑๖}	๑,๒๙๑,๖๔๖	๘,๒๙๒,๒๒๔
๒๕๓๐	จำนวนเครื่องรับวิทยุต่อประชากรหนึ่งพันคน ^{๑๖}	๒๑๖	๑๕๕
๒๕๓๐	จำนวนเครื่องรับโทรทัศน์ ^{๑๖}	๑,๑๗๖,๑๙๘	๕,๒๗๕,๖๓๗
๒๕๓๐	จำนวนเครื่องรับโทรทัศน์ต่อประชากรหนึ่งพันคน ^{๑๖}	๑๙๗	๙๘

๑. กองการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
๒. กองสถิติตำรวจภูธร กรมตำรวจ
๓. สำนักงานสถิติแห่งชาติ ; รายงานสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ๒๕๒๗
๔. กองวิจัยและวางแผน กรมตำรวจ
๕. กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม
๖. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ; รายงานประเมินผลการพัฒนาในระยะวางแผนพัฒนา ฉบับที่ ๖-๒๕๓๒
๗. กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ
๘. กองกานโรค สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร
๙. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ; สถิติภัยพิบัติและจังหวัดสมุทรใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๓๐ กรกฎาคม ๒๕๓๒
๑๐. สำนักงานพลังงานแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน ; รายงานแนวโน้มของประเทศไทย ๒๕๓๐
๑๑. สำนักงานพลังงานแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน ; รายงานไฟฟ้าของประเทศไทย ๒๕๓๐
๑๒. กองวิจัยและวางแผน กรมตำรวจ ; สถานภาพการผูกกรรมในประเทศไทย ๒๕๓๐
๑๓. สำนักงานให้คำปรึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ; สถิติการศึกษาฉบับที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๓๐
๑๔. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ; เครื่องมือภาวะสังคม ๒๕๒๗

ฟัง...คนกรุงเทพ ฯพดณกรุงเทพ ฯ

สัมภาษณ์ : อภิวัฒน์ อภิวัฒน์
ภาพ : อภิวัฒน์ อภิวัฒน์

พลตรีจำลอง ศรีเมือง ผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร ณกรุงเทพ ฯ

"ผมไม่ได้เข้าข้างตัวเองนะ
แล้วก็ไม่ได้เข้าข้างผู้คณะด้วย เห็น
ว่าจะโหลยอย่างสีขึ้นอย่างเด่นชัด
ยกเว้นการราชการที่เอื้อตนเอื้อกัน เพราะ
ว่ารวดเร็วขึ้นมากทุกวัน กับละลือร้อย
ห้าร้อยคน

"ส่วนคุณหนึ่งปัญหาของกรุง
เทพ ฯ คือ ความเจริญทางด้านวัตถุ
มีการกระทำของ คุณทนาย คนนี้
เยอะ ...เป็นธรรมดาปัญหาที่มากขึ้น
ตามไปด้วย เรียกว่าเป็นเหยื่อของ
ความเจริญ...ความเจริญในลักษณะ
หนึ่งมันทำให้เราสะดวกลบยา อีก
ลักษณะหนึ่งมันทำให้เราอึดอัดดิ
เคือง

"ทางแก้ไขปัญหาคือ ผู้คน
ต้องเห็นแก่ตัวน้อยลง สภาพความ
เลื่อมโทรมจะไม่ทุเรศต่ำลงมากขนาด
นี้

"อีกเรื่องที่ เห็น ชัด ๆ คือ ผู้
คนในกรุงเทพ ฯ โดยส่วนรวมแล้ว

ยากจนลง เมื่อเทียบรายจ่ายกับรายรับ
ที่ได้

"เราไม่สามารถที่จะไปพูด
ยังคนต่างจังหวัดไม่ให้เข้ากรุงเทพ ฯ
ได้ เพราะต่างก็เป็นคนไทยด้วยกัน
มาเถอะ...แต่มาแล้วก็ลดความเหิน
แค้นตัวลง และถ้าเป็นไปได้ กลับไป
อยู่ต่างจังหวัดดีกว่า ไปอยู่ในสภาพ
ที่อะไร ๆ ยังบริสุทธิ์ ละอาจ ไม่
เหมือนมากรุงเทพ ฯ เอนำเข้าก็เสีย
เงิน เอนำออกก็เสียเงิน

"กรุงเทพ ฯ คือเมืองที่มีประ
ชากรอยู่ถึงหนึ่งในสิบของประเทศไทย
การลงทุนกว่าครึ่งก็อยู่ในกรุงเทพ ฯ
เป็นเมืองที่เจริญมากมาย แต่เป็น
ความเจริญทางวัตถุ เป็นศูนย์กลางรวม
ศูนย์กลางของทุกอย่าง

"มันเป็นปัญหาของเมืองใหญ่
ทั่วโลก ยิ่งแจ๊คตัวอะไร คนยิ่งถ่ม
แค้นตัวมากขึ้นเท่านั้น"

มติ ตั้งพานิช นายกสมาคมสถาปนิกสยาม ประธานกรรมการบริษัท ตีไบน์ สี่เวลลอปท์ ณกรุงเทพ ฯ

"กรุงเทพ ฯ ตอนนี้เมื่อเทียบ
กับคนแล้ว มันได้เสียจนเราแทบจะ
เข้าไปจัดระเบียบอะไรไม่ได้ แต่ก็
จำเป็นต้องจัด เพราะกรุงเทพ ฯ คง
ไม่ได้หยุดแค่นี้ มันต้องต่อไปอีก ที่นี้
ปัญหาที่คิดจะไปแบบสมบูรณ์หรือว่า
พิการ ...ผมคิดว่ามันไม่สายที่เราจะ
เข้าไปจัดระเบียบกรุงเทพ ฯ เสียตั้งแต่
เดี๋ยวนี้

"ถึงที่สุดแล้ว ผมคิดว่ากรุง
เทพ ฯ ของเร ทั้ง ๆ ที่มันมีปัญหา คุ้มกว่า
รับซ้อน แต่ก็เมืองที่มีชีวิตชีวา
เป็นเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ทุก
อย่าง หากที่ระนาบเมืองไหนในโลก
เทียบได้ เรามีสิ่งที่สวยงามที่สุด ระเบียบ
เดียวกันเราก็มีผลิตภัณฑ์ที่ลุดแห่ง
หนึ่ง เรามีอาหารที่อร่อยที่สุดในโลก
ระเบียบเดียวกัน เราก็มีอาหารที่ไม่มี
คุณค่าทางโภชนาการเลย ความแตก
ต่างหลากหลายของกรุงเทพ ฯ นี้ ผม
อยากจะเทียบว่ามันเป็นเอกลักษณ์
ของกรุงเทพ ฯ นะครับ"

คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร

รองประธานบริหาร
สถานสอนภาษา AUA.
นครกรุงเทพฯ

"ความเห็นแก่ตัว ความไม่มี
น้ำใจ ไม่มีวินัยของคนกรุงเทพฯ
ถ้าไปอีกระยะหนึ่ง มันจะหยุดยั้ง
ไม่ได้แล้วนะ มันน่าจะมีวิธีกั แต่
เราไม่เคยได้รับการศึกษามาก่อน พ่อแม่
ไม่เคยสอน...ทั้งหมดเหมือนเขาบ แต่
จริง ๆ แล้วไม่หยาบเลยสักนิด มันเป็น
อย่างนั้นจริง ๆ"

"กรุงเทพฯ ทุกวันนี้ ไม่ใช่
สังคมที่เป็นธรรมชาติ มันสร้างและ
มันเกิดขึ้นมาจากธุรกิจ ไม่ใช่เกิดจาก
ความรู้สึกหรือจิตใจที่เกี่ยวพันกัน
จริงๆ"

นายแพทย์ชูเกียรติ ปานปรียา

หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
ร.พ.สมเด็จพระเจ้า
อากนสรปฐม

"มันมีหลักความเป็นจริงทาง
ด้านจิตของมนุษย์อย่างหนึ่งที่ว่า ยิ่ง
พัฒนาทางวัตถุมากแค่ไหน ก็ยังเป็น
ปฏิภาณกลับกันกับความสุจริตใจ ...
วันนี้คุณบอกว่ากรุงเทพฯ มันพัฒนา
ไปมากเหลือเกิน มันเป็นเรื่องของวัตถุ
แล้วเรื่องของความสุจริตใจคนล่ะ...
นี่คือหลักความจริง"

"คนกรุงเทพฯ ใช้เวลา
เหลือเกิน เก่งมากเหลือเกิน ฉลาด
มากเหลือเกินกับเรื่องนอกบ้าน เขา
ใช้ความเก่งจนหมด พอกลับบ้าน
เปลี่ยเพลี้ย นวดแระ... ไม่ยอมเอา
ใจความแก่นนั้นมาใช้กับครอบครัว นำมา
สร้างหายนะที่บ้านบ้าง"

สัมภาษณ์ แก้วทอง เจ้าของห้องเสื้อ ไบ้ บูติค จากตะลา

"กฎระเบียบบ้านเมืองต้อง
แรง เพื่อให้คนปฏิบัติ ถ้าออกกฎมา
ว่าบ้านไหนขี้สอจยให้บ้านเลขที่
ปรอยให้บ้านค่าตาง ปรอยให้ต้นไม้
ไม้สายงาม หน้าบ้านเต็มไปด้วยระ
มูลฝอย จิบเลข จิบไปเข้าคุกกลับ
วัน คูชีจะเป็นอย่างไร"

"คนที่เข้ามาอยู่กรุงเทพฯ
หาความแน่นอนในชีวิตไม่ได้ ต้อง
เอาตัวเขงรอฟและหาทางต่าง ๆ ไม้ตัว
สีเงินเอง รัฐบาลไม่มีประสิทธิภาพ
คนไม่มีโอกาสฝึกอบรบ.จิตใจ รัฐบาล
สร้างสรรหะยะไรขึ้นในกรุงเทพฯ เลย
ถูกทำลายหมด ไม้ว่าโทรศัพท์ทำ
รารณะ เริ่จะไรก็ตาม"

สุรัตน์ สุวิตวงศ์

นักธุรกิจ
บริษัทอิมพอร์ต-เอกซ์พอร์ต
นครกรุงเทพฯ ฯ

"กรุงเทพฯ เป็นจุดเดียวที่มีความโดดเด่นพอที่จะทำให้นักลงทุนทั้งหลาย หันพอใจที่จะมาลงทุน แต่ผมคิดว่าก็ต้องแยกกันระหว่างธุรกิจกับการดำเนินชีวิต... ในทางธุรกิจ การจัดการและเทคโนโลยีต่างๆ เราสู้ตะวันตกไม่ได้ ก็ต้องเป็นฝ่ายเข้าหาเขา ส่วนการดำเนินชีวิต เราควรเป็นตัวของตัวเอง... บ้านเราทำอะไรที่เป็นตะวันตกง่าย"

กীরติ พลสิทธิ์

เจ้าของห้องเสื้อดวงใจ บิส
นครกรุงเทพฯ ฯ

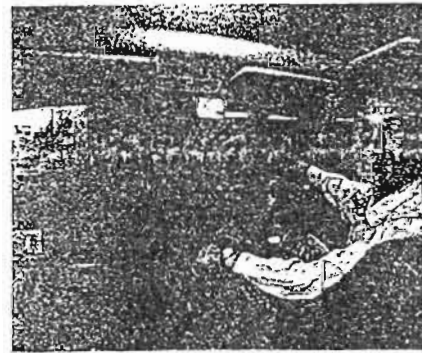
"ในพื้นที่วันนี้สะท้อนความเป็นสังคมเมืองมาก แต่เป็นสังคมเมืองตะวันตก ไม่ใช่ไทยกรุงเทพฯ คนคืออยู่ไม่ได้ คนมีเงินเท่านั้นและถึงจะอยู่ได้ ตอนนี้ทุกอย่างมันเป็นเงินเป็นทองไปหมด เศรษฐกิจมันดีขึ้น แต่ดีเฉพาะบางกลุ่ม มันเติบโตแบบปลอม ๆ ยังไม่รู้อ"

वलันต์ ก่อเกียรติ

นักธุรกิจ เจ้าของรถ
ซิลเอร์ลิงเสิร์ชมูลค่า ๓ ล้านบาท
จากประจวบคีรีขันธ์

"แน่นอน ตอนรถติดเรามีความสุขว่าคนกรุงเทพฯ หัวไป ลูก-สาวผมพูดทุกคนว่า รถติดไฟแดงนี้สบายมาก... ชีวิตประจำวันคนกรุงเทพฯ นี้อยู่ในรถกันมาก ของผมนอกจากจะให้ความสุขตัวเองแล้ว ยังให้คนอื่นเห็นลูกสาวได้ เพราะของเราเล่นแบบคลูด ๆ ทุกตัว"

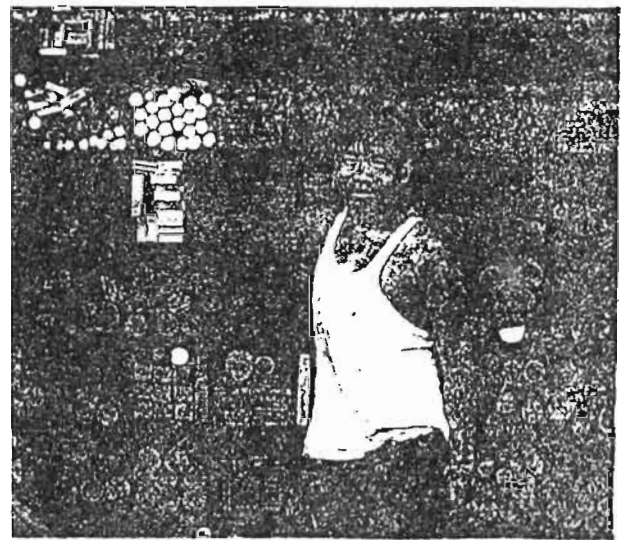
"ไปมาหลายประเทศแล้ว คิดว่ากรุงเทพฯ นี่เฮุดแล้ว นอกจากปัญหาจราจรนะ จะเอาอะไรก็ได้ ลมกรรคี ๆ นี่เอง มีเงินวันละแสนจะไว้ให้หมกก็ได้"

ณรงค์ เกิดสิน

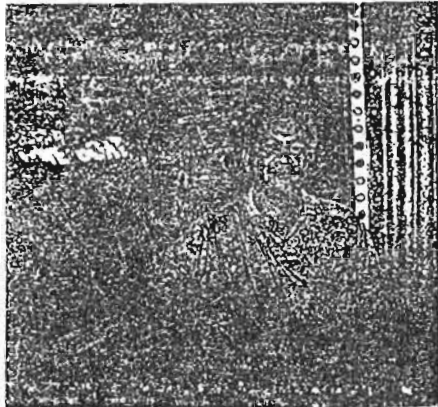
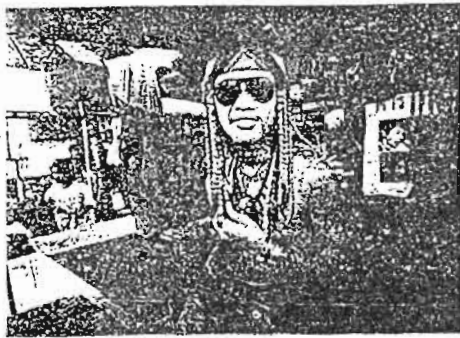
คนงานร้านเหล็ก
จากอุบลราชธานี

"เพิ่งมากรุงเทพฯ ได้ไม่กี่เดือน เพื่อนชวนมาก็มายู่กับเพื่อน... กลับบ้านตอนตรุษจีนทีหนึ่ง คิดถึงบ้านอยู่ ไม่ชอบกรุงเทพฯ แต่ก็อยากอยู่ทำงานหาเงิน ที่บ้านไม่มีอะไรทำ... วันหยุดไปเที่ยวสวนจตุจักรกับสวนลุม"

เมตตา สุนันทวงศ์
ผู้หญิงทำงาน-วงการโฆษณา
คนกรุงเทพฯ

"พัฒนาการของกรุงเทพฯ อยู่ที่คุณ คนเติบโต แต่ว่ากรุงเทพฯ แยก คนพัฒนาไปในทุก ๆ ส่วน จิตใจดีขึ้น กว้างขึ้น เริ่มคิดเอง ไม่ได้เชื่ออะไรง่าย ๆ แต่ว่าตัวกรุงเทพฯมันไม่ได้ไปกับคน เหมือนกับว่าคนกับเมืองกรุงเทพฯ มันไม่เจอกัน มันไม่ลงตัว มันขัดกัน ก็เลยดูเหมือนกรุงเทพฯ ไร้เจริญ เหมือนชาวชนบทพัฒนาทุกคนต้องพยายามหาวิธีปรับตัวเองให้เข้ากับกรุงเทพฯ ปรับชีวิตปรับความคิดให้เข้ากับสภาพความเป็นกรุงเทพฯ กันเอาเอง"

วินัย พงศ์นิล
เจ้าของบาร์คลีโอพัทรา
สำนักพิมพ์พงศ์
จากอยุธยา

"ยิ่งเมืองเจริญไปมากเท่าไร ก็ยิ่งมีประโยชน์ต่อกิจการแบบนี้ เพราะคนเราหาเงินกันก็เหนื่อย คนเรามีตังค์ก็อยากใช้ น้อยคนที่จะอิงหาอิงกับ...คนกรุงเทพฯนะหึ้น เขียดมากขึ้น ก็ต้องการพักผ่อนมาก อิงรับ เพราะฉะนั้น บารอย่างนี้ก็สามารถรองรับสิ่งเหล่านี้ได้ มันเป็นเรื่องธรรมชาติ ผู้หญิงกับผู้ชาย"

คุณต่อม
เจ้าของร้านน้ำผึ้ง
สวนจตุจักร
จากพิษณุโลก

"กรุงเทพฯ ง่ายอะ กรุงเทพฯ ก็คือเมืองของเทพเทวา ใครมีเงินก็อยู่ได้... ผมคิดว่าเราน่าจะปลุกจิตสำนึกของคนกรุงเทพฯ กันนะอะ อยากให้เปลี่ยนและจัดสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสังคม"

เปี่ยมเลี้ยง แซ่เจ็ย
แม่ค้าขายปลั๊ตเตอร์
ย่านวงเวียน ๒๒ กรกฎา
คนกรุงเทพฯ

"ความจริงนะ ถ้ารถไม่ติดมากอย่างนี้กรุงเทพฯ ก็น่าอยู่ จันทเขยไปเที่ยวต่างจังหวัดเหมือนกัน ก็มีคนละอย่าง แต่กรุงเทพฯ คิดว่าที่ทำมาหากินง่าย...บ้านจีนมีรถกระบะก็กินจำป็นนะ จีนอยู่บางแค กว่าจะถึงหัวโพงว่าเลยละ...วันหยุดหรือก็ทานทานไปคุนย์การค้า ไปก็จะไปไหน กรุงเทพฯ ก็เป็นอย่างนี้"

สุธี แสงเสรีชน
นักร้อง นักดนตรีวัยรุ่น
คนกรุงเทพฯ

"กรุงเทพฯ ตอนนี้รถติดมาก ถึงจะโยเทคยังงี้ ก็ไม่ค่อยอยากจะไปไหน เจริญมากขึ้น คนก็มากขึ้น แต่กรุงเทพฯ ไม่มีการจัดระบบแผนเมืองที่ดี ทุกอย่างมันแน่นไปหมดทั้งรถทั้งคน"

**นวลฉวี
คงธนะเจริญชัย**
แม่ค้าย่านพาหุรัด
คนกรุงเทพฯ

"ขายอยู่ตรงนี้มีมาสิบกว่าปีแล้ว มีนักเจริญขึ้นเรื่อย ๆ... โยโย่ กรุงเทพฯ ฯ แต่ที่สุดเรื่องรถติด เทวดาที่ไหนก็แก้ไม่ได้ เวลาฉันไปธุระนัดของพยายามไปเวลาที่ไม่ค่อยคิด แต่เดี๋ยวมีมันก็ติดทั้งวัน ฉันต้องนั่งสวน-มันต์มาเวลาเลยขยับล่า... ไม่อยากให้เจริญมากกว่านี้ เจริญแบบนี้มันพึ่ง-ส่วน!"

ไบนาร์ต โยโต
แบกขายตัว
จากถ้ำกัศตา ลินเคีย

"...อยู่กรุงเทพฯ ฯ ก็สบายดี ไม่รู้จะเกลียดอะไร... รถติด... ก็คนมันเยอะ มีนักต้องติดนะ... ไม่เบื่อ รถติดก็เดินเอา"

**พูนศักดิ์
ชัชพรายเพ็ชร**
นักเรียน

โรงเรียนเสริมสวยเรื่องพุทธ
คนกรุงเทพฯ

"กรุงเทพฯ ฯ มีดีที่ชาวเขาจะอยากไปพักผ่อนที่ไหนก็ได้ เรด เคน เล่น ซื่อจริง คุณย่การค้าเยอะแยะ... ประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนา ไม่ไรกำลังพัฒนา แต่เป็นอุตสาหกรรมไปแล้ว คิดว่าอีกหน่อยคงเหมือนเมืองนอก เจริญไปเรื่อย ๆ"

อุเอ็ง แซ่เอ็ง
ร้านขายหนังสือย่านบางลำพู
คนกรุงเทพฯ

"ไม่ไว้ร้อบกรุงเทพฯ ฯ นรอกเคยอยู่ตรงนี้ตั้งแต่เด็กก็อยู่ไปเรื่อย ๆ ฉันชอบคนเยอะ ๆ ฟังมาเที่ยวเยอะ กดี สึกคักดี... ไม่จริงนรอก เกรซธุรกิจไม่เห็นดีขึ้นเลย เดียวนี้ขโมยมากลมายก่อนเปิดบ้านไว้ทั้งวัน ไม่มีขโมย"

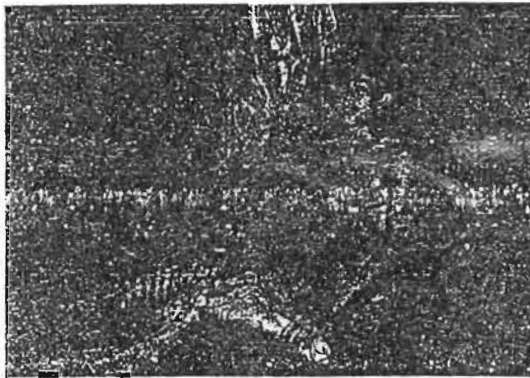
สุภชัย โควิชัย
คนขับสามล้อ
จากร้อยเอ็ด

"กรุงเทพฯ ฯ เป็นเมืองสวรรค์ของคนรวย แต่สำหรับคนจนแล้วไม่ใคร่ครับ... ผมอยากหาเงินเก็บสักก้อนหนึ่ง แล้วกลับไปขายที่บ้านนอก"

เบ็ญจกุง แปะตั้ง

เบ็ญจกุงอวยพรภาษากษัตริย์
ช้านแฮวราชป
สนกรุงเทพ ฯ

"เรอรอดิตติไมไบนาก ทำม
จะแกไมได้ ไมตั้งใจแก่มากกว่า ถ้า
เป็นเฮียนจะห้ามซื้อรถใหม่ ห้าม
รดแก่งนังคนเดียวออกมาหึง แลวกทำ
รถเมล็ดี่ ๆ เลย เป็นรถแจร์ก็ได้ คนจะ
ได้ออกขึ้นรถเมล็ดี่เฮอะ ๆ...เฮียไปทำ
งานไปเที่ยวมาหลายสิบจังหวัดแล้ว
กรุงเทพ ฯ เจริญที่สุดในประเทศไทย
แย่งกันทำมาหากินก็ตีเหมือนกัน ทำ
ให้คนระยั้งวัน"

สุริยเชษฐ์ อ่อนเที่ยง
คนป่าแะละหมู
ตลาดพรานนก
จากนครปฐม

"พวกผมนั้งรถมาจากนคร
ปฐมมาเข้าแะละหมูที่ตลาดพรานนก
ตั้งแต่สองทุ่ม พอเข้ามีคักนั้งรถกลับ
ไม้อยากมาอยู่กรุงเทพ ฯ นรอกครับ...
รถติดตั้งแต่หน้า นครปฐมละออกกว่า
ที่นี่ แลวกไม้อะอ็คจอยแะเหมือน
กรุงเทพ ฯ

"ให้ยอกกรุงเทพ ฯ นรอกครับ ถ้า
มีเวลาผมจะนอนอยู่บ้านดีกว่า มา
กรุงเทพ ฯ แลวกเขียนหัว"

ข้อมูลจาก สารคดี (ฉบับพิเศษ - ที่นี่...กรุงเทพฯ '๓๓ นรอกหรือสวารค์

สำหรับ(คร) ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๖๑, มีนาคม ๒๕๓๓.